

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO - BỘ VĂN HÓA - THÔNG TIN
CÔNG ĐOÀN GIÁO DỤC VIỆT NAM - NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC**

Tuyển tập kịch bản

VỀ NHÀ GIÁO VIỆT NAM

Tập một

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO – BỘ VĂN HOÁ - THÔNG TIN
CÔNG ĐOÀN GIÁO DỤC VIỆT NAM – NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

TUYỂN TẬP KỊCH BẢN **VỀ NHÀ GIÁO VIỆT NAM**

TẬP MỘT

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

Bản quyền thuộc Nhà xuất bản Giáo dục

371-2007/CXB/1-835/GD

Mã số : 8G885M7

Hà Nội, ngày 19 tháng 5 năm 2007

THƯ CỦA BAN CHỈ ĐẠO CHUYỂN THỂ CÁC TRUYỆN NGẮN VỀ NHÀ GIÁO VIỆT NAM SANG CÁC HÌNH THỨC SÂN KHẤU

Với sự chỉ đạo của Bộ Giáo dục – Đào tạo và Bộ Văn hoá – Thông tin, việc tổ chức Trại chuyển thể các truyện ngắn về nhà giáo Việt Nam sang các hình thức sân khấu tại Nhà sáng tác Đại Lải đã thu được kết quả khả quan. 29 soạn giả kịch bản chuyên nghiệp và không chuyên đã hoàn thành 31 kịch bản thuộc các thể kịch nói, kịch hát,... Theo đánh giá bước đầu, các tác phẩm kịch bản này hầu hết có chất lượng tốt, thể hiện sinh động nhiều góc cạnh trong đời sống của những người đứng trên bục giảng ; khắc hoạ nổi bật hình tượng người thầy với bao vẻ đẹp cao quý. Để các tác phẩm kịch bản phát huy được giá trị nghệ thuật, ảnh hưởng sâu rộng trong đời sống xã hội, Ban chỉ đạo chuyển thể các truyện ngắn về Nhà giáo Việt Nam sang các hình thức sân khấu chủ trương tập hợp các kịch bản để xuất bản trong hai tập sách :

– Tập một gồm những kịch bản ngắn, với thời lượng từ 30 đến 45 phút.

- Tập hai gồm những kịch bản dài, với thời lượng từ 90 đến 120 phút.

Việc giới thiệu hai tập kịch bản về Nhà giáo Việt Nam có một vai trò quan trọng trong việc giúp cho các đoàn nghệ thuật sân khấu chuyên nghiệp và không chuyên, các cơ sở giáo dục và đào tạo trong cả nước tùy theo điều kiện của mình lựa chọn, tổ chức dàn dựng để tham gia Hội diễn văn nghệ chào mừng **Tháng tôn vinh Nhà giáo Việt Nam** vào tháng 11 năm 2007 do Bộ Giáo dục và Đào tạo, Công đoàn Giáo dục Việt Nam và Nhà xuất bản Giáo dục tổ chức. Với các kịch bản này, Ban chỉ đạo mong rằng các đoàn nghệ thuật, các sở giáo dục và đào tạo trong cả nước nhiệt tình hưởng ứng dàn dựng nhiều tiết mục có chất lượng cao tham gia Hội diễn, làm cho **Tháng tôn vinh Nhà giáo Việt Nam** thông qua các hình thức sân khấu thành công tốt đẹp, để lại trong lòng khán giả cả nước những ấn tượng tốt đẹp về người thầy giáo Việt Nam.

ĐỒNG TRƯỞNG BAN CHỈ ĐẠO

THỨ TRƯỞNG
BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

PHẠM VŨ LUẬN

THỨ TRƯỞNG
BỘ VĂN HOÁ - THÔNG TIN

TRẦN CHIẾN THẮNG

Lời giới thiệu

Tháng 4 năm 2007 vừa qua, việc 29 soạn giả kịch bản, một nửa trong số đó là soạn giả chuyên nghiệp từng có nhiều tác phẩm được dàn dựng trên sân diễn đương đại, tập trung tại Trại chuyển thể các truyện ngắn về nhà giáo Việt Nam sang các hình thức sân khấu do Bộ Giáo dục – Đào tạo và Bộ Văn hóa – Thông tin phối hợp tổ chức đã lựa chọn trong số 855 trên tổng số 3500 truyện ngắn tham dự cuộc thi **Viết truyện ngắn về Nhà giáo Việt Nam trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc** để chuyển thể thành kịch, đã gây được tiếng vang trong giới sân khấu. Các soạn giả vốn quen tung hoành trên sân diễn với những kịch bản không giới hạn về thời gian, không gian, nhân vật, chuyện người, chuyện đời,... nay chỉ tập trung vào một chủ đề, một lĩnh vực, vào nhân vật người thầy cùng các tình tiết cũng đã được các tác giả văn xuôi chùng cất trong các truyện ngắn, liệu có gò bó ngòi bút sáng tạo ?

Ngay trong buổi trao đổi thân tình của các tác giả với Ban tổ chức, đã có nhà viết kịch ngỏ ý xin rời trại vì xưa nay chỉ quen viết từ chất liệu của mình, ý tưởng của mình chứ không dựa vào hoặc vay mượn cốt truyện sẵn có của người khác. Và lại, truyện ngắn, vốn đã kiệm lời, kiệm nhân vật, kiệm tình tiết, lại là truyện viết về người thầy tôn kính, mực thước, nhiều tình cảm nhưng ít xung đột ; nhiều kỉ niệm nhưng ít sự biến ; nhiều yêu thương, ít chuyện tình cảm ướt át ; nặng công đức nhưng nhẹ chuyện tiền nong ; nhiều mô phạm, xa với những "hỉ, nộ, ái, ố" của đời thường thì làm sao thành kịch mà đem diễn trên sân khấu đây ?

Nhiều gay cấn nghề nghiệp đặt ra. Nhưng rồi cũng chính các tác giả tự tìm ra lời giải sau khi trực tiếp chọn lựa và đọc 855 truyện ngắn đã qua vòng sơ khảo của cuộc thi viết về Nhà giáo Việt Nam. Trong 855 truyện ngắn đã cung cấp tình tiết và chủ đề, có nhiều truyện quả thật còn xộc xệch, còn sơ lược, nhiều truyện mới chỉ là những kỉ niệm về người thầy, nhưng tất cả đều được viết với nguồn cảm hứng nồng ấm và trang trọng, đề cao những tấm gương sáng về đạo đức, nhân cách, lối sống và tình yêu thương cùng trách nhiệm lớn của các thế hệ Nhà giáo Việt Nam. Dần dà, những tư liệu, những câu chuyện cảm động, chân thực và giàu chất liệu văn học không chỉ khơi nguồn cảm hứng sáng tạo cho các nhà viết kịch mà từ đó, khơi gợi từ trong mỗi người cầm bút tình cảm thiêng liêng về người thầy trong cuộc đời và thế là việc phải tập trung vào một chủ đề không còn khuôn hẹp trong các tình tiết của tập hợp các truyện ngắn mà mở rộng biên độ do sự bắt gặp chính vốn sống của từng nhà viết kịch.

Chuyển từ truyện ngắn sang kịch bản sân khấu để trình diễn quả là không dễ dàng. Đó là cuộc vật lộn chuyển từ miêu tả và tự sự thành ngôn ngữ đối thoại và hành động sân khấu tiếp diễn liên tục bằng các sự biến. Ấy là chưa kể nếu chọn kịch hát, các tác giả còn phải đánh vật viết lời cho các làn điệu vô cùng nghiêm ngặt về tiết tấu, nhạc điệu. Vậy mà, trong một thời gian eo hẹp, chỉ 20 ngày, nhưng với lòng tâm huyết sáng tạo vì sự nghiệp giáo dục đào tạo cộng với vốn kinh nghiệm sống dồi dào, các nhà viết kịch đã hoàn thành các tác phẩm sân khấu công phu. Trại chuyển thể đạt được kết quả đáng mừng cả về số lượng và chất lượng kịch bản, để từ đây có thể nghĩ tới cuộc Liên hoan Sân khấu nhà trường với những vở diễn về Nhà giáo Việt Nam.

Kịch bản viết về người thầy không phải hiếm trên sân khấu. Thầy Chu Văn An, thầy Tôn Thất Tùng là các nhân vật chính trên sân diễn nhiều năm qua và luôn được các thế hệ công chúng khán giả nồng nhiệt đón nhận. Nhưng tập hợp những vở kịch mới hầu hết là cùng viết về những người thầy đang đồng hành với công chúng khán giả ; nhân vật kịch và người thật có thể gặp nhau, có thể giao lưu giữa khán giả và sân diễn ; nghệ thuật và đời sống gặp gỡ trong nhà hát thì có lẽ là một thời sự sân khấu quý hiếm và có được do sự cố gắng của nhà tổ chức và nhiệt tâm của những người sáng tạo.

5 tác phẩm (trong số 31 tác phẩm) chuyển thể được các tác giả viết cho kịch hát dân tộc là con số khiêm nhường nhưng lại nói được rất nhiều về trách nhiệm và sáng tạo của các soạn giả. Ở đây, để có các vở kịch hát dân tộc, hầu hết các tác giả chuyển thể đã đảo trật tự của truyện ngắn, làm đầy lên nhiều tình tiết, chuyển đổi thoại và tự sự thành hành động kịch để nhân vật của truyện ngắn sống động trên sân khấu. **CHỮ ĐẠO**, vở chèo của nhà soạn chèo - TS. Trần Đình Ngón, phóng tác từ truyện ngắn **ĐẠO** của tác giả Đỗ Hồng Lam là ví dụ. Soạn giả chèo đã không lựa chọn logic êm thuận, trình tự trước sau của truyện ngắn mà mở màn từ khúc giữa, cảnh triều đình hiệu triệu mở khoa thi. Thế là cuộc thi Đình với rất nhiều mối quan hệ và thách thức của sĩ tử được diễn ra trên sân khấu. Cần phải nói thêm, nếu như tưởng thường đặt địa ở các cảnh diễn bi tráng để đạt tới tư tưởng trung quân ái quốc, thì chèo là trữ tình, êm thuận, giàu tự sự để giáo huấn các bài học về đạo đức. Soạn giả sân khấu và tác giả truyện ngắn gặp nhau ở ý hướng đề cao các giá trị đạo đức, nhân văn và vì thế tư tưởng của truyện ngắn không những được gìn giữ mà còn được làm đầy đặn và sinh động nhằm làm cho bài học đạo đức dễ được

thế hệ trẻ tiếp nhận. Trố hát Quân tử vu dịch, một làn điệu đẹp và quyến rũ bậc nhất của chèo truyền thống được đặt vào câu hát cuối : "Nói chí trai, đem chữ Đạo xây đời..." có thể sẽ tạo được hiệu quả thẩm mĩ cao và gây xúc cảm cho người xem.

Những vở kịch chuyển thể, phóng tác lựa chọn loại hình kịch nói như : **Thầy cô và các bạn, Ngôi sao xuống thấp, Năng chiếu, Đứng trước mùa xuân,...** hầu hết bám sát chủ đề tư tưởng của truyện ngắn, nhưng cũng như các vở kịch hát, các soạn giả đã gia công, bù đắp cho đầy đặn hơn về hình tượng nhân vật người thầy để các thầy bước từ truyện ngắn lên sân khấu và làm giàu thêm các chi tiết về đời sống xã hội, giáo dục, làm cho vở diễn nóng hơn và có sức lan toả đến công chúng khán giả.

Đó là thành công của trại chuyển thể được phối hợp chặt chẽ giữa Bộ Giáo dục – Đào tạo và Bộ Văn hoá – Thông tin cùng sự hưởng ứng nhiệt thành của Hội Nghệ sĩ sân khấu Việt Nam, của các nghệ sĩ, các nhà văn, các nhà viết kịch trong cả nước.

Nhân dịp này, chúng tôi xin bày tỏ lòng cảm ơn chân thành tới các quý vị.

Giới thiệu với bạn đọc tập kịch bản này góp thêm một lần tôn vinh những Nhà giáo Việt Nam trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc ; thêm một hình thức giáo dục thông qua nghệ thuật sân khấu, làm phong phú hơn các hoạt động của nhà trường vì trách nhiệm trồng người cho tương lai đất nước...

Nhà văn Hà Đình Cẩn
TỔNG BIÊN TẬP
TẬP CHÍ SÂN KHẤU

Tiến sĩ Nguyễn Quý Thao
TỔNG BIÊN TẬP
NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC

Tô màu

KỊCH NÓI
(Chuyển thể từ truyện ngắn *Cái áo hoa*
của tác giả Trịnh Dương)

Nhân vật

– LÀNH	Cô giáo
– THẮM	Hiệu trưởng
– HỒNG	Cửa hàng trưởng
– MƠ	Mẹ của bé Tần
– TẦN	Con của Mơ
– CHỦ TỊCH XÃ	
– BÉ GÁI và BÉ TRAI	

Địa điểm : Sân trường học mầm non ở miền núi, hẻo lánh. Mặt sân đất, không có đồ chơi, không có các trang trí quanh tường thường thấy ở các trường khác.

MỞ MÀN

Hai đứa trẻ, một trai (mặc áo quần hải quân), một gái (mặc áo quần hoa, khoảng 5 - 6 tuổi) chạy đuổi bắt trên sân. Cô giáo Lành và cô Thắm - Hiệu trưởng nhà trường đứng nhìn lũ trẻ nô đùa.

- Thắm :** – Tôi nhắc lại, các cô nhớ ghi tên, ghi lớp học của mỗi em nhận áo quần mới. Nhớ cho, áo quần mới nhận về của cửa hàng tạp hoá. Chị cửa hàng trưởng ngâm đấng nước cay phải cho nhà trường mượn quần áo...
- Lành :** – Mượn quần áo... áo quần còn mới nguyên, thưa cô Hiệu trưởng ?
- Thắm :** – Chuyện xưa nay chưa từng xảy ra, ai đời áo quần còn trong hộp, trong bao để bán lại đem cho người ta mặc.
- Lành :** – Đồ mới mà mặc qua thì còn bán cho ai !!!
- Thắm :** – Như vậy lớp cô Lành có 21 em mượn 21 bộ quần áo... Tôi xin nhắc lại : Áo quần mới của cửa hàng tư nhân đó !
- Lành :** – Nghe rõ rồi ! Cái em gái mặc áo hoa đang chạy đó có vẻ sung sướng lắm, cô Thắm nhỉ ?
- Thắm :** – Áo mới ai chả thích ! Em đó tên là... ?
- Lành :** – Là Tần. Con của chị Mơ ở cuối thôn. Cực khổ lắm lắm, hai vợ chồng đi củi về chợ bán nuôi năm miệng ăn. Trời mưa thì cả nhà ngồi nhìn nhau mà cười.
- Thắm :** – Đói mà cười được ! Cô Lành nói hay nhỉ !
- Lành :** – Kia kìa ! Ông Chủ tịch Uỷ ban tới rồi ! Nóng ruột chờ ông lắm đó !
- Thắm :** – Đồng chí Chủ tịch xã ta leo đồi cũng giỏi. Có cái gậy mây thêm một chân mà !
- Lành :** – Chị không nhìn thấy ông vừa đi vừa gật gù cười đó à ! Nhìn bộ tướng Chủ tịch xã mình... thì hết mong !

Chắc dân khổ cả đời ! Khổ là phải thôi ! Nặng nề, lồi thồi, cũ kĩ...

Thẩm (*sửa tóc, xóc áo*) : – Im ! Nói lung tung mà sớm xéo khỏi vùng đồi sỏi đá này đây !

(*Chủ tịch xā khố người cao to, rắn chắc. Mặc bà ba, đội mũ bộ đội, đi dép cao su, mang xách tài liệu và tay chống gậy mây. Ông vừa trèo qua dốc đồi để tới sân trường. Thẩm le te chạy tới cúi chào*)

Thẩm : – Đồng chí Chủ tịch vất vả quá rồi !

Chủ tịch (*vung gậy lên trời*) : – Tôi gặp cô Hiệu trưởng đây !!! Lần thứ hai trong ngày tôi tới nhắc nhở cô việc chuẩn bị đón đoàn thanh tra liên ngành phải làm cho tốt ! Có gì trở ngại, có gì không làm được nào ? Kế hoạch của Ủy ban đề ra chắc chắn ổn cả !

Thẩm : – Cháu nghĩ : Tại sao Ủy ban lại chọn trường mầm non này cho đoàn thanh tra đến, trong khi còn có các trường phổ thông, hoặc các cơ sở kinh tế như cửa hàng, trạm xá, trang trại,...

Chủ tịch : – Úi giời ơi ! Cái cô này ở trên trời mới rơi xuống à, các nơi ấy có nơi nào nhìn được, ngửi được đâu ! Nội bộ của mình thì mình biết, phải giữ cho kín kẽ. Nếu để thanh tra biết hết thì còn mặt mũi nào... khoe mẽ gì được nữa !

Thẩm : – Cháu nghĩ : tốt khoe, xấu che.

Chủ tịch : – Đúng.

Lành : – Nhưng mình có gì tốt đâu ạ !

Chủ tịch : – Cô này muốn chết à ! Quan điểm như vậy chết là cái chắc ! Xoa đói giảm nghèo. Địa phương mình được Nhà nước đưa vào diện đó. Nay họ về thanh tra thử xem ta thoát nghèo chưa ? Ba năm rồi mà không động đậy nhúc nhích lên thì còn mặt mũi nào nữa ! Các cô, các thầy phải nói cùng giọng với lãnh đạo. Rõ chưa ?

Lành : – Dạ, nghĩa là sao ạ ?

Chủ tịch : – Cô Thắm ! Việc mượn áo quần mới của cửa hàng tạp hoá tôi đã chỉ thị, vậy họ đã đem đến cho trường ta chưa ? Cho các cháu mặc chưa ?

Thắm : – Dạ, rồi.

Lành : – Cháu nghĩ : Thanh tra xoa đói giảm nghèo thì các ông cứ xộc vào các hộ dân, xem họ no đói ra sao. Có bát ăn bát để không ? Áo quần, chăn chiếu có đủ ấm không ? Nhà cửa rách nát ít nhiều gì không ? Đằng này bày đặt đi xem văn hoá - xã hội... mà lại muốn xông vào trường mầm non, hỏi có lộn ruột không chứ !

Chủ tịch : – Cô sao lắm điều thế ! Này ! Không được để cô này tiếp xúc với thanh tra nghe chưa, Hiệu trưởng !

Lành : – Em không dám đâu ! Chẳng là thấy Chủ tịch giản dị, gần gũi dân nên em bạo miệng... Em xin lỗi !

Chủ tịch : – Ý tôi chọn trường mầm non này để tiếp đoàn thanh tra là : qua giọt nước nhìn thấy đại dương. Các cô hiểu ý sâu xa đó chứ !

Thắm (im lặng)

Chủ tịch : – Đoàn thanh tra nhìn thấy con em ăn mặc đẹp, múa hát tung bừng, cười nói vui vẻ thì họ cho rằng cha mẹ chúng no đủ khấm khá rồi. Gia đình sung túc thì mọi việc xã hội đều phát triển, chắc chắn họ yên lòng ! Còn cho họ đi sâu vào thôn vào bản ôi giờ ơi... thôi, thôi ! Các cô hiểu ý lãnh đạo chứ ?

Thăm : – Dạ hiểu.

Chủ tịch : – Hiểu thì làm đi ! Nhà trường triển khai cho các cháu mặc đồ mới, rửa ráy sạch sẽ, múa hát tung bừng. Còn trường này... các lớp học rách nát chưa tu sửa được thì cho các cháu lên sân Văn phòng Uỷ ban mà đón tiếp đoàn ! Lên đó phong quang sạch sẽ. À... còn tôi chưa kiểm tra Văn phòng lo bàn ghế, phích chén thế nào ?... Chạy qua lâm trường mượn bàn ghế ấm chén là có đồ tốt... À, nhớ treo cờ, băng rôn viết chữ to hoan nghênh đoàn thanh tra liên ngành về xã, nhé ! Rồi còn gì nữa nhỉ ? Thế nào cũng có cán bộ thanh tra sục vào nhà dân xem xét... bảo bên kho thóc nhả ra mấy tạ lúa giống gửi vào một vài nhà Đảng viên... nói là thóc ăn còn khá... Nếu cần thì chạy ra cửa hàng tạp hoá mượn tivi, quạt máy về để trong nhà xem như của mình... sau trả lại !

Lành : – Dạ thưa Chủ tịch ! Ông đang dặn dò ai ạ ? Biết ai đây để thi hành ?

Chủ tịch : – À... đó là tôi đang tính toán lại kế hoạch. Tất nhiên tôi đã giao cho Văn phòng thực hiện... Thôi ! Khát nước quá rồi !

- Thẩm :** – Dạ, nhà trường không dùng trà...
- Chủ tịch :** – Thấy cô uống nước gì ?
- Lành :** – Dạ, cây nhà lá vườn ạ, lá bướm bạc trộn với lá ngấy...
- Chủ tịch :** – Tôi về Văn phòng đây ! Cô Hiệu trưởng nhớ làm cho tốt nghe !
- Thẩm :** – Dạ.
- (Ông Chủ tịch rút cái gậy rồi đi hẳn)*
- Lành :** – Làm thế... là thế nào ?
- Thẩm :** – Thế nào thì cũng phải làm thế ! Cô Lành ơi ! Đây là lệnh trên.
- Lành :** – Lệnh trên nhưng thực hiện là ở dưới. Cô Thẩm không thấy xót xa, bứt rứt à ! Làm láo mà báo cáo hay... thử hỏi lương tâm yên ổn được không ?
- Thẩm :** – Lương tâm ông Chủ tịch có yên ổn không à, ai mà biết được !
- Lành :** – Mình sống giữa dân, tận mắt nhìn thấy cuộc sống còn ngổn ngang bán tưng. Ví như vợ chồng chị Mơ hằng ngày lên rừng hái củi, đưa về chợ bán nuôi năm người ăn... họ chịu đựng được bao lâu giữa thế kỉ XXI này ? Còn dân cư ở đây ruộng hoang không nước, không trâu, bệnh tật không thuốc, cháo rau qua ngày, hỏi dân chịu đựng được tới mùa mưa bão không ? Dân sống đầu tắt mặt tối... ai biết cho ? Và biết kêu với ai ? Có cấp trên về tận nơi tìm hiểu sao ta lại nói láo, nói điêu với họ ? !! Ta làm thế khác nào dẫn họ vào bụi rậm không biết lần đường nào mà ra. Họ

tưởng đâu dân vùng sâu vùng xa này đã thoát đói nghèo, rồi về trên tỉnh lên báo lên đài, đốt pháo bông reo vui. Úi chao ! Sai một li đi một dặm đó chị Hiệu trưởng ạ. Ai đời lấy tấm áo hoa che lên hòn đất sét. Tôi không chịu được nữa rồi !

Thắm : – Cô Lành ! Cô bạo mồm bạo gan lắm ! Sao cô Lành không làm đại biểu cho dân hử ?

Lành : – Em có gan phát biểu, còn đứng ra làm việc nước thì em không đủ can đảm. Nhất là không đồng quan điểm, như với ông Chủ tịch này thì... thì em chết là cái chắc !

Thắm : – Thôi ! Cô Lành về các lớp truyền đạt tinh thần của ông Chủ tịch để mọi người cùng lo toan.

(Lành đi hẳn. Tiếng kêu la của Tư Hồng vang vọng.)

Hồng : – Ai thấy cô Thắm Hiệu trưởng ở đâu báo cho tôi với ! Trời ơi ! Làm thế này có khổ cho tôi không ! Cô Thắm ở đâu ? !

Thắm : – Ai thế ? A ! Chị Tư Hồng. Có việc gì vậy ?

Hồng : – Úi chao ơi cô ơi là cô ơi ! *(lao vào nắm chặt lấy áo Thắm)*. Mười triệu đồng của tôi thế là đi mất tong rồi ! Trăm điều vạ sự tại cô Thắm hết cả ! *(day người Thắm làm cô xiêu người, khổ sở)*

Thắm : – Tôi chẳng hiểu mô tê gì cả ! Mất tiền ? Cửa hàng bị cướp ?

Hồng : – Cướp đâu ! 134 bộ áo quần mới mua từ thị xã về chưa nằm nóng chỗ đã cho trường cô mượn...

- Thắm :** – Vâng. Tôi đã nhận đủ. Có gì nào ?
- Hồng :** – Có gì nào ! Cô đem áo quần mới cho lũ trẻ mặc. Chúng đi chơi, đánh vật nhau lăn lóc hết sườn đồi đến đám cỏ, lội hồ, trèo núi, đuối bắt nhau còn đâu áo quần mới của tôi nữa ! Rồi nước mũi, nước dãi lấm loà, đất cát lấm lem hết áo quần... (*khóc*). Úi ! Hoạ ở đâu ập tới thế này, mười triệu đồng bạc mất tiêu.
- Thắm :** – Thì... thì chị đồng tình cho chúng tôi mượn...
- Hồng :** – Tôi làm theo lệnh của Chủ tịch Uỷ ban xã... bộ tôi điên mà không biết chúng nó mặc vào là tan nát, bụi bẩn à. Làm ăn buôn bán ở tại địa phương thì phải biết tuân thủ trên. Cũng tưởng hôm nay đoàn thanh tra về trường ta chỉ một hai giờ là họ đi. Các cháu sẽ lột áo quần mới trả lại cửa hàng.
- Thắm :** – Thì chúng tôi cũng sẽ làm như vậy !
- Hồng :** – Nhưng cô có biết lúc nào đoàn thanh tra đến đây không ? Hai ngày nữa chưa chừng cô ơi, bọn trẻ mặc sức nhảy múa chà xát cho tan 134 bộ áo quần mới của tôi (*khóc*).
- Thắm :** – Nghe thông báo chiều nay hoặc sáng mai đoàn đến đây...
- Hồng :** – Úi giờ ơi ! Nghe thông báo ! Cứ ăn cơm cho no mà ngồi đó nghe thông báo. Thanh tra với kiểm tra có biết bao lần họ báo về rồi cả tháng sau, cả năm sau chưa thấy mặt họ. Ở đâu đâu cũng như thế cả ! Tôi cho mượn áo quần là để lãnh đạo làm đẹp mặt địa

phương mình chứ tôi còn đi guốc trong ruột họ ấy !
Che đây cái hư, cái dở kéo sợ cấp trên la rầy, kiểm
điểm cho thôi, cho nghỉ hiểu chưa ? Cô Hiệu trưởng
thật thà như đêm ấy.

Thẩm : – Vậy thì ý chị nên sao ?

Hồng : – Nên sao nữa ! Mau mau lột áo quần mới, trả lại đồ
cũ cho lũ nhóc. Chỉ như vậy may ra tụi tôi còn giặt
giũ ủi là lại... Biết họ về lúc nào mà chờ !

Thẩm : – Lột đồ mới ra, trả đồ cũ cho chúng... úi giờ, bây giờ
mỗi đứa một phương... làm sao đây ?

Hồng : – Mười triệu đồng của cửa hàng đó. Cô liệu tính sao
thì liệu tính đi ! *(ra hẳn)*

*(Thẩm mở sổ tay tính toán, kiểm lại số các lớp mượn
áo quần. Ông Chủ tịch lật đặt vào, tay cầm tờ giấy.)*

Chủ tịch : – Cô Hiệu trưởng có đây mà các thầy, các cô đổ xô
đi tìm...

Thẩm : – Dạ, Chủ tịch tìm tôi ? !!

Chủ tịch *(đưa tờ giấy)* : – Cô xem để bổ sung vào bản báo cáo
thành tích của xã nhà với Ban thanh tra. Trong này có
đủ các mặt an ninh quốc phòng, kinh tế, chính trị,...
còn thiếu phần giáo dục nhất là hệ mầm non và nhà
trẻ. Cô ghi nhớ ý của lãnh đạo là : nhấn mạnh ưu điểm,
khuyếch trương thành tích, cứ tăng tốc vào sự phát
triển 20 - 30% GDP gì gì đó... Cuộc sống của giáo viên
ở đây thì... tránh bớt sự đòi hỏi ; ít nói chuyện thiếu

thốn. Bởi ở đâu mà chả thiếu thốn, ngay cả thành phố cũng thế cả ! Cô nhớ lời tôi dặn. Tôi sẽ xem lại !

Thẩm : – Vâng. Khoảng một tiếng nữa tôi trình lên Chủ tịch.

Chủ tịch : – Nhớ làm tốt nghe ! (*đi hẳn*)

(Tiếng hát của các em học sinh vang vọng : "Ai yêu Bác Hồ Chí Minh hơn chúng em nhi đồng. Ai yêu Bác Hồ Chí Minh hơn thiếu niên Việt Nam. Bác chúng em đáng cao cao, người thanh thanh. Bác chúng em mất như sao, râu hơi dài..." "Hai ba, hát lại !" Chị Mơ xuất hiện, tìm kiếm.)

Mơ : – Con bé Tần chạy đi đâu mà không thấy trong lớp. (*gọi*) Cô gì ơi ! Có cháu Tần tập hát ở đó không ạ ?

(Tiếng vọng) : – Tần theo bạn đi bắt bướm, bắt chuồn chuồn ngoài ao đình làng...

Mơ : – Cái con này mặc áo đẹp vào là chạy đi khoe đấy ! Lại chạy ra ao làng ! Hiểm thế chứ !

(Tiếng gọi) : – Này chị Mơ ơi ! Cho các em cởi trả áo quần mới... đoàn thanh tra chưa về. Lột ra trả lại cửa hàng... hư hỏng là phải đền đấy !

Mơ : – Xi ! Cho mặc vào rồi lột ra... Không biết làm màu làm mỡ gì thế chứ ! Chỉ tội cho bọn trẻ. (*đi hẳn*)

(Một bé trai mặc bộ áo quần kiểu hải quân cầm đầu chạy thục mạng. Dưới theo phía sau là Tư Hồng. Tóc xỏ, quần xắn, chị cửa hàng trưởng, học tốc muốn chạy cho kịp để bắt giữ bé lại mà không được.)

Hồng : – Đứng lại ! Mày không đứng lại tao đánh, tao đánh...

- Bé trai :** –Không ! Không !
- Hồng** (*thở mệt*) : – Cởi áo, cởi quần ra ! Đâu phải của mày !...
- Bé trai** (*chạy trốn chết*) : – Cô giáo mặc áo cho em ! Của em mà !
- Hồng :** – Áo quần của cửa hàng. Cởi ra ! Đứng lại ! (*vớ được cọc cây*)
(Bé sợ hãi lại cầm đầu chạy quanh, lẩn tránh. Hồng vung cao cọc lên. Bé sợ quá quy gối giữa đất, khóc).
- Hồng :** – Nghe cho rõ đây ! Áo quần mới mày đang mặc là của cửa hàng tạp hoá. Nhà trường này mượn về mặc cho tụi học sinh để khoe đẹp với cấp trên. Họ chưa về thì cởi trả lại cho tao, không thì chúng mày chà xát hỏng hết !
(Trong lúc Hồng vất roi, vắn lại tóc tai thì thằng bé ù té chạy trốn mất).
- Hồng** (*đập chân đập tay, lu loa*) : – Các cô, các thầy giết người không dao ! Hà hà, áo mới ai chả thích các con nhỉ ! Đời nào mà chúng cởi ra ! Mấy đời bánh đúc có xương. Mấy đời ăn ngon mặc đẹp lại tìm phương đói nghèo ! Nguyên do là ông Chủ tịch cả ! Ông Chủ tịch ơi là ông Chủ tịch ơi !
(Chủ tịch xuất hiện, vẻ bực bội, khó chịu).
- Chủ tịch :** – Chuyện gì ? Chuyện gì mà lu loa, chu treó lên thế hở ? Ai thế ? (*nhìn quanh*) Khóc là biểu hiện của sự buồn bã chán nản. Mà ở địa phương này đang rộn ràng tiếng hát, tiếng cười vui...

- Hồng :** – Úi cha, chết tôi rồi ! Ông Chủ tịch... em... em
(lau mắt)
- Chủ tịch :** – Có chuyện gì buồn à, khổ à ?
- Hồng :** – Dạ. Nói cũng khổ mà không nói thì chết !
- Chủ tịch :** – Mất mát à !
- Hồng :** – Dạ, mất 134 bộ áo quần mới mua về chưa kịp đóng vào hòm tủ...
- Chủ tịch :** – À... chị làm vậy là tốt. Chấp hành nghiêm chỉnh như vậy là đáng khen.
- Hồng :** – Nhưng mà... mười triệu đồng của em chứ ít ỏi gì ! Vốn vay của ngân hàng phải trả lãi.
- Chủ tịch :** – Biết ! Biết ! Chị giúp cho lãnh đạo địa phương, nếu qua mắt Đoàn thanh tra, địa phương được thưởng được khen thì công lao của chị cũng to lắm !
- Hồng** (cười lạt) : – Công của em phải trả giá mười triệu đồng. Còn Chủ tịch xã bước lên đài vinh quang cấp huyện a !
- Chủ tịch** (cười) : – Chị thật lòng mong tôi như vậy ? Vậy thì tốt, tốt !
- Hồng** (tức uất, buột miệng) : – Tốt cái con khỉ (che miệng). Ôi, em lỗ mồm lỗ miệng, em xin lỗi !
- Chủ tịch :** – Không sao, không nghe rõ ! Chị xin lỗi gì vậy ?
- Hồng :** – Dạ, em xin lỗi. Đoàn thanh tra lúc nào về tới xã ta ạ ?
- Chủ tịch :** – À.. đường sá khó khăn vất vả... mình chuẩn bị cho tốt... còn thì...

- Hồng :** – Em cáo lỗi, em phải đi tìm cô Hiệu trưởng. Dạ, em xin phép Chủ tịch (*cúi đầu rồi đi ra*).
(*Lành cúi tới nơi khi ông Chủ tịch quay lưng để đi.*)
- Lành :** – Ấy ấy bác Chủ tịch ơi ! Bác Chủ tịch !
- Chủ tịch :** – Ai lại chéo réo gì thế nữa ? !!
- Lành** (*vào, hai tay quệt nước mắt*): – Nguy cấp rồi ! Cứu... mau cứu em Tần !
- Chủ tịch :** – Chuyện gì... từ từ nói ! Cứu Tần nào ? Sao phải cứu ?
- Lành :** – Em... (*áo dài, quần tây ướt sũng, tóc tai cũng ướt, đứng run lập cập*)
- Chủ tịch :** – Ủa ! Ướt cả thế ! Cô làm sao vậy ?
- Lành :** – Dạ, em xuống ao đình làng...
- Chủ tịch :** – Làm gì vậy ?
- Lành :** – Dạ, mò tìm cháu Lê Thị Tần... chắc nó rớt xuống ao đình làng rồi !
- Chủ tịch :** – Úi chết ! Cô nói gì thế ? Tôi lạnh cả người đây này ! Rớt xuống ao ? Đi đâu mà rớt ? Hiểm hoạ rồi !
- Lành :** – Nghe bảo em Tần bắt chuồn chuồn... chắc là chìm rồi. Em lội xuống mò tìm, quấy đục cả nước ao mà tìm chẳng thấy... Cả hai cô giáo nữa... Chủ tịch cho dân quân đến cứu giúp... chắc nó chết rồi (*khóc oà*).
- Chủ tịch :** – ... Thôi ! Cô vào thay quần áo đi ! Tôi lo chuyện này !
À, tôi hỏi : Làm sao biết cháu Tần ra chỗ ao làng ? Có để lại dấu tích gì à ?

Lành (lặng thinh)

Chủ tịch : – Hiếm họa to rồi ! Chuyện này mà xảy ra... tình huống xấu nhất thì biết ăn nói làm sao ? Đoàn thanh tra... may là chưa về đến xã, không thì che mặt đây miệng họ sao được ! Cô Hiệu trưởng đâu ? (hét to) Tìm cô Thẩm cho tôi.

(Thẩm vừa tới, áo quần tóc tai ướt sũng nước, run lập cập)

Chủ tịch : – Ủa ! Cô này cũng thế nữa ! Sao ướt như chuột cả thế ? Có tìm thấy người không ?

Thẩm (vuốt mặt) : – Chủ tịch ạ ! Em thấy rối tung cả lên rồi ! Sao lảm chuyện rắc rối lại dồn vào một lúc thế này ! Trường mầm non của em năm nay chắc xếp vào loại kém nhất, xấu nhất ! (khổ sở, xót xa)

Chủ tịch (vuốt mặt) : – Tôi... tôi... có lẽ tôi sai rồi ! Mượn áo cho bọn trẻ, tính sai rồi !

Thẩm : – Mình muốn vượt dốc, lên đỉnh cao mà sức lại yếu đuối, hai cẳng chân khảng khiu nữa, chắc phải ngã thôi đồng chí Chủ tịch ạ ! Tôi lo quá, nếu như đứng vào giờ khắc này mà Đoàn thanh tra đến xã ta chứng kiến sự kiện này : tiếng khóc, tiếng kêu than,... thì chắc mình hết thở rồi !

Chủ tịch (ngồi ôm đầu) : – Tôi thật sự là sai rồi ! Nếu sự cố ở ao làng xảy ra quá xấu thì còn mặt mũi nào mà nhìn thấy dân làng nữa ! Tôi... sao các cô không ai cảnh tỉnh cho tôi một lời nào cả !

- Thắm** (*run vì lạnh*) : – Cháu nghĩ : tư tưởng khoe khoang, khoác lác thật vô cùng tai hại. Tưởng che bịt được mắt thiên hạ... nguy hại hơn là nó được người lớn truyền lại cho con nít.
- Chủ tịch :** – Thôi ! Cô Hiệu trưởng đi thay quần áo đi ! Bệnh rồi đó !
- Thắm :** – Vậy, thưa Chủ tịch ! Còn việc đón tiếp đoàn thanh tra ?...
- Chủ tịch :** – Bỏ đi ! Đẹp mọi thứ lại ! Đừng bày đặt chuyện áo hoa áo hoè nữa ! Có gì mặc nấy. Có gì trình nấy ! Cứ để cho họ muốn thăm ngó đâu, muốn nhìn thấy gì ở địa phương thì cứ để họ rộng chân. Cô cho thu lại số áo quần mới của cửa hàng...
- Thắm :** – Nghĩa là... thưa Chủ tịch ! Như vậy cứ để tự nhiên như mình vốn có ạ !
- Chủ tịch** (*hốt hoảng la lên khi nhìn thấy Mơ cũng em Tần đi đến*) : – Ô ! Làm sao rồi... họ về kia kìa ! (*chạy tới*)
Cháu còn... thờ được không ?
(*Lành, Thắm vây quanh Mơ để xem xét Tần. Con bé Tần mặc áo quần hoa mới toanh, ngheo đầu trên vai mẹ.*)
- Mơ :** – Làm các cô phải một phen lợi hồ ướt lạnh nữa ! Tôi xin lỗi các cô !
- Lành :** – Vậy thì... nó ở đâu ? Chị Mơ tìm thấy nó ở đâu ?
(*Mơ để Tần xuống đất, vuốt má con gái.*)
- Mơ :** – Xin Chủ tịch tha lỗi cho mẹ con em ! Nó sợ... sợ các cô lấy lại áo quần mới nên đã trốn... trốn trên chuồng

gà... con bỏ gà, con muỗi cắn cho đỏ rần cả mặt mày tay chân đây ! (*cởi cúc áo*) Để mẹ cởi áo trả lại cho các cô...

Tần (*bống hét lên, giãy đành đạch*) : – Không ! Áo quần mới mẹ mua cho con. Con không cởi ra đâu ! Mẹ ! Mẹ ! Con không... (*khóc oà, tay giữ chặt lấy áo*).

Chủ tịch cười, xoa đầu bé Tần.

Chủ tịch : – Người già được bát canh, trẻ con được manh áo mới. Cháu cứ mặc áo mới nhé ! Học giỏi thì sẽ có nhiều nhiều thứ nữa. Thôi ! Hú hồn khôn hồn đại về cho các cô ! Còn tôi... tôi sai nhiều quá rồi ! May lắm là mọi chuyện đã dừng ở đây !

– HẠ MÀN –

HỒ NGỌC ANH

Tiếng gọi học trò

(Chuyển thể từ một số truyện ngắn
về Nhà giáo Việt Nam)

Nhân vật

– THUYỀN VÂN	Giáo viên dạy Văn
– HOÀNG LONG	Cán bộ ngân hàng
– LỆ HUYỀN	Chủ quán dịch vụ
– LÊ TÂM	Phụ huynh học sinh
– Cùng lớp học sinh	Trung học cơ sở
-

MỞ MÀN

Chuyện xảy ra tại nhà cô giáo Thủy Vân giữa Ngày Nhà giáo Việt Nam. Lúc này cô Thủy Vân trong tà áo trắng dài giữa lớp học sinh đang dâng hoa múa hát.

Lớp học sinh

Hát Trúc cầm hơi vẫn:

Trời xanh biếc khoe màu non nước
Tiếng trống trường vào thu náo nức tung bùng

Tiếng hát càng say mê
Đây những bông hoa
Tình nghĩa đậm đà
Dâng chúc mừng thầy cô.

Vân (*xúc động đón hoa*): – Ôi! Những bông hoa hạnh phúc.

Tốp học sinh (*đồng thanh*): – Nhân Ngày Nhà giáo Việt Nam
Chúng em kính chúc cô.

Mãi mãi như đoá hoa tươi thắm!

Vân: – Cô cảm ơn các em.

Tốp học sinh: – Chào cô! Chúng em về ạ.

Vân: – Cô cũng có việc đến trường, nào chúng ta cùng đi.
(Học sinh tút tút cùng cô giáo đi khuất. Từ hướng khác, Long ôm máy tính xách tay về, loay hoay tìm chỗ đặt thì Lệ Huyền như cơn gió ào tới.)

Long: – Ô kìa Lệ Huyền em!
Luồng gió mới của thế kỉ đua chen.

Huyền: – Ông anh lại tăng tốc rồi
Đúng là ảnh hưởng của cô giáo văn chương
Nên câu nói sắc mùi "chữ nghĩa".

Long: – Không đâu em nhầm rồi đó
Thầy Vân vợ anh "một giáo sư làng"
Sống như thời gian sáng, trưa, chiều, tối
Đâu được như ai sắc màu thay đổi
Thích ứng với đời, biết tránh nắng, che mưa

Lệ Huyền biết không
Thùy Vân chỉ thiết tha gắn bó với mái trường.
Cô ấy bảo rằng :

Hát Sử bằng:

Trang giấy trắng đừng làm hoen ố
Đã mở cửa tâm hồn
Phải chú ý mở ra
Khoảng trời xanh rộng lối đi về
Tiên học lễ, hậu học văn cần ghi nhớ !

Huyền : (*hát tiếp*) : – Đúng là mắc bệnh duy ý chí
Ảo tưởng xa vời sống giữa trong mơ
Cô giáo Thùy Vân em thật đầu ngờ
Như người giữa ngã ba đường chưa biết lối.

Long : – Đúng như thế đó.

Huyền : – Vậy anh cam chịu như vậy sao ?

Long : – Sao lại cam chịu, có điều anh còn đang nghĩ cách...

Huyền : – Còn nghĩ gì nữa, tốt nhất anh cứ như nhà phẫu
thuật. Đưa bệnh nhân lên bàn mổ !

Long : – Có nghĩa là...

Huyền : – Phải nói hết, nói thật không cần giấu giếm
Như cách làm của chúng ta lật ngửa quân bài
Cần thiết sẽ dùng tới hậu thư
Đơn li dị xin mời cô giáo kí.

Nói Sử:

Nếu Thuỳ Vân yêu chồng hết mực
Thì sẽ không nhận tối hậu thư
Bằng như con sông nước chảy đôi bờ
Càng thấu rõ dòng trong, dòng đục.

Long (như reo lên) : – Ôi Lệ Huyền thật là cao kiến
Lát nữa thôi anh sẽ áp dụng ngay
Nhưng giả thử Vân chấp nhận chia tay
Ai sẽ chịu cảnh chẵn đờn, gối chiếc ?

Huyền (vẻ đong đưa) : – Anh cứ yên tâm, lo chi cho mệt
Vẳng sao Hôm sẽ có sao Mai
Tài sức như anh vợ tay trái cũng có người.

Long : – Em nói thật đấy chứ ?

Huyền : – Nếu như anh không chê mọc mọc
Thì Lệ Huyền này nguyện làm ánh sao Mai.

Long : – Thế thì đời anh sẽ nhảy lên vũ đài.

Hát Quân tử vu địch (trở 3)

Đã có sao Mai không lo lạc hướng
Cả phía trước chân trời mở rộng
Thoả chí trai ngang dọc tung hoành.

Huyền (hát tiếp) : – Em sẽ bên anh
Làm ngọn gió lành
Làm đêm dịu mát
Gọi ánh trăng thanh.

Long và Huyền (tiếp) : – Đói ta như bóng với hình

Kẻ tung, người hứng có mình có ta.

Long (*lời lá kéo tay Huyền*) : – Lại đây, lại đây em !

Huyền : – Đùng anh chớ vội

Ngày còn dài, công việc vẫn chưa xuôi

Việc vay vốn cho em anh tính đến đâu rồi ?

Long : – Anh đã tiến hành nhưng còn vướng...

Huyền : – Vướng gì mà vướng, là cán bộ ngân hàng, thiếu gì cách.

Biến ngân hàng Nhà nước thành ngân hàng nhà ta.

Bố anh lại ở Sở Điện lực tỉnh nhà.

Quyền phân phát ánh sáng trong tay ai người không vì nể.

Hát Cách cú :

Quyền thế trong tay

Nhà lầu đầu khó

Xe hơi cũng dễ

Phen này một thế

Thay đổi đất trời (*Ta thay đổi đất trời*)

Tội gì ta chịu bó tay.

Long : – Cái đó thì anh đã tận dụng khai thác ưu thế, có điều anh chỉ sợ chẳng thành.

Huyền : – Thì Lệ Huyền sẽ đem trái tim mình thay thế.

Vậy đã tin chưa nào ?

- Long :** – Lệ Huyền ! Anh chịu em rồi đó. (*lấy tiền*)
 Đây, 50 triệu được chưa nào ?
- Huyền** (*nhận tiền*) : – Đúng là Long rộng có khác, nhưng "cưng" nhớ cố gắng thêm từng này nữa nhé. Thôi em đi đây, hẹn tối nay ở ngã ba làng.
- (*Huyền tình tứ đi khuất, Long nhìn theo say đắm*)
- Long :** – Một bông hoa đây hương sắc, ta sẽ hái, nhất định, ta sẽ hái.

Ngâm Kiều:

Từ đây vào cuộc đổ đên
 Từ đây đời sẽ đua chen với đời
 Ta say say với đất trời
 Món quà này chắc mấy người bằng ta.

(*lấy máy tính xách tay ra mở, một điệu nhạc cất lên, Thùy Vân cầm bó hoa từ trường về.*)

- Vân** (*ngạc nhiên*) : – Chiếc máy tính xách tay, ở đâu thế anh Long ?
- Long :** – Quà cơ sở tặng đó !
- Vân :** – Quà máy vi tính đắt tiền này ư ?
- Long :** – Ồ, thì họ tính toán chán. Mình giúp họ tiền quay vòng nhân lãi. Thì họ tiếc gì "con săn sắt" bỏ ra. Thế còn cô giáo dạy Văn, chắc nhà trường vừa thưởng công bó hoa, nhân Ngày Nhà giáo ?
- Vân :** – Vâng. Những bông hoa hạnh phúc. Của vợ công chồng em xin dành tặng anh. (*đưa hoa cho Long*)

- Long :** – Nhưng bó hoa này để làm gì kia chứ ?
Vân : – Anh hỏi đến lạ, hoa để cắm vào lọ chứ còn làm gì !
Long : – Nghĩa là chỉ để ngắm thôi ư ? (*cất tiếng cười*)

Hát Cải biên :

Đó chỉ là cánh hoa cô đơn
Để đời ta chìm trong khao khát
Mơ ước tiêu tan lặng nhìn mái lá lều tranh
Có khác chi dòng sông đáy ngày đêm lững lờ
Còn anh muốn cảnh giàu sang
Có tiền có hoa, có kẻ lượn quanh
Em cũng sẽ ngang nhiên thành bà chủ.

Nói Sử :

Đời lại tươi lung linh màu sắc
Thế giới đồng tiền lại thoả sức giương vây
Là cán bộ ngân hàng cần vốn có anh vay
Chả mấy chốc ném mùi phú quý
(*nói*) Lúc đó em như bà hoàng ngự trị
Anh vẫy vùng bá chủ một phương
Hạnh phúc nào bằng, có phải không em ?

- Vân** (*sững sờ*) : – Thì ra anh đang dẫn em vào mê hồn trận
Thảo nào ít lâu nay anh như khách xa vời.
Anh Long ơi !

Nói Sử :

Em xin anh hãy suy nghĩ lại
Đừng lao vào cuộc sống đỏ đen

Ta chưa giàu nhưng hạnh phúc ấm êm
Sống thanh thản trong niềm tin bè bạn

Hát Đường trường bản thước :

Đất nước hôm nay tuy còn cỏ dại
Nhưng sẽ mau lụi tàn
Hoa thắm đua hương
Em nguyện làm cô giáo thủy chung
Dù còn trong gian khó
Em vẫn tin vào nơi ấy giảng đường.

Long : – Nhưng ý tôi đã quyết
Vợ phải nghe chồng, cô chớ bàn ngang.

Vân : – Vậy là anh đã quyết ?

Long : – Với tôi như thế là dứt khoát
Giờ cô đến ngay Giám hiệu nhà trường
Lấy chữ kí chuyển ngành, còn lại tôi sẽ lo toan
Giờ tôi phải đi có việc.

(Long bỏ đi. Nhạc dẫn tả)

Vân *(choáng váng)* : – Rõ ràng sự thật

Tôi ngỡ trong mơ

Hát Bản chim thước :

Ai có biết chẳng hôm nào dưới ánh trăng vời vợi
Lời của anh ấm lòng
Gắn bó yêu thương

Cho dù gặp lúc bão giông
Vậy mà giờ này như gió đổi chiều.
(*Vân buồn rầu cắm hoa vào lọ thì Lê Tâm tới.*)

- Tâm :** – Chào cô giáo Vân !
- Vân :** – Không dám, chào anh !
- Tâm :** – Cô Vân ạ ! Hôm nay nhân Ngày Nhà giáo Việt Nam
Thay mặt phụ huynh đến thăm cô
Và kính tặng cô bó hoa trắng trong
Như tấm lòng cô với bầy trẻ nhỏ.
- Vân :** – Xin cảm tạ tấm lòng những người cha, người mẹ.
Nhận hoa rồi liệu còn xứng với hoa ?
- Tâm :** – Có Vân khiêm tốn quá
Cả vùng này ai cũng mến phục cô
Dạy đã giỏi lại tận tình hôm sớm
Xứng danh hiệu Người giáo viên Nhân dân
Còn cháu Tình, ngay như đợt vừa qua
Nếu không được cô tận tâm bảo lãnh
Thì con tôi đâu được như hôm nay
Công đức ấy làm sao tôi quên được.
- Vân :** – Có gì đâu anh, cháu tuy nghịch
Nhưng lại là đứa trẻ thông minh
Lứa tuổi ấy nếu đẩy ra lề đường
Sẽ tác hại thế nào ai mà lường được
Còn anh nghe nói đã chuyển ngành về huyện.

- Tâm :** – Vâng ! Giờ tôi công tác ở Viện Kiểm sát
Cũng chục năm nữa mới nghỉ hưu (*lấy ra tấm ảnh*)
Còn đây là hình ảnh cô giáo Phnôm Pênh
Bọn diệt chủng chúng cho là nghề ăn bám
Cô giáo Xi Van mới 25 tuổi
Gục ngã bên đền Ăng-co-vát nguy nga
Đứa con nhỏ 3 tuổi của Xi Van
Đang gào thét bò bên xác mẹ (*đưa Vân tấm ảnh*).
- Vân :** – Trời ơi ! Thật là khủng khiếp
Vậy còn đứa con của Xi Van ?
- Tâm :** – Chúng tôi mang cháu về làm con nuôi đại đội
Một thời gian sau mới tìm được thân nhân của cháu
- Vân :** – Một đất nước thương đau
Làm cô giáo bình yên cũng không được. Vậy mà...
- Tâm :** – Kia cô giáo ! Có chuyện gì vậy ?
- Vân :** – Dạ không ! Tôi đang nghĩ về tấm ảnh...
- Tâm :** – Xin tặng cô giáo tấm ảnh đó
Gọi là chút kỉ niệm của người lính chiến.
- Vân :** – Cảm ơn anh !
- Tâm :** – Giờ xin phép cô giáo, tôi có việc đến cơ quan.
- Vân :** – Vâng chào anh.
(*Tâm đi khuất, Vân cất tấm ảnh rồi nâng bó hoa trên tay.*)

Ngâm Sống:

Nhìn hoa khoe sắc
Hương ngát dâng đầy
Bống lòng xao xuyên
Một thuở đắm say
Hạnh phúc trong ta giờ đâu thấy
Để thẹn thùng với hoa thắm trên tay.

Long   (*cát tiếng chua chát*) : – Hớ hớ... Lại thêm một sản phẩm để ngắm.

Hát Sắp gói:

Phen này cô giáo Thuỳ Vân

Trở thành triệu phú tinh thần nhờ hoa.

Vân :   – Anh Long ! Anh có thể thôi cách nghĩ ấy được đấy !

Long :   – A... Chạm lòng tự ái chứ gì... Ha ha...

Nghề gõ đầu trẻ, bán phổi kiếm đồng lương.

Ngâm thơ :

Em chẳng lấy chồng giáo học đâu

Lấy chồng giáo học những lo âu

Vài ba năm nữa ho lao chết

Để lại cho em một mối sầu.

(*nói*) Ha ha... Câu thơ của ai thế mà có lí

Vân :   – Sao ! Anh ân hận à ?

Long :   – À... Cũng tương tự như thế !

- Vân :** – Vậy anh tính sao ?
- Long :** – Tôi đã nói rồi, cô phải bỏ nghề, chuyển nghề ngay lập tức.
- Vân :** – Vậy xin hỏi anh ! Trước khi anh lấy em, anh biết em làm nghề giáo viên chứ ?
- Long :** – Ờ, tất nhiên rồi.
- Vân :** – Thế thì tại sao anh lại lấy ?
- Long :** – Ồ cái đó... Vì cách nhìn của lúc đó...
Còn bây giờ đất nước đã vào WTO
Thời buổi hội nhập kinh tế
Phải nghĩ khác, làm khác chứ.
- Vân :** – Nhưng em là cô giáo được đào tạo qua trường lớp
Được giao dạy bảo một lớp người cho thế hệ tương lai
Vì vậy em phải có trách nhiệm trước cuộc đời này
Chỉ trừ khi không còn đủ tư cách bước lên bục giảng
Thì tự em phải xấu hổ rời bỏ mái trường.
- Long :** – Nhưng cô là vợ tôi, cô hiểu không !
- Vân** (*giọng da diết*) : – Anh Long ! Nếu như trong cuộc sống gia đình
Em không làm trọn bổn phận của người vợ
Thì đó là lỗi của em, ngày tháng qua
Có điều gì làm anh xấu hổ vì người vợ không
Em đã sống hết lòng với chồng

Nhưng anh bắt em bỏ nghề thì không bao giờ nghe anh cả

Đó là câu trả lời cuối cùng của em !

(Vân mệt mỏi bước vào nhà trong.)

Long *(bực tức)* : – Thật là ảo tưởng, rõ ràng bên bồi bên lở
Thế là hạnh phúc chẳng thuận dòng

Còn công việc làm ăn liệu có mây trời gặp gió ?

Huyền *(sợc tở)* : – Kìa ông anh ! Sao thần thờ dữ thế ?
Hay là cô giáo vẫn vũng tay chèo ?

Long : – Đúng thế ! Cô ấy vẫn khăng khăng không chịu
Vẫn thiết tha với cô giáo làng.

Huyền : – Vậy thì

Hát Sắp gởi

Đợi gì anh chẳng tấn công

Ván bài lật ngửa xem trắng hồng hay đen.

Long : – Được anh sẽ quyết *(lấy tiền)* 50 triệu nữa đây, nhớ
phải chắc chắn đấy.

Huyền : – Anh yên tâm, biên nhận em viết sẵn rồi *(đưa mảnh giấy)*.

Còn việc này nữa, ông Kênh trên huyện đang cần gặp anh đó.

Long : – Sao ! Ông Kênh cần gặp, đúng không vậy ?

Huyền : – Thì ông ấy nhắn em mời anh đến nhà riêng mà lại.

Long *(sung sướng)* : – Hay hay ! Nếu vậy anh phải đi ngay !

Huyền : – Vàng ! Em cũng có việc đi (*cả hai khuất*).
Vân (*bước ra nhìn theo*) : – Họ đã đi rồi những cánh chim
lạc bạn
Hướng cùng bay đến bóng tối phủ dày
Ôi đồng tiền đang kéo họ chung tay
Cùng dắt nhau lặn từng bậc dốc.

Hát Chinh phu

Tôi đâu có ngờ
Giữa bến lạ khiến người lạc lối
Quên hẳn những ngày trắng trong
Để dẫn bước chân
Vào chốn vũng bùn
Khác nào con thiêu thân
Mang theo bất hạnh đến gần
(*nói*) Trời ơi, tôi biết làm sao níu giữ được tình yêu
Hay là tôi từ già mái trường
Làm chủ quán hàng, ăn sung, mặc sướng
Người ta bảo đời người rất ngắn
Nghĩ làm chi cho xuân sắc tàn phai
Mặc sự đời nước chảy bèo trôi.
(*Vân lững thững bước đi như người vô định, bỗng
tiếng nhạc quay cuồng. Vân lao lên phía trước, ánh
sáng chuyển màu, tốp học sinh các ngã tiến ra vây
quanh cô giáo.*)

Tốp học sinh (đồng thanh) : – Cô đi đâu toi tả tâm hồn
Đừng bỏ chúng em giữa mái trường coi cú
Chúng em tin những lời cô trên lớp
Giờ lẽ nào cô bỏ chúng em đi.

Hát Sử bằng

Hay cuộc đời chỉ có cần vật chất
Hạnh phúc con người đơn giản thế hay sao
Trí tuệ văn minh chúng em hiểu thế nào
Xin cô hãy dành những lời lần cuối.

Vân (*như gào lên*) : – Không, tôi không thể rời xa lớp học
Tiếng gọi cuộc đời, tiếng gọi các em tôi
Những lớp măng non vươn thẳng giữa trời
Cần có niềm tin, niềm tin thật sự
Người thầy giáo đừng bao giờ quên điều đó.
(*Vân bước ra cửa thì gặp Long hỏi về.*)

Long : – Kia em đi đâu đó ?

Vân : – Em đến lớp.

Long : – Khoan đã, anh có việc quan trọng nhờ em đây.

Vân : – Việc gì anh cứ nói.

Long : – Em biết ông Kênh trên huyện chứ ?

Vân : – Có, đó là bố em Thái, một học sinh lưu ban
Đã mượn thế cho con lên lớp.

Long : – Đó ! Chính vì nó dốt môn Văn, nên mới cần em
giúp đỡ.

Vân : – Anh nói sao ?

Long :

Nhịp một

Chả là ông Kỉnh

Vừa mới gặp anh

Mời em đến nhà riêng

Dạy thêm cho thằng Thái

Vì ông ấy biết em là cô giáo giỏi.

Vân : – Vậy là ngày ngày đến phục vụ riêng cho con lãnh đạo ?

Long : – Thì đã sao ? Quyền hành đang ở trong tay ông ấy mà !

Vân : – Nhưng em có ham muốn làm giám hiệu đâu ?

Long : – Em không cần, nhưng còn anh nữa chứ.

Vân (*chua chát*) : – Thật không sao hiểu nổi, lúc anh bắt bỏ nghề dạy học, giờ anh lại muốn ?

Long : – Khổ quá, bỏ dạy học là bỏ ở trường
Còn đây là đến nhà riêng.

Hát Sắp chờ

Đến nhà riêng ông ấy

Dạy thêm giờ

Còn hằng ngày cô vẫn bán buôn.

Vân (*giọng buồn*) : – Thì ra vì bon chen lợi lộc

Anh đã biến vợ mình thành vật hi sinh

Nói để anh hay.

Hát Sắp chờ

Dù anh nay có muốn
Tôi chẳng bao giờ
Phục vụ riêng ai.

Long (đập bàn) : – Như vậy là cô nhất định chống tôi.

Vân : – Tôi chỉ làm theo lẽ phải.

Long (quát to) : – Thôi đủ rồi (dẫn giọng). Cô hãy nghe cho rõ : Nếu là vợ tôi cô phải nghe lời.

Bằng không... Cô hãy kí vào đây
(lấy tờ giấy đưa cho Vân)

Vân (đọc trăn trăn) : – Đơn xin li dị... Anh viết sẵn từ bao giờ thế ?

Long : – À... Mới đây thôi ! Thế nào... Cô kí chứ ?
(Huyền tới về can ngăn.)

Huyền : – Ấy kìa ! Tôi xin cô giáo.

Hát Sắp xong loan

Chồng bát còn có khi xô
Cô cứ nghe lời làm theo anh ấy
Chuyển quách nghề là xong
Việc quái bận tâm nhọc lòng
Hỏi rằng có đúng hay không.

Vân (tiếp) : – Chị là Lệ Huyền đồng minh anh ấy.

Huyền (tiếp) : – Vâng vâng đúng vậy
Giúp cô cách làm ăn

Tình nghĩa vợ chồng

Phải đâu thay áo.

Vân (*tiếp*) : – Chị đến đây quá là đúng lúc

Vắng sao Hôm lại có sao Mai

Chị đi đặt tiệc mừng được rồi

Huyền : – Kìa cô giáo ! Cô hiểu lầm tôi

Vân (*hét to*) : – Thôi đi ! Các người thật tàn nhẫn

Tôi nói để các người biết

Cuộc đời này dù còn khó khăn vất vả

Nhưng là hoa, mãi mãi vẫn là hoa

Giữa bóng đêm dù trăm nghìn ngọn đuốc đốt ra

Khi đuốc tắt, sẽ là màn đêm trở lại

Còn bây giờ dù còn một phút ở nhà này

Tôi yêu cầu chị ra khỏi đây ngay.

(*Vân tiến tới, Huyền ú ớ, hốt hoảng vùng chạy.*)

Long (*chối vớ*) : – Kìa Huyền ! Lệ Huyền

(*rời lao theo, nhạc dội lên*)

Vân (*như cố đứng vững*) : – Ôi ! Bao năm trường tôi lên

bục giảng

Dạy các em biết lẽ phải ở đời

Những trí tuệ con người, những đạo đức đẹp tươi

Để tạo nên những hình hài trọn vẹn. Vậy mà :

Sử Ghé đầu

Riêng tôi giờ biết tính sao đây

Cho trọn vẹn nghĩa tình sau trước

(*nói*) Đứng trước con sông giờ phải chọn một dòng
Hoặc là bên trong, hoặc là bên đục.

Vĩa Tô vò

Ai dò sông bắt nông sâu
Vì ai nên nổi dạ sâu xót xa.

Hát Tô vò

Cũng kiếp một đời hoa
Xót thương lệ nhòa
Sẻ chia đứt đoạn
Ai đã làm bóng rơi
Lấn vào đêm tối
Để nỗi buồn nhức nhối
Cho nhân tình thế thái đầy vơi
Vết thương xé lòng chôn chặt người ơi
Cuộc đời gọi ta phía trước
Bước chân nào xuôi ngược
Cũng đành trắng sáng chia đôi.
(*Vân run rẩy kí vào lá đơn, cũng là lúc từ các hướng
các em tiến lại bên cô trong lời hát.*)

Lời sáng tác

Chúng em là cuộc đời đang đón đợi cô
Nỗi đau sẽ qua đi, tình yêu đọng lại
Vàng dương muôn đời mãi mãi vàng dương

Hạnh phúc nhân lên nơi ấy mái trường.

(Tiếng hát đập diu cùng cô giáo đi khuất. Lát sau Long phờ phạc quay về, chợt nhìn lá đơn trên bàn)

Long : – Trời ! Cô ấy đã kí vào đơn, cô ấy đã quyết định
(như gào lên) Không ! Không thể như thế được.
(Long lao ra cửa gặp Lê Tâm tới.)

Ồi may quá nhà chức trách đây rồi, anh hãy giúp tôi.

Tâm : – Chuyện gì vậy anh Long ?

Long : – Đây anh xem đi khắc rõ. *(đưa lá đơn)*

Tâm *(đọc nhanh)* : – Đơn xin li dị do tay anh viết, chị ấy kí, như vậy là hợp lí còn gì ?

Long : – Không, tôi không muốn bỏ thật, tôi chỉ dọa cô ấy.

Tâm : – Nhưng rất tiếc sự thật lại nghiệt ngã
Chơi với lửa tránh sao khỏi bỏng
Cũng như anh lợi dụng ngân hàng làm điểm tựa
Buôn bán tiền với kẻ gian thương
100 triệu anh rút ở ngân hàng có đúng vậy không ?

Long : – Anh nói tới 100 triệu của tôi ư ?

Tâm : – Phải, Lê Huyền lợi dụng anh vay ngân hàng
Để chơi phờng hụi, cho vay nặng lãi
Nhưng không may phờng hụi lại đổ bể.

Long *(hốt hoảng)* : – Anh Tâm ! Anh vừa nói gì vậy ?

Tâm : – Anh hãy bình tĩnh nghe cho rõ :

Cách đây một giờ Lệ Huyền đến trình với cơ quan pháp luật

Trường hợp của thị bị chủ cái lừa

Hàng tỉ đồng bỏ trốn biệt tăm

Trong đó có 100 triệu anh vay cho thị.

Long : – Vâng vâng có giấy biên nhận đây.

Tâm : – Anh cứ cầm lấy, 14h hôm nay mời anh đến Viện Kiểm sát gặp chúng tôi.

Long : – Vâng tôi hiểu.

Tâm : – Có điều tôi phải nói ngay.

Nói Sử

Anh có cô giáo Thùy Vân người vợ hiền quý giá

Vậy mà anh chẳng rõ vàng thau

Lại dẫn thân vào chốn bùn sâu

Để đến nỗi gia phong đổ vỡ

(*nói*) Giờ tốt nhất anh hãy thật lòng hối cải

Tìm gặp cô giáo Vân nói rõ sự tình

Nếu chị ấy còn nhìn thấy tia sáng trong anh

Cũng có thể Thùy Vân nghĩ lại.

Long : – Vâng ! Tôi sẽ nghe lời anh chỉ bảo, may ra...

Tâm : – Thôi chào anh ! Anh nhớ đến đúng giờ đấy.

(*Tâm đi nhanh khuất*)

Long (*vò đầu dấm ngực*) : – Thế là hết, hết tất cả. Hạnh phúc, tiền tài, địa vị,...

(*cười như khóc*) Vân ơi !

Em có biết chẳng lòng anh đang tan nát
Sự thật nhận ra thì đã muộn rồi
Chắc giờ này em đang đến với vườn hoa
Còn anh phía trước mặt giờ là bóng tối.

Hát Sấp chên

Anh bước đi giữa bóng tối phủ dày
Trách mình gieo gió
Để gặt về bão giông
Đâu hoa hạnh phúc ai trồng.

(*Long khuất dần trong bóng tối ập xuống, rồi lại bùng sáng muôn màu sắc lung linh, các em học sinh trong trang phục ngày hội, từ 4 phía phòng khán giả ùa lên sân khấu cất tiếng gọi.*)

Cô Thùy Vân ! Cô Thùy Vân !...

Hát Đường trường thu không

Cô có nghe chúng em gọi
Nơi đất quê bao tình thương
Đây tiếng gọi – lời chúng em gọi
Cô giáo kính yêu – em hằng yêu (*lại cất tiếng gọi*)
"Cô Thùy Vân ! Cô Thùy Vân !"

Vân (*chạy tới*) : – Kia các em !

Học sinh : – Cô giáo.

Tất cả (*hát tiếp*) : – Em bên cô nghĩa nặng tình sâu

Những giờ trên lớp phấn trắng, sân trường
Hoa phượng rơi, biết bao lưu luyến
Nơi ấy mái trường
Kỉ niệm buồn vui
Theo các em đi cùng năm tháng
Hoa hạnh phúc
Trong khoé mắt tin yêu

*(Tiếng trống vãn trò, các em học sinh kết thành biểu
tượng hoa bên cô giáo Thùy Vân cũng là lúc màn hạ.)*

– HẠ MÀN –

XUÂN CUNG

Người gác cổng trường

KỊCH NÓI

(Chuyển thể từ truyện ngắn *Lục bình trôi tím*
sắc chiều của tác giả Phùng Phương Quý)

Nhân vật

– ÔNG TƯ	Nhân viên bảo vệ trường
– TẤN	Học sinh lớp 9A
– THẦY ĐẠI	Quyên Hiệu trưởng Trường Tân Phong
– THẦY PHÁCH	Giáo viên chủ nhiệm lớp 9A
– CHỊ ÚT	Trưởng phòng Giáo dục huyện
– CHỊ SÂM	Cán bộ Phòng Giáo dục huyện

Cảnh trí

Sân khấu được trang trí như một gian phòng bảo vệ gọn gàng, ngăn nắp. Có một bàn nhỏ, một vài ghế ngồi xinh xắn :
Kịch xảy ra vào một ngày đầu thu, khoảng 13 giờ – 14 giờ.

MỞ MÀN

Một đoạn nhạc bài hát *Người giáo viên nhân dân* vọng lại. Ông Tư nhân viên bảo vệ trạc 55 tuổi đang ngồi đọc báo, thỉnh thoảng lại ngó ra phía cổng trường. Bỗng có tiếng gọi giật giọng của Tấn từ ngoài mỗi lúc một gay gắt).

Tiếng Tấn : – Ông Tư ! Ông Tư... Mở cửa, mở cửa ông Tư !

Ông Tư : – Này làm gì mà âm ì thế hở, mời cậu vào đây đã.

Tấn (*ăn mặc có vẻ bụi đi tới, chào kiểu cách*) :

– Kính chào ông Tư vô cùng quý mến !

Ông Tư : – Lại là cậu Tấn à ? Sao cậu hay đi mượn vậy ?

Tấn : – Hề, hề, ông Tư thông cảm, có chút việc riêng ấy mà !

Ông Tư : – Tôi đã nhắc nhở cậu lần trước, đi học phải chú ý giờ giấc. Ở trường này có ai như cậu đâu, hơn nữa nội quy phổ biến tận lớp, thế cậu không nhớ hay sao ?

Tấn : – Dạ có chứ ạ, đi học phải đúng giờ, quá thời gian quy định phải làm kiểm điểm có đúng vậy không bố ?

Ông Tư : – Ờ nhớ nội quy đấy.

Tấn : – Vâng ! Nhớ quá chứ ạ ! Giờ thì con xin phép bố vào lớp (*định đi*).

Ông Tư (*chặn lại*) : – Không được ! Trường hợp của cậu phải viết kiểm điểm đã. (*lấy giấy bút đưa Tấn*) Đây giấy bút đây !

Tấn : – Kìa bố ! Đại xá cho con lần này thôi mà...

Ông Tư : – Tôi đã nói rồi. Yêu cầu cậu chấp hành.

- Tấn** (*lạnh lùng*) : – Sao ! Ông vẫn kiên quyết như vậy ư ?
- Ông Tư** : – Đúng ! Nội quy đã ban hành, không miễn trừ một ai cả.
- Tấn** : – Nhưng không viết kiểm điểm thì sao ?
- Ông Tư** : – Tôi sẽ báo cáo thầy chủ nhiệm !
- Tấn** : – Thì đây ! Ông thích báo cáo thầy chủ nhiệm thì cứ việc, hay để Tấn này gọi điện mời thầy Phách đến đây nhé (*lấy điện thoại di động*) A lô ! Thầy Phách đấy ạ ! Dạ em Tấn, Lê Tấn đây. Alo ! Em đang ở cổng trường, mời thầy ra ngay.
- Ông Tư** : – Hả ! Cậu mời thầy Phách ra đây ?
- Tấn** : – Dễ ông tưởng khó mời chắc. Hi... Hi... nói để ông hay : Thầy Phách đối với nhà tôi trên cả thân tình đấy.
- Ông Tư** : – Phải rồi ! Nhà cậu giàu có nhất thị trấn, làm gì thầy Phách không nể.
- Tấn** : – Ông hiểu thế hơi được đấy. Kìa thầy Phách đã tới, giờ thì chắc Tấn đi được chứ (*định đi*).
- Ông Tư** : – Đứng lại ! Cậu phải viết vào biên bản này đã.
- Phách** (*xuất hiện*) : – Biên bản gì thế ông Tư ?
- Ông Tư** : – Thưa thầy ! Cậu Tấn đây lại vi phạm trễ giờ học, tôi yêu cầu cậu ấy kiểm điểm, cậu ấy không chịu, nên tôi phải lập biên bản gửi Ban Giám hiệu.
- Tấn** : – Báo cáo thầy, em có việc ra chỗ cửa hàng bà bố nên chậm có 10 phút, em đã năn nỉ xin ông Tư. Nhưng

ông ấy nguyên tắc cứng đờ. (*to tiếng*) Thầy bảo như thế có quá không chứ ?

Phách : – Kia Tấn ! Bình tĩnh đã, để thầy nói với ông Tư cho. Thế này ông Tư ạ !

Ông Tư : – Thầy cứ nói.

Phách : – Ông chấp hành như vậy là đúng với nội quy nhà trường đề ra, riêng trường hợp em Tấn đây, với tư cách giáo viên chủ nhiệm, tôi xin bảo lãnh cho Tấn lần này. Ông Tư thấy sao ?

Ông Tư : – Tôi thấy không ổn thầy ạ.

Phách : – Sao lại không ổn ?

Ông Tư : – Nếu thầy đứng ra bảo lãnh sợ sẽ là tiền lệ cho những vi phạm lần sau. Tôi mong thầy ủng hộ việc làm của chúng tôi.

Phách : – Ông cứ yên tâm, ông anh của tôi có phê bình ông thì tôi lại đứng ra bảo lãnh chứ sao.

Tấn (*phụ họa*) : – Thấy chưa ! Ông cứ làm như cháy nhà không bằng, thầy Phách đây là em rể Quyền Hiệu trưởng Đại, ông còn lo gì ! (*cười*) Giờ ta vào lớp chứ thầy ?

Ông Tư : – Khoan ! Cậu muốn vào lớp, trước hết phải kí vào biên bản này đã.

Tấn : – Ông đùa đấy à ?

Ông Tư : – Tôi nói nghiêm chính đấy.

Phách : – Thế còn đề nghị của tôi ?

- Ông Tư :** – Mong thầy thông cảm. Không còn cách nào khác. Phận sự của tôi là phải nghiêm chỉnh chấp hành nội quy nhà trường.
- Phách** (*bực tức*) : – Ra thế ! Tôi nói để ông hay : Ông vượt mặt không nể mũi đấy.
- Ông Tư :** – Tuỳ thầy hiểu. Còn tôi, tôi nghĩ mình không có gì sai trái.
- Phách :** – Ông làm theo luật định ư... Nhưng ông nhớ ở đời còn có những luật bất thành văn nữa đấy !
- Ông Tư :** – Thầy nói gì tôi không hiểu !
- Phách :** – Vì ông thật thà quá mà (*cười chua chát*). Tôi khuyên ông nên học thuộc câu này : "Đường đi tắt bao giờ cũng là con đường gần nhất".
- Ông Tư :** – Nhưng dễ giẫm phải chông gai lắm thầy ạ.
- Phách** (*cười vang*) : – Ô phải biết cách tránh chửi, chẳng hạn như ông đã từng đứng trên bục giảng trường này, lại tình nguyện ra chiến trường chiến đấu, trở về với thương tật loại ba ; nhẽ ra ông phải được ưu tiên hơn mới đúng, vậy mà lại vui vẻ nhận cái chân gác cổng trường. Thế là ông không biết cách tránh đấy.
- Ông Tư :** – Thế theo thầy thì đó là nguyên nhân gì ?
- Phách :** – Dễ hiểu thôi, ngay thẳng, cả tin, không biết uốn lượn cũng là nguyên nhân của số phận cam chịu đó.
- Ông Tư** (*nói nóng*) : – Thầy Phách ! Tôi không ngờ thầy lại có những suy nghĩ lệch lạc như vậy. (*Ông ôm sườn lão đảo.*)

- Tấn :** – Thầy Phách trông kìa ! Hình như vết thương của ông ấy lại tái phát thì phải.
- Phách :** – Ô ! Vết thương của chiến tranh, thật đáng tiếc... ông Tư, ông có cần tôi giúp gì không ?
- Ông Tư :** – Thôi đủ rồi. Mời thầy đi để tôi yên.
- Phách :** – Nếu vậy được thôi, nào Tấn ta đi vào lớp.
- Ông Tư** (*chặn cửa*) : – Cậu Tấn phải ở đây ! Còn thầy Phách việc làm của thầy hôm nay, tôi sẽ báo cáo lên Ban Giám hiệu.
- Phách** (*nổi cáu*) : – Ông dám vậy ư ? Tôi thách đấy... mà ông là cái thá gì nhỉ, một người gác cổng trường không hơn không kém. Tốt nhất ông nên đổi thoại. Đừng đối đầu với tôi mà bươu đầu, mề trán đấy. (*với Tấn*) Em cứ vào lớp, tội vạ đâu thầy chịu.
- Tấn :** – Thanh kiu thầy giáo (*chạy nhanh khuất*)
- Ông Tư** (*quát to*) : – Đứng lại !
- Đại** (*vừa tới*) : – Có chuyện gì to tiếng ở đây vậy ?
- Phách :** – Dạ báo cáo anh, cậu Tấn học sinh của lớp em đi học muộn. Em đã ra tận đây xin báo lãnh. Vậy mà ông Tư nhất định không nghe, còn đe dọa báo cáo việc của em lên Ban Giám hiệu.
- Đại :** – Có chuyện đó thật sao ông Tư ?
- Ông Tư :** – Vâng thưa thầy giám hiệu. Đó là phận sự của tôi phải giữ nghiêm kỷ cương, lễ nghĩa. Theo thầy, tôi làm như vậy đúng hay sai ạ ?

- Đại :** – Ô, đúng chứ ! Có điều...
- Ông Tư :** – Sao kia ạ ?
- Đại :** – Đúng là nội quy nhà trường như vậy, nhưng ta cũng phải biến báo. Biết xử lí linh động nữa chứ...
- Ông Tư :** – Ý thầy giám hiệu là...
- Đại :** – Trường hợp em Tấn đi học muộn là sai thật, phải làm kiểm điểm gửi thầy chủ nhiệm lớp. Nhưng ở trường hợp này thầy chủ nhiệm đã đứng ra bảo lãnh thế là được, chả nhẽ tôi lại phê bình ông hay sao ?
- Ông Tư :** – Vậy trường hợp khác có bỏ qua không ạ ?
- Đại :** – O hay ! Bỏ qua thì loạn trường à. Đây là trường hợp ngoại lệ ông hiểu không ?
- Ông Tư :** – Tôi hiểu rồi, vì thầy Phách là em thầy giám hiệu !
- Đại :** – Ô đúng quá ! Con người Việt Nam ai chả có tình cảm riêng tư kia chứ.
- Ông Tư :** – Tình cảm riêng... Thì ra thầy Đại cũng đặt lợi ích riêng trên lợi ích chung ?
- Đại :** – Không phải là trên mà cùng song song phát triển.
- Phách :** – Đúng cùng song phát triển. Hì hì... Tôi đã nói rồi, ông phải cái tội là không biết "uốn lượn".
- Ông Tư :** – Nếu vậy thì tôi chịu, tôi không biết cách "uốn lượn" thật. Thầy Hiệu trưởng, thầy có thể tìm người khác thay cái chân bảo vệ Trường Tân Phong được rồi !
- Đại :** – Ông không đùa đấy chứ ?

Ông Tư : – Vâng ! Với cuộc sống, tôi không bao giờ biết đùa bỡn cả.

Đại : – Nhưng nghe nói ông yêu mái trường này lắm kia mà, chả thế mà phòng phân công ông về trường khác ông nhất quyết xin trở lại đây dù làm cái chân gác cổng trường ?

Ông Tư (*giọng xúc động*) : – Đúng ! Tôi rất yêu mái trường này. Vì nó đã gắn bó một phần cuộc đời tôi. Bao kỉ niệm làm thầy từ chiếc bảng đen mộc mạc, viên phấn trắng bụi mờ, góc sân trường phượng nở, rồi những kì thi nao nức, ngày tập nập hội trường, đến nghĩa tình người dân nơi đây đùm bọc. Không bao giờ tôi quên..

Đại : – Vậy tại sao ông bỗng chốc rũ bỏ nó ?

Ông Tư (*giọng như đanh lại*) : – Không ! Tôi không rũ bỏ, tôi mãi mãi yêu mến mái trường này, nhưng tôi không thể chịu đựng được khi nhìn thấy những nghịch lí xảy ra tại đây. Các thầy rõ chưa.

(*Ông bực tức bỏ ra ngoài*)

Phách : – Đúng là gánh cực lên non !

Đại (*giọng bực*) : – Đấy cậu thấy chưa, tôi đã nói rồi. Ông ấy không phải là người uy vũ khuất phục được đâu, ngay như việc ông Trưởng phòng Giáo dục cũ thấy ông ấy là thương binh, ưu tiên cho giữ thư viện của phòng, ông ấy vẫn một mực xin về được dạy học ở trường này.

- Phách :** – Và cái chân ấy em đã nhanh hơn thay thế có phải không anh !
- Đại :** – Thì nhà tôi muốn cậu về gần nhà mà lại.
- Phách :** – Kể cũng lạ. Ông ta gác cổng trường nghiêm túc cứ như trông coi tòa đại sứ vậy !
- Đại :** – Đúng là một mẫu người nghiêm túc. Nếu ngành Giáo dục nước ta đều có những người thầy như thế chắc chắn sẽ không có tiêu cực xảy ra.
- Phách :** – Anh Đại ạ ! Theo em biết ông ta đang ủng hộ những người tích cực ở trường này định làm cải cách một điều gì đó. Nên nhân dịp này anh bảo ông ấy làm đơn. Anh kí quách là xong, tránh rắc rối sau này. Còn chân bảo vệ trường, chú Dương con mợ Cả chả đang nhờ anh kiểm việc đó sao !
- Đại :** – Ủ nhỉ ! Công tư lưỡng lợi, thế là một mũi tên trúng hai đích. Được, tôi sẽ tiến hành ngay.
- Phách :** – Phải khẩn trương anh ạ !
- Đại :** – Còn cậu, cố ghì nén bực tức, tìm cách làm lành với ông ấy.
- Phách :** – Vâng em hiểu.
(Đại ý tứ nhìn Phách đi khuất, lát sau ông Tư quay lại.)
- Ông Tư :** – Sao ! Thầy để các em ngồi vẽ hươu vẽ vượn ở lớp đấy à ?
- Phách :** – Đâu có, chúng đang chép bài *(với ông Tư)* vừa rồi tôi trót quá lời, mong ông Tư bỏ quá.

- Ông Tư :** – Thì ra thầy ở lại để sám hối ?
- Phách :** – Hì hì... Thì cứ cho là như thế... À vết thương của ông dạo này có giở quẻ không đấy ?
- Ông Tư :** – Nó thay đổi theo thời tiết ấy mà, nhưng không sao, tôi chịu quen rồi.
- Phách :** – Thế còn việc ông Tư xin nghỉ cái chân gác cổng trường ?
- Ông Tư :** – Tôi nghĩ lại rồi, có lẽ tôi chưa nên nghỉ vội !
- Phách :** – Há ! Ông không xin nghỉ nữa ?
- Ông Tư :** – Kìa ! Sao mắt thầy tròn xoe vậy, chắc câu nói của tôi không hợp với suy nghĩ của thầy ?
- Phách :** – À, à... không... chả là tôi tưởng...
- Ông Tư :** – Thầy tưởng tôi không đủ can đảm đứng vững trên đôi chân của mình chứ gì. Rất tiếc tôi còn năm, sáu năm nữa mới đến tuổi được hưu.
- Phách :** – Thì hưu sớm, càng khoẻ người chứ sao ! Hay ho gì cái chân gác cổng trường kia chứ. Tôi cứ nói thật, về hưu tự nguyện còn có giá hơn. lúc buộc phải về, có đúng vậy không ông Tư.
- Ông Tư :** – Anh hết động viên lại dọa rồi (*cười vang*) quả là thầy Phách em rẻ thầy Đại có khác (*lại cười*).
(*Bống tiếng còi xe ngoài cổng, thầy Đại hốt hải ra.*)
- Đại :** – Kìa ông Tư ra mở cổng đón khách của Phòng Giáo dục huyện xuống.
- Ông Tư :** – Vâng (*đi khuất*).

- Đại :** – Còn cậu, nếu khách ở lại ăn cơm thì chú ý đưa ra quán đặc sản thị trấn tiếp đón. Còn nếu khách ra về thì phải phong bì thật chu đáo như khách lần trước ấy.
- Phách :** – Vâng ! Vâng. Anh cứ tin ở em (*đi nhanh*).
- Ông Tư :** – Báo cáo anh, khách tới đây rồi.
- Đại :** – Sao lại thế, mời xuống Phòng Giám hiệu. (*Sâm xuất hiện*)
- Sâm :** – Nhưng đồng chí Trưởng phòng lại muốn tham quan khu hành chính bảo vệ trước anh Đại ạ.
- Đại :** – Ôi ! Chị Sâm tổ chức. Các chị xuống ngay đây hay qua trường nào rồi ạ ?
- Sâm :** – Sau khi điện báo cho anh là chúng tôi xuống thẳng đây.
- Đại :** – Dạ chị Út đâu ạ ?
- Út :** (*xuất hiện*) : – Tôi đây.
- Đại :** – Chị đã xuống, quý hoá quá.
(*Út chột nhìn thấy ông Tư. Cả hai sững lại*)
- Út :** (*như reo lên*) : – Trời ! Thầy Tư ! Đúng thầy Tư đây rồi !
- Đại :** – Dạ Trưởng phòng cũng quen ông Tư ạ ?
- Út :** – Đây là thầy giáo cũ của tôi đó.
- Đại :** (*há hốc mồm*) : – Chị nói sao ? Ông Tư đây là thầy giáo cũ của chị.
- Út :** – Đúng thế, thầy Tư là người dạy tôi biết đọc, biết viết, biết làm toán. Nếu không có thầy thì tôi đâu có ngày nay.

- Đại :** – Chị nói sao kia ạ !
- Út :** – Sau khi học thầy Tư, tôi có ý định bỏ học tiếp, ở nhà giúp mẹ tôi bán hàng. Nhờ có thầy Tư đây khuyên can, thuyết phục nên bố mẹ tôi nghe theo, quyết cho tôi đi học Đại học Sư phạm đó.
- Đại :** – Vậy mà tôi không hay biết (*với ông Tư*) Xin giới thiệu với ông đây là chị Út, Trưởng phòng Giáo dục huyện ta đó.
- Ông Tư :** – Em về huyện này bao giờ ?
- Út :** – Thưa thầy, em được Sở điều về cách đây một tháng thay thầy Tư Trưởng phòng về hưu. Còn thầy, em tưởng thầy về thành phố. Sau khi giải ngũ, em về đây cũng có ý định hỏi thăm tin tức về thầy.
- Ông Tư :** – Em khác trước nhiều quá, trông từng trái, rần rỏi ra nhiều.
- Út :** – 45 tuổi rồi mà thầy, thế còn cô em ra sao ạ ?
- Ông Tư** (*vẻ buồn*) : – Nhà tôi mất rồi !
- Út :** – Thầy nói sao ! Cô giáo đã mất ?
- Ông Tư** (*giọng đau đớn*) : – Phải ! Cách đây gần 10 năm, trong chuyến đi về quê, nhà tôi cứu một em bé thoát khỏi tử thần thì chẳng may vấp ngã, đập đầu xuống đường ray, bị chấn thương sọ não, mấy ngày sau thì qua đời.
- Út :** – Trời ơi ! Tội nghiệp cô giáo ! Thế từ đó đến nay thầy vẫn gà trống nuôi con ư ?
- Ông Tư :** – Cũng đành vậy, may mà được họ hàng, bà con cư mang, nên cũng vượt qua được cơn hoạn nạn.

- Út :** – Em thành thật chia buồn cùng thầy, chiều nay, thầy cho em đến thắp hương trước mộ phần cô giáo.
(*bỗng có tiếng gọi của Phách*)
- Phách :** – Ông Tư đâu rồi, đánh trống giải lao đi chứ.
- Ông Tư :** – Chết, quên khuấy mất (*Ông vội vàng đi khuất*).
- Út :** – Anh Đại. Thế là thế nào ?
- Ông Tư :** – Ông ấy là nhân viên bảo vệ chị ạ !
- Út :** – Sao lại thế. Thầy Tư là giáo viên kia mà ?
- Đại :** – Dạ, báo cáo chị, việc này do ông Tư tự nguyện ạ.
- Út :** – Thế anh có chủ trương phân công cho thầy Tư trực tiếp dạy hay không ?
- Đại :** – Dạ cái đó không ạ. Vì giáo viên các lớp đã đủ ạ.
- Sâm :** – Thế còn trường hợp anh đặt vấn đề với Phòng xin thầy Phách chuyển về đây lúc đó có thầy Tư ở đây chưa ?
- Đại :** – Có rồi ạ !
- Sâm :** – Sao anh không bố trí thầy Tư dạy, lại xin thầy Phách. Trong đơn của giáo viên có nói thầy Phách là em rể của anh đúng không ?
- Đại** (*áp úng*) : – Đúng ạ !
- Út :** – Thế là rõ rồi (*với Sâm*) đồng chí đưa tập đơn cho đồng chí Đại xem trước. (*Sâm đưa cho Đại*.)
- Đại :** – Đơn từ nào đây ạ.
- Sâm :** – Của giáo viên Tân Phong đó.

- Út :** – Anh Đại, anh cho triệu tập hội nghị cán bộ chủ chốt của trường để xác minh những điều giáo viên Tân Phong kiến nghị.
- Đại :** – Kiến nghị gì ạ ?
- Út :** – Vào cuộc họp rồi anh sẽ rõ (*với ông Tư*)
Thầy đợi em ở đây.
(*nói rồi cùng Sâm đi ra, ông Tư cũng ra phía cửa*)
- Phách :** – Thôi chết ! Giờ tính sao anh.
- Đại :** – Làm gì mà cuống lên thế !
- Phách :** – Giời ạ ! Lúc này mà anh còn bình tĩnh được. Em đã nói với anh phải cảnh giác với mấy tay giáo viên trẻ. Vậy mà anh có nghe đâu, anh coi thường họ, đến nước này thì cái chức Quyền Hiệu trưởng của anh liệu còn giữ được không ?
- Đại :** – Thôi đi, để tôi còn nghĩ cách (*một lát*) À... đây rồi, mời ông Tư lại đây ngay.
- Phách :** – Nhưng ông ấy là người gác cổng trường – giải quyết được gì ?
- Đại :** – Đúng là cậu dốt. Ông ấy là thầy giáo cũ của Trưởng phòng, hiểu chưa ?
- Phách :** – À đúng rồi. Em hiểu ý anh rồi.
(*ra nhanh rồi cùng ông Tư vào*)
- Ông Tư :** – Thầy giám hiệu cho gọi tôi về việc làm đơn phải không ạ ?

- Đại :** – Ấy chết ! Làm gì có chuyện đó (*cười làm lành*) chả là có gì không phải, mong ông bỏ quá cho, tôi thật có lỗi với ông.
- Ông Tư :** – Với tôi không quan trọng. Cái chính là các anh có lỗi với sự nghiệp giáo dục ở đây.
- Ông Tư :** – Theo tôi hiểu, trường học là nơi ươm tài, là nơi đào tạo những lớp người có ích cho xã hội, chứ không phải là nơi kéo bè, vây cánh, gia đình để chia lợi lộc có đúng vậy không thầy giám hiệu ?
- Đại :** – Vâng ông nói rất đúng, giờ tôi trân trọng mời ông vào dự họp với chúng tôi.
- Ông Tư :** – Sao ! Tôi đến dự họp với tư cách người gác cổng trường ư ?
- Đại :** – Dạ không ! Ông đến với tư cách một nhà giáo lâu năm gắn bó với nghề.
- Ông Tư :** – Nhưng tôi biết nói gì nhỉ ?
- Đại :** – Thì thầy cứ nắm câu ba điều, cốt sao người học trò cũ của thầy tin tưởng vào trường này là được.
- Ông Tư :** – Nếu tôi nói rằng các ông không đủ tư cách làm thầy, làm giám hiệu thì hai ông nghĩ sao ?
- Đại và Phách :** – Thế thì chỉ còn nước cuốn gói.

- HẠ MÀN -

XUÂN CUNG

Phía sau bài văn

KỊCH NÓI

(Chuyển thể từ truyện ngắn *Áng văn cuộc đời*
của tác giả Lê Thị Như Quỳnh)

Nhân vật

- CÔ GIÁO MAI   28 tuổi
- BÀ TÂM (Mẹ Trụ)   50 tuổi
- TRỤ (Con bà Tâm)   16 tuổi

(Nhà bà Tâm – Một căn phòng trong khu tập thể. Đồ đạc trong nhà cũ kĩ, sơ sài : Một chiếc bàn học, có giá sách ; một bộ bàn ghế tiếp khách ; vài chông bát, đĩa, cốc, chén xếp ở góc nhà, cạnh đôi quang thúng.

Chuông đồng hồ báo thức ở bàn kêu "Reng ! Reng". Bà Tâm – dáng vẻ người lao động khoẻ mạnh, vận chiếc quần lụa đen, chiếc áo cánh sẫm màu, bung bát mi từ trong bếp đi ra, đặt lên bàn, tắt chuông đồng hồ, gọi vào trong...)

Bà Tâm : – Trụ ơi ! Dậy đi ! Để chuông đồng hồ réo điếc cả tai mà vẫn chưa dậy à ?

Tiếng Trụ (ngái ngủ) : – Cho con ngủ thêm một lát nữa ! Trời đã sáng đâu...

Bà Tâm : – 7 giờ rồi ông tướng ạ, cả khu tập thể người ta dậy đi làm, đi chợ từ lâu rồi. (*chạy vào buồng, lôi Trụ ra, ấn con ngồi xuống ghế*). Ăn mì đi, không nó "trương", mất ngon. Sáng nay con phải ở nhà học bài. Mẹ tranh thủ ra chợ dọn hàng (*vừa nói bà vừa xếp chồng bát, đĩa vào thùng*). Buổi trưa mẹ sẽ nhờ bác Toàn xe ôm chở con đi học. À, để mẹ xem. (*xoa hai bàn tay vào nhau rồi đặt lên trán con*) Ừ! Trán mát rồi đây. Hôm qua anh làm mẹ lo quá!

Trụ (*húp súp soạt bát mì*) : – Mẹ nấu mì ngon quá!

Bà Tâm : – Một lạng thịt bò cho vào bát mì của anh lại chả ngon! Thế hai hôm trước con ăn ở đâu?

Trụ : – Mẹ lại nhắc đến rồi! "Giờ đánh còn tránh bữa ăn", mẹ chả hay nói thế là gì?

Bà Tâm (*thở dài*) : – Nghĩ mà thương cô giáo quá! Đưa mày về đến đây lại không gặp mẹ. Trời mưa to thế, khéo cảm lạnh mà ốm thì khổ. Không hiểu cô giáo có chồng con gì chưa?

Trụ : – Con không biết!

Bà Tâm : – Hay là, lát nữa ra chợ, mẹ mua ít hoa quả, tối nay mẹ con mình đến thăm cô giáo?

Trụ (*lắc đầu*) : – Con không biết nhà!

Bà Tâm : – Thì đến lớp hỏi các bạn địa chỉ, làm gì mà chả có đứa biết.

Trụ : – Hỏi thế, có mà chúng nó khinh! Con vừa mắc khuyết điểm bỏ học hai ngày, mẹ đã tìm địa chỉ đến thăm cô giáo, chúng nó lại kêu âm lên là đến "hối lộ".

Bà Tâm : – Ai "vờ đũa cả nắm" như thế ! Minh vì tình, vì nghĩa mà đến thăm cô, ai nói gì mẹ cũng chả sợ. À, mẹ đã có cách rồi ! Mà này, con ăn xong thì mang bát vào trong bếp, rồi rửa nồi niêu một thể cho mẹ nhé.

(Trụ đem bát mì vào trong bếp. Có tiếng huýt sáo dài, từ trong bếp, Trụ lao ra. Nhưng bà Tâm đã đứng chặn ở cửa.)

Bà Tâm *(đứng chống nạnh giận dữ)* : – Anh ăn xong lại định chuồn hử ? Tưởng tôi ra chợ rồi à ? Khéo hôm nay, tôi phải bỏ buổi chợ để ở nhà canh gác anh mất.

Trụ : – Thì mẹ cũng phải cho con sang nhà bạn mượn bài vở về chép chứ ? Con bỏ học hai ngày, bao nhiêu bài, nhất là môn Văn, môn do cô chủ nhiệm dạy, nếu không chép bài đầy đủ thì bất kể lí do gì cũng bị phạt chép lại đủ 10 lần !

Bà Tâm : – Anh chỉ lí do, lí trấu. Được rồi, nhà bạn ở đâu, đưa địa chỉ, tôi nhờ người đến mượn cho.

Trụ *(gãi đầu)* : – Nó thấy người lạ, đời nào nó đưa.

Bà Tâm : – Thế số điện thoại nhà bạn anh bao nhiêu ? Viết vào tờ giấy này cho tôi.

Trụ *(lúng túng)* : – Nhà nó không có điện thoại.

Bà Tâm : – Thế là rõ ý đồ của anh rồi nhé. Chả có đi mượn bài, mượn vở gì sất, chỉ có mượn cớ để chuồn đi chơi thôi. Con với chả cái ! Cứ phải ở nhà canh chừng anh thế này thì tôi không chết vì đói, cũng chết vì buồn. Mấy

ngày nghỉ rồi, có bán được chục bát đĩa nào đâu ? Lấy gì mà trả tiền thuê nhà, thuê cửa hàng ?

(Có tiếng gõ cửa. Bà Tâm ra mở, cô giáo Mai ăn vận trang nhã, tay cầm cặp, tay cầm túi, bước vào. Trạ lĩnh vào buồng trong.)

Cô Mai : – Cháu chào bác !

Bà Tâm : – Cô là... ?

Cô Mai : – Cháu là Mai, giáo viên chủ nhiệm lớp em Trạ.

Bà Tâm *(reo vui)* : – Trạ ơi, cô chủ nhiệm đến này ! Quý hoá quá, mời cô vào xơi nước. Chúng tôi cũng vừa nhắc đến cô.

Cô Mai : – Thưa bác, mẹ Trạ hôm nay đã đi làm chưa ạ ?

Bà Tâm : – Có đi làm công sở gì đâu. Tôi chỉ thuê một gian hàng nhỏ ở chợ để bày bán bát, đĩa, ngày kiếm dăm ba chục nghìn nuôi cháu. -

Cô Mai : – Chắc mẹ Trạ thường xuyên đi công tác nên chỉ có hai bác cháu ở nhà ?

Bà Tâm *(ngơ ngác)* : – Cô có nhầm mẹ Trạ với ai không ? Tôi là mẹ đẻ của thằng Trạ đây mà.

Cô Mai *(giật mình)* : – Bác là mẹ của Trạ ?... Cháu xin lỗi ! Vâng, cháu đã nhầm vì... vì...

Bà Tâm *(cười vui vẻ)* : – Không sao đâu cô ạ. Người lao động chúng tôi thường già trước tuổi, lại ăn mặc xuềnh xoàng. Vả lại, cô giáo và tôi đã gặp nhau lần nào đâu. Buổi họp phụ huynh đầu năm, tôi lại về dưới quê có

việc hiếu. Tối hôm kia cô giáo đội mưa đội gió đi tìm, rồi đưa thẳng Trạ về nhà cũng có gặp tôi đâu. Vì thế tránh sao khỏi nhầm lẫn !

Cô Mai : – Vâng ạ !

Bà Tâm : – Hôm đó cô giáo về có bị cảm không ? Lúc này tôi vừa nói chuyện với cháu là tối đi thăm cô thì cô đã đến thăm chúng tôi trước rồi.

Cô Mai : – Cháu không làm sao đâu ạ. Trạ đi đâu rồi hả bác ?

Bà Tâm : – Ấy chết, để tôi vào gọi cháu. Trạ ơi, làm gì trong đó mà lâu thế ? Anh chàng trốn học hai ngày nên xấu hổ đấy cô ạ !

Trạ (*ra – nói lí nhí*) : – Em chào cô... !

Cô Mai : – Ừ, cô chào em ! Em đỡ sốt chưa ? Cô đem bài vở của bạn lớp trưởng đến cho em mượn để chép này. Bạn ấy ghi bài rất đầy đủ và còn sạch sẽ nữa.

Bà Tâm : – Quý hoá quá ! Cảm ơn cô giáo.

Cô Mai : – Còn đây là mấy quả ổi găng đầu mùa, cô mua cho Trạ. Em thích ăn ổi không ?

Trạ : – Có ạ ! Em xin cô. (*đỡ túi ổi*)

Bà Tâm : – Sao cô giáo tâm lí thế ! Cái món ổi găng này là anh ta mê nhất đấy ! Khi còn ở dưới quê, nhà tôi cũng có một cây ổi năm nào cũng sai quả.

Trạ : – Kìa ! Mẹ ! Mẹ pha nước mời cô giáo đi.

Bà Tâm : – Ừ nhỉ, vui quá, quên khuấy đi mất. Tính tôi quê mùa bở bã, cô giáo bỏ quá cho nhé !

- Cô Mai :** – Dạ không sao đâu ạ...
(*có tiếng phụ nữ gọi bên ngoài : "Bác Tâm ơi, chợ đông rồi, ra dọn hàng thôi !"*)
- Bà Tâm** (*ra cửa*) : – Tôi đang dở chút việc bận, tôi đi trước nhà !
- Cô Mai :** – Bác ra chợ dọn hàng đi, nghỉ mấy buổi chợ rồi thì lấy tiền đâu chi tiêu mọi việc trong nhà ?
- Bà Tâm :** – Cô giáo thông cảm cho như vậy thì quý hoá quá ! Nhưng cứ nghĩ đến tối hôm kia cô giáo đội mưa, đội gió đi tìm thằng Trụ rồi đưa nó về đây, tôi lại không có ở nhà để cảm ơn cô. Thành thử cho đến bây giờ tôi vẫn áy náy !
- Cô Mai :** – Kìa bác ! Bác có lỗi gì đâu, hôm đó bác cũng phải chạy ngược chạy xuôi để tìm con...
- Bà Tâm :** – Ai đời, cô bảo, chỗ nào tôi cũng sục vào, hết bể bơi lại đến sân bóng, rồi bạn nó lại đưa tôi ra mấy cửa hàng chơi điện tử, cũng chẳng thấy bóng dáng con đâu. Tôi chỉ lo nó sa ngã vào chỗ tiêm chích, hút hít thì chết ! Nào ngờ, cu cậu lại trốn ở trong thư viện đọc sách. May nhờ có cô giáo phát hiện ra, chứ không thì tôi còn mệt với nó.
- Trụ** (*giật áo mẹ*) : – Mẹ ! Sao mẹ cứ nói mãi chuyện đó... ?
- Bà Tâm** (*bực bực*) : – Nói để cho nó nhớ, lần sau thì chừa cái thói mẹ la mắng một tí là tự ái bỏ nhà đi, làm khổ bao nhiêu người (*gạt mạnh tay trên bàn, một chùm chìa khoá rơi xuống đất*). Rơi cái gì thế ?

- Trụ** (*cúi xuống nhặt chìa khoá đưa cho mẹ*) : – Chùm chìa khoá của mẹ đây !
- Bà Tâm** (*chợt nhớ ra*) : – Thôi chết, có cái chìa khoá cửa hàng cô Thảo gửi chiều qua. Tôi không ra mở thì cô ấy dọn hàng bằng cách nào ?
- Mai** (*vui vẻ giục*) : – Bác bạn thì cứ đi đi, cháu cũng muốn nói chuyện riêng với em Trụ một lát.
- Bà Tâm :** – Vâng ! Vâng ! Thế thì quý hoá quá. Tôi cũng tranh thủ ra chợ mua ít thức ăn. Cô giáo ở lại ăn cơm với mẹ con tôi nhà...
- (*Bà Tâm quấy quang thúng đi ra.*)
- Cô Mai :** – Trụ lại đây cô bảo ! (*Cô Mai mở cặp lấy ra một bài làm văn*) Đây là bài văn em tả về hình dáng và tính cách người mẹ. Cô đã đánh giá là một bài làm khá, câu văn lưu loát, biết dụng công tu từ. Cô đọc lại cho Trụ nghe nhé ! (*đọc*) : "Vầng trán mẹ sáng hơn cả buổi sáng, đáy mắt đen hơn cả màn đêm. Tóc mẹ xanh mượt như tóc một cô gái vừa gội xong. Đôi tay mẹ nõn nà tựa đọt sen, mềm giá. Mẹ hay mặc chiếc váy màu lá long não có thêu mấy đoá hoa rơi baby, làm nổi bật làn da trắng ngà mịn màng. Giọng nói mẹ dịu dàng như suối chảy, rót vào tai em muôn lời hay, ý đẹp. Mẹ đẹp như đoá hoàng lan ngoài suối Tiên. Không một làn hương của loài hoa nào có thể bay ngược chiều gió, nhưng với làn hương của người phẩm hạnh, cao khiết như mẹ thì có thể..."

- Trụ** (vội ngăn cô Mai) : – Cô đừng đọc nữa...
- Cô Mai** (dò hỏi) : – Tại sao em không để cô đọc tiếp ?
- Trụ** (im lặng gãi đầu)...
- Cô Mai** : – Tại sao em tả không đúng về mẹ mình ? Khi đọc bài văn của em, cô hình dung mẹ em rất trẻ đẹp, đẹp như một nàng tiên, đến nỗi lúc nãy gặp mẹ em, cô đã nhầm lẫn và đặt ra một loạt câu hỏi ngớ ngẩn, không thể tha thứ được !
- Trụ** : – Mẹ em suốt ngày "bám" chợ, lúc nào cũng chỉ tính toán tiền chợ, tiền hàng. Áo quần thì cô thấy đấy, mẹ em toàn mặc quần áo may sẵn ở chợ. Không khi nào mẹ em chịu bỏ tiền mua lấy một cái vé vào rạp xem phim hay xem ca nhạc. Em làm gì sai là mẹ lại quát tháo âm âm... Em không thích tả mẹ em như thế !
- Cô Mai** : – Thế mẹ có cho tiền để em đi xem phim và mua sách, mua truyện không ?
- Trụ** : – Có chứ ạ ! Nhiều là đằng khác ! Cô không trông thấy em có đầy một giá sách kia à ? Có quyển đắt hơn 30 000đ cơ ! (Trụ lấy một quyển sách trên giá, giơ cho cô giáo xem.)
- Cô Mai** : – Còn quần áo của em ?
- Trụ** (vui vẻ) : – Em không bao giờ chịu mặc quần áo hàng chợ ! Em đòi mẹ mua quần áo hợp ý em.
- Cô Mai** : – Mẹ có mua cho em không ?
- Trụ** : – Phải mua chứ ! Không mua, em lại dọa...

- Cô Mai :** – Doạ bỏ nhà đi như hai hôm trước phải không ? Nếu cô là mẹ em, chắc cô cũng không chịu nổi...
- Trụ :** – Vâng, em sai rồi...
- Cô Mai :** – Thế còn người mẹ em tả trong bài văn này đã cho em những gì ?
- Trụ** (*ngạc nhiên*) : – Ồ ! Làm sao lại cho em được cái gì ? Đây chỉ là do em tưởng tượng ra thôi... (*cúi đầu im lặng*)
- Cô Mai :** – Tưởng tượng thì cũng phải dựa vào hiện thực. Em khiến cô nhớ tới một câu nói nổi tiếng của nhà phê bình Hi Lạp cổ đại : "Tưởng tượng riêng mình nó chỉ tạo ra những quái vật".
- Trụ :** – Câu đó em không hiểu.
- Cô Mai :** – Trụ có thích xem phim kinh dị không ?
- Trụ :** – Thích ạ ! Những bộ băng có ma cà rồng, rắn chín đầu, khủng long bạo chúa, em đều xem hết. Nhưng đêm về, ngủ mê thì sợ lắm !
- Cô Mai :** – Nếu nó xuất hiện thật trước mặt thì còn sợ đến đâu. Quái vật chỉ biết tiêu diệt những gì con người tạo ra. Cô không thích xem phim kinh dị, nhưng nếu con người chiến đấu dũng cảm và chiến thắng quái vật thì cô rất tự hào. Nhưng lại sợ, đó chỉ là một giấc mơ. Bởi vậy, cô khao khát đứng vững trên mảnh đất hiện thực để rồi quyết tâm thực hiện ước mơ của mình.
- Trụ :** – Thưa cô, em hiểu rồi.

Cô Mai : – Cô mới nhận lớp chủ nhiệm được hai tháng, chưa hiểu rõ hoàn cảnh gia đình Trạ. Nhưng cô thấy em là một học sinh có năng khiếu học văn, lại thích đọc sách, đọc truyện và mơ ước trở thành nhà văn. Em hãy cố gắng để đạt được ước mơ nhé !

Trạ : – Nếu được tả về mẹ thì cô sẽ tả như thế nào ?

Cô Mai : – Cô sẽ tả những gì chân thực nhất, gần gũi nhất là dáng hình, lời nói đến tâm sự, tình cảm, ước mong của mẹ. Nhưng thật đau lòng... mẹ cô đã mất từ khi cô còn rất nhỏ ! Cho dù trí tưởng tượng có phong phú đến mấy cô cũng không thể tả mẹ chân thực đến từng chi tiết được. Trạ ơi, cô thấy đằng sau vẻ ngoài què kệch chất phác, mẹ em có cả một tấm lòng và cuộc đời hi sinh vì con. Việc gì em phải tưởng tượng hay vay mượn hình ảnh người mẹ nào xa lạ nữa ?

Trạ : – Thưa cô... vì em... vì em muốn đạt điểm cao nên bài văn ấy em đã sao chép từ một trang tiểu thuyết...

Cô Mai (*gật đầu*) : – Em đã tự giác thừa nhận điều này là rất dũng cảm ! Cô cho rằng mình chưa đọc nhiều tác phẩm, chưa biết chính xác em sao chép ở đâu mà đã vội quy chụp cho em bệnh gian lận trong làm bài kiểm tra thì cô cũng là kẻ có tội ! Em nên nhớ rằng những thành quả vật chất hay tinh thần chỉ thực sự có giá trị khi ta nỗ lực hết mình để đạt được nó. Em đã làm lại bài văn khác chưa ?

Trạ : – Tối qua em đã viết xong. Cô đọc và chấm cho em nhé !

(Trụ ra bàn học lấy bài văn đưa cô giáo. Cô Mai cầm đọc. Giấy lát im lặng, rồi cô quàng vai Trụ âu yếm. Vừa lúc đó bà Tâm quần áo lấm bẩn, chân khập khiễng cầm làn thức ăn đi vào.)

Trụ *(chạy ra đón mẹ)* : – Mẹ bị ngã hay sao mà quần áo lấm hết thế này ?

Cô Mai : – Chân bác có đau lắm không ? À, cháu vừa mua lọ dầu xoa bóp đây *(lấy dầu xoa bóp chân cho bà Tâm)*. Chắc bác vừa bị va quệt xe máy ở ngoài chợ ?

Bà Tâm : – Không phải đâu cô giáo ạ ! Cái bạt che mưa che nắng ở gian hàng nó mục quá rồi ! Mấy hôm trước tôi đã định thay nhưng vì phải đi tìm con nên để mặc nó rồi quên đi. Nào ngờ vừa chống lên được một lúc thì nó gãy ụp xuống, thanh gỗ rơi vào chân đau điếng cả người. May không rơi vào khách hàng. Chỉ tiếc vỡ mất hơn chục cái bát ăn cơm... Trụ đem cái làn thức ăn này vào trong bếp cho mẹ đi ! *(Trụ đem làn thức ăn vào.)*

Cô Mai : – Hai mẹ con bác chỉ trông vào cửa hàng bán bát đĩa ngoài chợ liệu có đủ sống không ?

Bà Tâm : – Gọi cửa hàng cho nó sang thôi, thực ra nó chỉ là một gian hàng 6 mét vuông. Mỗi tháng tiền thuê đã mất vài trăm nghìn đồng. Khách hàng chỉ là bà con trong khu tập thể. Hàng tốt, giá cả phải chăng thì mới bán được. Lãi lãi chẳng được bao nhiêu mà dọn ra dọn vào đến là vất vả.

- Trụ** (*mang cốc nước ra*) : – Mẹ uống nước đi cho đỡ mệt. Từ nay con sẽ ra dọn hàng giúp mẹ !
- Cô Mai** (*vui vẻ*) : – Bác ơi ! Trụ còn có món quà đặc biệt tặng bác nữa cơ !
(*Cô Mai đưa bài văn cho Trụ rồi ghé tai nói nhỏ*). Em cứ làm như cô dặn...
- Bà Tâm** : – Nó có bao giờ mua quà cho tôi đâu ! Cô giáo lại nói đùa ?
- Trụ** : – Mẹ ơi ! Con đã mắc nhiều khuyết điểm với mẹ, với cô giáo, lại còn bỏ học, trốn nhà đi chơi. Bố mất rồi, mẹ nuôi con vất vả chẳng biết dựa vào ai...
- Bà Tâm** (*vội ngắt lời*) : – Nói bậy nào, mẹ phải dựa vào con chứ ! Con phải cố mà học cho giỏi để sau này đi làm nuôi mẹ.
- Cô Mai** (*khẽ giục*) : – Trụ đưa cho mẹ đi.
- Trụ** : – Mẹ ơi, đây là... (*đặt bài văn của mình vào tay mẹ*).
- Bà Tâm** (*ngơ ngác*) : – Giấy gì thế này ? À, bản kiểm điểm phải không ? Thảo nào tối qua mẹ thấy con thức khuya... Nhưng con phải nộp bản kiểm điểm cho cô giáo chứ ?
- Cô Mai** : – Đó không phải là bản kiểm điểm của Trụ đâu bác ạ. Nhưng cháu nghĩ bài văn này còn quý giá hơn bản kiểm điểm nhiều. Cháu định chấm cho Trụ điểm 10 đấy !
- Bà Tâm** (*reo vui*) : – Bài văn đạt điểm 10 kia à ! Nó luôn mơ ước trở thành nhà văn đấy. Cô giáo mau đọc cho tôi nghe đi.

Cô Mai : – Bài văn này, bác phải để cho chính tác giả đọc mới hay.

Bà Tâm (*đưa bài văn cho Tru*) : – Con đọc cho mẹ nghe đi, nhớ đọc chậm chậm thôi nhé.

Tru (*cầm bài văn đọc, giọng ấm áp, hồn nhiên ; một giai điệu bài hát tha thiết nổi lên*) : – "Thân hình mẹ đậm đà, theo thời gian, tất cả như vông và chùng xuống từ gò má đến làn da ở bàn tay. Nhưng ai chê mẹ già, mẹ lại nở nụ cười làm sáng cả gương mặt : – "Tôi phải già để cho con cái lớn chứ!". Mẹ bán hàng ở chợ nên suốt ngày tất bật, mỗi bước đi là mỗi bước chạy. Em có cảm giác mẹ đi được hai bước trong khi người khác chỉ đi được một bước. Khi trở về nhà từ những buổi chợ, ánh mắt mẹ tựa mũi tên lao đi khắp phòng. Giọng mẹ to như búa máy : "Thằng Tru đâu rồi!". Em hay vòi mẹ làm cho em ăn món nem rán và bánh đa cua. Có lần giận mẹ, em bỏ nhà đi bụi, ăn lót dạ ở bánh mì hay suất cơm hộp, thấy nhạt nhẽo như mặt cưa, càng bời bời nhớ mẹ và những món ăn mẹ nấu. Cô chủ nhiệm tìm đúng nơi em ẩn náu, cô dỡ dành, rồi đưa em về nhà. Trời đêm mưa như trút nước. Gian phòng vắng lặng. Mẹ ơi ! không hiểu giờ này mẹ đi tìm con ở đâu ? Mẹ hãy rộng lượng tha thứ cho con và mẹ lại dang tay ôm con vào lòng mẹ nhé !..."

Bà Tâm (*khẽ lấy vạt áo chấm nước mắt, rồi dang rộng cánh tay ôm Tru vào lòng*) : – Con trai tôi khôn lớn thật rồi !

Cô Mai : – Trạ ới ! Bài vãn em viết hồn nhiên trong sáng như hạt lúa, hạt gạo quê hương mình và cô đã hiểu sâu sắc một điều : – Phía sau bài vãn, cuộc đời thật mới mẻ và giàu ý nghĩa biết bao !

(Nhạc đồn lên như những đợt sóng biển dào dạt.)

– HẠ MÀN –

VÂN KIM

Vinh quang và cay đắng

KỊCH NÓI

(Chuyển thể từ truyện ngắn
Sự im lặng của tác giả Đạm Cát)

Nhân vật

– PHẠM NHÂN	Tức thầy giáo Tụ
– ĐẠI UÝ TUẤT	Cán bộ quản giáo của trại giam
– PHÚ và THẢO HIỀN	Học trò cũ của thầy Tụ
– BÁC SĨ	
– PHẠM NHÂN B	
– BÀ GIÁO	Cô giáo Trâm
– BỆNH NHÂN	
– NGƯỜI BỊ NẠN	
– HỌC SINH A, B, C,...	
-

Cảnh 1

Chuyện xảy ra ngày 19 – 11 tại một phòng thăm phạm nhân ở trại giam. Lúc này khoảng 8 giờ sáng. Đại úy, tay đeo băng đỏ "trực ban" đang cúi húi giữa những sổ sách trên bàn làm việc. Thảo Hiền xách một túi quà rụt rè bước vào.

Thảo Hiền : – Chào anh ạ.

Đại úy (*nhìn ra*) : – Vâng chào chị... chị đến thăm ai ạ ?

Thảo Hiền : – Dạ tôi thăm ông Bùi Đức Tu, tổ 3, phân trại 5 ạ.

Đại úy : – Vâng, mời chị ngồi chờ một chút... (*nhấc máy điện thoại*). Alô ! Đồng chí cho mời phạm nhân Bùi Đức Tu, tổ 3 ra phòng khách gặp người nhà ngay nhé... (*bỏ máy xuống*). Mời chị vào phòng số 1 phía trong này và nhớ thời gian thăm chỉ được một giờ theo đúng quy định của trại.

Thảo Hiền : – Vâng, cảm ơn anh !

(Thảo Hiền ngồi vào chiếc ghế băng cạnh một cái bàn ở góc phòng. lát sau một phạm nhân mặc quần áo màu xám, tóc bạc phơ, bước vào từ cửa phía sau căn phòng.)

Thảo Hiền (*chạy lại phía cửa đón*) : – Thầy ơi... (*ôm lấy phạm nhân, nức nở khóc*).

Phạm nhân : – Thảo Hiền đấy ư ?... Thôi nào, bình tĩnh lại con... (*Hai người diu nhau cùng ngồi xuống ghế*).

Thảo Hiền (*lau nước mắt, chăm chú ngắm nhìn từ đầu đến chân phạm nhân*) : – Tóc thầy bạc đi nhanh quá, thầy có khoẻ không ạ ?

Phạm nhân : – Thầy khoẻ con ạ... thầy xin lỗi vì đã làm liên lụy đến con...

Thảo Hiền : – Thầy ạ, con có nỗi khổ của con, nhưng sao bằng nỗi đau của thầy... bao nhiêu công lao của một đời nhà giáo, mẫn cán, mẫu mực, phút chốc đổi lấy tù tội thế

này cũng chỉ vì quá thương người. Sao trên đời lại có kẻ tồi tệ, nhẫn tâm như vậy chứ ?

Phạm nhân : – Thôi con ạ, dẫu sao thì sự việc đáng tiếc cũng đã xảy ra rồi, có oán trách, nguyên rủa thì cũng chẳng lấy lại được những gì đã mất. Thầy rất ân hận vì đã làm tổn hại đến con đường tiến thân của con, đến tương lai của con. Nếu không mắc mớ về chuyện của thầy thì giờ cái chức Giám đốc Ngân hàng tỉnh đã là của con rồi. Vậy mà... chỉ vì bảo lãnh cho thầy vay một trăm triệu đồng không thu hồi được mà con bị kỉ luật... trong lòng con có oán hận thầy không ?

Thảo Hiền : – Không ạ... sao con có thể oán hận một người thầy đã tận tụy hết lòng dạy dỗ con những bài học đầu tiên để làm người... Sao con có thể oán hận được người thầy đã từng lấy thân mình che chắn miệng hầm để bảo vệ lũ học trò khi máy bay giặc Mĩ bắn phá ngôi trường năm xưa. Con chỉ hận cái đứa học trò vô lương tâm nó đã trả ơn thầy bằng cách đưa thầy ra trước vành móng ngựa, chịu tội thay nó như thế này... Thầy ơi... tuổi già sức yếu, lao tâm khổ tứ già yò làm sao mà chịu đựng nổi hả thầy ?...

Phạm nhân : – Thảo Hiền con ơi... thầy hiểu tấm lòng của con, đúng là... bảy ngày ba bữa mới biết cây cứng mềm !... Nhưng mà suy cho cùng, trò Phú cũng là đứa đáng thương con ạ... Không biết giờ này cậu ta đang chui nhủi ở đâu ? Sống chết ra sao ?

Thảo Hiền : – Trời ơi ! Anh ta đã đẩy chúng ta vào con đường cùng thế này, mà thầy còn thương xót cho anh ta ư ?

Con mà tóm được nó bây giờ thì con xé xác nó ra làm trăm mảnh mới hả...

Phạm nhân (*cười buồn*) : – Thầy xin, thầy xin... trong thâm tâm thầy vẫn nghĩ Phú là học trò nghèo, lại mồ côi, thầy đã dạy nó từ cấp 1 đến hết cấp 3... Khi nó đi bộ đội đánh Mĩ rồi giải ngũ trở về với hai bàn tay trắng, không một đồng vốn làm ăn...

Thảo Hiền : – Vâng cũng chính vì nể thầy thông cảm với hoàn cảnh của anh ta lúc bấy giờ nên con đã kí duyệt cho vay một số vốn lớn như thế ! Những tưởng sẽ giúp anh ta làm nên cơ nghiệp, nào ai ngờ ra nông nổi khốn khổ như thế này...

Phạm nhân : – Chắc hẳn anh ta cũng không muốn như thế, chẳng qua là thương trường khắc nghiệt quá, lại không có kinh nghiệm... Nuôi gà thì gà chết dịch, làm trang trại trồng ngô thì mua phải hạt giống rởm, cây không ra trái... Xoay ra đào ao nuôi ba ba, nuôi lươn thì lại bị hàng xóm chơi xấu, đổ thuốc sâu xuống chết hết... Tuyệt vọng vì bị thất bại liên tiếp trắng tay, nợ ngân hàng thì đến hạn phải trả. Trong tình huống quần bách ấy con người dễ mất phương hướng, kẻ nhảy lầu tự sát, người chạy trốn... âu cũng là giải pháp cực chẳng đã chứ thầy không tin Phú là đứa xấu xa lừa đảo... Nhưng mà thôi con ạ, cũng chỉ còn vài tháng nữa thôi là thầy mãn hạn 24 tháng tù, mọi rủi ro rồi cũng qua đi... Thế công việc của con ra sao rồi ? Có ổn không ?

Thảo Hiền : – Sau hai năm nhận án kỉ luật, điều đi làm tín dụng miền núi, con vừa nhận được quyết định về nhận công tác ở ngân hàng huyện...

Phạm nhân : – Vây à, thầy mừng cho con. Cố gắng phấn đấu, thầy tin rằng người có tài, có tâm như con, sẽ có tương lai tốt đẹp...

Thảo Hiền : – Vâng, con cảm ơn thầy... (*lấy các thứ trong túi quâ ra để lên bàn*). Hôm nay con đến thăm thầy cũng là thay mặt lớp 12B gửi đến thầy chút quà nhân Ngày Nhà giáo Việt Nam 20-11.

Phạm nhân (*quay ra nhìn lên tấm lịch trên tường hiện rõ con số 19 - 11*): – Ngày Nhà giáo à?... Ủ phải, hôm nay 19, ngày mai 20... Thầy gửi lời cảm ơn tất cả... cảm ơn các con đã không quên thầy, dù rằng giờ đây thầy chỉ còn là một phạm nhân mặc áo số... (*Thầy ôm ngực ho một tiếng và ngậm ngùi lau nước mắt*).

(*Vừa lúc đó đại úy trực ban xuất hiện.*)

Đại úy : – Đã hết giờ thăm rồi, mời chị ra...

Thảo Hiền : – Vâng, vâng, tôi ra ngay giờ đây ạ... (*với phạm nhân*)
Thầy ơi... mong thầy giữ gìn sức khoẻ, con về sẽ gửi thuốc ho lên cho thầy, con về ạ...

(*Phạm nhân xách túi quâ, đứng nhìn theo cô học trò, rồi lặng lẽ quay vào phía cửa sau. Đại úy nhìn theo phạm nhân cho đến khi ông vào khuất.*)

Đại úy (*một mình*): – Quái lạ... sao lại có người giống thế nhỉ?
(*lại bàn, cúi đọc trong số*) Bùi Đức Tự... Ô, đến cả cái

họ tên cũng giống... Chẳng lẽ lại là "ông ấy" thật ? Không, không thể tin được... một nhà giáo, một thầy giáo Hiệu trưởng mẫu mực như thế sao lại phải vào đây nhỉ ?... Chuyện này thật lạ... *(nhắc điện thoại)*. A lô, phân trại 5 đấy ạ ? Đồng chí mời ông Tụ quay lại phòng trực ban ngay hộ tôi nhé... *(bỏ máy xuống, đi đi lại lại)*... Quý thật, nếu đúng là ông ấy thì quả thật Trái đất này tròn và chật hẹp...

Phạm nhân *(bước vào phòng)* : – Cán bộ cho gọi tôi ạ ?

Đại úy : – Vâng, mời ông ngồi.

Phạm nhân *(vẻ băn khoăn nhìn đại úy)* : – Có chuyện gì vậy ạ ? Hay là vừa rồi người nhà của tôi có làm điều gì, nói năng điều gì vi phạm nội quy của trại ?

Đại úy : – Không, không có gì, chỉ là tôi muốn hỏi, người vừa đến thăm ông có quan hệ như thế nào với ông ?

Phạm nhân : – Thưa cán bộ, cô ấy là học trò cũ của tôi...

Đại úy : – Vậy ra ông là nhà giáo ?

Phạm nhân : – Vâng, nhà giáo, Hiệu trưởng đã nghỉ hưu, đó là trước khi tôi vào trại... Còn bây giờ tôi chỉ là phạm nhân.

Đại úy : – Thế thì đúng rồi, thế này ông Tụ ạ. Tôi mới về nhận công tác ở trại nên hôm nay mới biết có ông ở đây... *(đổi giọng)* Thầy Tụ, thầy không nhận ra tôi ư ?

Phạm nhân *(nhìn kĩ đại úy)* : – Không... tôi làm sao có cái vinh hạnh được biết cán bộ là ai kia chứ ? À, ờ hình như...

cán bộ rất giống với một ai đó mà tôi chưa nhớ ra... trí nhớ của tôi bây giờ kém mất rồi...

Đại úy : (*nhún vai cười đắc ý*) : – Tôi dám chắc là có năm mơ thì ông cũng không ngờ có ngày chúng ta lại gặp nhau trong một hoàn cảnh trở trêu như thế này, nhưng có điều này thì hẳn ông không thể nào quên...

Phạm nhân : – Điều gì vậy thưa cán bộ ?

Đại úy : – Lẽ nào ông lại quên đứa học trò cá biệt đã bị chính ông kí quyết định đuổi học cách đây gần 20 năm sao ?

Phạm nhân : – Thưa cán bộ, hơn bốn chục năm đứng trên bục giảng, đã kí biết bao văn bản khen thưởng, kỉ luật học sinh, quả thật tôi không thể nhớ hết học trò của mình...

Đại úy : – Cũng phải thôi, khách qua sông thì nhớ người lái đò, chứ người lái đò làm sao nhớ hết có bao nhiêu người khách đã bước xuống con đò để mình chèo lái đến bến đến bờ (*Cả hai cùng im lặng rất lâu. Đại úy, đi đi lại lại*). Ngày đó tôi bị đuổi khỏi trường, trong lòng tôi rất oán hận ông và nghĩ rằng đời mình thế là hết, sẽ chẳng một trường nào đủ can đảm để đón nhận một đứa học trò đã có những trang học bạ đen ngòm bởi những thành tích bất hảo như tôi... Tóm lại cuộc đời tôi có được như ngày hôm nay là nhờ số phận may mắn run rủi cho tôi gặp được một cô giáo nhân hậu, sẵn sàng dang tay đón nhận tôi vào trường của cô. Cô coi tôi như con, hết lòng dạy bảo tôi... cô ấy

là ân nhân của tôi, của gia đình tôi, suốt đời tôi ghi tạc công ơn. Đây mới là một người thầy giáo chân chính khiến tôi tâm phục, khẩu phục... Còn ông ? Ngày xưa ông oai phong lẫm liệt biết bao ! Giáo giới hàng tỉnh tôn vinh ông là người mẫu mực. Tiếc rằng ngày ấy Nhà nước chưa phong danh hiệu Nhà giáo Ưu tú, Nhà giáo Nhân dân, chứ nếu như bây giờ thì chắc ông cũng được phong tặng rồi đây ! Ai cũng ngưỡng mộ tài năng đức độ của ông. Vậy mà bây giờ ông lại đến nông nổi phải ngồi tù thế này, thật không thể ngờ được... Ông có thể cho biết, ông phải ngồi tù vì tội gì không ?

Phạm nhân : – Thưa cán bộ, điều này được ghi rất rõ trong hồ sơ...

Đại úy : – Đương nhiên rồi, nhưng tôi muốn nghe chính từ miệng ông nói ra cơ...

Phạm nhân : – Xin lỗi, đây không phải là cuộc thẩm vấn hỏi cung, nên tôi không có nhiệm vụ phải khai báo...

Đại úy : – Được lắm, bản lĩnh lắm... Nhưng ông có nghĩ rằng ông phải vào tù là do "trời quả báo" không ?

Phạm nhân (*ôm ngực ho rũ*) : – Ôi trời ơi... (*Ông đổ gục xuống bàn ngất xỉu đi...*)

Đại úy (*lay gọi cuống quýt*) : – Ở kia, làm sao thế ông Tú... ông Tú... (*gọi ra phía ngoài*). Trục ban đầu, gọi bác sĩ cấp cứu mau !...

(*Đèn tối dần.*)

Cảnh 2

Ngày 20 – 11 tại nhà cô giáo Trâm.

Cô giáo với mái tóc hoa râm, đang cúi húi giữa những bó hoa, những gói quà tặng chồng chất trên bàn. Quang cảnh này cho ta thấy cô vừa tiếp rất nhiều lớp học trò đến chúc mừng. Họ vừa ra về, trong phòng chỉ còn lại hoa và tặng phẩm. Trông cô giáo thật hạnh phúc.

Có tiếng chuông gọi cửa, cô giáo chạy ra. Một người khách bước vào với một bó hoa rực rỡ, ta nhận ra ngay người đó chính là đại úy ở trại giam.

- Đại úy** (*nói cười bô bô*) : – Em xin kính tặng cô những bông hoa đẹp nhất... Mong cô mạnh khoẻ, sống lâu...
- Bà giáo :** – Cảm ơn em, đúng là Tuất "lém", không lẫn với ai được (*ngắm kĩ Tuất*) – Xem nào... Ái chà lên cấp đại úy rồi kia à ? Cô mừng cho em... Cô nghe nói cán bộ quản lí trại giam là bận lắm, có khi ngày lễ ngày Tết cũng phải trực kia mà ? Sao hôm nay lại rỗi rãi thế này, không phải trực ư ?
- Đại úy :** – Thưa cô, hôm nay đúng phiên em trực ban, nhưng em đã đổi cho người khác phiên trực hôm qua, để hôm nay về thăm cô. Cô khoẻ không ạ ?
- Bà giáo :** – Cô khoẻ... tiếc quá, em đến nhanh chút nữa thì gặp các bạn cùng lớp, họ vừa về xong...
- Đại úy :** – Thế ạ... thảo nào hoa nhiều như thế kia (*như chợt nhớ ra*) – À, em có món quà đặc biệt biếu cô (*lấy ở túi ngực ra một gói nhỏ, đưa cho cô giáo*).

- Bà giáo :** – Gì thế này ?
- Đại úy :** – Đây là cao hổ cốt, loại "xịn", quý lắm, em biểu cô để phòng khi cần thiết. Người già đau xương, mõi gân dùm là khỏi liền...
- Bà giáo :** – Thứ này đắt lắm, em lấy đâu ra tiền mà mua ? Cô không dám nhận đâu... (*đưa cái gói lại cho đại úy*).
- Đại úy :** – Kìa cô, thứ này dù có đắt đến đâu thì cũng không xứng đáng với những gì cô đã làm vì em... Cô là ân nhân của em, ngày đó nếu không được cô dang tay cứu vớt thì cuộc đời em đã chìm dưới đáy bùn đen... Em được như hôm nay là nhờ công đức của cô. Điều đó em sẽ ghi lòng tạc dạ suốt đời không quên... Đây chỉ là một chút lòng thành mong cô nhận cho em yên lòng...
- Bà giáo :** – Tuất này...
- Đại úy :** – Dạ, chắc cô có điều gì dạy bảo, xin cô cứ nói ạ...
- Bà giáo :** – Em còn nhớ thầy Tú không ?
- Đại úy :** – Mới hận ghi xương, khắc cốt cả đời em không thể nào quên được, vậy mà ông trời trêu người lại run rủi cho em gặp lại con người tàn nhẫn, độc ác ấy...
- Bà giáo :** – Em nói sao ? Em gặp lại ai cơ ? Ai là người tàn nhẫn và độc ác với em vậy ?
- Đại úy :** – Chính là Hiệu trưởng Bùi Đức Tú "khả kính" chứ còn ai nữa ạ ! Đúng là "ác giả, ác báo", nhìn thấy ông ta trong bộ quần áo xám, lưng in số tù, mái tóc bạc

phơ, ốm o tiêu tụy mà hả hê. Ông trời công bằng thật !
Nhưng sao bỗng nhiên cô lại nhắc đến ông ấy a ?

Bà giáo : – Tuất, em không được nói về thầy Tú với cái giọng
bạc ác, mỉa mai như vậy. Thầy ấy không phải như em
nghĩ đâu... Hôm nay, cô sẽ nói cho em biết một sự
thật...

Đại úy : – Cô nói đến sự thật nào kia a ?

Bà giáo : – Em nên bình tĩnh lại và chờ cô một lát !

(Cô giáo đi vào nhà trong.)

Đại úy *(một mình)* : – Lại còn sự thật nào nữa đây ? Chẳng lẽ
những gì mình nghĩ về "con người ấy" là sai ư ?
Không, đó là một sự thật hiển nhiên, không có gì biện
minh cho quyết định của ông ta đối với mình ngày đó
cả... May mà mình gặp được người tốt như cô giáo
Trâm nên mới thành người đảng hoàng như ngày nay,
nếu không thì đời mình chẳng biết chìm nổi đến đâu...

Bà giáo *(đưa cho đại úy một bức thư đã ngả màu thời gian)* :
– Tuất ! Hãy đọc đi.

Đại úy *(mở bức thư đọc dòng đầu tiên)* : – Thân gửi cô giáo
Trâm, Hiệu trưởng trường... *(quay lại nói với cô giáo)*
đây là thư gửi cho cô mà...

Bà giáo : – Đúng vậy.. em cứ đọc hết đi rồi sẽ hiểu...

Đại úy *(đứng ra một góc sân khấu, ánh sáng tập trung vào anh ta)* : – "Cô Trâm, hôm nay tôi đến trường thăm
cô, muốn nhờ cô giúp cho một việc, nhưng cô đi họp
vắng, nên tôi đành phải viết thư này cho cô. Số là

trường tôi vừa kỉ luật đuổi học một học sinh cá biệt tên Tuất. Tôi biết là sau khi ra khỏi trường tôi, gia đình em ấy đã dùng tiền bạc để xin cho con họ học trường khác nhưng trường nào sau khi xem xét học bạ của Tuất cũng đều tìm cách từ chối không nhận. Tuất còn ít tuổi, mới đang học lớp 7, bây giờ bị đuổi học thì tương lai của em ấy sẽ ra sao ? Trong lòng tôi rất thương Tuất, nhưng dù tôi có là Hiệu trưởng thì cũng chỉ là một phiếu quyết định, chỉ là 1/10 của Hội đồng kỉ luật nhà trường, không thể làm khác được.

Lương tâm và trách nhiệm của người thầy khiến lòng tôi bồn khoăn lo ngại. Tôi nghĩ phải có cách gì giúp Tuất nên người ? Và tôi chợt nghĩ đến Trâm. Tôi biết là bây giờ, Trâm là Hiệu trưởng kiêm chủ nhiệm lớp 7, chỉ có Trâm mới có thể giúp tôi việc này. Là bạn đồng môn, đồng khoá, bao năm nay là bạn tốt của nhau, tôi mong Trâm coi Tuất như con trai của tôi, Trâm nhận em ấy vào trường lớp của mình là Trâm đã giúp tôi cứu vớt một bàn thua trông thấy của ván bài cuộc đời một con người... Chắc chắn gia đình Tuất sẽ tìm đến gõ cửa trường Trâm vì đó là trường cuối cùng trong cái tỉnh lẻ miền núi này. Họ sẽ tìm đến, Trâm ạ. Chúng ta là nhà giáo được xã hội giao cho trọng trách "trồng người", dù thế nào cũng không thể bỏ rơi, thành kiến, trù dập những đứa học trò lầm lỗi, phải tạo cho nó một cơ hội, một con đường sửa chữa, hoàn thiện nhân cách để thành người hữu ích cho xã hội. Tôi nghĩ vậy có đúng không ?

Rất mong Trâm hãy vì tình thân bạn hữu giữa chúng ta mà dang tay đón nhận đũa học trò này. Hi vọng là đến một ngôi trường mới, em ấy sẽ thay đổi tính nết, học hành chăm chỉ, nên người thì tôi rất mừng. Dù sao bức thư này cũng không nên để cho ai biết, nó là điều bí mật tế nhị mà chỉ tôi và Trâm biết thôi nhé. Cảm ơn bạn rất nhiều.

Chúc bạn mạnh khoẻ, hạnh phúc !

Thân mến !

Bạn của Trâm – Bùi Đức Tự"

(Đọc xong bức thư, đại úy lắng đi một lát.)

- Đại úy :** – Sự thật như thế này sao ? Trời ơi... vậy mà gần hai chục năm qua tôi mang nỗi oán hận trong lòng... Nhưng một người tốt như thầy Tự sao lại đến nông nỗi phải vào tù kia chứ ?
- Bà giáo :** – Cuộc đời có những điều không thể lường trước được em ạ. Nhưng lẽ nào em là quản giáo trại giam lại không biết vì sao thầy Tự phải ngồi tù ư ?
- Đại úy :** – Thưa cô, thực tình là em không biết, vì em mới chuyển công tác về trại giam này và hôm qua là lần đầu tiên em gặp thầy ấy...
- Bà giáo :** – Thật sao ? Em đã gặp thầy Tự rồi ư ? Thầy có nhận ra em không ?
- Đại úy :** – Hình như là không cô ạ...
- Bà giáo :** – Cũng phải thôi, khi em bị đuổi ra khỏi trường, em là một cậu bé đen nhẻm, bé loắt choắt, nghịch như

quý. Giờ em là một đại úy công an chững chạc thế này, ai có thể nhận ra được... Thế lúc này thầy Tú có khoẻ không em ?

Đại úy : – Dạ, hình như cũng không được khoẻ lắm, trông hom hem, tóc bạc trắng... hôm qua đang nói chuyện với em thì thầy lên cơn hen phải đưa đi cấp cứu, không biết bây giờ đã qua cơn nguy kịch chưa. Vì sáng nay em xin nghỉ, ra chuyển xe sớm để về đây thăm cô nên không biết...

Bà giáo (thở dài) : – Cầu mong cho thầy ấy tai qua nạn khỏi. Cả đời sống liêm khiết, thanh bản, vậy mà đến khi nghỉ hưu chỉ vì thương cậu học trò nghèo, không có gì thế chấp vay vốn ngân hàng làm trang trại, thầy đã đứng ra vay hộ một trăm triệu đồng.

Đại úy : – Có chuyện đó thật sao cô ? Nhưng thầy Tú nghèo, lấy gì thế chấp mà ngân hàng dám cho vay số tiền lớn như vậy nhỉ ?

Bà giáo : – Đúng là thầy Tú không có gì thế chấp, ngoài danh dự và uy tín của thầy. Cán bộ ngân hàng lại là học trò cũ của thầy, kính nể thầy mà kí duyệt cho vay... Nào ngờ cậu học trò kia làm ăn không có hiệu quả, thua lỗ không có khả năng trả nợ ngân hàng, sợ quá bỏ trốn để lại tai hoạ cho thầy phải gánh chịu. Trên giấy trắng, mực đen người ta cứ thầy Tú mà truy tố, nên thầy mới bị lãnh 24 tháng tù giam. Còn cô học trò cũ là cán bộ ngân hàng thì bị kỉ luật rất nặng... Khi sự việc xảy ra, ai cũng thương hai thầy trò chỉ vì lòng tốt

mà phải chịu tội, nhưng pháp luật không có ngoại lệ nên đành chịu ! Chỉ tội cho thầy Tú nay tuổi già sức yếu, lại phải sống trong tù... Bây giờ, em đã biết sự thật về thầy Tú, cô mong em hay cư xử tốt với thầy, động viên an ủi để thầy nhẹ bớt nỗi đau... Em có làm được điều đó không ?

Đại úy : – Vâng... Quả thật em rất ân hận vì đã hiểu sai về thầy Tú, em thật không phải với thầy...

Bà giáo : – Em nhận ra điều đó là tốt rồi, cô tin ở em..

Đại úy : – Cô yên tâm, em hiểu mình phải làm gì rồi... (*xem đồng hồ đeo tay*)... Có lẽ đến giờ em phải về trại cho kịp chuyến xe trưa, xin phép cô...

Bà giáo : – Khoan đã... (*cầm gói cao hồ cốt trên bàn đưa cho đại úy*). Món quà quý này em tặng, cô không dám nhận đâu. Em hãy mang về trại biếu thầy Tú. Thầy già yếu cần dùng để có sức khoẻ vượt qua cơn hoạn nạn này...

Đại úy : – Nhưng em sẽ nói với thầy Tú rằng đây là quà của cô giáo Trâm gửi tặng thầy nhân Ngày Nhà giáo Việt Nam.

Bà giáo : – Không, món quà này là của em kia mà ! Cô muốn em mang biếu thầy với tư cách là một người học trò, như thế món quà mới thật sự có ý nghĩa em ạ...

Đại úy : – Vâng, em hiểu ý cô...

Bà giáo : – Cho cô gửi lời hỏi thăm thầy Tú, nói với thầy rằng chủ nhật tới, cô nhất định lên trại thăm thầy, em nhé...

(Vừa lúc đó, một tốp học sinh ríu rít ùa vào nhà, mang theo rất nhiều hoa, đứa chào cô, đứa liến thoắng nói lời chúc mừng, chúng vây quanh cô giáo...)

Đại úy : – Em chào cô, em về ạ... chào các bạn trẻ nhé !

(Cả bọn nhìn theo rồi xì xào hỏi nhau. Ai thế nhỉ?)

Bà giáo : – Anh ấy là học sinh cũ của cô đấy mà.

Học sinh A : – Trông "oách" ghê !

Học sinh B : – Em nghe các bạn nói học sinh cũ của cô nhiều người thành đạt lắm, người là đại biểu Quốc hội, người là giáo sư, tiến sĩ... còn cỡ đại úy, đại tá thì vô khối...

Bà giáo : – Đúng rồi, mai sau các em cũng sẽ thành đạt như thế, nếu hôm nay các em học hành chăm chỉ, tu dưỡng tốt. *(Cô bóc gói kẹo mời học trò.)* Các em ăn kẹo, uống nước đi... *(Mỗi đứa cầm một li nước lọc cô vừa rót từ bình ra, nâng lên cúng li và đồng thanh hô lớn : Chúng con kính chúc cô giáo mạnh khoẻ, sống lâu ạ !... Zô ! Cả bọn ngửa cổ uống hết li nước rồi vỗ một tràng pháo tay nổ giòn giã...)*

Bà giáo : – Vui quá, cảm ơn các em !

(Đèn tối dần)

Cảnh 3

Tại trạm xá trại giam. Lúc này khoảng 9 giờ tối ngày 20 – 11. Bác sĩ trực đang đo huyết áp, nghe tim phổi cho bệnh nhân nằm rên hừ hừ trên giường, ta nhận ra đó là ông Tụ.

Bác sĩ   *(nói với phạm nhân B đang ngồi cạnh giường chăm sóc người ốm)* : – Huyết áp tăng cao, tim đập loạn nhịp, lúc nhanh, lúc chậm... tình hình có vẻ gay rồi đây.

Phạm nhân B : – Bác sĩ ạ, ông Tụ hằng ngày đi lao động vẫn khỏe mạnh bình thường, không hiểu sao lại đổ bệnh nhanh thế?

Bác sĩ :   – Có thể là do ông ấy bị cú "sốc" tâm lí đột ngột nào đó chăng?

Phạm nhân B : – Điều này Bác sĩ phải hỏi đại úy Tuất xem sao. Hôm qua khi ông Tụ ra gặp người nhà về đến phòng, còn khỏe với chúng tôi, học trò cũ nhớ Ngày Nhà giáo đến thăm thầy, biếu thầy rất nhiều quà, hẹn đến tối sẽ bỏ ra mời cả phòng liên hoan... rồi đột nhiên ông Tụ bị gọi lên phòng trực ban gặp đại úy Tuất có việc gì đó, lúc sau thì nghe tin ông ấy ngất xỉu, phải đưa lên trạm xá cấp cứu... Tôi được cán bộ quản giáo phân công chăm sóc ông ấy từ lúc đó đến giờ...

Bác sĩ :   – Tôi vừa nhận ca trực hôm nay nên phải kiểm tra lại bệnh án... Thế ông ấy có nói điều gì với anh không?

Phạm nhân B : – Dạ... không ạ... Nhưng trong cơn mê sáng ông ấy gọi rất nhiều tên, có lẽ là tên những người học trò cũ của ông ấy.

Bác sĩ : – Làm sao anh biết được rằng đó là tên những học trò, có thể là tên vợ, tên con, tên cháu ông ấy...

Phạm nhân B : – Ông Tu hiền lành, cởi mở rất hay kể chuyện về cuộc đời dạy học của ông ấy, nhất là kể chuyện về những đứa học trò giỏi giang, thành đạt của mình một cách say sưa, đầy tự hào... Ông Tu suốt đời sống độc thân nên yêu học trò như con, vậy mà về già lại phải ngồi tù vì một đứa học trò. Thật tội nghiệp... đúng là ở đời chẳng ai học được chữ ngờ, phải vậy không bác sĩ ?

(Vừa lúc đó bệnh nhân tựa mình ú ớ trong cơn mê sáng.)

Bệnh nhân : – Đau... đau quá...

Phạm nhân B : – Ông Tu, ông Tu... ông tỉnh rồi ư ?

Bác sĩ : – Ông đau ở chỗ nào, nói cụ thể ra xem nào...

Bệnh nhân *(như tỉnh hẳn sau cơn mê, nhìn bác sĩ đăm đăm) :*

– Bác sĩ ơi... bệnh của tôi không có thuốc chữa đâu...

Phạm nhân B *(cố an ủi) :* – Ông hãy bình tĩnh lại đi, chỉ cho bác sĩ biết ông đau ở đâu mới có thể chữa bệnh chính xác được chứ... Bệnh quý sẽ có thuốc tiên mà, lo gì không chữa được khỏi...

Bệnh nhân : – Tôi không biết mình đau ở chỗ nào, chỉ có cảm giác như bị ai bóp nát con tim... Tôi đau lắm ! Đau lắm !

Đau ở đây này... (*đấm nhẹ vào ngực bên trái rồi lại chìm vào trong im lặng...*).

Bác sĩ (*lắc đầu*) : – Đúng là tâm bệnh giày vò. Bác sĩ như tôi ở trạm xá này "chào thua" rồi...

Phạm nhân B : – Bác sĩ nói vậy là hết cách rồi sao ? Liệu ông ấy có bị điên không ?

Bác sĩ : – Tôi nghĩ là sẽ có hai kết cục : – Một là bệnh nhân sẽ tự qua được cú "sốc" để trở lại khoẻ mạnh, bình thường. Hai là sẽ mãi mãi chìm đắm trong đau đớn dầy vò và trở thành bệnh tâm thần... điều này phụ thuộc vào ý chí nghị lực của người bệnh và thái độ cư xử của những người thân xung quanh...

Phạm nhân B : – Hay là bác sĩ thông báo khẩn cấp cho người thân của ông ấy đến chăm sóc, động viên may ra có thể "giải mã" được bệnh tình của ông ấy chăng ?

Bác sĩ : – Hôm qua trong cơn nguy kịch đã tưởng ông ấy "đi" luôn, nên bác sĩ phụ trách trạm đã báo cáo lên giám thị trại nhấn tìm người nhà rồi mà đến giờ chưa thấy có ai đến, không hiểu thế nào...

(*Vừa lúc đó Thảo Hiền và cô giáo Trâm thập thò ngoài cửa sổ.*)

Thảo Hiền (*nói với cô giáo*) : – Cô ơi, thầy Tụ nằm ở phòng cấp cứu đây rồi, ta vào đi ! (*Hai người bước vào phòng.*)

Cô giáo : – Chào bác sĩ...

Bác sĩ : – Vâng, các chị là người nhà của ông Tụ phải không ?

Thảo Hiền : – Vâng, xin giới thiệu với bác sĩ đây là cô giáo Trâm bạn đồng nghiệp thân thiết của thầy Tú, còn tôi là Thảo Hiền, học trò của thầy...

Phạm nhân B (vui vẻ, hồ hởi) : – Ôi quý hoá quá, thế mới gọi là tình nghĩa bạn bè, thầy trò hoạn nạn có nhau chứ (đứng dậy nhường chỗ). Các chị ngồi tạm đây, để tôi đi kiểm phích nước...

(Phạm nhân B ra khỏi phòng, cô giáo và Thảo Hiền lại gần giường bệnh nhân.)

Thảo Hiền (cầm bàn tay bệnh nhân) : – Thầy ơi, con đây, con đến thăm thầy đây...

Cô giáo : – Anh Tú ! Anh sao thế ? Ngọc Trâm đến thăm anh, anh mau tỉnh dậy đi... *(sờ lên trán bệnh nhân)*. Trời, sao anh nóng thế này ? Anh vốn là một con người mạnh mẽ lắm kia mà, sao giờ lại yếu ớt như thế này ? ... Điều gì khiến anh cạn kiệt sức lực như thế hở anh ? *(Cô gục đầu vào thành giường, nức nở khóc.)*

Bác sĩ (dỡ cô giáo đứng dậy) : – Kia cô giáo bình tĩnh lại, đừng quá xúc động như vậy... ông Tú vừa mới thiếp đi thôi mà...

Thảo Hiền : – Bác sĩ ơi, thầy giáo em bị bệnh gì thế ? Có nguy hiểm lắm không ạ ?... Liệu thầy có qua khỏi không, em cầu xin bác sĩ hãy cứu giúp thầy...

Bác sĩ : – Chị yên tâm, chúng tôi đã làm hết khả năng có thể của trạm xá và lương tâm, trách nhiệm của người thầy thuốc đối với bệnh nhân... Nhưng có điều này tôi thấy rất lạ, muốn hỏi các chị...

Cô giáo : – Vậy sao, xin bác sĩ cứ cho chúng tôi biết.

Bác sĩ : – Trong cơ mê sáng tôi thấy ông Tụ cứ nhấc đi, nhấc lại như thế này...

(Vừa lúc đó bệnh nhân cựa mình, vùng vẫy tay chân...)

Bệnh nhân (nói, nhưng mắt vẫn nhắm, không mở ra nhìn ai) :

– Phú ơi... Phú ơi ! Con về với thầy đi, thầy biết con không phải là đứa gian dối, lừa thầy, phản bạn... Cho dù có phải đem cái thân già này ra chịu tội thay con thì ta cũng cam lòng không oán hận con đâu, chỉ mong sao con nên người tử tế... *(Bệnh nhân lại nằm yên như tiếp tục ngủ.)*

Bác sĩ : – Đấy, ông ấy lại nhấc lại câu ấy đấy !

Thảo Hiền : – Thầy ơi, nỗi đau đớn của thầy chỉ mình con thấu hiểu... Chỉ tiếc rằng trái tim nhỏ không chứa hết tình đời muôn nỗi éo le...

Cô giáo : – Em nói rất đúng, nhưng cô nghĩ nguyên nhân dẫn đến căn bệnh đột ngột này của thầy có thể vì một chuyện khác nữa, mà chuyện ấy cũng chỉ có cô và người ấy biết....

Bác sĩ : – Vậy cô giáo cũng cho rằng thầy Tụ bị "sốc" ?

Cô giáo : – Đúng vậy, không có gì làm cho con người suy sụp nhanh bằng bị "sốc" về tâm lí, người ta có thể chịu đựng được nỗi đau nhọc nhằn về thể xác, kể cả ngồi tù oan, nhưng lại không thể chịu đựng được những lời sỉ nhục, xúc phạm đến danh dự của mình...

Thảo Hiền : – Cô nói vậy nghĩa là... đã có ai đó nói điều gì xúc phạm đến thầy Tú ?

Cô giáo : – Đúng vậy và chỉ mình cô biết người đó là ai...

Bác sĩ : – Phải chăng người có tên là Phú ?

Thảo Hiền : – Không, Phú là kẻ có tội đã trốn biệt tích, nhưng thầy Tú đã tha thứ thì không thể là người nói lời xúc phạm thầy được... Kẻ làm cho thầy gục ngã như thế này thật không thể tha thứ được !...

(Có tiếng điện thoại reo, bác sĩ nhấc máy nghe)

Bác sĩ : – Alô, bác sĩ trực nghe đây... Có tai nạn giao thông ở cổng trại ạ ?... Vâng tôi ra ngay đây... *(bỏ máy, quay lại dặn hai người)*

Bác sĩ : – Nhờ hai chị chăm sóc bệnh nhân, tôi phải đi cấp cứu người bị nạn rồi quay lại ngay...

Cô giáo : – Vâng, anh yên tâm, cứ đi đi đã có chúng tôi ở đây... *(Bác sĩ lấy túi cứu thương trên tường, chạy ra khỏi phòng.)*

Thảo Hiền *(cúi xuống lay gọi bệnh nhân)* : – Thầy Tú... thầy Tú...

Cô giáo *(cầm tay bệnh nhân)* : – Anh Tú ơi... Trâm đến thăm mà sao anh không nói gì vậy ? Đừng làm em sợ... Anh phải mạnh mẽ hơn lên mới được.

Bệnh nhân *(cựa mình rời từ từ mở mắt ra)* : – Sao mọi người lại ở đây thế này ?

(Cô giáo và Thảo Hiền đều mừng rỡ)

Cô giáo : – Ôi tỉnh rồi. Hôm nay là ngày gì, anh biết không ?

Thảo Hiền : – Ngày gì hở thầy?... Hôm qua em đến thăm thầy còn khoẻ mạnh thế, sao lại... ?

Bệnh nhân : – May mà có bác sĩ tận tình cứu chữa kịp thời, để hôm nay tôi còn được gặp hai cô trò đây, tí nữa thì đi ngủ với giun rồi...

(Vừa lúc đó bác sĩ dìu một người đầu quấn băng trắng toát bước vào phòng...)

Bác sĩ : – Anh ngồi nghỉ ở đây một lát, tôi tiêm cho một mũi giảm đau chống choáng, vết thương chảy nhiều máu quá, nhưng may mà không bị chấn thương sọ não, phúc nhà anh còn to đấy... *(Kéo ghế, để anh ta ngồi xuống. Người bị nạn nhìn quanh, chợt nhìn thấy bệnh nhân nằm ở giường, anh ta chạy ngay lại.)*

Người bị nạn : – Thầy Tu ở đây sao ? Phú đây thầy ơi... Con có tội với thầy *(Anh ta ôm lấy ông Tu, khóc rống lên như trẻ con.)*

Thảo Hiền : – Là anh à ? Anh đã đẩy thầy giáo của anh đến nông nổi này mà anh còn dám dẫn xác đến đây nữa à ?

Bác sĩ : – Hoá ra anh là Phú, người mà ông giáo nhắc tới trong cơn mê sảng là anh đây à?... Sao lại đến cổng trại giam mà đâm đầu vào xe công nông thế ?

Phú : – Báo cáo bác sĩ... chả là em đi tàu từ miền Nam ra, cố sức để đến thăm thầy vào ngày hôm nay, 20 tháng 11... Xuống đến ga thì trời đã tối, mượn được chiếc xe đạp tổng tộc để đi từ ga vào đây, không ngờ đường tối, xe xuống dốc thì bị đứt phanh nên cứ thế lao thẳng vào chiếc xe công nông chở củi ngoài cổng trại...

Bác sĩ (cầm ống tiêm đến bên Phú) : – Nào vén tay áo lên...
(tiêm cho Phú). Xong rồi...

Phú : – Em cảm ơn bác sĩ...
(Bệnh nhân được cô giáo và Thảo Hiền nâng đỡ cho ngồi dậy, ông cứ nhìn chằm chằm Phú một lát rồi vấy tay ra hiệu cho anh ta bước lại gần.)

Bệnh nhân : – Phú ! Con lại đây với ta...

Phú (bước lại, quỳ xuống cạnh giường, chắp tay lại, vái ông Tu) : – Con chắp tay con lạy thầy... Trăm ngàn lần con xin thầy và tất cả những ai đã yêu thương đùm bọc con hãy tha tội cho con...

Bệnh nhân : – Đứng lên con ! Hãy ngẩng đầu lên mà sống cho ngay thẳng với đời... Con đã trở về là ta yên tâm rồi...

Phú : – Thầy ơi, hai năm qua, con đã đi khắp nơi, đã làm đủ thứ nghề cực nhọc với tâm niệm phải trả món nợ mà vì nó, thầy phải chịu nhiều đắng cay, cực nhọc thế này... và hôm nay con đã kiếm đủ số tiền ấy bằng mồ hôi, công sức của con để chuộc lại danh dự và uy tín cho thầy... Con cũng biết những gì đã mất thì không thể lấy lại được, chỉ mong thầy hiểu lòng con... (đưa một gói tiền to cho thầy Tu).

Bệnh nhân : – Thôi con ạ, cũng chỉ còn vài tháng nữa là thầy trả xong món nợ trước pháp luật. Thầy đã ngần này tuổi đầu, gần đất xa trời rồi, không cần gì nhiều tiền bạc đến thế đâu. Con hãy nhớ danh dự và uy tín một đời người là những thứ của cải vô giá không thể mua

được bằng tiền đâu con ạ... Con cứ giữ lấy mà lập nghiệp và hãy coi những gì đã xảy ra là bài học để con đi trên đường đời vững vàng hơn...

(Đại úy Tuất ôm một bó hoa rất đẹp, hăm hở đi lướt qua cửa sổ, chợt dừng lại lắng nghe thầy Tú nói. Khi thầy nói hết câu, đại úy mới bước vào phòng. Sự xuất hiện của anh khiến cho mọi người im lặng trong giây lát.)

Thảo Hiền (*quay ra*) : – Chào đại úy...

Bệnh nhân : – Chào cán bộ... xin phép cán bộ cho người nhà tôi ngồi chơi lâu lâu một chút...

Đại úy : – Chào mọi người, xin cứ tự nhiên vì hôm nay là một ngày đặc biệt ngoại lệ... cũng xin nói thêm, lúc này tôi đến chỉ với tư cách là một học trò đến thăm thầy giáo của tôi nhân Ngày Nhà giáo Việt Nam 20 – 11... (*bước lại gần bệnh nhân*) – Con xin kính chào thầy ạ !

Bệnh nhân (*lạnh nhạt*) : – Ấy chết, tôi đâu có cái vinh dự ấy, chắc là cán bộ nhầm tôi với ai rồi. Tôi chỉ là một phạm nhân đang thi hành án thôi mà...

Đại úy (*trao bó hoa vào tận tay bệnh nhân*) : – Thầy ơi, con biết là con sai rồi ! Bây giờ... nhờ có cô Trâm con mới biết là thầy đã "giơ cao, đánh khề" nên con mới có ngày nay... Mong thầy nhận bó hoa thơm này như nhận lời sám hối muộn màng của con...

Bệnh nhân (*ôm lấy bó hoa, ngửi ngửi, hít hít rồi chậm rãi nói*) : – Hoa đẹp và thơm quá... Thảo Hiền, Tuất, Phú các

con lại gần đây với ta... Cả cô Trâm nữa lại gần đây nào. *(tất cả vây xung quanh thầy Tú, ánh sáng tập trung vào họ)*. Các bạn trẻ ơi hãy nhớ : Sự sám hối không bao giờ muộn cả... Có lẽ đây là ngày 20-11 đáng nhớ nhất trong đời làm thầy giáo của ta !...

- HẠ MÀN -

MYLAN

Vùng cao đâu chỉ là khói núi

KỊCH NÓI

(Chuyển thể từ truyện ngắn *Nơi không chỉ có
khói núi* của tác giả Đoàn Việt Hùng)

Nhân vật

– TRỰC	Cô giáo, 35 tuổi, điềm tĩnh, dịu dàng
– THẮM	Cô giáo, 32 tuổi, thẳng thắn, bộc trực
– DIỆU	Cô giáo, 30 tuổi, yếu đuối
– AMA BỜK	Già làng, 60 tuổi
– DÂN BẢN 1	50 tuổi
– DÂN BẢN 2	50 tuổi
– HOA	Học sinh nữ, 12 tuổi
– SƠN	Học sinh nam, 10 tuổi
– HỌC SINH	12 tuổi
– HỌC SINH	12 tuổi

Trang trí sân khấu

Phòng vẽ cảnh hoàng hôn ở vùng núi. Khói sương bay quanh mấy ngọn núi. Mái Trường Tiểu học Krông-pa thấp thoáng trên ngọn đồi. Xa xa một dòng sông uốn lượn.

Một căn nhà tre, vách nứa, nơi ở của ba cô gái vùng xuôi lên dạy học. Cửa ra vào ghép bằng những thân cây gỗ xù xì. Nhà kê một bàn gỗ, hai ghế băng, hai ghế đẩu. Một ngọn đèn dầu le lói để trên bàn. Sát chân đèn có vài cuốn sách và hai chồng vở xếp ngay ngắn. Trên vách liếp dán một khẩu hiệu bằng giấy **Tất cả vì học sinh thân yêu.**

MỞ MÀN

Cô giáo Trục đang ngồi soạn bài. Ngoài cửa gỗ khép hờ, hai bóng học sinh, một nam, một nữ đang đứng co ro vì lạnh. Em gái xách một túi đen nặng.

- Trục**   *(nhìn ra, đứng vội lên mở dịch hai cánh cửa) :*
– Các em vào nhà nhanh, kẻo cảm lạnh !
- Hoa**   *(rụt rè để cái túi xuống) :* – Má em... má em biểu mang biểu các cô ít cá.
- Trục :**   – Các em là học trò cô nào ?
- Sơn :**   – Dạ, má em biểu biểu cả ba cô ạ. *(Nói xong, Sơn kéo Hoa chạy lúp xúp về phía rừng.)*
- Trục**   *(nhấc túi cá lên) :* – Không biết học trò cô Thắm hay cô Diệu đây. Phụ huynh và học sinh ở đây chân chất lắm !
(Thắm và Diệu lắc lè khiêng bó củi khô về dựng ngoài cửa, thở hển hển.)

- Thẩm :** – Tối nay có món gì ăn không hả Trục ?
- Trục :** – Có món cá nướng, học trò các cô vừa mang biếu.
- Diệu :** – Vậy à, nhưng ăn cá mãi cũng chán !
- Trục :** – Có cá nướng mà ăn là tuyệt rồi !
- Thẩm :** – Cá nướng mà kèm theo chai rượu nữa, bọn con trai khoái khẩu phải biết. Giá bọn mình có đũa là đàn ông thì hay nhỉ ?
- Diệu** (*thở dài*) : – Nghĩ mà thương cho bọn mình. Lúc nào cũng mơ màng, đã tới tuổi "băm" cả rồi mà chưa đũa nào có nổi một mảnh tình vắt vai. Chúng mày ơi, xó núi này buồn quá, tao chán tận cổ rồi. Chốn vùng cao làm tao mớicả người ra đây này.
- Thẩm** (*lừ mắt, quát*) : – Chán thì bà cuốn xéo về thành phố đi ! Ai giam giữ bà nơi xó núi này cơ chứ ! Bà tình nguyện lên đây cơ mà.
- Diệu** (*cười ha hả*) : – Bà khéo xui đại. Về thành phố chỉ có nước vào làm ở quán bia ôm thôi. Mà họ cũng kén người lắm : chọn em mười tám, mười chín, mắt xanh mỏ đỏ, chứ đâu đến lượt bọn gái già chúng mình ! (*nói rồi oà khóc*)
- Trục** (*gõ đũa vào bát*) : – Thôi, thôi, tôi xin hai bà, chớ nói năng bi lụy quá ! Vào ăn cơm đi, ăn sớm, ngủ sớm, đêm nay sương muối nhiều lắm đấy !
- Diệu :** – Bà có cho tôi ngủ chung không ?
- Trục :** – Nên ngủ riêng đi.

- Diệu :** – Trời lạnh thế này, tôi đến chết cóng mất thôi. Cha mẹ ơi, sao nhiều gió, nhiều sương khói thế !
- Thắm :** – Diệu ơi, bà vào đốt lửa lên cho ấm. Hết củi, mai ta vào rừng kiếm thêm.
- Trực :** – Ta ngủ sớm, ăn sớm, chuẩn bị ngày mai đón đoàn kiểm tra của Phòng Giáo dục huyện.
- Thắm** (*xì môi*) : – Đoàn kiểm tra của Phòng Giáo dục huyện. Đã hai lần chuẩn bị chỉ mất công toi. Ai mà người ta thêm biết giáo viên, học sinh sống chết ra sao ở cái xó núi heo hút này.
- Diệu :** – Hay họ quên trường ta rồi.
- Thắm** (*quát*) : – Quên là quên thế nào ? Các ông, các bà ấy lười thì có. Quên ngôi phòng có máy điều hoà nhiệt độ rồi. Bốn năm nay không có ma nào về thăm trường. Từ huyện về đây 70 cây số đường rừng, com-lê, cà vạt, giày da bóng lộn nào mà chịu nổi. Chỉ có bọn mình là khổ thôi !
- Diệu :** – Cũng may mà còn có học trò để mà dạy, không thì có mà ăn sắn !
- Trực :** – Thôi tôi xin các bà, lúc nào gặp Trưởng phòng phải hỏi cho ra nhẽ. Bọn mình tình nguyện ở đây đã 3 năm. Giờ đã bốn năm rồi, sao chưa thấy ai nói gì nhỉ ?
- Thắm :** – Mai tao lên huyện, hỏi trực tiếp ông Trưởng phòng Hào xem thế nào. Chúng mày coi lớp giùm tao. Giáo án soạn rồi đây. (*đặt giáo án lên mặt bàn*)
- Trực :** – Đi đứng cẩn thận nhé, nhiều dốc cao, suối sâu đấy !

- Diệu :** – Bà nhớ mang hộp kem Bioré, lọ nước hoa và son môi vào, không có lên huyện người ta tưởng mình là người rừng đấy ! Ở trên này, ai mà cần dùng những thứ đó. Xinh đẹp cho khi nó ngắm à ?
- Trục** (*thở dài*) : – Diệu nó nói phải đấy. Tuổi xuân chúng ta sắp phai rồi. Lên gặp ông Hào ngay đi, không chừng ông quên bọn mình rồi. Nhớ mang theo bản cam kết đấy !
- Thắm :** – Quên là quên thế nào ? Một ngôi trường hắt hoi, có tên trong danh sách, có giáo viên đứng lớp, có học sinh, có phụ huynh. Quên thế là quên thế nào !
- Trục :** – Thôi, xin bà. Vào ngủ đi ! Mai hăng hay.
- Thắm :** – Tức không ngủ được !
(*Đèn tắt 1 phút. Sân khấu trở lại cảnh ban đầu.*)
- Trục** (*bước từ phòng ngủ ra, uể oải*) : – Không biết hai đứa nó đi đâu sớm thế. (*bắc loa tay về phía cửa rừng gọi*) Thắm ơi ! Diệu ơi ! (*Tiếng núi rừng vọng lại*) : – Ơi ! Ơi ! (*Diệu xuất hiện, đi như ngã chúi về phía trước, miệng thở hổn hển* : *Mệt quá !*)
- Trục :** – Bà đi đâu sớm thế ?
- Diệu :** – Qua nhà già làng Ama Bok xem có công văn, giấy tờ gì của Phòng Giáo dục gửi lên không ?
- Trục :** – Có tin vui gì không ?
- Diệu :** – Chỉ có tin buồn thôi. Không có đoàn nào lên thăm trường cả. Lại hoãn rồi. Cái Thắm tức lắm, nó vút lên huyện rồi. Nó bảo ngưng với học trò quá. Mấy lần dặn dò đi học đủ, mặc quần áo tươm tất... rồi lại còn

hứa thưởng cho bọn trẻ nữa chứ. Hoãn đi hoãn lại, ai mà chả bực !

Trực : – Khỏi phải lo đón tiếp, khỏi phải mất ngủ vì hồi hộp. Ông Phòng còn thế, nói gì đến ông Sở, ông Bộ.

Diệu (*rơm rơm nước mắt*) : – Không ai quan tâm đến miền núi, đến vùng sâu, vùng xa thì biết bao giờ bọn mình mới về xuôi được đây ? Đến chết già ở xó rừng này thôi. Mẹ ơi ! Gió núi, mờ sương, đến chết mất thôi...

Trực : – Đành chờ thôi, than vãn thì được cái gì. Đến giờ ra lớp rồi. Bốn năm còn chờ được nữa là ngày một ngày hai.

(Hai người đi ra. Thắm xuất hiện, mặt tươi như hoa.)

Thắm : – "Đúng là con khóc mẹ mới cho bú". Không lên huyện là không xong. Sắp biến rồi ! (*gọi to*) Trực ơi ! Diệu ơi ! Dạy xong về ngay nhé, có tin vui rồi ! (*ra bàn rót nước tu ừng ực*)

Trực, Diệu (*xuất hiện, tay xách cặp, tay xách dép*) : – Nào có tin vui gì nói ngay đi !

Thắm : – Vui ! (*ghé tai Trực nói nhỏ*)

(thêm già làng, hai dân bản ; Bốn học trò thập thò nép bên cánh cửa, ngơ ngác)

(Già làng ngồi xuống ghé, lời điếu thuốc to bằng ngón tay cái, rít một hơi, toả khói mù mịt ; Hai dân bản cũng ngồi xuống, thái độ im lặng, ngó lên ngó xuống ; Trực, Diệu ngồi đối diện với già làng ; Thắm rót nước mời mọi người.)

Già làng (*nói thông thả*) : – Mấy cô mang cái chữ lên cho tụi trẻ. Giờ các cô mang về thì cái đầu của chúng sạch trơn à ?

Trực : – Dạ,... tụi cháu...

Già làng : – Từ ngày mấy cô lên đây dạy cái chữ, dân làng mừng lắm. Tụi nhỏ đọc được cái báo giúp người già biết được chuyện này, chuyện nọ..., tính được số gạ lúa, thùng bắp, biết viết cái chữ cho dân làng vay tiền ngân hàng làm vốn sản xuất thoát nghèo... Bây giờ mấy cô bỏ đi... ai còn dám lên vùng cao này nữa !

Diệu : – Dạ... tụi cháu... ở đã lâu...

Dân bản 1 : – Mấy đứa nhỏ có cái chữ bằng hột lúa, hột bắp. Tụi nó mang được cái chữ lên nương, lên rẫy làm cho trái bầu, trái bí to ra... Cái chữ để ra bắp lai, để ra con heo béo, con bò mập... Giờ các cô bỏ hết cái chữ vào túi mang đi...

(Ba cô nhìn nhau, cảm động.)

Thắm : – Tụi cháu không định...

Dân bản 2 : – Mùa bắp đang trở cờ, trái bắp sẽ no tròn, không bị rắng cưa vì các cô còn ở bên đây với dân làng...

Già làng : – Các cô lên đây, dân làng vui lắm, ưng cái bụng lắm. Trẻ con bị ốm, có thuốc uống, không phải mổ trâu cúng Giàng. Bây giờ các cô bỏ đi... thì sao đây... sao đây hở Giàng ?

Dân bản 2 : – Trẻ quen hơi các cô rồi cũng như quen với núi rừng, quen với con sông Krông Pa đang trôi xuôi ra biển.

Các cô đi rồi, chúng nó sẽ khóc, khóc mãi không thôi. Người lớn chúng tao cũng buồn lắm mà. Các cô nghĩ sao ?

Dân bản 1 : – Các cô đi mang tuốt cái chữ của tụi nhỏ đi theo...

4 học trò (*đồng thanh nấc lên, lặng lẽ bỏ đi*) : Mai mốt các cô bỏ về thành phố rồi... Cô ơi !

Dân bản 1, 2 : – Ta về thôi ! Ama Bok.

Già làng : – Chúng ta về thôi !
(*Ba người đi ra. Ba cô giáo lặng lẽ nhìn nhau...*)

Thăm (*đứng lặng bên mép bàn*)

Diệu (*xoay bình trà tìm hơi ấm*)

Trực (*đứng lên nói dứt khoát*) : – Chốn này là của những đứa trẻ. Tao không chịu nổi những ánh mắt thất thần như bầy gà con lạc mẹ. Ba năm hay năm năm... cũng thế thôi ! Ở đây không chỉ là khói núi.

Diệu : – Thế thì ở lại thêm vậy !

Thăm : – Nhất trí, khi nào học trò miền núi trở thành cô giáo thì về...

Trực : – Chắc già làng, dân bản và bọn trẻ mừng rơn !

– HẠ MÀN –

PHẠM THANH LIỄU

Người thầy đầu tiên

KỊCH NÓI MỘT MÀN HAI CẢNH

(Chuyển thể theo truyện ngắn *Lục bình trôi tím sắc chiều*
của tác giả Phùng Phương Quý)

Nhân vật

– TƯ BẠCH (lúc trẻ)	30 tuổi
– TƯ BẠCH (lúc già)	60 tuổi nhân viên bảo vệ
– ÚT SỮA (lúc trẻ)	14 tuổi, chưa biết chữ
– ÚT SỮA (lúc già)	45 tuổi, Trưởng phòng Giáo dục
– ĐẠI	40 tuổi, Hiệu trưởng tiểu học
– BA CHÍNH	50 tuổi, lái buôn, ba của Út Sữa
– Giáo viên (nam)	30 tuổi
– Giáo viên (nữ)	25 tuổi
– Học sinh 1	10 tuổi
– Học sinh 2	10 tuổi
– Học sinh 3	10 tuổi
– Công an xã 1	25 tuổi
– Công an xã 2	25 tuổi

Cảnh 1

- Một cánh cổng Trường Tiểu học Mỹ Thạnh. Một bộ bàn ghế đơn sơ dùng để tiếp khách gần cổng trường. Một cái trống trường để trên giá trống.
- Xa xa là dòng kênh, có một hai chiếc xuồng đang dựng mái chèo. Vài bông lục bình đang trôi.

(Trên sân khấu xuất hiện Tư Bạch)

Tư Bạch (Tay đeo băng bảo vệ màu đỏ, cầm dùi trống đánh ba tiếng trống : "Tùng ! Tùng ! Tùng !". Sau đó lững thững ra bàn rót nước, nhấc li nước lên chưa kịp uống, bỗng nghe tiếng gọi lạnh lốt của học sinh từ bên trong sân khấu ra. Ba em học sinh khoảng 10 tuổi, quần xắn tới gối, tay xách dép, tay ôm cặp, thở hển hển, tranh nhau gọi)

Học sinh 1, 2, 3 : - Ông Tư ơi ! Mở cửa cho tụi con vô với !

- Ông Tư ơi !

- Ông Tư ơi !

Tư Bạch (ra mở cổng) : - Sao giờ này mới tới ! Trễ mười phút rồi đấy !

Học sinh 3 (thở hển hển) : - Ông Tư ! Tha cho tụi con, tại cái xuồng của dì Hiền bị vô nước nhiều quá, không đi nổi, bọn con phải lội bộ đấy. Cho bọn con vô lớp đi ông !

Tư Bạch : - Bọn bay ở Rạch Miễu phải không ? Rõ khổ ! Ở xa quá.

Học sinh 1 : – Dạ ! Phải ạ !

Tư Bạch : – Thôi vô đi.

(Học sinh 1, 2, 3 vừa chạy vào vừa đồng thanh) :

– Cảm ơn ông Tư !

Tư Bạch : – Giá mà có cây cầu cho bọn trẻ. Ở miệt cù lao này, đi học chữ còn cực hơn đào kinh, rửa phèn. *(thở dài)*

(thêm ông Đại ra đứng sau lưng Tư Bạch, nét mặt hăm hăm)

Đại : – Ông Tư, ông vừa cho mấy trò đi học trễ vô lớp phải không ?

Tư Bạch : – Dạ ! Mấy đứa nhỏ ở bên Rạch Miếu, xuống chúng đi bị hư mà. Tội chúng nó.

Đại *(cáu, la lớn) :* – Tui đã nói rồi. Nội quy nhà trường, ai cũng phải chấp hành cho nghiêm chứ !

Tư Bạch : – Dạ ! Thưa thầy Hiệu trưởng, tui nhỏ trông tội quá...

Đại : – Học trò đi trễ, cho nghỉ về nhà viết kiểm điểm, phụ huynh kí xác nhận sau đó mới cho học tiếp. Trường ta đang phấn đấu là trường chuẩn quốc gia ở cái miệt cù lao này. Ông là bảo vệ không được tự tiện ! Ông có hiểu không ?

Tư Bạch : – Dạ, tui hiểu.

(Đại hăm hăm đi ra.)

Tư Bạch *(lẩm bẩm) :* – Chắc ông ta muốn đuổi việc mình, cho thằng Tâm, em vợ vào làm bảo vệ đây. *(thở dài, lại gần phòng bảo vệ lấy tờ báo ra đọc)*

(Bỗng từ dưới kình, một chiếc xuống sà tới. Hai cây dù được xoè ra che nắng cho một người phụ nữ thứ ba xinh đẹp, mặc bộ bà ba bó sát thân, thông thả đi lên.)

(Hiệu trưởng Đại chạy vội từ phòng trong, hốt hải la lớn : - Ông Tư ! Ông Tư đâu, mở cổng lên ! Có cán bộ phòng xuống đó !)

Tư Bạch : - Dạ, tui mở liền đây.

Đại : - Ông Tư, chạy vô văn phòng báo cho cô phụ trách chuẩn bị trà nước tiếp khách nghe ! Lên !

(Lầm bầm : - Xuống thăm trường mà không ai báo trước. Lạ thiệt.)

(Ba người một nam, hai nữ mặc lịch sự, tay xách cặp tiến về phía cổng trường.)

Đại (chạy ra đón, cười tươi) : - Chào chị, chào các thầy, các cô.

Út Sũa : - Chà, Trường Mỹ Thạnh đẹp quá. Mới có mấy năm trên thành phố không về cù lao này mà trường thay đổi ghê.

Đại : - Dạ ! Báo cáo chị, cũng nhờ sự quan tâm, giúp đỡ của Phòng Giáo dục và Đào tạo huyện đấy ạ. Giờ chị lại về làm Trưởng phòng của huyện nhà, chắc còn thay đổi nhiều nhiều.

Út Sũa : - Không có chi, cho tui dạo quanh một vòng thăm trường cũ nha.

Đại : - Dạ ! Chị cứ đi tham quan rồi mời chị lên phòng khách ạ !

- Út Sũa** (*cười khanh khách chỉ vào hàng cây so đũa*) : – Nè ! Mọi người biết hôn ? Hàng so đũa chính do tui và các bạn trồng đó ghen.
(*Mọi người cùng cười vui vẻ. Tư Bạch từ văn phòng bước ra, khép nép.*)
- Tư Bạch :** – Chào mấy thầy, mấy cô. Mời các thầy cô vô văn phòng uống nước.
- Út Sũa** (*bước vội về phía Tư Bạch reo lên*) : – Trời đất ! Phải thầy Tư Bạch không ạ ?
- Tư Bạch** (*luống cuống, nhìn Út Sũa, vội lùi lại, lấp bắp*) : – Thưa... Thưa, cô Út Sũa phải không ?
- Út Sũa :** – Dạ ! Em đây ! Út Sũa nè thầy ! Trời đất ! Thầy vẫn ở cù lao này sao ? Em tưởng thầy về lại thành phố rồi. Trời đất ơi !
- Tư Bạch** (*lúng túng lấy tay chùi mắt, nhỏ nhẹ*) : – Tui bỏ đi sao được ! Xứ này bao bọc cưu mang tui bao nhiêu năm, kể cả lúc tui đau khổ nhất.
(*Đại đứng sững người, ngạc nhiên nhìn Út Sũa.*)
- Đại** (*rut rè*) : – Thưa chị ! Chị cũng biết ông Tư đây !
- Út Sũa :** – Thầy giáo đầu tiên của tui đó. Thầy ơi (*ôm chằm lấy Tư Bạch*).
– Ba mươi năm rồi đó, thầy ơi !
- Tư Bạch** (*gỡ tay Út Sũa, chặm rãi*) : – Ba mươi năm rồi, Út Sũa à. Tui tưởng em quên tui !
- Út Sũa** (*thốt thức*) : – Em không quên thầy. Em có lỗi với thầy ! Vâng ba mươi năm rồi. Đời người như cánh bèo lục bình trôi.
(*Đèn tắt một phút, chuyển cảnh 2*)

Cảnh 2

Trên sân khấu, vẫn dòng kênh, có một chiếc xuồng, mái chèo gác chéo sang bên. Một căn nhà lá, mái lợp lá dừa đơn sơ. Bên ngoài, một bộ bàn ghế nhựa đơn giản, phía ngoài treo biển hiệu xanh viết nắn nót : Cà phê – Trà đá. Một vài bụi lau phơ phất.

Tư Bạch (lúc này, 30 tuổi, mặc quần áo xanh giản dị đang lau chùi bàn ghế)

Út Sũa (14 tuổi, mặc áo cộc tay hoa, quần đen xắn móng lợn, tay cầm con cá lóc chạy vào)

Út Sũa (reo lên) : – Anh Tư, biểu anh con cá nè. Em rượt mãi mới bắt được nó đó. Sao anh buồn thiu vậy ?

Tư Bạch : – Vợ con đi hơn tuần rồi, tưởng về chơi bên ngoài, ai ngờ vượt biên gặp gió lớn, sóng to, chìm cả rồi. Tội cho con nhỏ chết oan. Giải phóng rồi còn đi đâu nữa. Ở nhà bán cà phê, trà đá cũng được, rồi từ từ tính sau.

Út Sũa : – Tại chị nghe mấy người xui dại. Bây giờ anh tính sao ?

Tư Bạch : – Út Sũa ! Không được gọi tui bằng anh, phải gọi tui là thầy chứ. Tui dạy em học chữ mà.

– Trước giải phóng tui là giáo viên tiểu học đấy ! Mĩ – nguy bắt vô lính được vài tháng thì giải phóng. Bây giờ chưa biết tính sao. Đành bỏ thành phố về tá túc ở vùng kinh tế mới này đây. Muốn trở về nghề cũ quá mà chưa biết sắp xếp ra sao. Ở cù lao này lại chưa có trường lớp. Mà chắc gì cách mạng đã nhận mình.

Út Sữa : – Em về bàn với cha em. Cha em buôn bán khắp nơi, chắc quen biết nhiều.

Tư Bạch : – Ờ, vậy em đi đi.

(bớt Út Sữa, thêm ông Chín đi xuống tới, ăn vận quần áo ba tà bước vô quán Tư Bạch)

Ông Chín : – Tui hỏi chú, chú có phải chú Tư nhiều chữ nghĩa nhất vùng này không ?

Tư Bạch : – Dạ tui đây. Ông cần viết đơn đi đâu ?

Ông Chín : – Qua nghe đồn có ông giáo Tư mới ở thành phố xuống vùng kinh tế mới này đang muốn dạy chữ cho con Út Sữa. Qua là cha nó, muốn chính thức nhờ thầy Tư đây. Nó mười bốn tuổi rồi mà không biết chữ nào hết. Suốt ngày lông bông đi bắt tôm, cá.

Tư Bạch : – Hồng biết Út Sữa có chịu học không ?

Ông Chín *(thở dài)* : – Con nít ở đây chưa đứa nào biết chữ. Nếu con Út biết đọc, biết viết, nó giúp qua buôn bán, ghi chép sổ sách thì hay biết mấy. Bao nhiêu năm chạy bom đạn giặc Mĩ, có ai học hành gì đâu.

Tư Bạch : – Dạ ! Được ! Chỉ lo cô Út không chịu học.

Ông Chín : – Học chứ, à mà qua hỏi thầy, học biết được cái chữ trong bao lâu ?

Tư Bạch : – Nhanh thì một năm, chậm thì phải năm rưỡi.

Ông Chín *(đứng lên đập cả hai tay vào vai Tư Bạch la lớn)* : – Vậy hả ! Ngon rồi ! Qua nhờ em đó. Nếu con Út làm sổ sách được, qua trả em một trăm gạ lúa. Bây giờ qua về kêu con Út lại cho thầy.

(bớt Ông Chín, thêm Út Sữa)

Út Sữa (khoanh tay, lễ phép) : – Chào thầy ạ !

Tư Bạch : – Ngồi xuống đi. Hôm qua thầy cho học mấy câu tục ngữ, đã thuộc chưa ?

Út Sữa : – Dạ thuộc !

Tư Bạch : – Đọc nghe coi !

Út Sữa (đứng nghiêm, khoanh tay đọc diễn cảm) :

Bầu ơi thương lấy bí cùng

Tuy rằng khác giống nhưng chung một giàn.

Tư Bạch : – Tốt, Út đọc tiếp đi.

Út Sữa : *Nhiều điều phú lấy giá gương*

Người trong một nước phải thương nhau cùng.

Tư Bạch : – Tốt, thầy cho Út Sữa 10 điểm.

Út Sữa : – Dạ, em cảm ơn thầy.

Tư Bạch : – Út Sữa mang quyển học vắn, ta học tiếp nào.

(thêm ông Chín đứng ở cửa từ lúc nào, vừa đi vào vừa vỗ tay)

Ông Chín : – Út Sữa giỏi thiệt !

Út Sữa : – Cha, con biết làm cả toán cộng, trừ rồi đó !

Ông Chín : – Vay hả ! Bây giờ Út Sữa vào phòng trong coi sách, để cha nói chuyện với thầy Tư nghe.

Út Sữa : – Dạ !

(Út Sữa đi vào)

Ông Chín : – Thầy Tư à, mấy người trong ấp thấy con Út nhà tui biết được cái chữ, mừng lắm. Qua muốn nói với thầy

tiếp nhận cho mấy đứa nhỏ học với. Ấp cù lao này cực lắm, mấy bả họp nhau lại nhờ qua nói giúp, họ quyết định miệng : mỗi học sinh được học thầy, góp năm gia lúa nuôi thầy. Thầy khỏi phải bán cà phê, trà đá. Thầy thấy sao ?

Tư Bạch (*mắt sáng lên, mừng rỡ*) : – Mở lớp học hả ? Tui đồng ý, đồng ý.

Ông Chín : – Vậy hả, tháng sáu tới học luôn.

Tư Bạch (*đắn đo*) : – Nhưng chính quyền cách mạng có đồng ý không ? Tui lại đi lính nguy mất mấy tháng. Họ cấm thì sao ?

Ông Chín : – Khỏi lo đi. Qua dùng ghe chở hàng, mai một đưa thầy lên Ủy ban nhân dân xã. Đảm bảo với thầy, ông Chủ tịch hoan nghênh liền, sẽ kí vào đơn xin mở lớp cho bọn trẻ ở ấp cù lao này cái rụp mà. Thầy chắc không ?

Tư Bạch : – Chắc ! Nhưng mà bàn ghế, tui chỉ có mấy cái ghế nhựa cũ thôi hà.

Ông Chín : – Cái đó không khó. Bà con lo cho thầy. Ở ấp cù lao này có xưởng đóng xuống của ông Hai Đức : Vài bộ bàn ghế gom từ đầu thừa, đuôi theo của ván đóng xuống là xong. Dễ ợt à !

Tư Bạch : – Còn lớp học. Nhà tôi chỉ có mái lá đơn sơ.

Ông Chín : – Ờ, thầy khỏi lo, hằng ngày có Út Sữa chèo xuống đón thầy sang nhà tôi dạy, nhà tôi rộng mà !

Tư Bạch : – Thế thì thuận lợi quá rồi. À...

Ông Chín : – Gì nữa, thầy Tư ?

Tư Bạch : – Út Sữa sáng dạ lắm. Ông nên cho Út Sữa sau này lên huyện, lên tỉnh học để thành người hữu ích, đừng cho em nó buôn bán, uống phí đi.

Ông Chín : – Thầy nói phải. Chào thầy, tôi về.

(Sân khấu bớt ông Chín. Tư Bạch ngồi xuống ghế xem sách. Bỗng từ xuống phía trái nhà, hai công an xã bước lên, mặt hầm hầm.)

Công an xã 1 (hất hàm) : – Anh là Tư Bạch ?

Tư Bạch : – Dạ, tui đây !

Công an xã 2 : – Chúng tui là công an xã đây !

Tư Bạch : – Dạ !

Công an xã 1 (hắn học) : – Ai cho phép anh mở lớp học ?

Công an xã 2 : – Không đời nào cách mạng cho một thằng lính nguy từ thành phố về đây dạy học ! Anh không được phép !

Tư Bạch : – Dạ ! Báo cáo mấy ảnh. Đây là nguyện vọng của bà con ở cù lao. Ông Ba Chín hứa xin giấy phép ở Ủy ban cho mở lớp. Tui đâu có tự tiện. Chỉ thương bọn nhỏ chưa biết chữ. Tội nghiệp chúng !

Công an xã 1 : – Bao giờ có giấy phép thì mới được mở lớp !

Tư Bạch : – Dạ ! Tui hiểu.

(Sân khấu xuất hiện thêm ông Chín.)

Ông Chín (giơ tờ giấy có dấu tròn đỏ chót, reo lên) : – Giấy phép đây rồi, thầy Tư ơi ! (quay sang hai công an xã) : Sao

hai anh làm khó dễ cho thầy Tư. Thầy về đây là cho
bọn trẻ biết chữ. Có gì đâu mà cự nự người ta.

Công an xã 1 : – Nhiệm vụ của bọn tôi mà ông Chín.

Ông Chín : – Giấy phép đây, các anh xem đi. Ông Chủ tịch xã coi
xong cái đơn, sướng quá vỗ tay rần rần, kí cái rụp,
cộp dấu luôn.

Công an xã 2 : – Có giấy phép rồi, vậy thầy cứ mở lớp.

Công an xã 1 : – Vậy thôi, bọn tui về.

(bớt hai công an xã)

Tư Bạch : – Học được cái chữ ở đây khổ thiệt !

Ông Chín : – Thầy Tư, thầy yên tâm nhé. Dạy bao giờ hết chữ thì
thôi. Bà con và bọn nhỏ biết ơn thầy nhiều lắm. Đúng
là trời cho thầy về cù lao này giúp bà con.

Tư Bạch : – Dạ ! Không có gì.

(Đèn tắt, sân khấu trở lại cảnh 1 : có Tư Bạch, Út Sũa)

Út Sũa *(đưa tay lau nước mắt, nghẹn ngào)* : – Em có lỗi với
thầy. Sau khi nghe lời thầy, cha em cho em lên huyện
học, rồi lên tỉnh, rồi vào đại học sư phạm, rồi lại về
thành phố. Ham học, ham làm quên cả thầy giáo đầu
tiên của mình. Em thật có lỗi với thầy !

Tư Bạch : – Không sao ! Vì công việc nó cuốn hút ta mà.

Út Sũa : – Sao thầy vẫn ở một mình, em tưởng thầy không
chịu nổi vùng kinh tế mới, về lại thành phố rồi.

Tư Bạch : – Về sao được ! Mảnh đất này đã cư mang tui. Giải
phóng rồi, đâu cũng là quê hương.

Út Sũa : – Em về huyện rồi, mãi mãi không xa đất cù lao này, mãi mãi không xa thầy.

Tư Bạch : – Út à ! Chuyện chồng con sao rồi ?

Út Sũa : – Chuyện dài lắm thầy ơi. Đời người như hoa lục bình tím biếc trôi kia kia.

Tư Bạch : – Ờ, ờ. Thấy Út Sũa được như thế này là tui vui rồi.

Út Sũa (như sực tỉnh, nắm tay Tư Bạch lắc lắc) : – Thầy Tư à, em không để thầy ở đây. Trên Phòng Giáo dục cần một người coi thư viện. Thầy về Phòng nhé, thầy đồng ý đi, không em khóc đó. Bao nhiêu năm nay em có lỗi với thầy... Thầy ơi !

– HẾT –

PHẠM THANH LIÊU

Chữ Đạo

CHÈO NGẮN

(Chuyển thể từ truyện ngắn *Đạo*
của tác giả Đỗ Hồng Lam)

Nhân vật

- CỤ KHOÁ
  - KHÁCH – sau thành Quan Trạng
  - CHỊ BÁN GIẤY (một tiểu thư cải trang)
  - TIỂU ĐỒNG
  - Cử Đắc, Cử Trọng và một số sĩ tử khác
-

Tiếng loa : – Loa loa loa

Kén chọn hiền tài phò vua giúp nước

Hoàng thượng mở khoa thi Hội thi Đình

Truyền bốn phương sĩ tử lai kinh

Phải nghiêm cẩn tuân hành khuôn phép ! Loa loa...

(Mở màn ra, người ta thấy một Cụ Khoá râu tóc bạc phơ, đôi mắt đã loà, đeo mạng che kín nửa mặt phần trên, đang ngồi cho chữ trên một chiếc chiếu hoa trải

bên công Văn Miếu. Cạnh đó là tiểu đồng và chị bán giấy hồng điều. Phía sau, trên cột phướn treo một chữ Đạo rất lớn. Sĩ tử nối nhau đem hương hoa vào lễ Khổng Tử để cầu may. Một số người qua lại viếng thăm Văn Miếu.)

Tiểu đồng : – Dạ, xin kính mời các quan nhân, du khách.

Hãy mua giấy hồng điều xin chữ, xin thơ.

Nét bút tài hoa của đại lão sư

Sẽ đem đến điều hay vận mới !

Khách : – Đại lão sư ? Đại lão sư hay là thầy bói ?

Mắt đã loà sao có thể đề thơ ?

Tiểu đồng : – Dạ thưa :

Mắt không tỏ nhưng lòng sáng tỏ,

Dẫu viết trăm ngàn chữ không sai.

Nét tài hoa như phượng múa rồng bay,

Sĩ tử trăm miền chưa ai sánh kịp.

Khách : *Hát Sấp dưng*

Thử tài xem mới thật.

Ai bán chữ chẳng tự khen rằng đẹp.

Ví tài hoa trác tuyệt,

Sao đến nổi chẳng có danh phận chi ?

Tiểu đồng : – Chốn, chốn nhân gian mỗi người một chí.

Muốn so bì hèn sang,

Phải trông sao tỏ tường kia lối thẳng, nọ đường ngang.

Khách : – Được, thử coi !
(*tới gần chị hàng giấy*) :
– Cho tôi mua tờ giấy !

Cô hàng giấy : – Đây ạ ! Xin ngài cho một chĩnh !
(*Người khách đưa tiền. Tiểu đồng cầm tờ giấy điều
trải trước mặt Cụ Khoa*)

Khách : – Thưa cụ,
Xin cụ viết cho một chữ,
Niềm ước mong vạn sự tốt lành.
Khởi bộ tam đa gồm được cả ân tình,
Là chữ Phúc ! Đó là chữ Phúc !

Cụ Khoa : – Thưa tôn ông,
Theo phong tục mừng xuân đón Tết,
Thường kết dây, treo chữ Phúc trong nhà,
Còn treo ngược chữ lên thành "phúc đảo", ngụ ý là
Hồng Phúc đáo gia,
Âu cũng tỏ nỗi niềm mơ ước.
Thế nhưng :
Mong hái quả mà không vun gốc,
Thì cây nào nảy lộc đơm hoa ?
Thử ngẫm xem Phúc ở đâu ra ?
Muốn có Phúc phải lo tích Đức.

Khách : – Vâng, vậy thời xin tiên sinh viết cho chữ Đức.
Để tề gia cùng gắng tu thân.

Đã hay rằng trong Đức có Tâm,

Đức cả thời sinh ra Phúc lớn.

Cụ Khoá : – Ngẫm phải tới cùng, đi cho tới chốn,

Lấy Đức làm đầu, nhưng Đức khởi từ đâu ?

Muốn chăm tích Đức thì phải làm sao ?

Vì thế truy nguyên, chữ Đức chưa phải là nguồn cội.

(Đám sĩ tử nãy đã dần dần xúm quanh, giờ mới có người lên tiếng.)

Sĩ tử : – Thưa tiên sinh ! Tiên sinh nói vậy,

Đức sinh ra Phúc, còn gì sinh ra Đức nữa đây ?

Cụ Khoá : – Ai vừa hỏi đó ? Có phải người dâng lễ cầu may ?

Quy cửa Khổng trước ngày thi Hội ?

Khách : – Dạ thưa tiên sinh, đúng vậy !

Cụ Khoá : – Chữ Đức chưa phải là nguồn cội.

Muốn đồ ông Nghè thời hãy giảng nghe xem ?

Tiểu đồng : – Nếu không giảng được thì mau xếp bút nghiên,

Về quê sớm để các quan giám khảo khoa này đỡ mệt.

Khách : – Nào ? Các vị cống sinh ? Vị nào giảng được thì hãy xin chỉ giáo cho hay ?

(Đám sĩ tử ùn ùn đẩy nhau một lúc rồi có người bước ra về tự đắc.)

Đắc : – Không ai giảng được thì hãy nghe đây :

Phúc sinh ra từ Đức.

Đức sinh ra nhờ có chữ Tâm.

Sĩ tử : – Đúng ! Đức sinh ta nhờ có chữ Tâm !
– Người có tâm thời có Nghĩa có Nhân,
– Sẽ chăm chút vun trồng cây Đức.

Cụ Khoá : – Có Tâm là tốt.

Nhưng chưa đủ làm cho cái Đức vẹn toàn !

Có Tâm không có Lực để hành,

Thì Lực bất tòng Tâm, cũng không thể khiến Tâm thành Đức.

Phải có Trí để mà hiểu biết,

Hành xử ra sao theo định hướng từ Tâm.

Tâm – Trí – Lực đủ rồi vẫn khó nên công,

Bởi định hướng vào đâu ? Lấy chi làm chuẩn đích ?

Cho nên... có một chữ thật là bao quát,

Mọi hành vi ứng xử trên đời.

Học thuyết Nho gia quan niệm Mệnh Trời,

Nhưng Lão giáo quy về chữ Đạo !

Sĩ tử : – Chữ Đạo ? Gốc của Đức ấy là chữ Đạo !

Cụ Khoá : – Đúng ! Đạo bao trùm vũ trụ, càn khôn,

Là cái lẽ sinh diệt, tồn vong,

Là sự vận xoay, luân hồi, phản phúc.

Đạo là cái không ai cưỡng được.

Biết tuân theo thì mọi sự tốt lành.

Khách : – Thuận theo Đạo thì việc lớn tất thành,

Trái với Đạo việc nhỏ cũng hỏng.

Cụ Khoá : – Phải ! Đạo huyền vi không hình, không ảnh,
Nhưng có trong muôn vật muôn loài,
Nhỏ hơn hạt cát, lớn vượt bầu trời,
Bao quát càn khôn, vô tiền khoáng hậu.
Đức là thể dụng của Đạo.
Nên Đức kia từ Đạo sinh ra.

Sĩ tử : – Đức kia từ Đạo sinh ra !
Đạo là gốc của muôn loài muôn vật.
Sống theo Đạo, lấy Đạo làm chuẩn mực
Để nghĩ suy hành xử việc đời.
Sống theo Đạo mới có thể nên người.
Tử vì Đạo mới là trang tuấn kiệt.

Cụ Khoá : – Nước có Đạo mới hưng thịnh được,
Giữ kỉ cương mà trên dưới thuận hoà.

Khách : – Nước có Đạo nước, nhà có Đạo nhà,
Quốc pháp, gia phong ấy nhằm giữ Đạo.

Cụ Khoá : – Như thể cây đàn dẫu vang muôn điệu,
Cũng từ năm cung biến hoá mà ra.
Thuận Đạo trời ; trong cõi người ta,
Lấy chuẩn Ngũ thường để hướng Tâm hành xử.

Hát Sứ

Xem học thuyết bách gia chư tử,
Đều khởi nguyên từ chữ Đạo mà nên.

Lẽ huyền vi kì diệu thiêng liêng,
Bao quát cả càn khôn, nhân thế.

Tiểu đồng : – Biết chữ Đạo là thiêng liêng cao quý,
Cho nên sư phụ tôi đã dành cả 60 năm để luyện viết
chữ này !

*(Tiểu đồng tháo bỏ tấm vải phủ lộ ra chữ Đạo. Mọi
người quỳ xuống ngưỡng mộ thốt lên.)*

Mọi người : – Trời ! Chữ Đạo !

Tuyệt vời thay, chữ Đạo !

Tiểu đồng : – Xin thưa, sư phụ tôi thường dạy :

Chữ Đạo đây là Đạo làm người
Đạo nhân luân ấy chính Đạo trời
Dem hành xử vào trong nhân thế.
Câu cửa miệng luân thường Đạo lí,
Duyên trăm năm Đạo nghĩa vợ chồng,
Khen hàn Nho theo Đạo thánh hiền
Nên mài miết tâm sư học Đạo.
Phàm những kẻ ác nghịch tàn bạo
Đều là quân vô Đạo bất lương.
Trị quốc an dân, các bậc thánh vương
Đều lấy Đức thay trời hành Đạo.

Khách : – Hay ! Hay lắm !

Tiểu đồng : – Dù nét bút đã tài hoa tuyệt diệu
Cũng chỉ viết cho thiên hạ một chữ Đạo mà thôi !

Khách : – Dạ thưa đại lão sư, giấy đỏ trải ra rồi.

Xin hạ bút để ngài lên chữ Đạo !

Cụ Khoá : – Khoe nét bút tài hoa tuyệt diệu,

Tiểu đồng con thiếu đức khiêm nhường.

Trong sĩ tử hôm nay vào chốn khoa trường,

Ắt phải có hiền tài xuất chúng.

Vậy xin hãy để mọi người biết sớm

Vương I li Chi tái thế là ai ?

Khách : – Vâng ! Xin mời cô hàng giấy sang đây

Tôi mua cả để cầu xin chữ Đạo !

Nào ! Các ông cử hãy xoa tay, vén áo,

Hạ bút thi tài xem chữ Đạo nào hơn !

Cử Đắc : – Các tôn huynh ! Chúng ta đều đã đỗ cử nhân,

Há không thể viết nên chữ Đạo !

Dạ, tiểu sinh xin mạnh bạo

Vung bút hoa thành chữ Đạo đầu tiên !

*(Tiểu đồng đặt nghiên mực bên cạnh. Cử Đắc dầm
bút viết luôn trên giấy.)*

Mọi người : – Ôi ! Đẹp ! Đẹp lắm !

Chữ viết thế này chắc hẳn là Tiến sĩ xuất thân !

Cụ Khoá : – Khoan !... Xin chờ vội khen !

Nét thanh thoát nhưng chữ còn chưa chính !

Góc tờ giấy vương hai giọt bắn.

Mực đã rơi khi cất bút vội vàng.

Mọi người : – Ồ, quả là vậy !

Cụ Khoá : – Dục tốc, bất đạt.

Đã phóng túng thời khó chần chu,
Một mai khi giúp nước phò vua,
Theo chính Đạo cũng phải nên cẩn trọng.

Cử Đắc : – Xin tạc dạ lời lão sư chỉ dạy !

Khách : – Vậy xin mời ông cử thứ hai !

(Một người khác rẽ đám đông vào. Đó là Cử Trọng.)

Cử Trọng : – Xin để tôi !

*(Tiểu đồng trải tờ giấy khác. Cử Trọng vượt kị bốn góc
tờ giấy rồi thông thả, thận trọng khi cầm bút viết.)*

Mọi người : – Đẹp ! Cũng có thể cho là rất đẹp !

Chữ nghiêm, vuông vức, chẵn chu.

Cụ Khoá : – Không ! Vẫn còn có chỗ phải chê :

Chữ cứng, dáng khô, mực không đều nét.

Quá thận trọng khi đưa ngọn bút.

Nên nét cuối cùng mực nhạt tựa mờ phai.

Mọi người : – Ồ, quả vậy !

Cụ Khoá : – Nếu phò vua giúp nước mai đây,

Quá thận trọng mỗi khi hành Đạo,

Thường chẳng kịp chặn tay cường bạo,

Lỡ thời cơ không cứu được lương dân.

Có khi còn đại hoạ đến thân,

Vì kẻ ác thường ra tay trước !

Khách : – Ôi ! Mắt đã loà không trông chữ viết,
Mà tiên sinh nhận biết rõ ràng,
Chỉ ra ngay cái nét cái thân,
Răn dạy cả phương châm hành Đạo.

Cụ Khoá : – Lão phu thoát khỏi vòng danh lợi
Đã 60 năm luyện một chữ này.
Cứ xét suy đạo nghĩa ở đời
Rồi lại viết, viết muôn lần chữ Đạo,
Mới hay : Ngọn bút với hồn người đồng điệu,
Tờ giấy kia như gương mặt thế gian,
Ngọn bút đưa mạnh nhẹ, nhạt khoan,
Nghe tiếng động mà suy ra từng nét.
Biết được cả thế tay cầm bút,
Nhận ra ngay dáng chữ nét người.
Phải biết xem xét chữ trong đời
Mới hiểu được tận cùng vạn sự !

Đắc và Trọng : – Trót vô lễ múa rìu qua mắt thợ
Xin đại lão sư đại xá, bao dung.
Lũ hậu sinh ngưỡng mộ khôn cùng
Xin tiên bối sẵn lòng hạ bút !

Sĩ tử : – Xin tiên bối sẵn lòng hạ bút !

Cụ Khoá : – Tiểu đồng con ! Hương thơm hãy đốt,

Để ta dâng chữ Đạo cho đời !

*(Tiểu đồng đốt hương, chị bán giấy trải tờ hồng điều,
Cử Trọng mài mực. Cụ Khoá vái đất trời ba vái rồi
khoan thai hạ bút.)*

Mọi người : – Ôi ! Thần bút ! Quả là thần bút !

*(Cử Đắc và Cử Trọng cầm hai bên mép giấy giờ lên
cho mọi người cùng xem chữ Đạo viết y như chữ Đạo
trên giá đã treo ở phía sau. Sĩ tử tiếp lời nhau phẩm
bình, ca ngợi chữ Đạo.)*

Sĩ tử : *Ngâm Sớng*

Tay vung thần bút,

Tâm hướng Đạo trời.

Đức cao, nền đắp.

Trí sáng, nguồn khơi.

Hạo nhiên vượng khí hương thơm ngát

Đắc Đạo nhân Tâm phút thành thời.

Khách : – Dạ, thưa tiên sinh,

Lời giáo huấn cùng tài hoa ngọn bút

Cho hay người là bậc cao minh.

Sao chẳng sớm đăng khoa thi Hội thi Đình

Để chiếm bảng Khôi Nguyên từ mấy mươi năm trước ?

Sĩ tử : – Hay đã từng phong văn lỗ bước

Hận khoa trường dứt bỏ nợ công danh ?

Cụ Khoá : – Đố ông Nghè thì được bổ làm quan,

Gọi "Tiến sĩ xuất thân" là vậy.

Ta là quan dù quang minh chính đại

Cũng chỉ một ngọn đèn leo lét hắt hiu.

Đêm càng thâu, gió thổi càng sâu

Phủ tắt ngọn đèn khi nao chẳng được !

Ta không muốn bon chen cướp đoạt

Trên con đường hoạn lộ chông gai,

Đau đớn lòng, trông chữ Đạo mờ phai,

Cõi nhân thế còn bấy nhiêu tà giáo.

Ta đem cả đời mình viết nên chữ Đạo

Tha thiết giống hồi chuông cảnh tỉnh nhân gian.

Các anh em sĩ tử ! Nếu mai này thi đỗ làm quan

Xin hãy nhớ : Đội trên đầu, trong vỏ mũ ô sa phải là
chữ Đạo !

Khen nét chữ tài hoa tuyệt diệu

Thì xin hãy mang theo nghĩa chữ trong lòng.

Sĩ tử : *Hát Đường trường trong rừng*

Anh em ta sôi kinh nấu sử,

Chờ đợi biết mấy năm ròng...

Có nên công danh cũng là do gắng sức, một lòng sắt son.

Chữ thanh liêm kiệm cần đức lớn cho vẹn tròn.

(có tiếng loa vang)

Tiếng loa : – Loa loa loa

Quan đề điều truyền cho sĩ tử :

Hãy mau về trước cửa Trường thi,

Nghe báo danh, trình diện, thẩm tra

Để cho phép nhập trường ứng thí ! Loa loa...

Sĩ tử : – Thời khắc nhập trường đã đến,

Bọn tiểu sinh xin bái biệt lão sư !...

(Họ kéo nhau đi và cuộn tờ giấy có chữ Đạo trao cho vị Khách.)

Khách : – Đa tạ tiên sinh !

Tiểu sinh xin cáo biệt ! *(toan đi)*

Tiểu đồng : – Này quý ông !

"Có thực mới vực được Đạo"

Ông đã quên câu tục ngữ rồi sao ?

Khách : – Chết thật ! Được chữ Đạo rồi, lòng vui sướng xiết bao.

Quên khuấy chuyện tiền chữ, tiền giấy !

Tiểu đồng : – Tiền giấy thời trả cho chị Gái

Còn chữ của thầy tôi thì... định giá ở tôn ông.

Cụ Khoá : – Tiểu đồng con !

Tiểu đồng : – Dạ !...

Cụ Khoá : – Ta cho chữ, sao con lại dám đòi tiền công ?

(với khách) Xin quý ngài đừng chấp chi trẻ nhỏ !

Vả lại ta gặp người tri âm, tri kỉ,

Chữ Đạo được đem về treo ở trong tâm

Đối với ta, tiền bạc nào hơn
Niềm vui lớn thêm người trọng Đạo.

Khách : – Đại lão sư đã dạy
Kẻ hậu sinh xin bái lạy ơn Người !
(Có tiếng trống điểm. Khách nói tiếp :)
Cửa trường thi trống lệnh mở rồi.
Xin cáo biệt kéo phong vân lối hội !
*(Khách đi vội về phía trường thi. Chị bán giấy tới bên
Cụ Khoá.)*

Chị bán giấy : – Dạ thưa cụ,
Khách bảo rằng mua cả xấp giấy
Tiền trả rồi mà giấy chẳng mang đi.
Giấy của con thì vẫn còn kia
Cho nên mấy đồng này con xin biểu cụ !

Tiểu đồng : – Vâng em cảm ơn chị !
(Đón nhận tiền nói tiếp :)
Chỗ này cũng ăn tạm được vài hôm.

Cụ Khoá : – Tiểu đồng con !
Đưa lại mấy đồng cho chị ấy.
Bởi khó nghèo phải đi bán giấy
Để cháo rau tần tảo qua ngày.
(với chị bán giấy)
Nếu chị bán khoán vì giấy đã bán rồi

Thì cứ để cho lão xin, còn có khách tôn thờ chữ Đạo.

Chị bán giấy : – Dạ vâng, xấp giấy này con xin gửi lại.

Sĩ tử đã vào thi, xin phép cụ, con về.

Cụ Khoá : – Khoan đã, vội gì !

Cho lão hỏi một điều có được ?

Chị bán giấy : – Dạ xin cụ cứ dạy !

Cụ Khoá : – Lão đoán không lầm thì chẳng phải chị ra đây bán giấy

Mà... mà xem đám cồng sinh kia chọn mặt, kén chồng !

Chị bán giấy : – Trời ơi ! Đại lão sư xét đoán như thần !

Quả là con... giả lam lũ để tránh phường tục tử.

Tiểu đồngg : – Trong những người đến đây xin chữ,

Cũng bấy nhiêu cồng sĩ tới đua tài,

Lọt mắt xanh liệu đã có ai rồi ?

Hay phải đợi qua ngày yết bảng ?

Chị bán giấy : – Xem sắc diện dáng hình chưa đủ,

Công danh dễ thấy nhưng lòng dạ khôn lường,

Dẫu có tài thi phú văn chương,

Chưa chắc đã là người chính Đạo.

Không gặp được, thì mong chờ trông đợi,

Dù duyên ôi phận hẩm cũng đành cam.

Hát Bạc chả vừa thôi

Lắm kẻ tà gian

Trông cuộc đời sao lắm kẻ tà gian

Vẫn vàng son mấy chữ dưới đèn nhang phụng thờ.
Biết ai chính Đạo bây giờ...

Cụ Khoá : – Chị kén lang quân, ta đợi học trò,
Mong gặp người chí tâm theo Đạo.
Chị mới có vài ngày ngóng đợi
Ta trải sáu mươi năm mòn mỏi trông chờ.
Sách viết ra vàng ó mặt bìa,
Chưa gặp được người đáng trao cho đọc.
Than ôi !
Cầu cạnh hư danh, mấy ai thực học ?
Đua nhau rao giảng, mấy kẻ thực hành ?
Trông ra thế thái nhân tình
Xót xa chữ Đạo cho mình ngẩn ngơ.

Hát Đường trường vị thủy

Khắc khoải trong mơ,
Cho ta hỏi người tri âm nào với ta khắc khoải trong
mơ ?
Thần dân trăm họ đợi chờ chi đây.

Chị bán giấy : – Mong mỗi bấy chầy
Mang yêu thương lòng khát khao mong mỗi bấy chầy.
Ấy ai trang tuấn kiệt, ai người hiền minh ?

Tiểu đồng : – Dạ thưa... Bóng chiều đã ngã,
Các cống sinh vào cả khoa trường.

Khách vắng lai vắng về không còn.

Xin sư phụ hãy tạm về quán trọ.

Chị bán giấy : – Có phúc phận, có cơ duyên hạnh ngộ,

Hẹn ngày yết bái, con xin lại tới đây bán giấy
hồng điều,

Xem các quan tân khoa mừng rỡ thế nào,

Xem trong đám hồng thi ai người không nản chí...

Cụ Khoá : – Nếu ta đoán không lầm thì hương thơm ngọn gió

Sẽ đưa đến cho ai duyên phận tốt lành.

Còn ta... ờ, nói trước sợ không thành

Thôi hãy đợi ! Ất niềm vui sẽ đến !

Tiểu đồng : – Trình sư phụ :

Đầu phố có gốc cây lớn.

Cuối đường có hồ nước sâu.

Hát Sắp mưu ngâu

Gấp gáp chi đâu,

Nào vội vã chi đâu.

Vẫn như tỏ lối, dẫn đêm thâu sợ gì.

Cứ lần theo chính Đạo đi về.

*(Ba người vào khuất. Âm nhạc diễn tả sự chuyển tiếp
của thời gian.)*

(Một lát sau, tiếng loa lại vang lên.)

Tiếng loa : – Loa loa loa !...

Trạng nguyên Trần Sùng Đạo

Được ơn vua cho dạo phố phường

Loa báo dẹp đường,

Chúng dân cổ võ ! Loa loa loa !...

(Sau tiếng loa là tiếng hô "Dừng kiệu !" vọng ra. Ngược với phía Cụ Khoá đã vào khuất ở lớp diễn trên, vị khách xin chữ lúc này đã trở thành Quan Trạng, mũ cao áo rộng bước ra, có lính vác biển "Trạng Nguyên" theo hầu. Phía bên kia, Cụ Khoá xuất hiện, tiểu đồng giương chữ Đạo theo sau, tiếp nữa là chị bán giấy bây giờ đã là một cô gái xinh đẹp do không còn cái trang như ở lớp diễn trên. Quan Trạng quỳ xuống vái tạ Cụ Khoá.)

Quan Trạng : – Học trò thành đạt,

Xin kính dâng một lạy tạ ơn thầy !

Cụ Khoá : – Kia ! Quan Trạng !

Lão phu có dạy dỗ Trạng Nguyên tân khoa bao giờ,

Mà Quan Trạng lại đa lễ làm vậy !

Xin Quan Trạng hãy mau mau đứng dậy,

Kéo người già tổn thọ mất thôi !

Quan Trạng : – Dạ thưa thầy :

Trước buổi nhập trường ứng thi, con đã tới đây,

Xin chữ Đạo, được nghe thầy chỉ giáo.

Dù học lại ở thầy chữ Đạo,

Cũng xin được tôn thầy là Đại ân sư !

Nhờ ơn thầy mà con đỗ đại khoa,

Đệ nhất bảng Tam Khôi, thật là Đại Phúc !

Cụ Khoá : – Thì ra Quan Trọng chính là vị khách
Đã xin ta chữ Đạo hôm nào.

Quan Trọng : – Trình ân sư, khi vào tới thi Đình,
Hoàng thượng ra đề : chỉ có một chữ Đạo.
Con ghi nhớ, cứ đem lời thầy dạy
Viết một bài văn sách dâng lên.
Con đã được Trọng Nguyên,
Cho nên Đại ân sư đáng được tôn vinh là
Nam quốc đệ nhất danh sư biểu !

Cụ Khoá : – Quan Trọng với ta, sau trước tới sân Trình cửa Khổng,
Người đỗ Trọng Nguyên, người chẳng đi thi.
Cảm ơn Quan Trọng đã thực lòng trọng Đạo tôn sư,
Nhưng... ta chưa dám nhận làm thầy học.
Quan Trọng đã khoa danh thành đạt,
Nhưng rồi ra công đức thế nào ?
Người nói thông nghĩa chữ đã nhiều,
Người làm theo nghĩa chữ chưa mấy.

Nói sư :

Hẹn mai ngày khi ta được thấy
Người gắng công hành Đạo chăm dân.
Môn đệ không liêm chính thanh cần
Thời hổ thẹn cho kẻ là sư phụ.

Quan Trọng : – Con trộm nghĩ phải biết lo, biết sợ.
Nghiêm cẩn từng ngày tự giới tự răn.

Vào chốn quan trường chẳng dễ tu thân,
Có chữ Đạo của thầy luôn luôn chỉ giáo.

Nói sử:

Nguyện không mắc lời sai, việc xấu,
Chữ Đạo của thầy luôn sáng ở trong tâm,
Làm quan lo vì nước vì dân,
Mong có lúc được thầy thu nhận.

Cụ Khoá : – Lòng đã vậy thì ta ước hẹn.

Nhưng... có người duyên phận hẳn trời xe.

(chỉ cô gái)

Cô nghĩ gì về Quan Trọng tân khoa

Phải chăng chốn gieo cầu đã chọn !

Quan Trọng : – Ôi ! Nàng là ai ?

Chắc hẳn vẹn toàn Công, Dung, Ngôn, Hạnh,

Chưa có người đáng nhận quả cầu duyên.

Kẻ phạm trần không dễ lọt mắt tiên,

Vấn xin được có lời thưa gửi.

Cô gái : – Thiếp là kẻ bao đêm ngày mê mải

Với nhịp chày Yên Thái vọng Hồ Tây.

Quan Trọng nâng niu chữ Đạo của thầy,

Có hay chăng giấy hồng điều tay ai đã nhuộm ?

Không biết người hiển vinh đỗ Trọng

Có thương người seo giấy, làm nghiên ?

Quan Trọng : – Phải chăng đây kì ngộ thiên duyên ?

Trời đã chọn chứ phải đâu người chọn.

Nàng chưa có nơi nào ước hẹn
Thì xin được đón về sửa túi nâng khăn.
Bấy chầy ta nấu sủ sôi kinh,
Vẫn chỉ có mẹ già chất chiu nuôi nấng.
(với *Cụ Khoá*)

Trình sư phụ : Ôn Trời Phật cho con phúc ấm,
Đại đẳng khoa rồi tiếp tiểu đẳng khoa
Xin người làm Nguyệt lão xe tơ
Cho đôi trẻ nên chồng nên vợ.

Cô gái : – Chàng hãy gắng vâng lời sư phụ.
Thiếp còn xem chữ Đạo trong đời,
Tuổi xuân năm tháng còn dài,
Đôi theo chữ Đạo đợi người chính Tâm.

Cụ Khoá : – Thôi ! Dù là tài tử giai nhân
Thời sơ kiến vẫn là sơ kiến.
Niềm vui lớn rồi mai đây sẽ đến
Tờ giấy hồng điều, chữ đạo, chẳng hề phai.

Cô gái : – Ai về ước hẹn cùng ai,
Hợp trong chữ Đạo mới lâu dài thuy² chung.

Quan Trọng : – *Vía Quân tử vu dịch :*
Trời cho hạnh ngộ tương phùng...

Cô gái : – (*tiếp*) Thấy thương, bạn mến, hẹn cùng mai sau.
(*vào trở 3*) Bãi bể nương dâu,
Đổi màu thay sắc,
Hình ai vẫn còn trong đôi mắt :

Nuôi chí trai, đem chữ Đạo xây đời,
Đức sáng muôn nơi,
Sắt son một lời,
Dù biển xô sóng dậy,
Thuyền vẫn ra khơi.

Cụ Khoá (*hát tiếp*): – Phong ba bão táp không rời,
Vững theo Đạo lớn ấy mệnh trời trong ta !

Quan Trọng (*hát tiếp*): – Sôi kinh nấu sủ
Để nên công danh,
Chí lớn mong thành,
Lẽ nào quần quanh
Buồng the vương bận
Cho héo tàn ngày xanh !
Xin đem nghĩa chữ thực hành,
Có theo Đạo lớn mới mong thành hiển nhân.

Mọi người (*cùng hát tiếp*): – Trăm năm một cõi hồng trần,
Mong sao có phúc, có phần, có nhau.
Xin nhớ lấy cao sâu là Đạo
Sáng soi cho muôn triệu người.

*(Lính hầu rước chữ Đạo đi trước rồi mới đến tám biển
"Trang Nguyên". Quan Trọng búi ngùi chia tay. Cụ
Khoá, tiểu đồng và cô gái hướng theo, kì vọng...)*

– HẠ MÀN –

TRẦN ĐÌNH NGÔN

Đứng trước mùa Xuân

KỊCH NÓI MỘT HỒI – BA CẢNH

(Chuyển thể từ truyện ngắn *Thầy giáo làng*
của tác giả Nguyễn Văn Lạc)

Nhân vật

- Ông Trưởng phòng Giáo dục
- Ông Hiệu trưởng
- Bà LIỆU   Tổ trưởng Công đoàn
- LUẬN   Giáo viên chủ nhiệm
- Ông THẮT   Giáo viên bộ môn
- VĂN :
- Ông CHƯƠNG   (bố Văn)
- Bà CHƯƠNG   (vợ ông Chương)
- Bà KIM   (em ruột ông Chương)
- TÚ   Học sinh (con bà Kim)
- Và một số giáo viên

Cảnh trí

Cảnh trí có thể được trang trí ước lệ để phù hợp với sự ra vào, ứng diễn của các nhân vật. Dùng thủ pháp âm nhạc, ánh sáng để chuyển cảnh. Chuyện xảy ra tại một xã miền núi, vùng sâu, vùng xa vào những ngày cuối năm.

MỞ MÀN

Cảnh một

Tại phòng làm việc của một trường phổ thông cơ sở, Văn đang ngồi trước cuốn sổ tay ghi chép và suy nghĩ thì...

Ông Thất : – Kia Văn ! Cậu vẫn chưa lên lớp à ?

Văn : – Dạ ! Em tiết thứ ba, thứ tư ạ. Mời thầy ngồi.

Ông Thất : – Tôi nghe học sinh, các em ấy ca ngợi cậu lắm. Nào là giảng bài dễ hiểu, kiến thức được mở rộng....

Văn : – Dạ ! Em còn phải học thầy nhiều, em là giáo viên mới về trường, rất mong muốn được thầy truyền cho những kinh nghiệm quý báu về phương pháp sư phạm và...

Ông Thất : – Không phải khách khí, cậu là học sinh cũ của trường, cậu qua quân ngũ làm anh lính đặc công rồi học qua cao đẳng sư phạm. Với tấm bằng tốt nghiệp loại giỏi, hơn nữa đây lại là quê hương cậu. Ngân ấy cái thuận lợi vậy là cậu đã hơn cánh tôi hồi mới ra trường rất nhiều rồi, cậu cứ học hỏi bố cậu kho tư liệu sống đấy, tôi đã học được ở bố cậu rất nhiều... Thời không nói chuyện ấy nữa, cậu đang làm gì vậy ?

Văn : – Em đang so sánh kết quả khảo sát chất lượng vừa rồi với kết quả học tập hàng năm của học sinh.

Ông Thất : – Cậu thấy thế nào ?

Văn : – Thưa thầy, rất nghịch lí. Có một số em kết quả học tập những năm trước đều được tám, chín phần. Bình quân thi kiểm tra chất lượng vừa rồi toàn được hai, ba điểm. Đặc biệt, ở các môn Toán, Lí, Hoá, Văn, Sử.

Ông Thất : – Cậu thử đọc tên mấy trường hợp.

Văn : – Ví dụ như em Nguyễn Văn Nga lớp 8B, kết quả năm ngoái Toán : 8,3. Kiểm tra chất lượng thực tế vừa rồi Toán được có 2 điểm.

Ông Thất : – Đó là con ông Bí thư Đảng uỷ xã. Cậu đọc tiếp đi.

Văn : – Em Hoàng Văn Lý lớp 8B, Văn cả năm 8,2 nhưng vừa rồi được có 1,5 điểm.

Ông Thất : – Đó là con ông Chủ tịch xã.

Văn : – Còn tệ hơn là trường hợp Bùi Văn Mậu lớp 9A, môn Lí còn nộp giấy trắng. Còn rất nhiều nữa ạ.

Nếu chất lượng thực tế là thế này thì tại sao trường ta lại được công nhận đạt chuẩn Quốc gia ?

Ông Thất : – Đây mới là điều đáng bàn. Thực chất nó là cái gì cậu biết không ? Đó là sự dối trá, sự im lặng ngậm miệng ăn tiền, sự thủ tiêu đấu tranh. Nguy hại hơn là ta đang đầu độc lớp trẻ bằng những thói hư tật xấu của người lớn, tiêu cực hiện hữu đã đánh mất niềm tin của người thầy với học trò và giữa các thầy cô giáo với nhau. Căn bệnh chạy theo thành tích nguy hại thế đấy. Dạy dỗ thì qua loa, kiểm tra thì cho chép, thả điểm ào ào, quý em nào thì cộng điểm vào cho em ấy ; em nào mà không chịu khó đi "chùa thầy" thì liệu hồn.

Cậu Văn ạ ! Một mình thì làm được cái gì ? Đấu tranh ! Tránh đi đâu, vì đấu tranh nên tôi đã phải bị điều từ thành phố lên chốn núi rừng. Cậu biết không, cách đây hai năm tại trường này đã có một cô giáo phản đối việc thả điểm cho học sinh, đề nghị nâng chất lượng đào tạo của đội ngũ giáo viên ; cô ấy đã bị học sinh thù, bẻ khoá lấy sách đồ đạc, của cải. Cô ấy đã bị cô lập và sau đó phải chuyển trường.

Bây giờ cậu về đây chuẩn bị thay tôi để tôi về hưu. Còn lại một mình cậu, nếu cậu dám đấu tranh thì cậu phải đương đầu với sự tiêu cực đã được chuyển hoá thành tích cực. Khó đấy, thôi đến giờ, tôi lên lớp đây.

Văn : – Em hứa với thầy, em sẽ tiếp tục con đường của thầy, em nhất định không bỏ cuộc.

Ông Thất xách cặp sách ra khỏi phòng thì Luận – giáo viên chủ nhiệm vào.

Luận : – Cậu nhất định không bỏ cuộc, cậu giỏi đấy.

Văn : – Anh đã...

Luận : – Tôi không những đã nghe mà còn ghi âm trọn vẹn cả cuộc trò chuyện thú vị giữa một giáo viên sắp nghỉ hưu và giáo viên còn đang trong thời gian tập sự. Ông ta tiêm nhiễm vào cái đầu mê muội của cậu những gì, cậu biết không ?

Văn : – Tôi đề nghị chúng ta nói chuyện nghiêm túc, anh không được xúc phạm người khác khi...

- Luận :** – Xúc phạm ư ? Ai xúc phạm ai ? Ai tốt, ai xấu ? Tất cả đây rồi. Các người định phá hoại công lao cố gắng của tập thể giáo viên này ư ? Không dễ đâu. Khôn hồn thì cậu viết cho tôi một bản tường trình đầu đuôi sự việc, tương lai của cậu còn dài, cậu đừng để người khác lợi dụng, kích động mà làm những điều mù quáng. Tôi sẵn sàng bỏ qua tất cả, nếu như cậu...
- Vấn :** – Anh cứ nói.
- Luận :** – Cậu chỉ cần viết rõ việc ông Thất nói xấu thầy Hiệu trưởng và tập thể giáo viên.
- Vấn :** – Anh im đi ! Thầy Thất không nói xấu mà thầy đang nói thẳng, nói thật, nói đúng. Chúng ta rất cần những lời nói như vậy. Việc anh nghe trộm, ghi âm, đối với tôi không có tác dụng gì hết. Hôm này họp hội đồng nhà trường tôi sẽ nói rõ mọi sự thật, sự thật ấy còn rõ ràng hơn cuộn băng anh đã lén lút ghi.
- Luận :** – Tôi khuyên cậu phải biết kiềm chế, đừng có vội manh động, không có lợi cho cậu lắm đâu.
- Vấn :** – Anh đừng vội dọa tôi, trước khi làm nghề cầm phấn thì tôi đã là người cầm súng. Tôi thành thật khuyên anh, tất cả việc làm của chúng ta phải vì tương lai của học sinh ; vì chính họ là chủ nhân của đất nước sau này.
- Luận :** – Cậu nói thì hay đấy nhưng việc làm của cậu thì hoàn toàn trái ngược. Cậu đã phủ nhận tất cả kết quả dạy dỗ của các thầy cô giáo, của các em học sinh những năm trước. Đây là cậu đang vì ai ? Hay vì cậu ?

Vấn : – Anh nói về trường hợp em Ngà con ông Bí thư xã và em Lý con ông Chủ tịch xã chứ gì ? Đó là thực tế khách quan, chúng ta phải tôn trọng kết quả. Bài làm sai anh có dám cho các em ấy 8 hoặc 9 điểm không ? Còn kết quả năm ngoái, các thầy cô thả điểm cho học sinh thế nào tôi không biết.

Luận : – Tôi lại hỏi cậu. Thế trường hợp năm ngoái em Tú có môn học còn dưới 4 phải, năm nay anh về, nó là cháu ruột của anh nên anh cũng thả điểm cho nó 8 và 9, không những thế, cậu lại còn đưa cháu cậu vào Đội tuyển Toán ; thì đó là khách quan, hay chủ quan ?

Vấn : – Hoàn toàn khách quan, việc cho điểm còn có cả tổ chuyên môn giám sát chứ đâu phải một mình tôi.

Luận : – Tôi không lí luận với cậu, cậu đánh chó mà không biết nó chó à ? Bởi cậu đã ăn phải đũa của ông Thất.

Vấn : – Dù tôi ăn phải đũa mà là đũa của người tốt thì càng tốt chứ sao. Thế còn anh, anh ăn phải đũa của ai mà anh làm toàn những điều xấu xa mà người thầy giáo không được làm ?

Luận : (*đập bàn làm những chiếc chén nháy ra khỏi khay vỡ trên nền gạch, rồi quát lên*) : – "Cậu... cậu bảo ai xấu xa ?" Cậu hãy coi chừng ! (*xó lại, túm lấy ngực áo Văn và vung tay tự vả vào mồm mình một cái thì Hiệu trưởng vào*)

Hiệu trưởng : – Các cậu có buồn nhau ra không ? Tôi kỉ luật tất cả bây giờ.

Luận : – Dạ ! Em báo cáo Hiệu trưởng, em bắt quả tang cậu Văn và ông Thất đang nói xấu nhà trường, nói xấu Chi bộ, vi phạm 19 điều cấm của Đảng. Bằng chứng em đã ghi được tất cả ở chiếc máy di động này ạ... và chủ yếu là họ nhằm vào Hiệu trưởng. Cậu ấy còn cậu là bộ đội đặc công nước, đặc công cạn về, cậu còn tát em một cái vẫn hằn cả năm đầu ngón tay đây ạ.

Văn : – Báo cáo thầy.

Hiệu trưởng : – Tôi biết tất cả rồi, cậu không cần phải thanh minh. Cậu là giáo viên mới đang trong thời gian tập sự. Hơn nữa cậu là người quê hương ở đây, cậu phải là người yêu quê hương hơn ai hết. Cậu về đây đã giúp được quê hương những gì ? Chính cậu đã phá vỡ mối quan hệ giữa nhà trường với xã, giữa nhà trường và Phòng Giáo dục, Sở Giáo dục. Bao nhiêu công lao phấn đấu của nhà trường, của địa phương mới có được trường đạt chuẩn Quốc gia như bây giờ, thế mà cậu lại định phủ nhận tất cả hay sao ? Cậu trả lời tôi đi !

Văn : – Dạ ! Thưa thầy, chính vì yêu quê hương em mới làm như vậy. Em nghĩ đạt chuẩn không chỉ có cơ sở vật chất, mà phải chuẩn về đạo đức, lương tâm, trách nhiệm nghề nghiệp và chất lượng đào tạo, thầy phải ra thầy, trò phải ra trò ; thầy giỏi phải có trò giỏi. Chúng ta không nên chạy theo thành tích mà đánh mất chất lượng đào tạo.

Luận : – Đấy ! Thầy thấy không ? Đúng giọng điệu ông Thất.

Hiệu trưởng : – Cậu Luận đem tài liệu ghi âm lên phòng tôi. Còn cậu Văn giờ này tạm nghỉ, cậu viết tường trình toàn bộ sự việc giữa cậu với ông Thất và việc gây lộn với cậu Luận rồi đánh cậu Luận ; chính mắt tôi trông thấy...

Văn : – Thưa thầy ! Việc đúng, sai chưa thể giải quyết ngay được, em xin phép thầy được tiếp tục lên lớp. Vì hôm nay có giờ kiểm tra.

Hiệu trưởng : – Với tư cách là Hiệu trưởng, tôi tuyên bố : Đình chỉ công tác giảng dạy của cậu từ giờ phút này ! Cậu rõ chưa ?

Văn : – Thưa thầy ! Em không có lỗi...

Hiệu trưởng : – Không thừa bảm gì hết, cậu đánh người gây thương tích mà vẫn kêu là không có lỗi sao ?

(Ông xách cặp đi ra, Luận bám sát theo sau đắc trí – Sân khấu lắng đi trong khúc nhạc buồn phảng phất, Văn loạng choạng.)

Cảnh hai

Cảnh tại nhà ông Chương lúc đông buổi. Ông Chương đang ngồi đọc sách, bà Chương tay cầm mấy bông lúa ngoài đồng về.

Bà Chương : – Kìa ông, cả làng như đang ngồi chốc đồng lúa ấy mà ông vẫn còn tâm trí ngồi đọc sách, tôi chịu ông đấy.

Ông Chương : – Bà bảo cả làng mình ngồi chốc đồng lúa, cháy à ? Cháy ở đâu ?

Bà Chương : – Không phải cháy mà vẫn có lửa, đây này, cháy ở đây này ! (*Bà đưa những bông lúa cho ông.*)

Ông Chương : – Ờ ờ... cháy thật, thế ai đốt ?

Bà Chương : – Ông như người trên trời rơi xuống, việc gì phải ai đốt ? Sâu nó đốt chứ ai. Đúng là lúa nào sâu ấy. Trước đây giống lúa cũ như nông nghiệp tám hoặc giống lúa bao thai, những con sâu to bằng ngón tay nên bà con dễ phát hiện. Bây giờ cấy toàn loại giống mới thì loại sâu mới ; nào là dày nâu, dày đen, dày đỏ, dày cao gót gì gì ấy ; loáng một cái là đi toi cánh đồng. Loại sâu mới này các nhà khoa học còn chịu nữa là bà con nông dân.

Ông Chương : – Tưởng gì chứ, bà cứ yên tâm, các nhà khoa học họ không chịu đâu, bà cứ chịu khó xem tivi, nghe đài, đọc báo.

Bà Chương : – À này, ông đã nghe thấy chuyện gì chưa ?

Ông Chương : – Chuyện thì nhiều, nhưng chuyện gì chứ ?

Bà Chương : – Chuyện thằng Văn nhà mình...

Ông Chương : – Bà nghĩ xem trước đây đi dạy học xa quê, rồi sau đó tình nguyện đi bộ đội xa nhà – là thương binh về mất sức, giờ bà giao ở nhà, đi được đến đâu mà... thế thằng Văn nhà mình làm sao ?

Bà Chương : – Hôm nay ra đồng, tôi thấy bà con họ xì xào, thằng Văn nhà mình bị đình chỉ dạy học.

Ông Chương : – Vì sao ?

Bà Chương : – Vì nó dám đương đầu với ông Hiệu trưởng, nó dám lấy trứng đẻ chọi với đá.

Ông Chương : – Người ta còn nói gì nữa không ?

Bà Chương : – Người ta còn bảo : Tưởng có thầy giáo làng thì bà con được nhờ, nào ngờ con ông Bí thư nó cũng chẳng tha, con ông Chủ tịch nó cũng cho đi tàu suốt. Nó còn bắt con người ta đọc bản kiểm điểm trước lớp về tội lăng mạ thầy cô.

Ông Chương : – Tưởng gì, chuyện này thầy Thất đã nói hết với tôi rồi. Không sao đâu, việc làm của con, tôi hoàn toàn ủng hộ. Tôi đang thu thập tư liệu và chứng cứ giúp cho con mình phanh phui vụ này, chứ để thế ức lăm ; bao thế hệ thầy cô đã định làm rồi nhưng đều bị trù úm, nên bây giờ cả cái trường này đều ngậm miệng ăn tiền, đứng về phe ông ấy cả.

Bà Chương : – Tôi khuyên ông, cái đời ông đã chẳng ra gì rồi, tôi hỏi ông : Ông đấu tranh cho lẽ phải, ông được những gì ? Còn người ta, ông xem... thì đấy, ông ấy chỉ là Hiệu trưởng thôi. Con ông ta luôn mồm hãnh diện "nhà mặt phố, bố làm quan, chơi toàn đồ xịn". Trong khi đó lại còn mua bao nhiêu đất nữa ! Khi con đường liên tỉnh chạy qua năm, sáu ô đất ấy phải bạc tỉ chứ không ít. Nếu ông thức thời như người ta thì vợ con ông giờ cũng mát mặt.

Ông Chương : – Tôi nói cho bà hay, chính nhà mình đây tuy rằng tiền ít nhưng cũng mát mặt đấy chứ. Họ ngồi trên

chốc đồng tiền nhưng ăn không ngon, ngủ không yên, lúc nào cũng nơm nớp lo hầu toà, chưa đến lúc đâu. Năm ngoái thanh tra huyện đã sờ đến rồi, rộ lên một thời không hiểu sao lại mất tăm ?

Bà Chương : – "Nén bạc đâm toạc tờ giấy". Làm gì được họ.

Ông Chương : – Cách đây ba năm cấp trên cho phép mở gói thầu xây dựng trường, cũng đồng thời mở luôn gói thầu Hiệu trưởng vì ông Hiệu trưởng cũ về hưu. Theo thói "rung chà cá nháy" bao anh nhao nhào lộn, thường thường cá bé thì lại nháy cao, còn con cá to nặng bụng nó đi "ngâm" nên nó thắng. Chính ông Ba Hiệu trưởng bây giờ là thế, dùng một cái ở mãi tận đâu đâu lại được điều về. Ông ta bắt tay với xã xây dựng trường chuẩn. Nào nguồn vốn 135, nào nguồn tài trợ PLAN, nào tổ chức phi chính phủ gì gì ấy.

Bà Chương : – Tôi cũng thấy họ đồn, nghe đâu ông ta chạy chức hiệu trưởng cũng mất kha khá, nay phải ra tay vợ vét để bù. Nhưng thôi, đấy là chuyện của người ta, việc của xã hội ; bố con ông đừng lôi thôi dính vào ba cái vụ ấy, ối người họ còn có tai mất hơn mình.

Ông Chương : – Tôi không tán thành cái quan điểm "mặc cho nước chảy bèo trôi" của bà đâu nhé. Nếu ai cũng đều sợ và né tránh như bà thì xã hội này sẽ đi đến đâu ?

Bà Chương : – Đi đâu kệ họ, ông hãy lo cho cái việc nhà này đi đã. Cái mái nhà nhìn thông thiên cả trời, cả đất đây này,

cũng phải làm lại để thằng Văn nó còn tính chuyện vợ con. Chứ ngót ba chục tuổi đầu rồi đây.

Bà Kim : – Chào bác bá ! Bác bá đã sắp cơm nước gì chưa ?

Bà Chương : – Thím bên nhà sang chơi đấy à ? Thím ngồi chơi, để tôi lo cơm nước cho bố con ông ấy.

Bà Kim : – Bà Chương này, tuần trước nhà em về đã nói với bác và anh Văn rồi, nhưng em vẫn thấy lo lo thế nào ấy, hình như có việc gì không ổn lắm ?

Ông Chương : – Thế thím còn lo cái gì nào ? Thím nói tôi nghe.

Bà Kim : – Em nghĩ thế này, nhà em thì công tác ngoại tỉnh biên biệt vài tháng mới về, còn thằng Tú nhà em nó đang tuổi ăn, tuổi nghịch em không kiểm soát được, chỉ sợ cháu đua đòi hư hỏng rồi anh ấy về đổ hết lên đầu em. Nào là "Con hư tại mẹ", em thấy cực lắm.

Ông Chương : – Thím đừng khóc nữa, tại chú đi xa lâu ngày, chú không hiểu, nên chú bực chú nói vậy thôi. Tôi đã nói cho chú hiểu cả rồi, tôi khuyên chú là phải bình tĩnh, bây giờ chuyển thằng Tú đi trường khác nào có ích gì ? Nếu thật sự nó có lỗi, thì ngã ở chỗ nào phải đứng dậy ngay ở chỗ đó mà đi chứ, định trốn đi đâu. Xa mẹ, xa bố nếu không có bản lĩnh thì lại càng thêm hư hỏng. Chuyện của cháu Tú chưa ba năm, rõ mười. Hơn nữa, bây giờ có anh Văn nó về đây, thím cứ để anh em nó tự lo.

Bà Kim : – Nào có nhiều nhận gì cho cam, vợ chồng em chỉ có mình cháu lỡ làm sao em còn mặt mũi nào nhìn dân làng nữa (*sụt sịt khóc*).

Ông Chương : – Kia thím ! Sao lại thế ?

Văn : – BỐ ! Lại có chuyện gì thế ? Sao thím lại....

Ông Chương : – Vẫn cái chuyện về thằng Tú ấy mà.

Văn : – Thím đừng khóc nữa, em Tú có việc gì đâu. Em Tú chỉ phải cái hơi búống bình, cũng như cháu hồi còn bé đó thôi. Nhưng được cái thông minh, sáng dạ, còn kết quả học tập của em ở một vài môn là có vấn đề, chúng cháu đang xem xét để hôm này đưa ra Hội đồng nhà trường.

Tú : – Cháu chào bác ! Con chào mẹ ! Anh Văn, em đã có đủ chứng cứ cho anh đây nhé. (*Tú đưa một số bài kiểm tra cho Văn.*)

Bà Kim : – Gọi thầy giáo chứ con.

Ông Chương : – Anh em trong nhà, lại ngoài giờ lên lớp thím cứ để cháu Tú xưng hô thế cho gần gũi.

Tú : – Anh xem, đây là bài kiểm tra của thằng Ngà con ông Bí thư và thằng Lý con ông Chủ tịch. Hai thằng ấy học dốt như nai cái nên thầy Luận xếp hai đứa ngồi gần em, chủ yếu là để chép bài của em. Thường thường em vẫn cho nó chép, nhưng bực một nỗi là môn Sinh vừa rồi anh xem cho kĩ nhé, nó chép y như của em mà nó được 9 điểm ; còn bài của em chỉ được 4 điểm. Vừa đây môn Lí em không cho nó nhìn, nó xé sách và bẻ bút của em. Em đánh lại nó và bị đuổi ra ngoài rồi lĩnh luôn một con ngựa và còn bị bêu dương trước toàn trường ai mà chịu nổi. Thầy Luận

thù em ra mặt. Đây, còn một loạt bài kiểm tra từ đầu năm đến giờ, anh cầm tất cả đi mà đối chứng, em phải nịnh mãi chúng nó mới cho đấy. Cả lớp này ai cũng sợ hai đứa đấy. Chính vụ bẻ khoá phòng cô giáo hai năm trước, hai đứa là thủ phạm, có bằng chứng hẵn hoi nhưng công an xả lơ đi.

Văn : – Thôi, để tất cả đấy cho anh và không được nói với ai cả. Là học sinh, trách nhiệm của em là phải ngoan ngoãn và học tốt. Giờ em về nấu cơm cho mẹ.

Bà Kim : – Thím nấu xong cả rồi, chỉ chờ em nó... Trăm sự là nhờ cháu cả, thôi mẹ con em về đây ! Bác nấu cơm em về nhé !

(Hai mẹ con Tú ra về.)

Bà Chương : – Mẹ con thím ấy về rồi, Văn ngồi xuống đây mẹ hỏi. Mọi việc ở trường bố mẹ đều biết cả rồi, bây giờ con định thế nào ?

Văn : – Tiếp tục phải đấu tranh mẹ ạ !

Bà Chương : – Tiếp tục phải đấu tranh để con tránh đi đâu.

Văn : – Con không tránh đi đâu hết đấu tranh để tồn tại. Mẹ ạ ! "Bạc tiền như đất cát, điều nghĩa đáng ngàn vàng". Cổ nhân đã nói như vậy, thấy điều nghĩa ta phải nên làm.

Ông Chương : – Con nói đúng, Khổng Tử cũng đã dạy "Trí sĩ, nhân nhân, vô cầu sinh dĩ. Hại nhân, hữu sát nhân, dĩ thành nhân". Tức là "Người trí sĩ, người nhân, không ai vì cuộc sống mà làm hại đức nhân".

Văn : – Cho nên "có người sẵn sàng chết để làm được điều nhân", có phải thế không hả bố ?

Ông Chương : – Điều này thì con hơn cha rồi. Trước đây bố không dám đối mặt với thực tế nên phải rời bỏ mái trường, tình nguyện đi bộ đội ; chính vì bố không đưa ra được giải pháp.

Bà Chương : – Bố con ông có vẻ hợp nhau đáo để. Thế mẹ hỏi con : "Con vẫn tiếp tục đấu tranh để lật đổ ông Hiệu trưởng ?"

Văn : – Mẹ nghĩ lầm rồi, đấu tranh để tìm ra lẽ phải, tìm ra chân lí, chứ không nhằm mục đích lật đổ. Người làm sai phải nhận rõ được khuyết điểm của mình để sửa chữa, thậm chí để làm lại từ đầu. Tình yêu quê hương, tình yêu con người, tình yêu đồng chí, đồng nghiệp sẽ giúp họ đứng vững và làm tốt hơn trọng trách của mình đã được xã hội giao phó. Căn bệnh khó chữa nhất của ngành Giáo dục đó là.

Bà Chương : – Là bệnh gì ?

Văn : – Đó là : *Bệnh chạy theo thành tích.*

Có thể nói đây là căn bệnh *nan y* khó chữa.

Ông Chương : – Bệnh này có cách đây chừng khoảng 20 năm, thời của bố đã bắt đầu có.

Văn : – Muốn chữa được nó thì ngành Giáo dục phải thẳng thắn, cương quyết "Nói không với tiêu cực" may ra mới có thể khắc phục được. Còn tất nhiên ai cũng muốn là giáo viên dạy giỏi, học sinh nào cũng muốn

điểm cao và lên lớp. Hiện tượng tiêu cực hiện nay ở các trường là rất nhiều giờ thi kiểm tra học sinh còn ngang nhiên dở sách, chép bài, dùng tài liệu, dùng phao đủ cả, kiến thức thì trống rỗng, trường nào cũng phấn đấu chuẩn, nhưng chuẩn gì đâu, thi kiểm tra chất lượng vừa rồi cho làm đề thi trắc nghiệm thì 80% trượt vở chuối.

Bà Chương : – Chả lẽ bây giờ con cũng cố gắng chất lượng cho học sinh trượt tất cả sao ? Họ đang oán con đấy. Trông mong có thầy giáo làng thì thầy lại quay đi... phải có biện pháp gì chứ ?

Ông Chương : – Tất nhiên là phải tìm ra giải pháp chứ. Máy năm bà làm công tác phụ nữ quả cũng không uống. Bà đặt câu hỏi đúng rồi đấy.

Văn : – Con định phân loại chất lượng học sinh qua thực tế kiểm nghiệm và dạy thêm cho học sinh ngoài giờ.

Bà Chương : – Tưởng gì mới, trước đây họ vẫn dạy thêm đó thôi, bà con kêu lắm, đóng góp quá nhiều, ai đời nào giờ mầm non cũng phải học thêm, đeo cặp sách nặng hơn người, nhưng học sinh xã này có mấy em được đỗ đại học.

Văn : – Con định bàn với bố mẹ thế này.

Ông Chương : – Con cứ nói đi

Văn : – Con đã đi gặp một số bà con rồi, họ cũng đều đồng ý. Con sẽ dạy thêm các em không thu tiền, phải trang bị lại kiến thức cho các em, kể cả con ông Bí thư, Chủ

tịch. Yếu, thiếu cái gì thì dạy cái đó. Con sẽ thử nghiệm phương pháp dạy mới để các em chủ động sáng tạo trong học tập, nhưng rất thoải mái, có một vài thầy cô giáo là Đoàn viên thanh niên cũng đồng tình làm theo con. Nếu học chung cả lớp các em diện yếu, kém sẽ ngại, con sẽ mở lớp dạy thêm riêng cho các em tại nhà mình, nếu được bố mẹ đồng ý. Vì đây mới là thử nghiệm nên con không muốn mọi người biết.

Bà Chương : – Dạy tại nhà mình ?

Vấn : – Vâng ạ !

Bà Chương : – Nhưng nếu họ biết, họ cho là con dạy lén lút để thu tiền của học sinh thì sao ?

Vấn : – "Cây ngay không sợ chết đứng", vì thực tế con có lấy đồng nào của các em đâu, con đã được các phụ huynh đồng tình rồi. Ai mà chẳng muốn con cái làng mình đỗ đạt, nên người. Tới đây nhân ngày 20 tháng 11 con đề xuất nhà trường mời những học sinh cũ của trường đã thành đạt về đối thoại trực tiếp với học sinh để các em không nên tự ti, mà lạc quan tin tưởng, chăm chỉ cố gắng trong học tập hơn nữa.

Ông Chương và Bà Chương : – Bố mẹ đồng ý.

Vấn : – Bố mẹ xoay hộ con cái bàn dọc theo nhà, ngay chiều nay con sẽ dạy 6 em kém nhất lớp về môn Toán và môn Lí.

Cảnh ba

Tại phòng họp nhà trường một buổi sáng cuối năm, ông Hiệu trưởng đi đi lại lại tỏ vẻ sốt ruột chờ đợi thì Luận vào.

Hiệu trưởng : – Vào đi ! Cậu đã chuẩn bị kĩ chưa ?

Luận : – Em đã ghi chép rất đầy đủ chứng cứ, tội trạng của cậu ta đây hai trang giấy khổ A4. Phen này cậu ta hết khua môi, múa mép.

Hiệu trưởng : – Đòn này phải ra tay thật mạnh chứ không thể để lơ mơ được đâu. Cậu phải vận động, lôi kéo một số giáo viên để họ biểu quyết. Cái chức Hiệu phó chỉ ngoài Tết là đến tay cậu rồi, cố mà chạy sau sẽ bù lại, thời buổi bây giờ "Không đứng ai để đem phần cho ta". Tay Thất đã có quyết định nghỉ hưu, đã loại được một tay đầu gấu trong ngành Giáo dục rồi đấy nhé.

Luận : – Dạ ! Em cảm ơn Hiệu trưởng ạ.

Hiệu trưởng : – Ông tổ chức rất thích chơi chim, cậu mua cho ông ta con vẹt, nhớ là giống vẹt biết nói.

Luận : – Dạ ! Chuyện ấy thì dễ ạ.

Hiệu trưởng : – Cậu mua con vẹt của tay Sơn, nó nuôi lâu rồi, mà con ấy mã đẹp lại nói thạo.

Luận : – Nhưng...

Hiệu trưởng : – Nó đòi cao chứ gì ?

Luận : – Vài trăm có gì là cao ạ ! Nhưng con ấy nó toàn chửi chủ nhà, do mấy đứa trẻ con nó dạy dỗ.

Hiệu trưởng : – Không lo ! Cứ mua về rồi đào tạo lại, khi tặng cậu nhớ khoác thêm vào cổ nó chiếc khuyên vàng đôi cây, thế là ổn. Còn ông phó Sở cậu xem ông ấy thích gì ?

Luận : – Ông ấy thích chơi cây ạ !

Hiệu trưởng : – Thì cậu tìm mà tặng ông ấy, phải tặng cây đẹp mà phải là cây quý.

Luận : – Theo thầy thì tặng cây gì ạ !

Hiệu trưởng : – Phải là cây có lộc, cây không có hoa mà quả ra trĩu trĩu suốt từ gốc lên.

Luận : – Không có hoa mà lại có quả, là cây gì ạ ?

Hiệu trưởng : – Cây sung chứ còn cây gì, nó thể hiện sự sung túc, phồn thịnh, lộc nhiều như sung.

Luận : – Em chỉ sợ người khác lại tán vào là "Há miệng chờ sung".

Hiệu trưởng : – Không sao, cậu cứ gài vào đó đôi cây là ổn. Nhưng tớ mách cậu nhé, đừng có coi thường phụ nữ, cái tham mưu gối đầu tay là quan trọng lắm đấy, cậu phải tìm hiểu ngày sinh nhật các bà ấy mà đến tặng quà, cứ đưa cho vợ các ông ấy là xong tuốt. Đây là quà tặng chớ hối lộ, hối kín gì đâu mà sợ. Làm như vậy người được tặng cũng không nghĩ là mình tham những cậu hiểu chưa ? Xa hơn là chức Hiệu trưởng, đảng nào mà chằng vào tay cậu, cậu còn tiến xa, phải

cố gắng lên và chơi đẹp vào ; phải biết chớp thời cơ, thời cơ ít lắm. Cậu đã nhắc tổ trưởng Công đoàn chưa ?

Luận : – Chị Liệu thiêng thật, thầy Hiệu trưởng vừa nhắc tên là chị đã có mặt ngay.

Hiệu trưởng : – Cô Liệu vào đây, ta tranh thủ bàn một số việc trước khi họp. (*Bà Liệu ra.*)

Bà Liệu : – Thầy cứ cho chủ trương, chúng em sẽ thi hành ạ !

Hiệu trưởng : – Cậu Luận ra ngoài để tôi hội ý riêng với cô Liệu. Cái việc họp đoàn viên công đoàn chiều qua kết quả thế nào ?

Bà Liệu : – Báo cáo đồng chí Hiệu trưởng, chiều qua tôi đã cho họp đoàn viên công đoàn nhiều ý kiến còn chưa thống nhất.

Hiệu trưởng : – Cho ví dụ.

Bà Liệu : – Việc đồng chí Văn đánh đồng chí Luận là chưa có căn cứ.

Hiệu trưởng : – Chính mắt tôi nhìn thấy, tôi chứng kiến mà cô vẫn bảo không có căn cứ.

Bà Liệu : – Đồng chí Văn đã bác bỏ hoàn toàn sự việc và cho rằng cái tát trên má Luận là chính Luận tự vả vào miệng mình để vu cáo cho Văn.

Hiệu trưởng : – Được ! Thế bằng chứng đâu.

Bà Liệu : – Có phải lúc thầy đến thì Văn và Luận đang đứng đối diện nhau.

Hiệu trưởng : – Đúng vậy ! Cậu Văn đang nắm cổ áo của Luận vì cậu ta cậy mình đã từng là lính và cậu ta dang tay tát cậu Luận, chính tôi đã nhìn thấy tận mắt.

Bà Liệu : – Báo cáo đồng chí Hiệu trưởng, nếu hai người đứng đối nhau thì cái tát của Văn nắm đầu ngón tay phải ở má bên trái của Luận mới đúng. Hơn nữa, năm đầu ngón tay phải hướng về phía tai cậu ấy, nếu vị trí tát như thế này thì chỉ có được khi mình tự vả vào miệng mình để vu cáo, không có lí do nào Văn đứng đằng sau để tát Luận (*bà Liệu tự tay mình ví thử và giảng giải với Hiệu trưởng về động tác và tư thế...*).

Cái màn kịch mà Luận dựng lên là vô lí, có phải không ! ?

Hiệu trưởng : – Thế còn việc dạy chui, dạy lủi tại nhà thì sao ?

Bà Liệu : – Báo cáo đồng chí Hiệu trưởng, việc này tôi đã cùng tổ thanh tra nhà trường đến tại nhà Văn thì việc này hoàn toàn có thật và tôi đã đến từng nhà phụ huynh.

Hiệu trưởng : – Chỉ cần việc đó, cũng đã đủ cho cậu ấy thôi việc được rồi.

Bà Liệu : – Nhưng....

Hiệu trưởng : – Còn nhưng cái nỗi gì ?

Bà Liệu : – Nhưng đây không phải là dạy chui, đây hoàn toàn là việc làm trong sáng và mang tính nhân văn.

Hiệu trưởng : – Lén lút dạy chui thu tiền mà còn mang tính nhân văn.

Bà Liệu : – Đồng chí ấy dạy không thu tiền, phụ đạo ngoài giờ cho học sinh , trong đó có cả con đồng chí Bí thư, Chủ tịch và các em đã có tiến bộ rõ rệt. Phụ huynh học sinh rất ủng hộ.

Hiệu trưởng : – Dù lấy tiền hay lấy quà, không quan trọng. Vấn đề là vi phạm tổ chức kỉ luật, không báo cáo Hiệu trưởng, còn vi phạm quy chế của ngành. Đồng chí hiểu chưa ? Trầm trọng hơn, cậu ta còn gây mất đoàn kết nội bộ, làm mất đi cái quan hệ tốt đẹp giữa chúng ta và...

Bà Liệu : – Việc này theo tôi, chúng ta cần làm cho sáng tỏ đâu là cá nhân, đâu là tập thể.

Hiệu trưởng : – Có bảo ai cá nhân ? Tôi không cố gắng lo lắng ngày đêm thì liệu cái trường này có được công nhận đạt chuẩn Quốc gia không ? Ăn quả phải nhớ người trồng cây chứ.

Bà Liệu : – Báo cáo đồng chí Hiệu trưởng, việc gì nhớ thì mọi người vẫn nhớ, còn việc gì cần quên thì chúng ta cũng cố quên đi.

Hiệu trưởng : – Cô... cô bảo việc gì phải quên ?

Bà Liệu : – Đó là thói quen xấu mà chúng ta vẫn đang làm, đó là sự tô hồng, làm xiếc cho bản báo cáo thành tích. Chúng ta chưa dám nhìn thẳng vào sự thật.

Hiệu trưởng : – Người mà tôi bấy lâu nay tin tưởng nhất là cô, thế mà bây giờ chính cô lại buông lời chỉ trích tôi. Nhưng

không sao, quyền Hiệu trưởng tôi sẽ quyết hết, tôi chịu trách nhiệm.

Luận : – Báo cáo thầy Hiệu trưởng, đã đến giờ họp ạ !

Hiệu trưởng : – Mời tất cả các đồng chí vào họp. (*Ông Thất, Văn tất cả mọi người lần lượt ổn định chỗ ngồi của mình, Luận xách một cái ghế từ cuối phòng họp lên ngồi gần Hiệu trưởng.*)

Ông Thất : – Cậu Luận sợ mất ghế hay sao mà lên gặp Hiệu trưởng cũng phải cấp theo cả ghế ?

Một giáo viên : – Chẳng ai ngồi tranh ghế của cậu đâu.

Một giáo viên : – Chắc gì đã đến...

Hiệu trưởng : – Tất cả các đồng chí ổn định trật tự. Chúng ta bắt đầu vào cuộc họp.

Thưa các đồng chí ! Cuộc họp hôm nay gồm hai phần. Phần thứ nhất, tôi sẽ thông báo quyết định quan trọng, đồng chí Nguyễn Văn Thất sau 40 năm công tác nay đã được Nhà nước cho nghỉ chế độ, phần thứ hai chúng ta sẽ họp để quyết định một vấn đề quan trọng liên quan đến sự sống còn và phát triển của nhà trường. Đó là việc xét kỉ luật giáo viên Nguyễn Thế Văn, trong thời gian vừa qua đã vi phạm quy chế của Bộ Giáo dục và 19 điều cấm của Đảng. Đồng chí Luận sẽ ghi biên bản hội nghị.

Ông Thất : – Tôi có ý kiến, để đảm bảo sự khách quan tôi đề nghị để đồng chí Liệu cán bộ công đoàn nhà trường ghi biên bản.

Tất cả đồng thanh : – Chúng tôi đồng ý (*vỗ tay giòn giã*).

Một giáo viên : – Dạ, thưa thầy Hiệu trưởng, có đồng chí Trưởng phòng Giáo dục đến ạ.

Hiệu trưởng (*chột dạ*) : – Chết thật, sao ông ấy lại đến vào giờ này chứ ? (*với mọi người*) Các đồng chí cứ ngồi tại đây, không ai được đi lại lộn xộn để tôi còn gặp đồng chí Trưởng phòng.

Trưởng phòng Giáo dục : – Thôi được ! Chẳng cần phải đi đâu, tôi xin phép được gặp các đồng chí tại đây càng tốt. Có được không đồng chí Hiệu trưởng ?

Hiệu trưởng : – Dạ...

Trưởng phòng Giáo dục : – Việc tổ chức cuộc họp gồm hai phần các đồng chí vẫn tiến hành như đã nêu. Trước khi họp tôi xin được có vài lời. Phải nói rằng phòng chúng tôi thật có lỗi với các đồng chí, chúng tôi chưa được thường xuyên đến với một trường học của một xã vùng sâu vùng xa như trường ta để được lắng nghe tâm tư, nguyện vọng của các đồng chí. Nhưng dẫu sao trước tiên tôi cũng phải thông báo với các đồng chí một tin vui, trường ta có em Nguyễn Văn Tú đã đạt giải Nhất môn Toán toàn huyện và sẽ tiếp tục vào đội tuyển thi tỉnh (*tất cả vỗ tay cổ vũ, ông Thất quay sang Văn chia sẻ niềm vui*).

Trưởng phòng Giáo dục : – Ai là giáo viên giảng dạy ?

Hiệu trưởng (*ngập ngừng*) : – Dạ !...

Bà Liễu : – Dạ ! Báo cáo Trưởng phòng, người dạy trực tiếp là thầy giáo Nguyễn Thế Văn đấy ạ ! (*chỉ vào Văn*).

Trưởng phòng Giáo dục : – Tới đây đồng chí Văn phải giúp Phòng để bồi dưỡng cho Đội tuyển Toán, đề nghị thầy Hiệu trưởng tạo điều kiện.

Thưa các đồng chí ! Vừa rồi tôi đã được đọc một lá thư hết sức tâm huyết của đồng chí – thầy giáo Nguyễn Văn Thất và tôi đã dành thời gian thoả đáng gặp các phụ huynh học sinh. Tôi rất buồn vì sự việc xảy ra tại trường ta, trường mới được công nhận đạt chuẩn. Đúng là Phòng rất quan liêu, bệnh quan liêu đã tạo ra sự bùng bít, đối trá đến mức nghiêm trọng. Tại hội nghị này, lát nữa các đồng chí sẽ bàn để làm sáng tỏ việc trắng – đen, sai – đúng. Trường chúng ta rất đẹp, cơ sở vật chất khang trang, xứng đáng là trường chuẩn. Nhưng chúng ta phải xây bằng được đội ngũ giáo viên chuẩn, tôi biết các đồng chí vừa triển khai cuộc vận động : "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh". Chúng ta học ở Bác những gì ? Các đồng chí phải xem lại, chúng ta mắc bệnh nói hay, nói như những con vẹt ; nhưng việc làm thì hoàn toàn trái lại. Đồng chí Hiệu trưởng.

Hiệu trưởng : – Dạ !

Trưởng phòng Giáo dục : – Giờ tôi cùng đoàn thanh tra của Sở Giáo dục đến làm việc với xã, cuối giờ tôi sẽ quay lại. Các đồng chí có nhìn thấy gì không ? (*chỉ ra ngoài sân – mọi người chưa hiểu ông nói gì, cất tiếng xì xào*).

Trường các đồng chí đẹp lắm, trước sân trường cây đào đã đơm hoa, chỉ một tuần nữa là mùa xuân sẽ đến. Cây cối đã kịp dâng hoa cho đời. Còn chúng ta là những giáo viên, nghề dạy học là nghề cao quý nhất. Đứng trước mùa xuân chúng ta phải làm gì đi chứ?

– HẠ MÀN –

PHẠM ĐĂNG NINH

Ngôi sao xuống thấp

KỊCH NÓI
(Chuyển thể từ một số truyện ngắn
về Nhà giáo Việt Nam)

Nhân vật

– TÂN THÀNH	Giáo viên dạy Toán
– KIM NGỌC	Học sinh của Thành
– THANH MAI	Người yêu của Thành
– NHƯ TÌNH	Hiệu trưởng
– LÝ GIA	Khách du lịch từ Xê-un
– VĂN DU	Bố Kim Ngọc
– TÔ ĐIỂM	Đi Kim Ngọc

Cảnh 1

Phòng ở của Thành trong khu tập thể, bộ bàn ghế đơn sơ ! Trên bàn có nhiều sách vở, một lọ hoa thủy tinh trong cắm toàn hoa hồng. Thành ôm đàn ghi ta đệm cho Thanh Mai hát ca khúc *Ở hai đầu nỗi nhớ* của Phan Huỳnh Điểu - thơ Trần Hoài Thu.

Thanh Mai (*hát say sưa - sâu lắng*) :

– "Có một không gian nào, đo chiều dài nỗi nhớ. Có khoảng mệnh mông nào sâu thẳm hơn tình thương..."

Cả hai : – "Ở đâu đây nỗi nhớ, anh mơ về bên em. Ngôi sao như xuống thấp, cho ta gần nhau thêm..." (*Tiếng đập cửa dồn dập, cả hai ngẩng đầu đưa mắt hỏi nhau - cửa mở tung...*).

Kim Ngọc (*từ ngoài chạy xộc vào, đầu tóc rối tung, tay áo bị xé rách lòe bấp tay trắng trẻo*) : – Thầy ơi ! (*quỳ xuống*)
Bão tố rồi thầy ơi !

Tân Thành : – Trời ! Sao em ra nông nỗi này ?

Thanh Mai : – Ai ? Đứa nào hành hung em ?

Kim Ngọc (*lết tới ôm chân Thành*) : – Thầy ơi ! Thầy cứu em ! Chỉ có thầy mới cứu em lúc này ! Em đã lúi thầy vào dòng xoáy cơn bão ! Em lạy thầy ! (*khóc*) Chỉ có thầy (*nức nở*) thầy ơi...

Thanh Mai (*đỡ Ngọc dậy*) : – Em gái ! Bình tĩnh nói rõ ràng ! Em cứ khóc như thế này ai biết được chuyện gì ?

Tân Thành (*đưa cốc nước*) : – Uống đi ! Nói rõ cho thầy nghe !

Kim Ngọc (*bưng cốc nước vừa đưa lên miệng thì...*)

Văn Du (*tay cầm dùi, chạy xộc vào đập ngay li nước rơi xuống nền nhà đổ tung toé*) : – Con quý ! (chộp lấy tóc Ngọc) Mày chạy đằng trời ! Mày học thói mèo mả gà đồng của con nào hả ? Đứa nào ngủ với mày ? Đứa nào ? Mày có chết tao cũng móc họng mày ra để mày khai ! Đứa nào hả ?

- Tân Thành** (*ngghiêm khắ*) : – Ông buông tay ra ! Đây là khu tập thể nhà trường ! Có chuyện chi cũng phải từ từ...
- Thanh Mai** (*gỡ tay Du ra - dịu dàng*) : – Bác Du ! Việc đâu còn có đó ! Hành hung con cũng là vi phạm pháp luật đó bác ! (*Ngọc đến nấp sau lưng Thành*)
- Văn Du** : – Pháp luật ở chỗ nào ? Thầy giáo như các người còn ngược mắt nhìn thiên hạ hay sao ? Ngọc ! Mày nói lại đi ! Mày không nói, tao thề với vong linh mẹ mày, tao sẽ giết mày ! Dù tao có đi tù thêm hai ba chục năm tao cũng cam chịu (*thét lớn*) nói mau ! Ai làm mày mang bầu ? Ai ? Ai ? (*dơ dùi định ném Ngọc, Thanh Mai kéo dùi*)
- Kim Ngọc** : – Con lỗ dại ! Ba tha cho con ! Con với thầy Thành thương nhau thật mà ! Con lạy ba ! Thầy đã hứa sẽ cưới con ! Lạy ba, con với thầy đã...
- Tân Thành** (*há hốc mồm ngạc nhiên cứng lưỡi*) : – A... Á... !
- Văn Du** : – Thấy chưa ? Nghe rõ chưa ông giáo ! Các người làm mất cả đạo thầy trò. Nhục ời là nhục !
- Thanh Mai** : – Anh Thành ời (*đau khổ*) có đúng vậy không ?
- Tân Thành** (*ú... ớ*) : – Làm sao có chuyện này được ?
- Văn Du** (*thét to*) : – Thầy đừng chối ! Nó đã khai trước mặt mọi người rồi ! Chính thầy... chính anh gây ra việc này ? Nghe nói anh giỏi tính toán lắm mà ! Nếu anh chối tôi giết luôn cả anh ! Văn Du này (*vỗ ngực*) đã hai lần vào nhà đá ! Tôi không ngán ngảm chốn lao tù đâu !

Như Tinh (*vào*) : – Kia ! Bác Du ! Ban đêm bác làm mất trật tự khu tập thể ! Không nên ! Có chuyện chi ta nói với nhau đằng hoàng không được sao ?

Văn Du : – Cô Hiệu trưởng ! Giáo viên của cô ăn nằm với con gái tôi, nó "ẽnh bụng" ra kia ! Ai làm mất trật tự xã hội ? (*dẫn mạnh*) Anh Thành hay là kẻ du thủ du thực như tôi ?

Thanh Mai : – Trời ơi ! Xấu hổ quá ! Anh Thành ơi ! Anh bóp nát trái tim em rồi ! (*ôm đầu lao ra cửa*)

Tân Thành (*sực tỉnh, hốt hoảng*) : – Thanh Mai ! Thanh Mai ! Nghe anh nói ! (*chạy theo gọi to*) Thanh Mai... Thanh Mai !

Văn Du (*túm cổ áo Thành lôi lại*) : – Chạy đi đâu ? Định trốn tránh hả ! Chạy đằng trời cũng không thoát ! (*Tắt đèn, chuyển cảnh*)

Cảnh 2

Tại một công viên đầy cây xanh, có ghế đá, hồ nước, tiếng chim đầu đỏ hót gọi đàn. nắng xuyên qua kẽ lá. Tinh và Ngọc ngồi tâm sự. Thành đi đi lại lại phía sau, suy nghĩ mung lung.

Kim Ngọc (*ngẩng đầu lên*) : – Tất cả chuyện là như vậy ! Vì em quá thương bà dì khốn khổ của em ! Em lấy danh dự là một con người em thể ! Em nói đúng sự thật ! Nếu em nói sai "trời tru đất diệt" em đi ! Em nói sai ra

đường xe cán chết ! Lên rừng thú dữ xé xác, xuống biển cá...

Như Tình (*ngắt lời*) : Thôi ! Thôi em đừng thế nữa !

Kim Ngọc : – Cô nghi ngờ em phải không ?

Như Tình : – Em chà đạp lên niềm tin hạnh phúc ? Một nhà giáo đúc độ thủy chung !

Kim Ngọc : – Vâng ? Em hiểu ! Em có lỗi với thầy Thành, với các thầy các cô, tất cả mọi người ! (*lấy ra gói thuốc*) Đây ! Em muốn uống tất cả gói thuốc ngủ này ! Chết là hết ! Chết là thoát nợ ! Em muốn lìa xa cạm bẫy tội lỗi ở thế gian này, khủng khiếp quá cô ơi ! Tình thương của em bị lợi dụng... giữa cơn hốt hoảng em lại gây thêm tội lỗi ! Chắc em phải chết cô ơi !

Như Tình (*lấy gói thuốc ngủ trên tay Ngọc, mở ra ném tung xuống hồ nước*) : – Đừng nghĩ bậy ! Phải sống ! Sống để chứng minh cho mọi người biết đâu là sự thật ! Đâu là lẽ phải ? Dù cuộc sống có đau đớn có phủ phàng đến mức độ nào.

Kim Ngọc : – Nếu em bóc được trái tim của em ra để cô nhìn rõ sự thật thì em sẽ làm ngay ! Em xin cô ! Em xin cô hãy tin lời em !

Như Tình : – Bà đi của em bây giờ ở đâu ?

Kim Ngọc : – Nhận tiền của khách, bà như con lươn lặn sâu xuống bùn nào ai biết ?

Như Tình : – Còn người khách du lịch !

Kim Ngọc : – Một con chuồn chuồn lẳng lơ đập nước rồi cũng biệt tăm. Hấn để lại em mấy tờ bạc và một cục-vi-dít !
Lúc đầu hấn kể : Cha hấn đã tham chiến trong đội quân Pắc Chung Hi, ở miền Nam Việt Nam. Hấn muốn đến thăm đất nước đã tha tội cho cha hấn sau khi ông bị bắt sống !

Em tưởng hấn là con người chân chính, nào ngờ... Sao cuộc đời nhiều cạm bẫy quá hở cô ?

Tân Thành (quay lại) : – Chị Tình này ! Đàng nào thì bùn cũng đã dính lên mặt rồi ! Tự tôi sẽ lau sạch !... Chân lí trước sau gì cũng đến ! (*chua chát*). Chủ tiếc thần chân lí bị cụt chân nên đến chậm ! Vì sự sống của hai con người ! Vì sự bình yên chung ! Chị giúp thầy trò chúng tôi !

Như Tình : – Anh định làm ngọn lửa Prô-mê-tê đó ư ?

Tân Thành : – Đâu dám ! Tôi sẽ làm một tia nắng ấm mỏng manh !

Như Tình : – Anh quyết định chuyển trường ! Anh đi trốn ?

Tân Thành : – Tôi đưa hai mẹ con Kim Ngọc đi tránh những cơn động đất, những đợt sóng thần dữ dội. Tạnh ráo sẽ trở về mà chị !

Như Tình : – Tình thương của anh thật lạ lùng !

Tân Thành (cười) : – Lẽ phải mà chị ! Mọi vấn đề chị đã hiểu rõ !
Chị thường nói : Phải nâng niu những cánh hoa khi gió mưa vùi dập.

Như Tình (hơi bức) : – Tôi không thể hiểu được sự phiêu lưu mạo hiểm của cậu ! Thật vô lí !

Tân Thành : – Cuộc sống có lúc cũng cần mạo hiểm đôi chút !
Nhưng cũng có lúc chính mình cũng không hiểu
được mình ! Tôi thương Thanh Mai quá ! Cô ấy không
cho tôi trình bày nỗi niềm...

Như Tình : – Nó đau khổ và thất vọng.

Tân Thành : – Tôi biết ! Một ngọn lửa âm ỉ sẵn sàng bùng lên để
thieu đốt cả rừng cây xanh mà chị !

Kim Ngọc (*khóc*) : – Có lẽ em chết đi thì mọi việc sẽ dần dần yên
ổn phải không cô ?

Tân Thành (*bực tức*) : – Mặt hồ đấy ! Em cứ nhảy xuống mà tự tử
đi ! Để người ta vớt xác em lên như vớt một con chó
ghẻ trong cái cười khinh bỉ của mọi người !

Như Tình : – Thôi được ! Tôi sẽ làm theo ý của cậu. (*nhìn ra xa*)
Cậu đưa Kim Ngọc về đi ! Nước lũ sắp tràn qua đê !
(*Thành và Kim Ngọc đi vào. Như Tình nhìn theo á
ngại*) Mất đi một giáo viên dạy Toán giỏi. Giờ lưng
húng chịu một tai vạ ! Thật lạ lùng ! Hết sức lạ lùng !

Thanh Mai (*vào*) : – Chẳng có chi lạ lùng cả ! Hấn ta mù quáng !
Hấn phản bội tình yêu ! Hấn phải gánh lấy hậu quả !
Em ghê tởm ! Em căm giận sự phản bội, đối trá ! Còn
chị ? Sao chị lại cho hấn chuyển trường ? Phải đề nghị
Sở Giáo dục và Đào tạo tống cổ hấn ra khỏi ngành !

Như Tình : – Em nói nữa đi ! Nói cho vui nổi khổ !

Thanh Mai : – Làm sao mà vui được hở chị ! Hấn đã đạp đổ
những gì mà hai đứa đã chết chiu, đùm bọc, vượt mọi

cản trở để xây nên suốt mấy năm ! Chỉ một phút hấn
đã thành kẻ phản bội !

Như Tình : – Em có tin chị không ?

Thanh Mai : – Từ trước đến nay có điều gì em giấu chị đâu ? Em
xem chị như người mẹ !

Như Tình (*thân thương, vuốt mái tóc Mai*) : – "Con thân yêu"
con nghe "mẹ" nói đây ! Con hãy đến nói với Tân
Thành vài lời tạm biệt cho cậu ta lên đường nhẹ bớt
gánh nặng !

Cậu Thành đang yêu em ! Yêu tha thiết ! Yêu hơn bao
giờ hết ! Nghe theo chị đi !

Thanh Mai (*lắc đầu*) : – Em van chị ! Đừng bắt em nhìn mặt kẻ
phản bội ! Gặp hấn ta có khác nào lửa đổ thêm dầu ?
Cả con quý cái Kim Ngọc nữa ! Thật ghê tởm ! Nó biết
em với Tân Thành yêu nhau lâu nay sao nó dám lấn
xá vào ?

Như Tình : – Lúc nào em bình tĩnh chị sẽ kể hết ngọn ngành cành
lá để em hiểu !

Văn Du (*vào*) : – Cô Hiệu trưởng ! Tại sao cậu Thành chưa
chịu cưới con Kim Ngọc mà cô lại cho chuyển trường ?
Hay là cậu ta định "hái hoa" xong rồi vất bỏ ?

Như Tình : – Sau khi Kim Ngọc sinh con, bác sẽ rõ mọi ngọn
ngành !

Văn Du : – Tôi đâu dễ bị lừa ! Tôi đã lép vế ! Tôi đồng ý cho hai
đứa cưới nhau cho hợp tình hợp lý ! Đúng pháp luật !
Khi vợ tôi chết bà còn dặn lại : "Chăm sóc cho con

Ngọc nên người". Tôi nào ngờ con mình sa ngã như vậy ! Mà thôi ! Số phận đã như vậy thì cậu Thành phải giữ lời hứa ! Phải cưới nhau trước mặt tôi, trước mặt bà con rồi đi đâu thì đi ? Tôi có cấm đâu ?

Thanh Mai : – Bác cho họ cưới nhau sao ?

Văn Du : – Cậu Thành chưa vợ ! Con Ngọc chưa chồng. Đúng độ tuổi của pháp luật cho phép ! Cho chúng nó cưới nhau cũng chẳng có gì là sai ? Phải không cô Huệ trưởng ! Cái tội của chúng nó là không trình bày trước với gia đình !

Như Tinh : – Bác nghĩ được như vậy thật là quá tốt ! Tôi cảm ơn bác nhiều !

Văn Du : – Cô ơi ! Nghĩ đi nghĩ lại, con dại cái mang ! Nước đục rồi, đừng quấy bùn thêm đục !

Thanh Mai : – Còn cái tội lừa dối ! Tội phản bội mà cũng tha thứ được sao ? Làm mất uy tín nhà trường, phá vỡ niềm hạnh phúc của bạn bè ! Bây giờ lại kéo nhau đi ! Đi trốn tránh dư luận ! Bỏ cha già ở lại một mình ! Sinh con xong biết họ có cưới nhau không ? Hay là nước cứ xuôi ra biển còn thuyền nằm chết dí trên cạn !

Văn Du : – Hả ! Chẳng lẽ nó lừa dối nữa sao ? Ờ mà... cũng có thể...

Như Tinh : – Xin các người hãy nghe tôi : Tân Thành là một người tốt !

Thanh Mai : – Không thể tin được !

Văn Du : – Hay là... hay là chị cũng bao che cho cậu ấy ! Hay là chị đã nhận... nhận... hối... hối...

Như Tình (*hoi tự ái*) : – Nghe tôi nói đây (*dõng dạc*) Tân Thành là một người thầy tốt. Nghe rõ chưa ?

(*Đèn tắt, chuyển cảnh trong âm nhạc.*)

Cảnh 3

Phòng làm việc của Tân Thành ở chỗ mới. Trên bàn vẫn nhiều sách vở. Bình hoa thủy tinh còn độc nhất một bông hồng. Chiếc ghi ta treo trên tường. Gần bàn làm việc có một chiếc nôi. Em bé nằm ngủ. Trời bên ngoài mưa gió. Thỉnh thoảng có ánh chớp.

Tân Thành (*đang lau bụi trên chiếc ghi ta có tiếng trẻ khóc. Thành nhẹ ru*) : – Nín đi cháu ! Mẹ cháu sẽ về ! Ngoan nào ! Ông sẽ dạy cháu học giỏi nên người. Ngoan nào !

(*Tiếng trẻ khóc to. Thành ru mạnh và hát : "À... ời... à... ời," (cố tìm nghĩ một câu hát ru... sau cùng bật lên tiếng hát) "À... ời!"*)

Có một không gian nào. Đo chiều dài nỗi nhớ, có khoảng mênh mông nào sâu thẳm hơn tình thương (*bé nín khóc*) ở đâu đây nỗi nhớ, anh mơ về bên em ! Ngồi sao như xuống thấp ! Cho ta gần nhau hơn. (*Kim Ngọc xuất hiện bên cửa tay cầm bó hoa hồng lắng nghe tiếng hát.*) Đem nghe tiếng mưa rơi ! Đem mấy triệu hạt rồi, mà chưa vui nỗi nhớ. Ở hai đầu nỗi

nhớ ! Yêu và thương sâu hơn. Ở hai đầu nỗi nhớ,
nghĩa tình đậm thắm hơn.

Kim Ngọc (*vào - như van xin*) : – Thầy ơi ! Con xin thầy !

Thầy đừng ru bài hát đó nữa, nghe nó nhức nhối tim
gan ! Con xin thầy ! (*cắm bó hồng vào lọ*)

Tân Thành : – Hát cho khuây nỗi nhớ con ạ !

Kim Ngọc : – Con mang ơn thầy, đời đời kiếp kiếp không quên !
Thầy ơi ! Chỉ tại vì con mà cuộc đời thầy bị vùi dập,
khắc khổ như thế này ! Con có tội với thầy nhiều quá !

Tân Thành : – Nào có ai ghét bỏ thầy đâu ! Ngày ngày thầy vẫn
lên lớp ! Tháng tháng Nhà nước vẫn cấp lương cho
thầy ! Bạn bè vẫn gửi thư thăm thầy, an ủi động viên
thầy và các em học sinh vẫn yêu mến thầy, kính trọng
thầy như con đã thấy ! Sao lại bảo là vùi dập.

Kim Ngọc : – Thầy đừng giấu con ! Trái tim đau khổ của thầy !
Ánh mắt nhìn thăm thẳm của thầy như hai vực sâu
chứa đầy nỗi buồn vô tận ! Con là đàn bà ! Con nhìn
thấy rất rõ !

– Con mang tội với thầy và cô Thanh Mai ! Con đã
phá vỡ hạnh phúc của hai người ! Thầy là người cha
sinh ra con lần thứ hai ! Cha ơi ! Ân nghĩa này biết khi
nào con mới trả được đây. (*khóc*)

Tân Thành : – Cơm thầy để trên bàn. Vào ăn đi rồi cho cháu bú !
Nó khát sữa đó !

Kim Ngọc : – Con cảm ơn thầy ! Thầy đã cứu mang nuôi dưỡng
mẹ con con ! Ơn thầy như trời như bể !

Tân Thành : – Đừng nói như vậy ! Muốn trả ơn thầy con phải nghe lời thầy, làm được nhiều điều lành, biết trọng tình thương lẽ phải trên đời ! À, bài thi hôm nay con chưa báo để thầy biết !

Kim Ngọc : – Con chắc chắn cầm cái bằng C Anh vẫn rồi thầy ạ !

Tân Thành (vui vẻ) : – Không chủ quan chứ ?

Kim Ngọc : – Chắc chắn thầy ạ ! Con tự tin và hiểu được mình !
Tất cả là nhờ thầy dạy dỗ !

Tân Thành : – Thầy mừng cho con ! À ! Ngày mai con lên bưu điện nhận tiền. Công ti thương mại đã chuyển trả tiền 300 chiếc nón, họ xếp vào loại 1 tất cả.

Kim Ngọc : – Tất cả là do công sức của thầy !

Tân Thành : – Lại khách sáo rồi ! Thầy có bắt tay làm chiếc nón nào đâu ? Ngay cái việc vót tre, ủi lá, may từng đường chỉ mũi kim thầy cũng chịu thua ! Chẳng bao giờ động tay đến !

Kim Ngọc : – Nhưng thầy đã kiểm tra, vạch cho con từng cái lỗ nhỏ trong từng chiếc nón nên mới đạt thành quả cao !

Tân Thành : – Đó là sức lao động cần cù của con ! (*cả hai cùng cười*)

Kim Ngọc : – Con... con... em muốn hỏi thầy một... một vấn đề...

Tân Thành (vô tư) : – Cứ hỏi !

Kim Ngọc (ngập ngừng) : – Thầy... thầy có... mà thôi !

Tân Thành : – Điều gì ! Cứ hỏi.

Kim Ngọc : – Điều này... khó quá... thôi vậy !

Tân Thành : – Con không tin thầy sao ? Có chi vương mắc, không giúp được, thầy sẽ nhờ bè bạn giải đáp ? Chung quanh chúng ta có nhiều người giỏi, có đức có tâm mà !

Kim Ngọc : – Đây là bài toán khó ! Khó lắm !

Tân Thành (*vô tình*) : – Thầy đã đưa hàng trăm em đi thi Toán Quốc gia. Ba lần đi thi Toán Quốc tế !

Nếu thầy giải đáp chưa được, có bạn bè giúp đỡ.

Kim Ngọc (*im lặng nhìn thầy Thành đầy yêu thương*)

Tân Thành (*ngờ ngợ*) : – Sao... cứ nhìn thầy trân trân như vậy ?

Kim Ngọc (*hết sức cố gắng*) : – Em yêu thầy ! Thầy có yêu em không ?

Tân Thành (*lúng túng - bất ngờ*)

Kim Ngọc : – Thầy có biết em đã yêu thầy từ khi sinh cháu bé hay không ?

Tân Thành (*trâm trĩnh - gật đầu*)

Kim Ngọc : – Từ trái tim cô đơn của thầy ! Em muốn nghe một lời nói chân thật ! Thầy trả lời câu hỏi của em đi !

Tân Thành : – Cũng có lúc thầy lẫn lộn giữa tình thương và tình yêu !

Kim Ngọc : – Thầy chưa vợ, em chưa chồng tại sao chúng ta không cưới nhau, làm một gia đình sống vui vẻ hạnh phúc ? Hay là thầy còn khinh em ! Thầy muốn lấy tình thương để "ban ơn" cho em ư ?

Tân Thành : – Thầy không thể đánh mất lòng tin với Thanh Mai.
Thầy không thể phản bội cô ấy ?

Kim Ngọc : – Hơn một năm nay cô ấy có gửi đến thầy một lời nào
đâu ? Dù là lời trách móc ! Hay là cô ta đã rẽ qua lối
khác rồi ?

Sông sâu biển rộng dễ dò

Đố ai lấy thước để đo lòng người !

Tân Thành : – Thầy có niềm tin ở Thanh Mai. Thầy hiểu Thanh
Mai hơn ai hết ! Thầy vẫn còn nhiều hi vọng ! Đây là
lời chân tình thầy nói với... với con !

Kim Ngọc (*sực tỉnh*) : Con ! Con xin lỗi thầy ! (*có tiếng gõ cửa*)

(*Tiếng*) **Văn Du :** – Ngọc ơi ! Mở cửa cho ba !

(*Tiếng*) **Như Tình :** – Thành ơi ! Chị đây ! Như Tình đây !

(*Tiếng*) **Văn Du :** – Thầy Thành ! Mở cửa đi !

(Ngọc lúng túng - Thành ra hiệu im lặng.)

Kim Ngọc : – Trời bố em ! Có chuyện chi nữa đây (lo sợ).

Tân Thành : – Bình tĩnh ! Hết sức bình tĩnh (*nhẹ nhàng mở cửa -
cả nhóm người ập vào, hai bên sừng sốt nhìn nhau
trong nỗi bàng hoàng.*)

Lý Gia : – Em Kim Ngọc ! Em không nhớ tôi sao ? Tôi là Lý
Gia đây ! Hàn Quốc đây ! Xê-un đây !

Kim Ngọc (*giận dữ*) : – Ông cút đi !

Tô Diễm : – Kim Ngọc ! Lỗi tất cả là ở di ! Ba cháu đã tha tội cho
di rồi ! Di xin cháu !

Kim Ngọc : – Cả dì nữa ! Dì cũng đi khuất đây ngay ! Dì lừa dối tôi !
Dì dụ dỗ tôi ! Dì đánh thuốc mê cho tôi xỉu đi để các
người làm nhục tôi ! Dì đi đi !

Văn Du : – Kim Ngọc ơi ! Dì con đói khổ, tham lam mấy đồng
tiền mà làm hỏng đời con ! Dì con đã ra thú tội với
chính quyền, với bà con dòng họ ! Ba cũng đã tha tội
cho dì. Ba biết cả rồi ! Con đừng giận ba nữa !

Kim Ngọc : – Tất cả đi đi ! Tất cả đi đi !

Như Tinh : – Kìa thầy giáo ! Khách đến nhà thầy cứ để đứng như
vậy mãi sao ?

Tân Thành (sực tỉnh) : – Xin lỗi ! Xin lỗi ! Nhà chật hẹp quá ! Xin
mời mọi người ngồi ! Kim Ngọc ! Con vào lấy nước
mời khách ! (*Kim Ngọc đi vào*)

Như Tinh : – May quá ! Trời đã tạnh mưa ! Bài toán đã được giải
đáp ! Tôi đưa mọi người đến đây để mọi người thấy
"Ngôi sao như xuống thấp, cho ta gần nhau thêm."

Tô Diễm : – Tôi đã bỏ thuốc ngủ vào cốc nước chanh để ông Lý
Gia...

Lý Gia : – Tôi... tôi cứ tưởng Kim Ngọc là một "cave" như
những khách sạn ở Hồng Kông - Đài Bắc...

Tân Thành : – Thì ra các người là thủ phạm !

Văn Du : – Tôi là người hồ đồ ! Tôi đã xúc phạm thầy, xin thầy
tha thứ ! Xin thầy bỏ qua cho cái thằng, (*chỉ vào ngực
mình*) cái thằng già nóng nảy, hấp tấp ngu ngốc này !
Tôi đã vu oan giá họa cho thầy ! Xin thầy tha cho tôi !
(*thằng bé khóc*)

Lý Gia (*đến nắm tao nói*) : – Xin cho tôi được nhìn mặt con tôi ! Nó giống tấm ảnh tôi lúc nhỏ như đúc ! Các anh chị coi đây (*rút tấm ảnh đưa Văn Du*).

Kim Ngọc (*đem nước ra, rót nước*) : – Các người thật độc ác !

Văn Du (*ngắm tấm ảnh rồi nhìn đứa bé*) : – Cặp mắt một mí ! Khuôn mặt đầy đặn, đôi môi mỏng ! Đây là ảnh cháu ngoại tôi chứ phải ảnh của anh lúc nhỏ đâu ? (*Mọi người cười vui vẻ trừ Thành và Ngọc còn băng khuôn*)

Lý Gia : – Ông chủ nhà ! Ông nói điều gì đi chứ !

Tân Thành : – Nói gì nữa, những điều giấu kín lâu nay !... Suối đã được nạo vét để dòng nước trong xuôi về biển cả !

Như Tinh : – Và "Ngôi sao như xuống thấp, cho ta gần nhau thêm" (*xoa tay gật đầu*).

Lý Gia (*trầm ngâm*) : – Trước đây, bố tôi có lỗi, bố tôi ở trong đoàn quân Pắc Chung Hi đã cầm súng bắn giết, đốt phá xóm làng nhân dân Việt Nam vô tội ! Bố tôi bị Quân giải phóng bắt, không bị hành hạ và được tha về ! Tôi đến đây du lịch để tìm chân lí ! Nào ngờ tôi mắc tội với Kim Ngọc !

Sau khi rõ ngọn ngành tôi đã tìm đến đất này, tôi xin phép Bộ Ngoại giao ở Việt Nam và Hàn Quốc. Xin phép gia đình cho tôi cưới Kim Ngọc làm vợ ! Cho tôi nhận con của mình ! Bố mẹ tôi đều chấp nhận điều này !

Kim Ngọc : – Tôi không chấp nhận, (*hét to*) không chấp nhận !

Tô Diễm : – Kim Ngọc ! Cháu tha tội cho dì mà !

Lý Gia (*đưa tập giấy*) : – Đây ! Thầy giáo xem ! Giấy tờ của hai Bộ Ngoại giao ! Giấy tờ của Ủy ban thường, có chữ kí của pa pa Du ! (*Thành cầm giấy*) xin thầy giáo thương tôi.

Kim Ngọc : – Tôi không đi đâu hết ! Tôi ở lại mảnh đất thiêng liêng này !

Văn Du : – Ngọc ơi ! Đừng mang nặng oán thù con ơi !

Tô Diễm : – Di là người nặng tội ! Nhưng cháu cho di nói một lời ! Một lời thôi ! Ông Lý Gia đây thật lòng yêu con ! Ông sẽ lo cho hai mẹ con vẹn tròn hạnh phúc ! Con về với ông Lý Gia là con tha tội cho di !

Kim Ngọc (*bướng bỉnh*) : – Tôi không cần ! Tôi không đi đâu hết. (*kiêu hãnh*) Hai bàn tay này tôi sẽ lao động, tôi sẽ nuôi dưỡng dạy dỗ thành bé nhen người ! Nếu các người ép buộc, tôi sẽ tự tử cho mà coi !

Như Tình : – Em lại nghĩ bậy rồi !

Kim Ngọc : – Không phải ! Trước kia tôi không dám chết vì sợ thầy Thành phải mang nỗi oan ! Bây giờ mọi việc đã sáng tỏ ! Thầy là người trong trắng, nhân đức ! Tôi còn sợ gì nữa chứ ! Tôi không đi đâu hết !

Lý Gia : – Em mà không về Hàn Quốc thì tôi cũng chết theo em, theo con ở đây !

Văn Du : – Con bão đã đi qua ! Sao con cứ mang nặng mảnh đời tăm tối vậy !

Kim Ngọc : – Ba ơi ! Bầu trời này trong sáng mà ba ! Mảnh đất con đang sống đây còn nắng gió khô cần nhưng đây

tình nghĩa ! Giữa cơn bão lũ, thầy con không ngại sóng gió, giơ cánh tay nhân hậu cứu vớt con ! Nuôi dưỡng mẹ con con ! (*cầm hai tay Thành*) Thầy ơi ! Thầy cứu con lần nữa ! Xin thầy đừng xua đuổi con ! Thầy cho con ở lại với thầy ! Thầy đã sinh ra con lần thứ hai, công ơn như cha đẻ !

Lạy Trời, Phật, Thần, Thánh ! Con xin các vị che chở cho con ! Đừng để con phải xa người thầy kính mến !

Tô Diễm + – Di van xin con ! Tha tội cho di (*khóc*).

Văn Du : – Chẳng lẽ con căm giận ba mãi sao ? Mấy lần ba vào tù cũng vì lo kiếm miếng cơm tấm áo nuôi con ! Nghe lời ba đi con gái !

Kim Ngọc (*lắc đầu*) : – Ba ơi ! Con thương ba lắm (*khóc nước nở*). Không được đâu ba ơi !

Như Tinh : – Tân Thành ! Cậu nói với Kim Ngọc đi ! Cậu đã được tháo vòng vây rồi ! Cậu phải giải thoát cho Kim Ngọc ! Chỉ có cậu, đúng, chỉ có cậu mới giải thoát được cho Kim Ngọc. Bằng tình thương và lẽ phải của một thầy giáo, cậu nói đi !

Kim Ngọc : – Đừng ! Đừng thầy ơi ! Con lạy thầy ! Thầy cứ im lặng ! Thầy đừng nói điều gì là thầy cứu con đó !

Văn Du : – Thầy Thành ! Xin thầy cứu lấy lão già khốn khổ này ! Xin thầy nói một lời !

Như Tinh : – Thành ơi ! Chị thay mặt cho ba chục giáo viên đã cùng sống với em những tháng năm qua !

Chị xin em một lời ! Hãy giải thoát cho Kim Ngọc.

Kim Ngọc : – Tôi có bị tù tội gì đâu mà giải thoát ! Tôi là con người, tôi có đủ nhân cách chịu trách nhiệm bản thân mình ! Quyết định cuộc đời mình ! Chọn chỗ đứng cho mình.

Lý Gia : – Thầy ơi ! Số phận đã đưa tôi đến đây ! Tôi mong thầy cứu vớt ! Cha mẹ tôi ở Xê-un cũng đặt nhiều hi vọng ở đây (*chỉ em bé*). Nó là niềm hạnh phúc lớn lao của dòng họ nhà tôi ! Thầy hãy cứu tôi !

Tân Thành (*kéo Ngọc ra một góc sân khấu*) : – Kim Ngọc ! Thầy rất buồn khi phải xa con, xa đứa cháu mà thầy đã nâng niu chăm sóc từ thuở lọt lòng ! Con có nhớ lời thề của con không ?

Kim Ngọc : – Con nhớ ! Con nhớ rõ lắm ! Quên làm sao được hở thầy !

Dù chân trời góc bể

Dù giông tố phũ phàng

Dù nguy hiểm nguy nan

Con vẫn nghe lời thầy !

Tân Thành : – Vậy thì...

Kim Ngọc : – Thầy ơi ! Con xin thầy ! Thầy đừng nói gì cả ! Con hiểu biết ! Con lạy thầy ! Thầy đừng xua đuổi con !

Tân Thành (*như nói với chính mình*) : – Cuộc đời là một bể khổ ! Được mặt này mất mặt khác ! Ai cũng chịu một phần hi sinh để gìn giữ cái đẹp ! Cái hay của cộng đồng xã hội ! Thầy cũng là một con người ! Thầy chưa có con đẻ nhưng thầy thương con, thương cháu như con

mình sinh ra ! Thương con như một phần xương thịt của mình ! Con hãy nghe lời thầy !

Kim Ngọc : – Con lay thầy ! Thầy đừng nói ! Con hiểu ý thầy ! Con sẽ nghe lời thầy. (*Thành gạt đầu lấy khăn lau nước mắt*). Thầy Thành ơi ! Con xin thầy tha tội bất hiếu (*ngáng đầu kiêu hãnh*) các người nghe tôi nói (*nhìn mọi người - căng thẳng - trong một phút im lặng*). Mẹ con tôi ở lại đây ! Không đi đâu hết ! (*gục xuống như người có lỗi*)

Tất cả : – Trời !

Tân Thành (*hét lớn*) : – Kim Ngọc ! Con không được phá bỏ lời thề danh dự ! (*giơ tay lên cao đầy thất vọng*)
(*Âm nhạc dữ dội, chuyển cảnh*.)

Cảnh 4

Cuộc tiến đưa trên sân bay .

Lý Gia kéo chiếc va-li. Kim Ngọc bồng em bé ! Ông Du và Diễm đi phía sau nói chuyện vui vẻ. Họ nhìn quanh tìm kiếm chờ đợi.

Như Tình (*ôm bó hoa tươi nhiều màu sắc*) : – Chào mọi người.

Tất cả : – Chào cô Hiệu trưởng !

Như Tình (*tặng hoa cho Ngọc và cúi hôn cháu bé*) : – Trời hôm nay thật trong xanh, chắc chắn chuyến bay sẽ tốt đẹp.

Lý Gia (*sung sướng*) : – Cảm ơn các bạn... à xin lỗi.

Cảm ơn những người thân thích ruột thịt ! Tôi vô cùng xúc động và biết ơn ! Về Xê-un tôi sẽ kể cho bà con bạn bè ở Hàn Quốc biết tấm lòng bao dung, cao thượng của Việt Nam nói chung và bà con nói riêng !
Ngôi sao Hôm của tôi sao không đến ?

Kim Ngọc : – Em nói rồi ! Ngôi sao Mai ! Chắc thầy buồn lắm nên không đến !

(bồn chồn - vẻ thất vọng trong sự chờ đợi)

Như Tinh *(xem đồng hồ)* : – Cậu ấy không bao giờ sai lời hẹn. Tôi biết mà ! Đừng sốt ruột !

Tô Diễm : – Cháu đến nơi nhớ gửi thư cho dì với ! Chỉ vì đói nghèo mà...

Văn Du : – Thôi ! Đừng nhắc chuyện buồn lúc này !

Tân Thành *(ra, tay ôm con gấu bông to tướng - tay cầm hoa)*

Như Tinh : – Chu cha ! "Ngôi sao cô đơn" đúng hẹn quá ta !

Tân Thành *(trao bó hoa cho Lý Gia)* : – Chúc cuộc hành trình đầy may mắn ! *(quay sang Ngọc)* Con về bên ấy ! Khi nào tuyết rơi, con gấu này sẽ sưởi ấm cho hai mẹ con !

Lý Gia : – Cảm ơn thầy nhiều nhiều ! *(cầm tay Thành)* Thầy thật tuyệt vời ! Tuyệt vời ! Thầy còn dặn điều gì nữa không ?

Tân Thành : – Còn chú ! *(rút trong túi áo ra một đĩa CD đưa Lý Gia)*. Khéo vỡ nhé !

Lý Gia : – Lời thầy dặn trong chiếc đĩa CD này !

Tân Thành (*cười chỉ em bé*) : – Thằng nhỏ này khó tính lắm ! Hễ buồn ngủ là hay khóc ! Khi nào nó khóc Lý Gia mở bài hát ru này nó nín ngay ! Nó đã quen với khúc hát ru này từ lúc mới chào đời.

Lý Gia : – Khúc hát ru ?

Kim Ngọc, Như Tình (*nói chậm rãi*) : – "Ồ hai đầu nổi nhó".

Lý Gia (*cầm tay Thành nghẹn ngào xúc động*) : – Tôi, mẹ tôi, em gái tôi sẽ học thuộc khúc hát ru này và sẽ có lúc hát để thầy nghe !

Kim Ngọc : – Tiếc quá ! Chị Thanh Mai không về kịp ! Nếu thu xếp xong công việc chúng em lại về thăm thầy ! Thăm quê hương, thăm ba Du và mọi người !

Lý Gia : – Chưa được ! Em chưa thể về được, chúng mình sẽ mời pa pa Du và thầy Thành sang du lịch Hàn Quốc ! Thăm đất nước cũng có nhiều cảnh đẹp như Việt Nam ! Việc ấy trong tầm tay tôi có thể làm được !

Văn Du : – Tôi biết nói với thầy điều gì đây nhỉ ? Hai ta có chung một đứa con ! Ta kết nghĩa anh em đi ! (*Họ ôm nhau trong niềm vui của mọi người*)

(*tiếng loa phóng thanh bằng tiếng Việt và tiếng Anh :*
"Mời quý hành khách có vé đi Xê-un chuyến bay 315 vào phòng đợi để lên máy bay !")

Lý Gia (*lần lượt bắt tay mọi người, khi đến bên Thành không bắt tay mà chấp tay cúi đầu vái ; Trong khi đó Kim Ngọc bắt tay Tô Diễm, ôm hôn Như Tình và trao em bé cho Tình bế ; Ngọc đến ôm Văn Du.*)

Kim Ngọc : – Con đi ba nhé ! Ba nhớ gọi điện cho con thường xuyên, ba nhớ giữ gìn sức khoẻ (*hôn lên má Văn Du*).

Con yêu ba suốt cả cuộc đời đã khổ vì con ! (Ngọc đến bên Tân Thành, nắm hai tay Thành thân thiết)
Con đi thầy nhé ! Thầy hôn con đi ! (nhắm mắt chờ đợi)

Tân Thành (hai tay nâng đầu Kim Ngọc và hôn nhẹ trên trán)
(tiếng loa phóng thanh : "Mời hành khách đi Xê-un chuyến bay 315 vào phòng đợi để lên máy bay !" Kim Ngọc đến bồng con - họ vẫy tay chào nhau. Văn Du và Tô Diễm bước theo. Trên sân khấu còn lại Như Tinh và Tân Thành đứng bồi hồi)

Tân Thành : – Như một giấc mơ dài !

Như Tinh : – Thành này ! Hội đồng giáo viên trường vừa họp xong, trường mời cậu về phụ trách nhóm Toán như cũ ! Minh nghĩ cậu về lúc này là đúng ! Nhà trường rất cần cậu !

Tân Thành : – Cảm ơn chị ! Cảm ơn các thầy cô ! Trường em dạy hiện nay đang còn nhiều khó khăn thiếu thốn, em không thể đi được !

Như Tinh : – Hay là có viên nam châm nào hút chặt cậu ở đó !

Tân Thành : – Có chứ ! Viên nam châm tình nghĩa và trách nhiệm đó chị ! Những mầm xanh đang lên phơi phơi !
(Tô Diễm và Văn Du trở ra.)

Văn Du : – Chúng nó lên thang máy ! Chả còn thấy gì nữa.
(Vừa lúc đó tiếng máy bay cất cánh. Mọi người nhìn lên bầu trời, mắt hướng theo máy bay.)

Tân Thành : – Bầu trời trong xanh lạ !
(Âm nhạc - hạ màn - chuyển cảnh)

Cảnh 5

Phòng làm việc của Thành như cảnh 3. Không còn chiếc nôi. Đàn ghi ta treo trên vách. Vãn lọ hoa thủy tinh trên bàn có thêm một điện thoại cố định.

Tân Thành (*đang lau chùi chiếc ghi ta, nắng sớm lung linh, xa xa có tiếng hát, tiếng trẻ xôn xao ; Thành đến bê lọ hoa thủy tinh.*) : – Kim Ngọc ! Em như những bông hoa xinh đẹp này ! Thầy tin em sẽ vượt qua những khó khăn ban đầu ! Vượt qua các nấc thang tình cảm vươn lên làm chủ cuộc sống !

(Hôn nhẹ lên bông hoa và ngồi xuống lấy chồng vở chấm bài. Có tiếng chuông điện thoại reo, một lần, hai lần và lần thứ ba, Thành uể oải nhấc máy lên !)

Tân Thành : – A lô ! Xin lỗi ai đầu dây ?

Tiếng Kim Ngọc : – Thầy ơi ! Con đây ! Kim Ngọc đây ! Con nhớ quê nhà quá thầy ơi !

Tân Thành (*vui*) : Dững cảm lên con ! Mọi việc rồi sẽ qua ! Cuộc sống của con ra sao ?

Tiếng Kim Ngọc : – Cảm ơn thầy ! Tốt lắm ! Con chưa biết tiếng Hàn Quốc nhưng nhờ vốn tiếng Anh của thầy dạy nên trong công việc có nhiều thuận lợi.

Tân Thành : – Thầy mừng cho con có vị trí lớn trong công ti !

Tiếng Kim Ngọc : – Thầy ơi ! Dù ở vị trí nào, có lớn có cao đến đâu con cũng vẫn là cô học sinh nhỏ bé của thầy ! Bây giờ thầy đang làm gì ?

Tân Thành : – Chấm bài cho học sinh !

Tiếng Kim Ngọc : – Vậy à ? Thôi con không làm mất thời giờ của thầy ! Con xin nói một việc nữa thôi ! Bố chồng, mẹ chồng và em chồng con đã thuộc bài hát ru : "Ở hai đầu nỗi nhớ" rồi ! Họ hát hay lắm !

Tân Thành : – Vui nhỉ !

Tiếng Kim Ngọc : – Vì ai cũng muốn dành tình cảm tốt đẹp cho thằng bé mà ! Con chào thầy, con xin cúp máy !

Tân Thành : – Chào con (*bâng khuâng đặt ống nghe xuống, thanh thản, xoa hai tay cho nóng và lấy tạp vớ chấm bài cặm cụi làm việc trong tiếng nhạc*)

Thanh Mai (*mặc chiếc áo hoa nhẹ nhàng bước vào, nhìn Thành. Cô đi đến bịt mắt Thành*)

Tân Thành : – Ai vậy hè !

Thanh Mai (*im lặng cúi xuống hôn mái tóc Thành*)

Tân Thành (*ngẩng đầu lên*) : – Tôi nghe thoang thoang mùi hương quen quen (*chồng hai tay lên tay Thanh Mai*) :
– Ôi ! Bàn tay mềm mại ! Trời ! Có đúng em không ?
Tôi không nằm mơ chứ ?

(*Cả hai im lặng trong nền nhạc "Ở hai đầu nỗi nhớ"*)

Thanh Mai (*vẫn bịt mắt Thành*) : – Anh tha lỗi cho em !

Tân Thành : – Anh có bao giờ giận em đâu ?

Thanh Mai (*vẫn bịt mắt*) : – Hơn một năm rồi ! Em nhớ anh quay quắt !

Tân Thành : – Trái tim anh nhức nhối vì vắng em !

(*Hai người bỏ tay xuống, nhìn nhau.*)

Thanh Mai : – Đồng chí Hiệu trưởng ! Đề nghị đồng chí bố trí công việc cho giáo viên dạy Lí mới chuyển đến !

Tân Thành : – Ai là Hiệu trưởng ! Ai mới chuyển đến !

Thanh Mai : – Anh chưa nhận được công văn hay sao ? (đưa tập giấy) Văn bản đây ! Anh đọc đi (Thành đọc công văn và ngờ ngợ...)

Thanh Mai : – Anh rõ rồi chứ ?

Tân Thành : – Tôi rất sợ trò đùa... ú tim quái ác !

Thanh Mai : – Ai ! Ai dám lấy con dấu đỏ chói của chính quyền làm trò đùa ! Em tự nguyện xin chuyển đến trường anh đây ! Đồng chí Hiệu trưởng có nhận cô giáo dạy Lí này không ?

Tân Thành (sung sướng) : – Em ! Em yêu của anh ! Thật ư ? Cảm ơn ! Cảm ơn thần chân lí đã đến (Thành ồm Thanh Mai. Cô gái tựa đầu vào ngực Thành ! Thành cúi xuống hôn lên môi Thanh Mai).

(Ánh sáng đặc tả bóng của hai người. Ca khúc "Ở hai đầu nỗi nhớ" vang lên) : "Có một không gian nào, đo chiều dài nỗi nhớ. Có khoảng mênh mông nào sâu thẳm hơn tình thương. Ở đâu đây nỗi nhớ, anh mơ về bên em. Ngôi sao như xuống thấp, cho ta gần nhau thêm".

(Tiếng hát nhỏ dần)

"Đêm nghe tiếng mưa rơi, đếm mấy triệu hạt rồi, mà chưa vui nỗi nhớ. Ở hai đầu nỗi nhớ yêu và thương sâu hơn. Ở hai đầu nỗi nhớ, nghĩa tình đậm thắm hơn."

– HẠ MÀN –

MINH PHƯƠNG

Chấp cánh điều bay

(Chuyển thể từ truyện ngắn *Như cánh điều bay*
của tác giả Trung Phương)

Nhân vật

- DIỆC
- GIANG PHÚC
- CHỊ ĐOAN
- CHỊ HỚN
- PHÁT HỎI

Cảnh trí

Phông cảnh căng qua sau sân khấu. Phía xa xa là những ngôi nhà cao tầng của thành phố. Hồ nước mênh mông sóng vỗ. Con đường ngăn mặt hồ. Chính giữa là bậc tam cấp xuống hồ và xuống sân diễn có bộ bàn ghế nhỏ nơi chị Hớn bán hàng.

MỞ MÀN

Lớp 1

Tiếng sáo điều vi vu, vi vu... nhạc bài hát *Lá điều bông ngân vang*.
Tiếng Diệc ở phía hồ vọng lên

Diệp : – Chị Hớn ơi... ốc ở Hồ Tây này nhiều quá, ốc to lại đen sạm, cứ tròn lông lốc chị à.

Chị Hớn (ra) : – Thế hả... Cố mà giậm quơ hết các chú ốc đem lên đây chị bán cho.

(Tiếng đám nam sinh viên vọng ra) :

– Úi... các cậu ơi... Cô bé xinh thế kia mà phải đi đánh giậm kia !

– Gái quê ở đâu mà ra tận Hồ Tây đánh giậm nhỉ ?

– Hình như ở làng Di Lươn, Di Trạch bên Hà Tây đấy !

– Cái làng Lươn, làng Trạch mà con gái xinh quá nhỉ !

Phát Hối (mất hâu háu ra đứng trên bục tam cấp nhìn và gọi) :

– Em gái ơi... ốc to quá... trông ngon ngon thế kia có bán không ?

Chị Hớn : – Bán chứ, anh định mua bao nhiêu cân ?

Phát Hối : – Em cũng có ốc bán sao ? Anh mua tất.

Chị Hớn : – Mua tất, anh mua cho khách sạn, nhà hàng à ?

Phát Hối : – Mua để ăn dần.

Chị Hớn : – Khiếp ! Ăn dần. Bốn năm chục cân thế này thì ăn sao hết ! Nhà anh có mấy người ăn ?...

Phát Hối : – Có mình anh thôi... vì ốc hôm nay trông ngon mất lắm, cứ tròn chần chần. Anh mua tất tần tật có bán không ?

Chị Hớn (biết Phát châm chọc, đai lại) : – Mua... tất tần tật, người đâu tham thế... Này toàn ốc béo tròn tròn trọc trọc... ăn nhiều thế cho tóc nó mọc ra à... ?

Phát Hối : – Cái mụ này ăn nói hay chưa ? Người ta mua thật lại cứ tưởng ỡm ờ... Đã bảo đây mua tất có bán không ?

Chị Hón : – Sức mấy mà dám mua tất, chỉ tham lam "*no bụng đói con mắt*", ăn không hết để cho ốc chết khô có phải phí đi không ?... Bấy giờ mới khốn khổ cho cái lòng tham vô đáy. Bỏ thì tiếc của giờ, cố xơi vào khéo mà thành đầu trọc lóc chẳng còn cái tóc nào đâu.

Phát Hối : – Này này đừng có khinh thường đây nhá. Khi ốc đã vào tay sẽ có đủ món ngay : ốc luộc, ốc nướng, ốc sào, ốc nấu chuối, ốc chiên bơ... có 50 cân thì đã thấm gì, dầu có hàng tạ, hàng tấn vẫn chưa chán, chưa no đâu nhé !

– Em có biết ốc quê ra phố, ốc đã đến các chợ đến mọi ngõ ngách xa gần đến cả những nơi sang trọng nhất. Ở nhà quê thích thật, cái gì cũng đặc sản hết. Từ gái, đến ốc... đến cua, đến tép. Đố cô em, gọi tép con là gì ?

Chị Hón : – Là con tôm.

Phát Hối : – Tép to.

Chị Hón : – Là con cá.

Phát Hối : – Thế tép đĩa, tép nhảy, tép bò... ?

Chị Hón : – Phải gió cái anh này... làm gì có tép đĩa, tép nhảy, tép bò,...

Phát Hối : – Không biết thì để đây giảng cho : Tép đĩa là ba ba, rùa rùa, tép nhảy là con ếch, tép bò là con ốc đúng chưa ? Ha ha... cô em cứ lo 50 cân ăn không hết, vậy có dám chiêu đãi anh một bữa xem nào (*định xô vào cầm tay chị Hón*).

- Chị Hớn :** – Cái anh phải gió này, nỡm vừa vừa chứ (*chạy, đúng lúc Diệc ở hồ lên*).
- Diệc :** – Kìa chị Hớn !
- Phát Hối :** (*nhìn Diệc*) : – Ôi cô em xinh quá. Em có đi khách không ?
- Diệc :** (*sợ, kéo nón che mặt*)
- Chị Hớn :** – Đây, muốn tí tởn thì sang đây nhà bên kia mà hỏi.
- Phát Hối :** – Em ơi... em xinh đẹp thế này tội gì mà phải đi đánh giậm cho ướt váy hả em. Em sang nhà bên, mềng một ngày cũng kiếm vài trăm. Nếu gái quê, gió nội hương đồng còn trình là em có dăm bảy triệu ngon ơ đó.
- Chị Hớn :** – Đây đây đừng có ăn nói sàm sỡ, cứ tưởng bỏ, nó đã có chồng có con rồi đấy.
- Phát Hối :** – Há ?... Người thế này mà đã có chồng con rồi à ?
- Chị Hớn :** – Phải, đâu như gái phố, còn ăn chơi trăng gió tới đâu "băm" mà vẫn chưa muốn lấy chồng.
- Phát Hối :** – Đúng là gái quê mùa. Tí tuổi đầu đã tí tởn chồng con, có đứa còn cưới tảo hôn, thật phí cả một thời xuân sắc. Hoa thơm thì cũng phải để cho thiên hạ thưởng thức sắc hương. Chưa chi đã tàn phai. Vậy thì "bai" nhé (*đi nhanh*).
- Diệc :** – Ôi hỡi quá. Em mà không gặp chị thì...
- Chị Hớn :** – Mày xinh đẹp trông cứ hơi hớ... thế này, đứa con trai nào nhìn thấy mà chẳng mê. Nếu tao là đàn ông tao cũng xào nấu mày thành nhựa mận.

- Diệp :** – Ối chị nói nghe phát khiếp.
- Chị Hớn :** – Đây này mà thấy không (*kéo tay Diệp vào ngực mình*) : "thằng chồng tao nó hút hết của tao ra bã đây này". Mà liệu mà giữ kéo tước trên giàn mướp đây !
- Diệp :** Thế lúc chị bị tước trên giàn mướp chị có sợ không ?
- Chị Hớn :** (*cười khành khạch*) : – "Con khi, sau này lên thớt rồi khắc biết"
- Diệp :** – Lên thớt, hoá ra mình là con cá à ?
- Chị Hớn :** – Thôi con nỡm, đổ ốc ra chị bán cho rồi bôi bùn vào mặt mà về nhà trọ. Từ nay ra đường phải che mặt lại hoặc tự làm xấu đi cho bọn con trai nó đỡ dòm ngó nghe chưa... ?
- Diệp :** – Trông chị Hớn khù khờ mà khôn ngoan thế. (*đổ ốc cho chị Hớn rồi đi*)
- Chị Hớn :** – Thời buổi này, con gái nhà quê nghèo khó tìm ra thành phố kiếm ăn cũng khổ trăm bề. Không biết cách giữ gìn phòng ngừa để ểnh bụng ra thì khổ cả đời đó.
- Giang Phúc :** – Chị ơi, chị gì ơi. Tôi tưởng cô gái bắt ốc vừa rồi ở đây.
- Chị Hớn** (*nhìn Phúc có vẻ trí thức*) : – Em nó vừa về. Anh là bạn hay người nhà cô gái ?
- Giang Phúc :** – Dạ... là... bạn quen biết chị ạ ! Trước kia em cũng rất đam mê với nghề cua ốc, cũng đánh bưng, đánh te kiếm sống ở đồng làng.

Chị Hớn : – Trông cậu cũng chừng chạc đàng hoàng, lẽ thường là "*thấy người sang bắt quàng làm họ*". Vậy mà một cô gái quê mùa nghèo khổ mà sao cậu cũng quan tâm.

Giang Phúc : – Thưa chị em cũng xuất thân là một thanh niên làng quê lên phố, gặp người cùng cảnh ngộ như mình, muốn được giúp đỡ bạn khi còn bỡ ngỡ làm ăn ở chốn Hà thành.

Chị Hớn : – Thời buổi này mà vẫn còn người bạn như anh là hiếm đấy. Nếu vậy hẹn giờ này ngày mai anh tới đây là sẽ gặp cô gái.

Giang Phúc : – Được chị giúp đỡ thế này, em xin cảm ơn chị. Chào chị em về nhé. (*đi khuất*)

Lớp 2

Chị Đoan : – Chị Hớn ơi, đã gom đủ ốc cho tôi chưa ?

Chị Hớn : – Mợ Đoan đó à... Ngày hôm nay toàn ốc to chị mua bao nhiêu cũng có. (*Đoan nhìn rổ ốc.*)

Chị Đoan : – Úi cha cha ! Toàn ốc nhồi to, ngon quá, tôi gặp may rồi. Chị Hớn này, chẳng mấy khi được khoe với chị. Tôi vừa được cấp trên đề bạt làm Phó Giám đốc kinh tế. Muốn tổ chức bữa liên hoan ốc nhồi đặc sản, uống với rượu thơm nếp cái hoa vàng, để khao xả lảng các sếp cùng anh chị em cơ quan.

Chị Hớn : – Thế mợ định làm mấy món ?

- Chị Đoan :** – Dầm bảy món : ốc nướng, ốc luộc, ốc sào, ốc chiên bơ, ốc nấu chuối đậu phụ, thịt ba chỉ ... đủ gia vị, rau sống xường xồng, tíu tồ. Thêm đĩa tép nhảy...
- Chị Hớn :** – Ếch tằm bột rán giòn...
- Chị Đoan :** – Đúng ! Và món tép đĩa nữa.
- Chị Hớn :** – Là ba ba, rùa rùa à ? Món này là các sếp ưng nhất đấy.
- Chị Đoan :** (*bống thở dài*) : – Mừng thì mừng thật đấy nhưng lại thấy lo.
- Chị Hớn :** – Sao mà lo hả mợ ?
- Chị Đoan :** – Được lên làm lãnh đạo là vinh dự nhưng họ lại tiến cử cho đi học để lấy bằng tại chức cử nhân kinh tế.
- Chị Hớn :** – Thế thì mừng quá sao mợ lại lo. Mợ học xong lấy bằng cầm tay thì cái chức Giám đốc chẳng vào tay mợ thì vào tay ai.
- Chị Đoan :** – Vẫn biết thế, nhưng bận trăm thứ việc tâm trí đâu mà học. Bởi vậy, chị tìm xem giúp cho người đi học thay tôi, tôi chỉ cốt có cái bằng thôi.
- Chị Hớn :** – Biết tìm ai nhỉ... à à phải rồi cái Diệc, cái Diệc em gái họ nó vừa học xong lớp 12. Nó học giỏi thi toàn đỗ đầu... Chỉ vì bố mẹ nghèo mà không có tiền để vào đại học.
- Chị Đoan :** – Ôi thế thì chị giúp cho tôi đi...
- Chị Hớn :** – Mợ kết cái Diệc thì xong ngay. Nó ở khu nhà trọ gần nhà mợ đó...
- Chị Đoan :** – Thế thì tốt quá. (*Chị Hớn nhìn thấy Diệc ra*)

Chị Hớn : – Ô kìa may thật là may ! Vừa nhắc đến tên là có mặt ngay. Này Diệc ơi...

Diệc : – Có việc gì thế chị Hớn ? (với Đoan) Chào cô ạ !

Chị Hớn : – Giới thiệu với vợ Đoan, đây là em Diệc người mà vợ cần gặp. Còn giới thiệu với Diệc đây là vợ Đoan bạn quen của chị.

Chị Đoan : – Trông em xinh xắn, thông minh đấy ! Em học lớp mấy rồi ?

Diệc : – Dạ ! Cháu tốt nghiệp lớp 12 rồi ạ !

Chị Đoan : – Em gọi bằng chị thôi cho nó trẻ lại dễ xưng hô.

Diệc : – Dạ...

Chị Đoan : – Chị định nhờ em một việc nếu em nhận lời chị sẽ trả công em 500 ngàn đồng một tháng.

Diệc : – Dạ cháu... à em.... mới ở quê ra, còn khờ dại lắm chẳng biết làm gì đâu...

Chị Đoan : – Nghe chị Hớn giới thiệu chị tin là em làm được. Chẳng là thế này : Cơ quan chị cử chị đi học để lấy bằng đại học kinh tế tại chức, mà công việc thì tối ngày, hơn nữa chị không đủ sức khoẻ đâu mà theo học. Chị chỉ cần ghi tên lấy danh thôi, còn nhờ Diệc đi học thay cho chị.

Diệc : – Dạ, việc đó... Thưa chị em sợ lắm không học được đâu. Họ phát hiện ra thì chết em...

Chị Đoan : – Lo gì em, lớp học hàng trăm người, lại chỉ học ban đêm. Tuần ba buổi ai biết đâu mà sợ. Có nhiều người

học thuê lắm. Ngay cơ quan chị trước đây cũng ối người đi thuê học đấy. Miễn là em phải học thật tốt để trả bài. Khi điểm danh em cứ xưng tên chị ai biết đấy là đâu.

Chị Hón : – Mợ Đoan đã cho biết thế em còn sợ gì nữa, giả sử có bị lộ, mợ Đoan thiếu gì tiền, lo lót cho thầy là êm hết.

Diệp : – Các chị cho em suy nghĩ thêm, có gì tối nay em sẽ trả lời được không ạ ?

Chị Đoan : – Được... em cứ suy nghĩ cho kĩ. Riêng chị, chỉ lo em là gái quê lên phố. Em lại xinh đẹp phải cẩn trọng giữ gìn. Nhưng cũng phải biết dũ dần lên, phải tinh quái, khôn ngoan thì mới sống được ở đất Hà thành. Em có thấy bọn cave ở phố kia không ? Toàn là gái thôn quê cả đấy, mà bây giờ cũng là cú là cáo cả rồi : Cứ thế nhé ! Nhận lời thì tối nay đến không nhận thì thôi để chị tìm người khác. Nào chị Hón đem ốc ngay cho tôi nhé. *(Đoan đi)*

Chị Hón : – Chị cứ về trước em mang ốc đến ngay. *(với Diệp)* Thế là em gặp may rồi. Trước muốn học thì vì bố mẹ nghèo không có tiền để học, còn bây giờ là để mở mang kiến thức mà sống giúp ích cho mình. Cần gì bằng hả em !

Diệp : – Vâng ! Để em suy nghĩ thêm chị ạ !

Chị Hón : – Thôi... về nhà tắm táp đi. Tối nay chờ chị đến nhà em trọ, chị sẽ đưa em sang nhà mợ Đoan, Diệp nhà.

*(Hai người đi - sân khấu vắng - nhạc chuyển lớp.
Chuyện xảy ra sau đó ít lâu - Phúc thơ thẩn trên bờ đê*

khi nắng chiều đang xế! Tiếng sáo diều vi vu, trăm bóng. Diệc ở hồ đi lên.)

- Giang Phúc :** – Kia Diệc em, hôm nay kiếm được nhiều ốc không ?
- Diệc :** – Ôi ! Thầy Giang Phúc, thầy đi ngắm cảnh hồ à ?
- Giang Phúc :** – Biết Diệc vẫn đi đánh giậm anh ra tìm em đó.
- Diệc :** – Thầy ra tìm em có việc gì ạ ?
- Giang Phúc :** – Thế này Diệc nhé, ở đây không phải là lớp học em đừng gọi là thầy, hãy xưng hô là "anh", "em" cho tiện.
- Diệc :** – Dạ...
- Giang Phúc :** – Anh biết em đã lâu, mấy lần định gặp em để hỏi đôi điều mà chưa có dịp.
- Diệc :** – Sao thầy lại biết em ạ ?
- Giang Phúc :** – Dễ thôi... Một lần thấy em đi giậm trên Hồ Tây về. Anh đã bí mật đi theo em đến khu nhà trọ. Thế là anh đã biết tất cả. Anh đâu ngờ em lại là học trò của anh. Cho anh hỏi thật, em học thay chị Đoan chị ấy trả bao nhiêu tiền một tháng ?
- Diệc :** – Dạ năm trăm ngàn một tháng... nhưng sao thầy biết ?
- Giang Phúc :** – Sao anh lại không biết. Chưa khi nào một cô gái trẻ như em mà lại đi học tại chức đâu...
- Diệc :** – Dạ thưa thầy... Mong thầy thương hoàn cảnh của em, thầy đừng đuổi em nhé...
- Giang Phúc :** – Đấy... lại thầy rồi. Nếu em cứ "thầy", "trò" là thầy không thể làm ngơ. Em hãy nói cho thật đi. Mục đích em học để làm gì ?

Diệp : – Dạ. Em muốn được học để có kiến thức, không cần bằng, không cần tiền ! Học thầy, học bạn... để biết cách sống, cách làm ăn thay đổi số phận của em và của gia đình em. Bố mẹ em bệnh tật đau ốm nghèo lắm. Em mong thầy thương đừng đuổi em thầy nhé.

Giang Phúc : – Việc đi học thuê của em, anh sẽ báo cáo Ban Giám hiệu nhà trường, không thể bỏ qua được. Nhưng em yên tâm, Nhà trường sẽ tìm cách giải quyết hợp tình, hợp lí. Còn gia cảnh của em anh đã biết hết cả rồi. Bố em là thương binh. Mẹ em thì ốm đau tật bệnh nhà ba chị em, em là lớn nhất, đúng không nào ?

Diệp : – Sao ? Vì sao mà anh lại biết tường tận gia đình em ?

Giang Phúc : – Quê anh ở làng Lại Yên cạnh làng em mà.

Diệp : – Anh ở làng Lại Yên ? Vậy là chỉ cách làng em một cánh đồng cò bay thẳng cánh.

Giang Phúc : – Diệp ơi, anh còn nhớ như in những khi đồng vắng. Đàn diệp, đàn cò về kiếm ăn đậu trắng cả đồng. Anh cũng từng đi xiếc, đi te kiếm con ốc, con tôm. Bởi vậy lần đầu gặp em ở Hồ Tây lên đã khiến lòng anh xao động. Diệp ơi ! Mẹ anh mất sớm, cha bỏ con đi lấy vợ hai. Anh được bà ngoại nuôi. Rồi khi lớn lên, vừa đi học, vừa đi xiếc, đi te kiếm sống nuôi bà. Tuổi thơ anh ngập tràn đồng nước. Chấp chênh như cánh diệp, cánh cò. Người anh mảnh khảnh, chân gầy cao như con giang, con sếu nên dân làng còn gọi là Giang. Thế rồi học hết lớp 12 anh thi đỗ ngay vào đại học. Lên

phố vừa học, vừa làm thuê rửa bát, lau nhà. Làm đủ mọi việc để có tiền ăn học. Thật diễm phúc cho anh khi tốt nghiệp anh đỗ loại ưu, được giữ lại làm giảng viên, từ đó. (*Hón xông xộc vào.*)

Chị Hón : – Ở kia, Diệc sao còn đứng ở đây để chị chờ mãi ở nhà. Có kiếm được nhiều ốc không ? Sao không đem về để chị bán cho người ta chứ.

Diệc : – Dạ... em xin giới thiệu với chị đây là thầy giáo của em.

Chị Hón : – Ôi chào thầy... à chào chú... Tôi không biết, mong chú bỏ quá cho...

Giang Phúc : – Dạ thưa chị, vì em mà chị phải chờ lâu. Kìa Diệc, em giao ốc cho chị để chị còn về bán cho khách chứ. Anh cũng phải về ngay đây. Hẹn Diệc lần sau nhé. Chào chị em về. (*Phúc đi.*)

Chị Hón : – Chú về. Thông cảm cho vì chị không biết chú ! (*với Diệc*) con bé này tầm ngấm tầm ngấm mà bây giờ ghê quá, چرا đồ cả thầy giáo rồi à ?

Diệc : – Cưa kéo gì chị ơi. Suýt thì em bị đuối học đấy !

Chị Hón : – Sao mà bị đuối ?

Diệc : – Thầy giáo biết tống em đi học thuê cho cô Đoan, may mà...

Chị Hón : – May sao ?

Diệc : – Thầy giáo là đồng hương, ai ngờ ở ngay cạnh làng em đấy. Thầy nói sẽ báo cáo Ban Giám hiệu về trường

hợp của em và tìm cách giải quyết. Em đã làm một việc sai quá chị ạ.

Chị Hớn : – Thảo nào, tao ra từ lâu, tao thấy mày cứ lúng ta lúng túng. Thôi sai thì sửa em ạ. "Đánh kẻ chạy đi" chứ ai "Đánh kẻ chạy lại" !

Diệp : – Vâng, chị nói thế em cũng đỡ lo. (*đưa giỏ ốc cho Hớn*) Ốc đây, em về nhé. (*Diệp đi thì Doan ở hướng khác ra.*)

Chị Doan : – Chị Hớn ơi... còn ốc nhồi bán không chị ?

Chị Hớn : – Ốc thì có đây nhưng khách đặt mua rồi.

Chị Doan : – Tôi có khách đột xuất, biết anh ta rất thích món ốc nhồi, nhưng lại phải do chính tay tôi chế biến. Vì thế nên tôi không muốn đưa ra cửa hàng đặc sản. Vừa được tiếng thật thà tình cảm và càng dễ nói ra cái chuyện cày nhờ. Tôi chỉ cần mua 5 cân thôi cũng được.

Chị Hớn : – Nhưng khách đặt mua ốc của em cũng là chỗ quen. Dãy dài quá nhỉ.

Chị Doan : – Nếu chị có ốc đây thì cứ để cho tôi. Nói thật với chị là chuyện thuê cái Diệp đi học thay tôi bị lộ tẩy rồi. Anh ta là cán bộ tổ chức. Mình không khéo thì bị đuổi việc, mà cả cái Diệp cũng gay go.

Chị Hớn : – Thế thì chị đem cả giỏ ốc của cái Diệp về. Em phải chạy ngay lên chợ tìm mua ngay cho khách của em vậy.

Chị Doan : – Thế thì nhất chị Hớn rồi. (*Cả hai đi, nhạc chuyển lớp.*)

Lớp 3

Chuyện xảy ra sau 5 năm, Diệc học xong khoá đại học tại chức, vẫn quán hàng bên hồ nước.

- Phát Hối** (ra trong dáng dấp của kẻ khát tình vụng trộm) :
– Hối ơi... cô Hối ơi... (vỗ tay ám hiệu vẫn lặng im ghé tai nghe rồi tiếng nhỏ nhẹ) Hối ơi... Em Hối ơi... (quát) Ở kìa Hối !
- Chị Hối** (giọng ngái ngủ) : – Ai đó ? Đang ngủ mệt chết cha lại cứ Hối... Hối... Hối Hối cái gì... (dụi mắt)
- Phát Hối** : – Chưa lặn mặt trời đã ngủ say như chết, gọi hết cả hơi. Ra anh bảo cái này.
- Chị Hối** : – Ai đấy ?
- Phát Hối** : – Anh đây – Phát đây.
- Chị Hối** : – Phát nào nhỉ ?
- Phát Hối** : – Mới gặp nhau cuối tuần mà chóng quên thế ?
- Chị Hối** : – Tưởng ai. Anh Hối đấy à ?
- Phát Hối** : – Có ra thì ra, cứ nằm đấy "ăn ốc nói mò". Tóc mới xanh đen thế này hỏi đầu nữa mà hỏi. Hối ơi... ra đi em, anh có thông tin mới về cái Diệc đây.
- Chị Hối** : – Há ... cái Diệc đi thi về... có đỗ không ?
- Phát Hối** : – Chưa chi đã hỏi "có đỗ không" ? Muốn nghe thông tin mới mà lại nghe suông à ?
- Chị Hối** : – Thì cứ nói đi... rồi muốn gì sẽ được nấy.

- Phát Hối :** – Mấy bạn hứa hão, bị cô lừa rồi, đây chẳng đại.
- Chị Hớn :** – Gớm nào... chưa chi đã chắc lép. Nói đi, cái Diệc thi có đỡ không ?
- Phát Hối** (*hát nghêu ngoa*) : – Ha ha... Con cò con vạc con nông
Con Diệc thi đỡ ... a... lấy chồng nay mai.
- Chị Hớn :** – Nó đỡ đại học rồi à. Ôi thế thì thật là mừng...
Nhưng sao mà anh lại biết nó sắp lấy chồng ?
- Phát Hối :** – Cô em nằm viện hơn một năm mới về nên chưa biết
biệt tài thu thập thông tin vĩa hè của Phát. Phát đổi
mới tóc đen rồi nhé !
- Chị Hớn :** – Ở Phát hói... nay đổi thành Phát tóc đen à ?
- Phát Hối :** – Ở thế ra từ nãy chưa mở mắt mà nhìn một mới
đây sao ?
- Chị Hớn** (*nhìn đầu Phát*) : – Ừ nhỉ ! Thì ra anh ăn nhiều ốc
nhồi, tóc nó mọc ra thật, ngắm đẹp tuyệt vời.
- Phát Hối :** – Bà... đúng là bà tằm. Người đâu cứ như mơ. Bây giờ
có đủ tóc đỏ, tóc đen, tóc vàng. Thích màu gì cũng
có tuốt...
- Chị Hớn :** – Thế còn chuyện cái Diệc nó lấy ai mà bảo nó sắp
cưới chồng ? Có phải thầy giáo Giang Còi không ?
- Phát Hối :** – Ở kia, cái bà này nhằm lẩn lung tung. Giang Còi là
diễn viên hài gặp nhau cuối tuần chứ !
- Chị Hớn :** – À quên thầy giáo Giang Phúc - dang tay làm phúc.
Tôi nhớ rồi... Thế còn vợ Đoan đã được đề bạt lên
Giám đốc chưa ?

- Phát Hối :** – Mợ Đoan nào nhỉ ?
- Chị Hớn :** – Cái chị ở ngôi nhà lầu bốn tầng gần chỗ cái Diệc trọ đấy.
- Phát Hối :** – À cái mụ Đoan đồng đánh như trong phim *Xuân tóc đỏ* phải không ?
- Chị Hớn :** – Đở đen gì, tôi có xem phim đâu mà biết.
- Phát Hối :** – À ... nhớ rồi con mụ Phó Giám đốc háo danh, thuê cái Diệc đi học thay, tướt vỏ chuối rồi.
- Chị Hớn :** – Tướt vỏ chuối là sao ?
- Phát Hối :** – Tôi nghe mọi người kể lại rằng : Cái anh giáo trẻ Giang Phúc đấy yêu cái Diệc.
- Chị Hớn :** – Chuyện ấy biết rồi, khổ lắm. Đang hỏi chuyện mợ Đoan lại quàng sang chuyện cái Diệc.
- Phát Hối :** – Thì cũng phải kể hết đầu đuôi... đã thế tôi không kể nữa.
- Chị Hớn :** – Thôi thôi, xin lỗi, tôi nghe... kể đi nào.
- Phát Hối :** – Thầy giáo Giang yêu cái Diệc say đắm. Mua đủ loại sách vở giúp người yêu học hành, còn làm vệ sĩ bảo vệ cái Diệc nữa. Cái anh giáo này cũng lạ. Cô con gái vị Tổng Giám đốc quyền thế yêu tha thiết, nếu cưới cô ta làm vợ thì suốt đời anh giáo sẽ xênh xang mũ cao áo dài, nhà lầu, xe hơi... Vậy mà anh giáo lại yêu cái Diệc suốt ngày mò cua, bắt ốc, tướt váy, thối thây...
- Chị Hớn :** – Cái anh này ăn nói linh tinh quá.

Phát Hối : – Người ta đang cao hứng kể cho mà nghe lại cứ xen vào... đã thế nghỉ cho khoẻ.

Chị Hớn : – Nay anh đâu có biết anh giáo và cái Diệc là đồng hương cùng làng, cùng cảnh ngộ như nhau, vì thế mới có tình yêu bền chặt. Người yêu mà chỉ cây đồng tiền, cây quỳên thế... là dễ đứt gánh giữa đường.

Phát Hối : – Thảo nào anh giáo trẻ quan tâm đến cái Diệc thế.

Chị Hớn : – Thật mừng cho cả hai người.

Phát Hối : – Chưa hết, mọi người còn kể, anh ta đã giúp cái Diệc lấy được cả bằng đại học rồi.

Chị Hớn : – Cả cái Diệc cũng có bằng đại học ?

Phát Hối : – Nghe nói anh giáo đã báo cáo về trường hợp đi học thuê của cái Diệc. Nhà trường đã loại tên bà Đoàn khỏi danh sách, báo cáo về cho cơ quan xử lí. Còn cái Diệc năm sau được phép thi "đầu vào" và đi học堂堂 hoàng bằng cái tên của mình.

Chị Hớn : – Thế cơ à ? May cho cái Diệc quá. Còn bà Đoàn thì sao ?

Phát Hối : – Bà Đoàn à, bà ta bị kỉ luật là đúng lắm rồi. Đã kém cỏi, lại háo danh. Học thì dốt không có kiến thức lại thích làm lãnh đạo nên mới mua bằng thuê người học thay để lấy bằng. Họ bảo kì này mọi tiêu cực đó phải đấu tranh loại bỏ.

Diệc (reo lên) : – Ôi chị Hớn, chị Hớn có nhà, anh Giang ơi mau lên.

Chị Hớn : – Diệc đó ư... (*ôm Diệc*) Diệc !... Diệc ơi, căn bệnh hiểm nghèo suýt nữa thì không được gặp em...

Diệc : – Nghe tin chị ra viện thì em đang bận ôn thi ở xa nên không về thăm chị được. Đã gần hai tháng trời mà nay chúng em mới về đây. Chị tha lỗi cho em nhé !

Giang Phúc : – Chị Hớn... chị có nhớ em là ai không ?

Chị Hớn : – Nhớ chứ... Chú là thầy giáo Giang Phúc. Một người thầy đức độ và có tài, có một trái tim yêu tràn đầy. Chú đã chấp cánh cho cái Diệc bay lên đó. Chị rất mừng, xin chúc mừng cả hai...

Phúc và Diệc : – Cảm ơn chị.

Phát Hối : – Xin chúc mừng thầy Phúc, thầy còn nhớ tôi không nhỉ ?

Giang Phúc : – ... Anh là Phát... Hoàng Phát – Trưởng phòng Thương mại quận... phải không ?

Phát Hối : – Vâng ! Đã năm, sáu năm mà thầy vẫn nhớ.

Giang Phúc : – Diệc này... Anh Phát đây cũng là học sinh. Anh học trước em một khoá (*với Phát*) còn đây... (*chỉ Diệc*).

Phát Hối (*ngượng gãi đầu*) : – Chúng tôi đã biết nhau rồi thầy ạ !

Chị Doan (*reo to*) : – Ôi ... xin chào cả nhà. Gồm chị Hớn có việc gì mà khách vui vẻ thế này...

Chị Hớn : – Ôi vợ Doan ! Tôi vừa nhắc tên vợ xong.

Chị Doan : – Nghe tin chị ở viện về mạnh khoẻ, tôi đến thăm mừng gọi là có chút quà. (*đưa túi quà*)

Diệc : – Chúng em cũng thế. (*đưa túi quà rồi nói với Doan*)

– Cô Đoan ơi ! Nhân gặp mặt cô ở đây, một lần nữa mong cô hiểu cho cháu.

Chị Đoan : – Thôi đừng nhắc lại chuyện ấy nữa Diệc ạ.

Giang Phúc : – Thưa chị Đoan, chị thông cảm cho tôi... vì nền giáo dục nước nhà phát triển. Chị muốn học thực sự tôi hứa sẽ giúp chị học tập thành công. (*nhạc bài ca Người giáo viên nhân dân ngân vang*)

– HẠ MÀN –

ĐÌNH THẢO

Tron niềm tin

KỊCH HÁT DÂN CA BẮC – TRUNG – NAM
(Chuyển thể từ một số truyện ngắn
về Nhà giáo Việt Nam)

Nhân vật

- NGƯỜI DẪN TRUYỆN
  - ÔNG GIÁO   Hoàng Đức Quảng
  - BÀ GIÁO   Hiền Nhân
  - QUỐC TƯ   Con nuôi ông bà giáo
  - HẠNH   Người thiếu phụ, mẹ đẻ Tư
  - TRƯỜNG PHÚ   Kẻ bội bạc
  - Cùng một số học trò của ông giáo
- (Chuyện kịch xảy ra tại nhà ông giáo cạnh bến sông. Không gian ước lệ)
-

MỞ MÀN

Lớp 1

Trong nền nhạc *Bài ca người giáo viên nhân dân* ngân vang.

Người dẫn truyện : – Kính thưa... (*theo đối tượng khán giả*)

Vì lợi ích mười năm trồng cây

Vì sự nghiệp trăm năm trồng người

Lời Bác Hồ là chân lí sáng soi

Niềm kiêu hãnh cuộc đời nhà giáo

Có hạnh phúc tương lai phải biết tầm sư học đạo

Biết tích tụ tinh hoa thơm thảo của loài người.

Hò Đồng Tháp

– Hò ơ ơ...

"Trong đầm gì đẹp bằng sen

Lá xanh bông trắng lại chen nhị vàng

Nhị vàng bông trắng lá xanh

Gần bùn mà chẳng ơ ơ ... hôi tanh mùi bùn."

Hát Lí cây bông

– Lá xanh bông thắm

Mùi hương tỏa lan (*Dân làng ơi !*)

Hoa thơm tấm lòng thơm thảo (*Ơi người ơi !*)

Toả lan gió đưa thơm nồng
Ươm trồng người lớn khôn
Tình yêu thương con người
Xây cuộc đời thắm tươi

Nói :

– Nhân hôm nay... (*ngày lễ, kỉ niệm ...*)

Đội văn nghệ... trình diễn vở kịch hát dân ca ***Trọn niềm tin yêu***

Kịch bản...

Đạo diễn...

(*Tắt đèn, âm nhạc ngân lên bài hát **Rừng cây đời người**. Ông bà giáo mặc lễ phục ngực đỏ huân chương, kỉ niệm chương, bà ôm hoa, ông cầm bó hương đi ra đứng trên bục cao. Lời người dẫn truyện âm vang.*)

Dẫn chuyện : Người dân quê tôi vẫn gọi là ông bà giáo. Rất ít khi gọi tên thật ông là Hoàng Đức Quảng và tên bà là Đỗ Hiền Nhân. Nhà ông bà giáo ở cạnh bến sông trong ngôi nhà cổ được trạm trổ hoa văn khang trang sáng đẹp. Hai ông bà chỉ sinh được người con trai duy nhất là Hoàng Quốc Trụ. Năm bảy chín, người con đi nhập ngũ và đã chiến đấu hi sinh ở mặt trận Tây Nam. (*Nhạc trầm hùng, ông bà giáo mang hương hoa đến tượng đài lấp sau cánh gà chấp tay cúi đầu trong tiếng hát nghẹn ngào.*)

LỚP 2

LÍ CHIỀU CHIỀU

- Nghẹn ngào không nói nên lời thương bao tình thương tháng năm ông bà mong ngóng mãi không thấy tin con về. Nay con đã về. Con nằm đây mẹ cha thấp nhang thơm này...

(*âm vang tiếng người con*) : Mẹ !... Mẹ Hiền Nhân ơi... Bố Quảng ơi... con là Quốc Trụ đứa con trai yêu dấu của bố mẹ đây mà... (*hát*)

- Hôm nay con đã về quê mẹ... sau nhiều năm xa vắng. Cảm giận kẻ thù kia, chúng thay đen đổi trắng khiến con xa mẹ mãi rồi (*chuyển bài Lòng mẹ*).

- Lòng mẹ bao la như biển Thái Bình dạt dào

Tình mẹ tha thiết như dòng suối hiền ngọt ngào

Lời ru êm ái như đồng lúa chiều rì rào

Tiếng ca êm đềm trăng tà soi bóng... mẹ yêu... (*tiếng hát nhỏ dần*)

Thương con năm tháng héo mòn.....

Trọn niềm tin yêu nuôi con đến ngày lớn khôn.....

Bà Nhân (*mê sáng*) : - Kia Trụ... Quốc Trụ con đó ư ? Con đã về đó ư, lại đây, lại đây với mẹ.

Ông Quảng : - Bà Nhân... kìa bà làm sao thế ? Quá thương con thành ra bà cứ mê sáng thế này... Tôi đây... Đức Quảng đây... giáo Quảng đây... có phải thằng Trụ đâu bà ?

Bà Nhân : - Trời ơi. Thì ra là ông à ? Tôi cứ ngỡ thằng Quốc Trụ... (*lại mê sáng đầy ông ra*)... Không !... Ông ơi... rõ

ràng thẳng Trụ... thẳng Trụ nó về... Kia Trụ ơi đợi mẹ với đừng đi... Mẹ Nhân của con đây (*chạy đi*)

Ông Quảng : – Thế đây bà con ạ ! Bao năm ngóng tin con không thấy, đến khi biết tin con hi sinh rồi lại đưa hài cốt con về đây làm bà ấy đôi khi mê sảng thế này... Vì vợ chồng tôi chỉ sinh được nó là đứa con trai duy nhất. Con đã chiến đấu hi sinh vì độc lập tự do... nay vợ chồng già, chỉ còn chung vui với đám học trò. Dạy dỗ, bảo ban, vun đắp thêm cho kiến thức học hành đỗ đạt (*một lớp học trò riu rít đến với ông*).

Trò A : – Ông ơi !

Trò B : – Bà ơi (*cùng vui múa hát xoè hoa dân ca Thái Tây Bắc*)

Hát xoè hoa :

Là niềm sướng vui. Con xin báo một tin vui. Hai đứa con đỗ đại học rồi. Hoa đỗ Trường Giao thông Vận tải. Xuân đỗ ngay Sư phạm thành đô...

Ông giáo : – Ông xin chúc mừng, chúc mừng hai cháu là kĩ sư tương lai mơ ước tràn đầy.

Học trò (*hát tiếp*) : Đợi chờ bấy nay.

Giấy báo đỗ cầm trong tay.

Cho bố công ôn luyện từng ngày.

Ông Hướng dạy đơm hoa kết trái.

Thi đỗ cao nay cả nhà vui.

Trò A : – Ông ơi !

Trò B : – Bà ơi ! Bố mẹ con cho con đến mời ông bà giáo đến nhà chung vui liên hoan, mừng ngày chúng con nhập trường đại học.

Ông giáo : – Bố mẹ cháu mời ông bà đến liên hoan à ?

Hai trò : – Dạ đúng thế, chúng con mời ông bà đi ngay ạ !

Ông giáo : – Vậy các cháu cứ về ông bà sẽ đến ngay.

(Tất cả đi - nhạc dạo Bèo dạt mây trôi, trong lời hát người thiếu phụ tay xách làn, tay ôm con từ trong hội trường lững thững ra.)

Lớp 3

Lời hát : Bèo dạt mây trôi chốn xa xôi, con ơi con có hiểu cho mẹ.

Bao tháng ngày mang thai lênh đênh trôi dạt bốn phương trời.

Dù bữa no bữa đói tiếng xấu trên đời, đau xót cho đời vẫn để nuôi con.

Bao héo mòn đêm đêm, sương sa giá lạnh nổi chìm.

Để ngày mai con lớn. Sáng ánh mắt nhìn.

Son sắt một niềm.

Trao gửi vũng tin (*Hạnh bé con vào, định gọi ông giáo, rồi lại thôi.*)

– Không... không... con ơi... mẹ thương... mẹ thương con lắm.

Chín tháng mười ngày mang nặng đẻ đau.
Chỉ vì nhẹ dạ cả tin mẹ đã đến với tình yêu.
Có ai ngờ... có ai ngờ... bố con lại là tên Sở Khanh
phụ bạc.

Hát Lí cái mơn :

Trọn lòng tin yêu. Tình yêu thấm thiết.
Sống chết bên nhau bao lời son sắt với tình yêu.
Dẫu trăm sông ngàn núi vẫn bên nhau vượt đèo.
Nào ngờ đâu, khi gia đình cản ngăn.
Oán trách sao tên Sở Khanh.
Đã gây nên cho mẹ khổ đau.

Nói :

- Con ơi, đắng cay, uất hận, tủi sầu.
Mẹ đành nhẫn chịu mang bầu sinh con.
Nhưng... con ơi. Trước tình cảnh không còn lối thoát
mà mẹ đành dứt ruột bỏ con đi... (gợi)
- Dạ thưa... thưa ông giáo có nhà không ạ ?

Ông giáo : - Ai hỏi gì ngoài ngõ... (ra) kìa chị hỏi tôi có việc gì ?

Thiếu phụ : - Dạ... thưa thầy... (cố tươi tỉnh) Thưa ông ! Con lỡ
bước qua đường con xin ông bố giúp thằng cún con...
để rẽ xuống chợ tí tẹo xong lại lên luôn ông ạ !

Ông giáo : - Được được... thằng cún ra ông bố để mẹ xuống chợ
nào (bế). Úi cún con ngoan nào... (hát) "Vì nhân dân
quên mình vì nhân dân hi sinh"... ấy... cún con ngoan
nào ừ. Thằng cún con kháu khỉnh quá ! Cái miệng,

cái mặt, cái tai này là mai ngày sẽ khá. Tướng làm quan đây. (*ngêu ngao hát, vỗ vế*)

Bà giáo : – Ở kia, ông bố con ai thế?

Ông giáo : – Này bà ơi, trời cho cửa nhà mình rồi!

Bà giáo : – Há? Ông bảo sao? Ai cho cửa nhà mình?

Ông giáo : – À, à. Là tôi trêu bà đó thôi... nhưng nói giả dụ ai đó cho nhà mình đứa bé thế này thì bà có dám nuôi không đã?

Bà giáo : – Sao bỗng dưng hôm nay ông nói những lời lạ quá! Làm tôi cứ phát thèm cả lên. Cho xem mặt thằng cún tí nào... ôi xinh quá là xinh. Thế mẹ nó đâu mà ông lại bố?

Ông giáo : – Mẹ nó xuống chợ một tí nhờ tôi bố giúp cho. (*ngóng nhìn*) Thế mà đi từ bấy đến giờ.

Bà giáo : – Người lạ hay quen... khéo mà...

Ông giáo : – Bà nói gì? Ai lại dám bỏ cục vàng thế này cún nhỉ? Ừ, ông yêu, ông thương. Cu cậu đói rồi đây (*đứa bé khóc*). Ừ, ừ... Ông thương... Ông yêu nín nào mẹ sắp về rồi, để cho cún tí nhé... (*đứa bé khóc to hơn*).

Bà giáo : – Rõ khổ, khóc như đứa trẻ khát sữa, ông đưa tôi bố cho nào. Ông mau vào chợ tìm xem mẹ cháu đâu nhanh lên!

Ông giáo (*cần nhẫn*): – Bảo vào chợ một tí tạo... thế mà đi lâu thế.

Bà giáo : Ừ ừ, ngoan nào... ông đã đi gọi mẹ cho cún rồi đó.

Hát ru con : À... ơi... bé ngoan bé ngủ cho say.

Để ông tìm mẹ... mua dây buộc mình... à ơi... à ơi...

Ông giáo (*ở chợ về*) : – Đúng là mua dây buộc mình bà ạ. Tôi đã đi vòng quanh khắp chợ, tìm khắp nơi ai cũng hỏi mà chẳng thấy đâu.

Bà giáo : – Thế ông có nhớ hình dáng mặt mũi chị ta như thế nào không ? Dong dong cao, thấp bé, hay là to béo ?

Ông giáo (*tả theo diễn viên sắm vai*) :

– Người trông sắc sảo

Vừa khéo vừa xinh

Dáng người tầm tầm

Không cao không thấp

Khuôn mặt xinh đẹp

Trông rất là quen

Hình như là học trò cũ của tôi bà ạ !

Bà giáo : – Học trò cũ của ông ?

Ông giáo : – Đúng ! Vì thế chị ta trao con cho tôi rất tự nhiên, à quên, chị ta còn để lại chiếc làn đây.

Bà giáo : – Ông thử giở làn ra xem có những thứ gì ?

Ông giáo (*mở làn*) : – Một bọc quần áo, tã lót trẻ thơ, một gói sữa bột, một bình sữa nước đã pha... Đây bà cho nó bú ngay đi... Và hai cái phong bì (*dở xem*) cái to dày cộm có lẽ là tiền đấy, để đến tiền triệu bà ạ, còn đây chắc là thư... (Bà cầm xem.).

Bà giáo : – Ô thư chị ta gửi lại cho ông này : "Kính gửi ông giáo Hoàng Đức Quảng".

- Vậy ông bóc ra xem chị ta có dặn gì không ?

(Ông giáo mở thư đọc - Tiếng người thiếu phụ vang lên.)

- Thưa thầy cô ! Em biết thầy cô là người đức độ nên có ý gửi đứa con trai để nương tựa thầy cô. Hoàn cảnh buộc em phải ra đi mà không có ngày trở lại. Mong thầy cô tha thứ ! Vĩnh biệt thầy cô ! Vĩnh biệt con yêu của mẹ !

(Ông giáo đứng lặng giấy lát, giọng nghẹn ngào.)

Ông giáo : - Thế là rõ, người thiếu phụ bỏ lại đứa con trai là người học trò cũ của tôi.

Hát Lí qua cầu : Bà ơi... tôi ngờ... yên thân già.

Bỗng nay trò đem đến đứa trẻ thơ, niềm tin giúp nuôi cho.

Chẳng thể thờ ơ, có nhận nuôi hay tính thế nào ?

Bà ơi đứa bé đáng yêu dạt dào thương yêu.

Nuôi nắng chăm lo làm sao ? Hai thân già, bà tính cho tương.

Không nỡ bỏ vương đứa trẻ thơ, trao cho người để sống thanh nhàn.

Bà giáo : - Nhưng ông ơi còn cháu Vân là con cái Thảo.

Đứa cháu ngoại yêu dấu đang chăm sóc hằng ngày.

Sợ con Thảo trách mẹ thầy tham lam.

Cháu mình thì chẳng quan tâm.

Còn nuôi thêm đứa bé con hoang làm gì ?

Ông giáo : – Bà ơi nhận nuôi vất vả trăm bề
Không nuôi đem gửi đưa đi cho người
Thương tâm cháu lắm bà ơi.

Bà giáo : – Đúng thế ông ơi ! (*hát tiếp Lí qua cầu*)

Lòng tôi cũng... bần khoản lúc đầu.

Sau nhìn đứa bé thương làm sao, người trao đã tin yêu.

Lẽ nào đặng đưa vì tuổi già sống cho an nhàn.

Chuyển giao đứa bé đến trung tâm bảo trợ nuôi
chăm.

Nhân ái, tình thương, niềm tin trao cho mình bỏ nữ
sao đành. Nuôi đứa trẻ khi lắm than đó nghĩa tình là
hạnh phúc gia đình.

Nói : – Mong ông cứ yên tâm. Theo như tôi trộm nghĩ : âu
cũng là lẽ đời mà phúc lộc tổ tiên đã ban cho đứa trẻ
để nuôi. Mai ngày cháu khôn lớn thành người, dẫu
nhọc nhằn vất vả nhưng trong nhà có tiếng trẻ hẳn sẽ
là niềm vui ông a !

Ông giáo : – Ôi ! Thì ra bà với tôi cùng chung ý nghĩ. Thú thực
với bà từ khi thằng Quốc Trụ hi sinh, tôi vẫn ước ao
bà sinh cho một đứa con mà không có được, bà có biết
tại vì đâu ?

Bà giáo : – Ông nói sao ? Lẽ nào ông bị nhiễm chất độc điôxin
mà ông vẫn giấu ?

Ông giáo : – Bà ơi, đúng đó ! Sau khi bị thương ở Tây Trường Sơn tôi được ra Bắc điều trị. Bệnh án bác sĩ đã ghi... nhưng tôi vẫn giấu bà...

Bà giáo : – Trời ơi !... Thảo nào mấy lần sinh sau tôi cũng hoài nghi mà chẳng dám nói ra.

Hát Lí qua cầu (tiếp) : – Lòng tôi bao héo hơn đau buồn.

Lo tìm thuốc uống, lo chạy chữa, nào đông đến tây y.
Chẳng thể sinh con gây buồn thương tháng năm âm thầm.

Càng thêm ước muốn những mong để được con thơ.
Năm tháng tuổi xuân dần trôi. Nay đã già càng khát khao chờ.

Ông giáo (nói) : – Thì ra bà cũng chờ mong khao khát, có đứa con thơ vui lúc tuổi già.

Vậy thì đứa bé này là một bông hoa.

Tôi với bà cùng yêu thương chăm sóc.

Bà giáo (cùng ông hát Cổ điệu ba ngón chèo tàu dân ca Hà Tây) :

– Vun xới hoa, cùng vun xới hoa

Ươm cây đời, xây đời hạnh phúc

Đứa con trọn niềm mơ ước

Ríu rít bên ông bà

Ríu rít chơi vui vầy

Cầm tay cùng múa hát mê say

Niềm tin này hướng tới tương lai.

Học trò A và B : – Hoan hô... ông bà ! Hôm nay vui quá, chắc là ông bà mừng vui đón cháu bé về nuôi ?

Bà giáo : – Đúng đó các cháu ơi... Từ nay ông bà đã có thằng cún. Các cháu năng đến chơi giúp ông bà nhé.

Trò A : – Vâng ạ ! Nào bà cho con bế thằng cún tí tẹo nhé (*bế*). Ôi thằng cún trông kháu khỉnh, xinh quá, Xuân này.

Trò B : – Ủ, cái miệng xinh quá, ông bà ơi, ai đã đem cháu bé về đây ? Hay ông bà đến trại tình thương xin ạ ?

Ông giáo : – Một thiếu phụ xưa là học trò cũ.
Chót yêu thương lắm lỡ sinh con.

Trò B : – Ông bà dạt dào tình thương

Trò A và B : Dang vòng tay ấm giao ước cây đời.

Múa hát Cổ kiêu ba ngấn

Vun xới hoa cùng vun xới hoa

Xây đời, xây đời hạnh phúc

Đứa con là niềm ao ước

Nhân đức thêm sáng ngời

Tha thiết yêu Con Người

Đẹp tình đời nhân ái yêu thương

Việc trồng người sáng mãi tấm gương.

Bà giáo : – Nào bế thằng cún vào nhà để ông bà làm lễ cúng mẹ, xin tổ tiên cho đứa bé được làm con.

(A bế bé, B xách làn, vây quanh ông bà cùng đi vào nhà)

Lớp 4

Người dẫn truyện : Thưa quý khán giả ! (nói trong nền nhạc *Đặng đàn cung* – dân ca Huế)

– Thế là niềm vui của ông bà giáo càng được nhân lên.

Đứa trẻ được ông bà yêu thương chăm sóc tận tình.

Bằng phương pháp giáo dục mới của người thầy giáo giàu kinh nghiệm.

Đứa bé đã trưởng thành. Là một thanh niên thông minh và thành đạt. Một niềm vui lớn sau bao năm nuôi dạy Hoàng Quốc Tư khôn lớn.

Tư là một sinh viên tin học đạt giải Quốc gia, được Đài truyền hình Trung ương phát trực tiếp lễ trao giải, cùng báo chí chụp ảnh đưa tin. Ông bà giáo cùng đám học trò phấn khởi chúc mừng đứa con thành đạt
(hát *Đặng đàn cung*)

Vui tung bừng hân hoan rộn rã làng quê

Bạn bè thân thiết cùng đến chúc mừng

Tặng hoa tươi thơm lòng vui mừng

Cùng múa cùng ca, tình thân ái bạn hữu chan hoà

Gần xa vây quanh ông bà, vui chung một nhà

Trong tiếng nhạc lời ca sắc xuân đậm đà.

Học trò A : – Nào xin mời nâng cốc chúc mừng bạn Hoàng Quốc Tư đạt giải cao môn Tin học !

Tất cả : – Dô... Dô... Dô... !

Học trò B : – Cốc thứ hai, cháu con xin chúc ông bà giáo đã nuôi dưỡng bạn Hoàng Quốc Tư thành đạt hôm nay.

Tất cả : – Dô...

Ông giáo : – Ấy ấy, hươm đã... để thầy nói đôi lời. Mọi thành công, thắng lợi xưa nay phải đâu chỉ phái mạnh, mà râu mà công đâu chính là từ bàn tay nâng niu chăm sóc của người mẹ hiền nhân từ đức độ.

Tất cả : – Đúng đó ! Phụ nữ muôn năm ! Mẹ hiền muôn năm. Dô... trăm phần trăm...

Bà giáo : – Cảm ơn ông, cảm ơn các cháu. Bà chỉ là một cô giáo làng. Khởi đầu của học chữ, học văn luôn ghi nhớ lời ông cha khuyên dạy, dạy bảo. "Muốn con cái học hành thành đạt trước hết cha mẹ phải biết tâm sự học đạo. Con người ta hơn kém nhau chính là sự học. Nhưng cốt yếu của sự học là việc chọn thầy, thứ hai học trò phải có đức, có tâm mới đến có tài, "tiên học lễ hậu học văn".

Tất cả học trò : – Dạ, đúng thế ạ. Xin mời tất cả hãy nâng cốc uống hết lời vàng ngọc để khắc cốt ghi tâm.

Tất cả : – Dô... trăm phần trăm...

Hoàng Quốc Tư : – Thưa cha mẹ và các bạn ! Có được kết quả hôm nay trước tiên là nhờ công lao nuôi dưỡng dạy bảo của cha mẹ, của các thầy cô giáo cùng các bạn khích lệ động viên. Thật đúng như lời ông cha xưa đã nói "Không thầy đố mày làm nên" con xin cảm ơn tất cả. (hát)

Lí trắng soi

Mẹ hiền ơi...

Tình thương yêu đã nuôi con nên người
Tháng ngày trời con nghe ru hời
Tiếng mẹ thân yêu xiết bao ngọt ngào
Vui làm sao, mẹ cha nuôi dưỡng dắt dìu con đi
Đường vinh quang con mãi khắc ghi
Hướng tương lai sáng ngời
Con nhớ ơn cha mẹ mở đường con đi

Tất cả múa hát Lí cây bông

Tương lai đất nước ngày mai đẹp tươi (*Các bạn ơi*)
Hướng theo con đường tin học (*Ta cùng nhau*)
Niềm vui xiết bao tự hào đó là niềm khát khao
Dựng xây nước non đẹp giàu, công nghiệp càng
tiến mau.

Ông giáo : – Nào các cháu, giáng đường đã mở ta cùng dắt tay
nhau vào công ti tin học hàng đầu đất nước (*nhạc Lí
cây bông ngân vang, tất cả đi khuất, chuyển lớp*)

Lớp 5

(Nhạc dạo **Muỗi đốt tứ tung** – hát dô Hà Tây giai điệu hài hước chế
giễu - Trường Phú, gã Sở Khanh mới, có thể, có quyền, lăm tiến,
hợp hĩnh - hát lời cổ)

Muỗi đốt tứ tung : Buồng the buồng trúc, đang êm lại chả êm. Đem
qua anh ra ngoài thêm, muỗi đốt í a tứ tung muỗi cắn tứ tung lại
lung tung, cái râm í a râm tình cái rịch là tình tâm là tứ a tứ tung.

Trường Phú (*diễn tả tính cách hát nhại*): – Hi hi hi cái râm í a râm tình... cái rịch a tình tâm... là tứ í a tứ tung... hí hí hí hí... cứ nhiều tiền thì tha hồ mà ti... mà tí lung tung... khắp các quán hàng... công trường... đến cà phê đèn tỏ đèn mờ xá láng.

Tiếng đế: – Này này đừng cậy tiền nhiều mà ăn chơi trác táng rồi có ngày mắc bệnh hiểm nguy.

Trường Phú: – Đã có Ô kê thì lo quái gì mắc bệnh.

Tiếng đế: – Chẳng mắc bệnh thì sớm muộn đi đêm lăm cũng có ngày gặp ma...

Trường Phú: – Ha... ha... đừng có mà dọa ma đấy nhé, đây còn là bố đẻ của các loại ma cơ. Xưa kia chui lủi là ma bụi, ma bờ, ma chơi, ma xó. Nay có đủ các loại ma : nào là ma cà bông, ma cà chộp, ma híp hóp, ma ruồi bâu, ma tiên nâu, rồi ma tuý...

– Chắc là các vị đều đã biết, thứ nhất là phải có thế, thứ hai có tiền, thứ ba có quyền, thứ tư là gái đẹp.

Kiểu lầy: Trong tay đã sẵn đồng tiền

Sẵn lòng đổi trắng thay đen khó gì

Còn tôi đây cứ gái rượu thì thì

Tiền xoè ra là muốn gì cũng được. (*mở báo*)

– Đây tờ báo hôm qua đăng tin có cậu kĩ sư đoạt giải Tin học xuất sắc, tôi cần phải mục sở thị tìm tới đây, xem thực hư thế nào để tuyển dụng vào doanh nghiệp của mình. (*ngó nhìn*) Ai kia nhỉ ?

Một thiếu phụ sang trọng lịch lãm, thoáng nhìn cũng nhận ra sự từng trải, lọc lõi của mẹ ta. Lẽ nào mẹ ta đến đây cũng để tìm gặp cậu sinh viên tin học ? Trông khuôn mặt xinh đẹp kia rất quen, quen lắm... Mình phải theo dõi xem mẹ cần gặp cậu sinh viên tin học với mục đích gì ? Nếu định hót tay trên thì yên tâm tiền tiền... của ta sẽ bỏ ra mọi giá để mua được cậu ta (*vào khuất*).

Lớp 6

Hạnh (*vai đeo sắc, ngó nhìn phía nhà ông giáo*)

Vẫn ngôi nhà cổ, cạnh bến sông nơi năm xưa gửi trao đứa bé, ai ngồi kia nhỉ ? Trời ơi ! Lẽ nào đứa con ta đã lớn thế này sao ? (*mở báo ra đối chiếu*). Đúng rồi, người và ảnh y hệt như nhau. Ông bà giáo đi đâu nhỉ ? Nếu gặp con lúc này thì làm sao đứa con biết được mẹ đây. (*chợt Tư ra hỏi*)

Quốc Tư : – Chào bà, bà cần gặp ai ạ ?

Hạnh : – Tư... đó ư (*xúc động*) mẹ... mẹ đây mà....

Quốc Tư : – Bà nói gì... mẹ nào cơ ? Cha mẹ cháu lên Ủy ban xã chưa về.

Hạnh : – Ông bà giáo lên Ủy ban hả con... à, bao giờ về hả cậu ?

Quốc Tư : – Dạ cha mẹ cháu lên Ủy ban xã làm thủ tục hồ sơ để cháu vào làm việc ở công ti tin học.

- Hạnh :** – Ôi ! Xin chúc mừng, chúc mừng sự thành đạt của con... (*định đến nắm tay Tư ; Tư lùi tránh*).
- Quốc Tư :** – Xin lỗi có lẽ bà đã nhầm với người nào đó. Tôi với bà thật xa lạ, chưa hề quen biết bao giờ.
- Hạnh :** – Con ơi... đợi ông bà giáo về, trước sau con sẽ rõ. Tư ơi... Tư nghĩa là *nhớ*... mẹ chính là mẹ đẻ của con đây...
- Quốc Tư :** – Cái gì, bà này lạ thật đấy, tôi đã nói : Bà nhầm tôi với người nào đó rồi... Tại sao bà lại cứ xưng xưng nhận tôi là con bà nhỉ ? Mời bà hãy đi đi. Tôi đâu có thời gian để tiếp bà, bà thông cảm. (*bỏ đi*)
- Hạnh :** – Tư... Tư ơi, sau rồi con sẽ rõ... (*Trường Phú ra*.)
- Trường Phú :** – Kia Hạnh... trời ơi Hạnh... thì ra đó là con chúng ta ?
- Hạnh** (*nhìn Phú*) : – Ông là...
- Trường Phú :** – Trường Phú... tôi là Trường Phú đây, lẽ nào Hạnh không nhận ra tôi.
- Hạnh :** – Thì ra là ông à ? Mà sao ông lại mò đến đây làm gì nhỉ ? Chẳng lẽ...
- Trường Phú :** – Hạnh ơi, thì ra đứa bé này là giọt máu của chúng ta ?
- Hạnh :** – Ông đi đi, ông không có quyền gì với đứa bé cả.
- Trường Phú :** – Hạnh ơi đừng giận tôi, ngày đó là tại gia đình, tôi, tôi, vẫn yêu Hạnh thiết tha mà.
- Hạnh :** – Không ! Tôi với ông không còn tình nghĩa gì...

Trường Phú : – Hạnh ơi, hãy bỏ quá cho lỗi lầm của tôi đi, thời mới rồi... "khép lại quá khứ để hướng tới tương lai"... Bây giờ chúng ta đều giàu có rồi... Đứa con trai lại có tài, chúng ta bỏ tiền ra gấp hai trả công ông bà giáo là sẽ lấy lại đứa con trai yêu dấu.

Hạnh : – Không ! Không bao giờ ! Người nhân hậu như ông bà giáo, nhân cách sáng trong trọng đạo, trọng nghĩa nhân. Đâu như kẻ nhỏ nhen ích kỉ cậy thế, cậy quyền. Sống bất nhân thất đức nên cứ ngỡ tưởng có tiền là mua được. Xin mời ông đi cho khuất mắt. Ông đâu còn nhân cách mà nhận nó làm con.

Trường Phú : – Đừng đuổi tôi, tôi van xin Hạnh. Dẫu sao thì nó cũng là giọt máu của tôi. Mong Hạnh hãy tha thứ cho tôi những lỗi lầm. Tôi rất nhiều tiền. Nếu Hạnh không còn thương tôi, tôi xin chuộc lại đứa con. Hạnh cần bao nhiêu tôi cũng trả.

Hạnh (*cười khinh bỉ*) : – Ha ha ha... Tiền bạc, gia tài ông có được bao nhiêu mà đã vội vội khoe khoang ?

Trường Phú : – Một khu biệt thự to đẹp, cao sang với đầy đủ tiện nghi sinh hoạt đắt tiền, rộng 3000 mét vuông, có đủ khu vui chơi văn hoá thể thao sống đẳng hoàng có được không em ?

Hạnh : – Đã hơn 20 năm làm Giám đốc nông trường mà mới xây dựng được có từng đó sao ? Hèn lắm ! Vậy là chưa thấm vào đâu. Dẫu nghèo như tôi, tôi cũng đủ

tiền mua được gấp đôi khu nhà như thế. Tôi và đứa con có tài năng tin học như vậy mà ông trả rẻ thế sao ?

Trường Phú : – Tôi xin Hạnh hãy tha thứ cho tôi. Chúng ta lại về chung sống với nhau. Thì tất cả gia tài gồm khu nhà công nghiệp đầy đủ máy móc hiện đại, khu nông trường sinh thái, hoa trái sinh vật cảnh đầy vườn, khu biệt thự cao sang sẽ là của mẹ con em tất tậ !

Hạnh : – Không ! Mẹ con tôi sao có thể đang tâm về cướp hết gia sản của vợ con ông ?

Trường Phú : – Than ôi ! Con vợ tôi nó hèn lắm, nó đẻ ra một lũ vịt trời. Giàu có như tôi mà không có con trai nối dõi thì buồn lắm, Hạnh ơi...

Lí Chiêu chiêu :

Đời người khó lắm, trăm nỗi buồn vui
Ai thấu lòng tôi, đắng cay ngậm ngùi hôm sớm
Những mong con trai nối nghiệp
Bao khát khao không được
Nay bỗng gặp em con trai em sinh đây rồi.

Nói : – Hạnh ơi ! Dẫu đổi cả gia tài, anh quyết đổi để chuộc lại bằng được đứa con trai.

Hạnh (*chợt nhìn phía bên sông*) : – Ông giáo đã về kia rồi. (*vờ chấp nhận*). Tôi đồng ý nhận lời. Ông hãy tạm lui để tôi gặp riêng ông giáo xem sao, rồi sau sẽ liệu. (*Trường Phú vào khuất thì ông giáo ra*.)

Lớp 7

Hạnh : – Con chào ông giáo đã về... Ông có nhận ra con không ạ !

Ông giáo : (*nhìn Hạnh lắc đầu*) : – Không ! Bà ở đâu đến, bà chờ gặp tôi có việc gì ?

Hạnh : – Dạ thưa thầy ngày xưa em là học trò của thầy.

Ông giáo (*sửng sốt*) : Ra thế... có lẽ đã lâu lắm rồi nhỉ ? Cảm ơn bà vẫn còn nhớ đến tôi. Vậy cuộc viếng thăm này với ý nghĩa gì xin bà cứ nói !

Hạnh : – Dạ thưa thầy, em là học trò cũ của thầy. Xin thầy đừng khách sáo như thế !

Ông giáo : – Thôi cũng được, tôi là người nhiều tuổi hơn, theo tục lệ của người Việt Nam, người nhiều tuổi hơn không cần thưa gửi người ít tuổi. Tôi xin nói, tôi không có nhiều thời gian đâu. Vậy bà cần gì xin cứ tự nhiên.

Hạnh : – Dạ thưa thầy... Em đã chịu ơn thầy... Em là một người đàn bà tội lỗi. Thầy có nhớ đã hơn hai chục năm qua em đã gửi thầy đứa con trai yêu dấu...

Ông giáo (*ngờ ngàng nhìn người thiếu phụ*) : – Vậy bây giờ bà muốn gì ?

Hạnh : – Dạ thưa thầy... xin phép thầy cho mẹ con em được nhận nhau.

Ông giáo : – Tôi... Tôi không có quyền cho hai người nhận nhau hay không nhận nhau. Tôi chỉ nói sự thật để con trai tôi biết bà là mẹ đẻ của nó. Người đã bỏ nó đi từ lúc

nó mới ba tháng tuổi... (trước đó Quốc Tư đã ra lắng nghe tất cả)

– Tư, con hãy ra đây cha nói : Người đàn bà này chính là mẹ đẻ ra con đấy... Hơn hai mươi năm trước bà ta đã đánh lừa được cha, trao gửi cho cha đứa con để trốn chạy. Lí do làm sao thì cho đến nay cha cũng chưa rõ.

Quốc Tư : – Dạ thưa cha... Con chẳng biết ai khác ngoài cha mẹ, đã chăm sóc nuôi dạy con khôn lớn đến nay. Chắc đây là sự nhầm lẫn hay ngộ nhận chăng... ?

Hạnh : – Không ! Cha con nói đúng đó, không thể nhầm lẫn hay ngộ nhận đâu...

Quốc Tư (đến bên cha) : – Thưa cha... Con tin sao được... đã hơn hai mươi năm nay lẽ nào cha mẹ nuôi con đã giấu kín chuyện này (gục vào ngực ông giáo). Cha nói đi.

Ông giáo (vuốt đầu con) : – Tư ơi ! Cha mẹ đã coi con là con đẻ nên không nói ra sợ con buồn. Nhưng nay bỗng mẹ con trở về thì cha không thể giấu con. Sự thật bà đây là mẹ đẻ của con.

– Hãy nắm lấy tay mẹ đi con... Chính con là giọt máu rơi của bà... (Hạnh chìa tay ra. Trên tay Hạnh đeo dây xuyên vàng, nhẫn ngọc đất tiền lấp lánh. Tư nhìn mà lòng bối rối.)

Quốc Tư (nói riêng) : – Lẽ nào sự thật là mẹ đẻ đây ư... Không ! (vói Hạnh) Dạ thưa bà. Bà là người giàu có. Vậy vì sao mà bà lại bỏ con ? Bà đã đang tâm bỏ con đi, sao còn trở về nhận lại làm gì ? Đúng vậy thì bà cứ đi đi...

Hạnh (nghe ngào quỳ xuống chân con) : – Con... con cứ xỉ vả mẹ đi, một người mẹ tội lỗi... hư hỏng... thiếu trách nhiệm, thiếu tính người... Tư ơi...

Hát Lí mĩ hưng

Mẹ bỏ con, đi biệt tăm, từng ấy năm trời
Nào ai thấu hiểu biết bao điều gian lao tủi sầu
Lòng mẹ quặn đau từ khi sinh bé
Vắng lời hát ru... xót xa, đói cơm khát tình thương
Gió mưa, đêm trường buồn thương ngối ôm con khóc
Trách quân đen bạc dứt tình, nên đành bỏ đi
Cảm ơn ông bà... thương tình... bao bọc che chở...

Nói : – Thế là mẹ phiêu bạt vào Sài Gòn gặp người đàn ông Nam Bộ. Khi vợ con ông ta theo cha, mẹ sang định cư bên Mĩ. Hai cảnh ngộ "rỏ rá cạp lại" chung sống bên nhau.

Từng ấy năm trời mẹ dành dụm chất chiu.
Nên mới được như vậy... Đến nay đất nước mở cửa.
Vợ con ông ta bên Mĩ trở về...
Trước tình cảnh ấy mẹ lại chẳng sinh con.
Vì thế mẹ quyết tâm tìm về đây để được gặp con.

Ông giáo : – Tư con... con đã được nghe tất cả
Cuộc đời người mẹ bao vất vả long đong.
Thật đúng như câu tục ngữ "Cá chuối đằm đuối vì con".

Khi biết lỗi lầm mẹ con đã ăn năn hối cải

Dù sao thì bà vẫn là mẹ đẻ của con

Nếu bà không định sinh ra con thì mẹ cha đâu có con đẻ mà nuôi dưỡng...

Tư ơi... con hãy đến với mẹ con đi...

Hạnh (*dang rộng vòng tay đón lấy Tư*): – Tư... con...

Tư: Mẹ !... (*Hai mẹ con quán quýt đầy xúc động*).

Bà giáo (*trở về, theo sau là Trường Phú*): – Không ! Không ai có quyền được đem con tôi đi đâu...

Trường Phú: – Dạ thưa ông giáo tôi đã thưa với bà rồi... Tôi sẽ trả công ông bà gấp đôi, gấp ba số tiền mà hơn hai mươi năm trời ông bà nuôi dưỡng.

Ông giáo (*trùng mắt nhìn Trường Phú*): – Ông là ai... ở đâu tới... mà sao ăn nói sỗ sàng hàm hồ... ?

Mời ông đi ngay cho, ở đây không phải là nơi cho những kẻ phạm phu tục tử.

Trường Phú: – Dạ... dạ, Thưa ông... Tôi... tôi là bố đẻ... ra nó...

Hạnh: – Không ! Hấn chính là kẻ phụ tình... một gã Sở Khanh. Hấn tưởng cậy có nhiều bạc tiền là có thể mua được lương tâm ư ?

Trường Phú: – Ha ha... lương tâm... lương tâm là cái quái gì... ?

Tôi khuyên mọi người hãy thức thời đi, chớ nên cao đạo... Bây giờ mọi cái kẻ đều được quy ra bạc ra vàng. Việc chi phải loanh quanh, nói xa nói gần, tôi xin cứ bài ngựa ra đây :

Chàng sinh viên tin học này là giọt máu của tôi. Vì thế xin ông bà hãy ngã giá để tôi được đón con về. Tôi sẽ nuôi dưỡng cho con ăn học, đào tạo thành nhân tài cho đất nước... Sau này cháu thành đạt, ông bà cũng được thơm lây vì đã có công nuôi dưỡng.

Bà giáo : – Không, ông rút ngay ra khỏi nhà tôi...

Hạnh : – Ông không có quyền gì cả... nó đâu phải con ông...

Ông giáo (*từ tốn đĩnh đạc*) : – Tư... con... Đức là do cha, Phúc là tại mẫu. Con đã khôn lớn rồi... Con ở với ai... không ai có quyền cưỡng ép...

Bà giáo : – Không ! Ông ơi ! "Công ai bắt tép nuôi cò" không, không... thế như thế... Con hãy nói đi Tư.

Ông giáo : – Kia bà... để cho con nó được tự do lựa chọn... Bà hãy vững tin vào con trai bà. Tên nó là Tư mà... Tư nghĩa là *nhớ*.. Tôi tin nó không phải là con cò quên ơn nghĩa...

Trường Phú : – Ha ha... để rồi xem tiên... Tiên vẫn là tiên là Phật là sức bật của tuổi trẻ... là...

Quốc Tư : – Không ! Ông im đi... Như mẹ đẻ tôi đã nói, ông đâu phải là cha tôi... Ông là kẻ trắng hoa gậy ra bao tội lỗi. Mời ông ra khỏi đây cho. Nơi đây không phải là nơi cho loại người nói năng hàm hồ... thô tục ! (*nhìn Phú giận dữ*)
– Ai... là con ông ? Ông có ra khỏi đây không ?

Hay là tôi phải điện cho 113 tới... (*Phú sợ hãi chuồn*)
(*Tư với Hạnh*) Mẹ ơi... "cha sinh không bằng mẹ dưỡng", hãy để cho con trọn đời trả ơn ông bà giáo...

Hạnh : – Ôi... Tư con... Mẹ thật vui mừng phẩn khởi...

Con của mẹ nói năng rần giỏi thật đáng mặt là một học giả xứng danh là con trai ông bà giáo... (*cùng lúc đó đám học trò vui vẻ đến*)

Trò A : – Các bạn ơi... chính nơi đây là địa chỉ niềm tin để :
Tâm sự học đạo ; nơi tích tụ tinh hoa Thơm Thảo trồng người.

Múa hát Lí cây bông :

Lá xanh bông thắm mùi hương toả lan (*Dân làng ơi*)

Hoa thơm tẩm lòng Thơm Thảo (*Ơi người ơi*)

Toả lan gió đưa thơm nồng

Ươm trồng người lớn khôn

Tình thương yêu Con Người

Xây tình đời ngát hương.

– HẠ MÀN –

Ghi chú : Kịch hát dân ca Bắc – Trung – Nam

– Các điệu Lí dân ca Nam Bộ

– Đờn đàn Huế

– Dân ca quan họ (Bèo dạt)

– Dân ca Hà Tây

– Dân ca Thái Tây Bắc

DÌNH THẢO

Nắng chiều

KỊCH NÓI

(Chuyển thể từ truyện ngắn *Giáo sư về làng*
của tác giả Vũ Đam)

Nhân vật

– ÔNG KHẢI	Giáo sư
– ANH HOÀN	Giám đốc Sở Giáo dục và Đào tạo
– CHỊ HOÀN	Vợ anh Hoàn
– ÔNG CUNG	Chủ tịch xã
– ANH TOÁN	Phó Tổng giám đốc – Tổng công ti
– BÁC MẮN	Nông dân
– CHÁU CÔI	Còn bác Mấn

(Chuyện xảy ra tại ngôi nhà cổ nơi ông Khải về nghỉ hưu sau thời gian dài công tác xa quê. Căn nhà có bàn thờ, câu đối,... mang dáng dấp của một gia đình có truyền thống gia giáo.)

MỞ MÀN

Tiếng còi xe ô tô vang lên. Tiếng phanh xe. Tiếng anh Toán hỏi thăm.

Anh Toán : – Xin lỗi, đây là nhà giáo sư Trần Khải phải không ạ ?

Ông Khải : – Ai đấy ? Mời vào !

- Anh Toán** (*vào nhà*): – Xin kính chào giáo sư. Tôi tìm giáo sư mãi.
- Ông Khải**: – Sao anh biết được tôi mà lặn lội về đây ?
- Anh Toán**: – Thưa giáo sư, danh tiếng của giáo sư nổi như cồn. Mấy năm trước, báo chí, phát thanh truyền hình liên tục đưa ảnh và viết bài về giáo sư. Cho nên khi gặp giáo sư tôi đã nhận ra ngay.
- Ông Khải**: – Mời anh ngồi. (*rót nước mời*) Anh tìm tôi có việc gì vậy ?
- Anh Toán**: – Thưa giáo sư. Tôi đã được nghe rất... rất nhiều người ca ngợi giáo sư. Xin được phép tự giới thiệu, tôi là Hoàng Tất Toán hiện là Phó Tổng giám đốc – Tổng công ti VINACO. Hiện tôi đang chuẩn bị bảo vệ luận án Tiến sĩ. Mấy thầy giáo dạy tôi nói là luận văn của tôi mà được giáo sư "bảo lãnh" thì... miễn góp ý. Vì thế tôi đến đây trình trọng kính mời giáo sư giúp đỡ.
- Ông Khải**: – Xin chúc mừng anh. (*bắt tay thân thiện*)
- Anh Toán**: – Đúng là "Hữu duyên thiên lí năng tương ngộ. Vô duyên đối diện bất tương phùng". Điều ngạc nhiên nhất của tôi là không hiểu tại sao một giáo sư danh tiếng lại về chốn heo hút này để ở ẩn.
- Ông Khải**: – Mấy chục năm ở chốn phồn hoa đô thị rồi. Về đây vui thú điền viên, hưởng hương đồng gió nội vài năm rồi có đi theo các cụ nó cũng gần. (*cười vui vẻ*)
- Anh Toán**: – Nhưng ở đây heo hút, mà địa phương lại để con đường xấu quá. Thế này khách khứa cũng ngại. Trình độ như giáo sư mà ở Hà Nội thì có mà hái ra tiền. Bây

giờ thời đại bằng cấp. Muốn thăng tiến thì phải có học vị. Mà "Qua sông thì bắc cầu Kiều, muốn con hay chữ phải yêu kính thầy".

Ông Khải : – Nào, anh cần tôi giúp gì ?

Anh Toán : – Có lẽ xin phép giáo sư cho đi thẳng vào vấn đề chính. Thưa giáo sư, nói thật với giáo sư, bây giờ chúng em có học nó cũng khó vào lắm. Nhưng nếu không có bằng cấp thì tổ chức không thể bố trí công tác được. Em lại thuộc diện cán bộ kế cận. Các anh ấy bảo cố mà "kiếm" lấy cái bằng Tiến sĩ thì mới có cơ sở để bạt cất nhắc được.

Ông Khải : – Anh cần cái bằng để làm cần câu cơm chứ gì ?

Anh Toán : – Dạ... Nói như thế thì... cũng đúng thôi ạ. Nhưng... để có cái bằng cũng không dễ lắm đâu. Người "phản biện" của Hội đồng chấm luận án còn vắn vẹo đủ thứ. Nhiều khi không "tế nhị" là trượt oan ấy chứ.

Ông Khải : – Nghĩa là anh cần tôi để bảo vệ luận án cho anh ?

Anh Toán : – Thú thật với giáo sư, đã có người mách nước là mời được giáo sư hướng dẫn làm luận án thì chắc như cua gạch. Giáo sư là nhà khoa học đầu ngành. Cánh "phản biện" của Hội đồng nhiều người là học trò của giáo sư thấy thầy ngồi đấy thì "ngọng" ngay. Vì vậy em mới lặn lội đến tận đây "Tâm sư học đạo".

Ông Khải : – Rất tiếc là tôi đã nghỉ hưu rồi anh ạ.

Anh Toán : – Thưa giáo sư, mấy thầy giáo có nói là giáo sư đã "rửa tay, gác kiếm" rồi. Nhưng... xin giáo sư gia ân

"xuống núi" cứu đệ tử một lần. Dẫu có tốn kém, em cũng không ngại.

Ông Khải : – Có nghĩa là cậu mượn tôi làm tấm bình phong, làm con ngáo ộp để dọa lại Hội đồng chấm luận án phải không ?

Anh Toán : – Ấy chết. Em muốn được nấp bóng cây đại thụ thôi ạ. Giáo sư thương em. Nếu em không có cái bằng Tiến sĩ thì cái ghế Tổng giám đốc khó lòng đến lân em. Công ơn giáo sư cao như núi, em xin ghi nhớ suốt đời.

Ông Khải : – Nếu cậu thật lòng muốn nâng cao thêm trình độ thì mời cậu đến đây với tôi. Tôi sẽ giúp cậu làm luận án.

Anh Toán : – Giáo sư đã thương thì thương cho chót. Tiếng là Phó Tổng giám đốc nhưng việc gì cũng đến tay em. Vả lại lâu rồi em có viết lách gì đâu. Thành ra... cũng bí lắm.

Ông Khải : – Nghĩa là tôi sẽ viết luận án cho cậu ? Cũng hay đấy nhỉ, thế có khác gì tôi lại đi thi lần nữa. Giáo sư đi thi để mong đỗ Tiến sĩ.

Anh Toán : – Ấy chết. Việc này tuyệt mật. Lộ ra thì có mà "Xôi hỏng, bỏng không".

Ông Khải : – Tôi hỏi thật nhá, cậu có học hàm thụ thật không ?

Anh Toán : – Dạ có.

Ông Khải : – Chắc lại học cái kiểu đánh trống ghi tên hả ?

Anh Toán : – Nói thật với giáo sư, nhiều đợt học trùng với công việc bận nên em cũng... nhờ người học thay.

Ông Khải : – Ngày xưa, để giải hạn, các cụ hay làm "hình nhân thế mạng", bây giờ đi học cũng có kiểu "học thế".

Anh Toán : – Báo cáo với giáo sư, quan trọng là có bằng thôi ạ. Thôi, trăm sự em trông cả vào giáo sư. Thầy làm giúp em luận án. (*lấy ra một phong bì*) Gọi là của ít lòng nhiều, em xin gửi thầy chút tiền bồi dưỡng. Khi nào công thành danh toại em sẽ hậu tạ.

Ông Khải : – Nhưng nếu không toại thì sao ?

Anh Toán : – Làm sao lại không được ạ ? Với chúng em thì loay hoay hàng mấy tháng mà chưa chắc đã "ra ngô, ra khoai", thầy đã ra tay thì gạo xay ra cám. Đồ đầu ấy chứ.

Ông Khải : – Thế là tôi làm luận án, tôi lại bảo vệ nó. Vừa đá bóng, vừa thổi còi ?

Anh Toán : – Sau này, có ai kiểm tra kiến thức của em đâu ? Mọi công việc kĩ thuật đã có các chuyên viên lo.

Ông Khải : – Nghĩa là... việc học bây giờ chỉ là để kiếm cái bằng cho nấc thang công danh chứ không phải học để làm việc. (*cười mỉa mai*) Anh làm tôi nhớ đến một bài thơ đã đăng trên báo.

... Ngày xưa thi rồi mới cử

Bây giờ cử rồi mới thi.

Kiến thức như manh áo vá.

Nông chèo đày đũa tư duy...

(*đưa lại phong bì*) Rất cảm ơn anh đã tin tưởng tôi nhưng anh thông cảm, tôi đang bận, rất bận...

Anh Toán : – Em biết thầy lúc nào cũng trăm công ngàn việc nhưng... đây là sự nghiệp của đời em. Xin thầy thương em.

Ông Khải : – Sự nghiệp cuộc đời à ?

Anh Toán : – Vâng. Tiền nong thì em cũng không có nhiều. Gọi là... đủ tiêu. Em mời giáo sư đến khu nghỉ mát Sa Pa, Đồ Sơn, Tam Đảo hay Nha Trang, Đà Lạt để giáo sư có thời gian vừa nghỉ ngơi vừa tranh thủ viết luận án giúp em.

Ông Khải : – Anh Toán ạ, nếu anh cần nâng cao kiến thức chuyên môn để làm việc cho tốt hơn, tôi sẽ sẵn sàng giúp anh vô điều kiện. Còn nếu anh cần có cái bằng để leo lên ghế lãnh đạo thì... anh nên gặp tổ chức cấp trên.

Anh Toán : – Thưa giáo sư... Giáo sư cần bao nhiêu, em xin đáp ứng... Miễn là...

Ông Khải : – Tôi là một nhà giáo, tôi không buôn bán bằng cấp, tôi lo truyền dạy kiến thức cho học trò để họ có đủ trình độ và khả năng gánh vác công việc được giao. Tôi không mang học hàm học vị ra để biến nó thành con tem dán lên mác mã hàng của anh.

Anh Toán : – Thưa giáo sư...

Ông Khải : – Anh thông cảm. Đến giờ tôi phải đi dạy lũ trẻ rồi. (*gọi với ra cổng*) Côi. Côi ơi ! Ông bảo đây. (*bỏ vào*)

Anh Toán : – Dạy bọn trẻ thì kiếm được mấy đồng ? "Muốn ăn oản Bụt cho thơm" Thiếu tiền thì sợ chứ... thiếu gì giáo sư. Hừ... Đúng là... hâm. (*bỏ đi*)

Ông Khải (*dẫn cháu Côi vào*) : – Côi. Thế sao đến giờ rồi mà chưa thấy các bạn cháu đến học ?

Côi : – Chúng nó không đến nữa đâu ông ạ.

Ông Khải : – Các cháu không thích học nữa à ?

Côi : – Không phải thế. Chúng cháu thích học lắm. Không học, sau này thành kẻ mù chữ thì khổ lắm. Nhưng... (*Nước mắt vòng quanh*).

Ông Khải : – Thích học mà lại không đến lớp à ?

Côi : – Ông ơi, mấy đứa ấy toàn con nhà nghèo thôi. Chúng nó không có tiền đóng học đâu ông ạ.

Ông Khải : – Ông có lấy tiền học của các cháu đâu.

Côi : – Chúng cháu cảm ơn ông. Ông đã mất công dạy, lại còn mua sách bút cho chúng cháu. Nhưng... bố mẹ cháu cấm không cho đến quấy rầy ông.

Ông Khải : – Sao lại thế ? Các cháu đến đây, ông càng vui chứ sao.

Côi : – Chú Cung trưởng thôn đã đến tận nhà bảo bố mẹ chúng cháu là cấm không được cho con đến học ông. (*đưa tập vở*) Ông ơi... Bọn cái Mít, cu Tý, cu Tẹo nhờ cháu đưa trả ông sách bút... Chúng nó không dám đến gặp ông đâu.

Ông Khải : – Sao lại thế ? Các cháu cứ đến đây với ông.

Côi : – Không được. Chính quyền đã "quán triệt" rồi ông ạ.

- Ông Khải :** – Được rồi, để ông gặp chú Cung xem sao. (*định đi, thấy Côi ho rũ rượi*) Côi. Cháu làm sao thế ?
- Côi :** – Máy hôm nay cháu bị sốt, ho lắm ông ạ.
- Ông Khải :** – Thế đã uống thuốc gì chưa ? (*Côi lắc đầu*) Để ông xem nào. (*sờ đầu Côi*) Chết rồi, cháu đang sốt đây này. Để ông lấy thuốc cho cháu uống nhé. (*lấy thuốc*) Nào, nước đây, uống ngay đi.
- Côi :** – Cháu cảm ơn ông. (*định đi*)
- Ông Khải :** – Đang sốt thế, cháu đi đâu đấy ?
- Côi :** – Cháu phải đi chăn bò ông ạ.
- Ông Khải :** – Không được. Đang sốt cao ra đồng nắng gió dễ trúng cảm lắm. Để ông lấy nắm lá, cháu đun lên, xông cho nhẹ mình. Sau đó, lên giường ông nằm cho vã mồ hôi ra là khỏi ngay.
- Côi :** – Nhưng mẹ cháu bảo phải dắt bò ra đê cho nó ăn.
- Ông Khải :** – Cháu nằm đây coi nhà cho ông. Để ông chăn bò cho.
- Côi :** – Ông đi chăn bò ? Không được đâu ông ơi. Ai lại để giáo sư chăn bò ?
- Ông Khải :** – Có sao đâu ? Hồi bằng tuổi cháu, ông cũng phải đi chăn bò, cắt cỏ. Lâu lắm rồi ông không được chăn bò. Cũng nhớ đấy cháu ạ.
- Côi :** – Ông ơi. Cháu lạy ông. Thế thì về mẹ cháu mắng chết.
- Ông Khải :** – Mẹ cháu không mắng đâu. Cháu là học sinh phải nghe lời ông chứ. Ông là thầy giáo cơ mà.

- Côi :** – Vâng. Nhưng... ông đừng để mẹ cháu với chú Cung biết đấy nhé.
- Ông Khải :** – Yên tâm. Ông sẽ giữ "bí mật" cho cháu. *(Hai ông cháu ngoặc tay nhau)* Ông đi nhà.
(Giáo sư Khải đi chặn bò, còn Côi nháy mắt lên giường ông trùm chăn nằm ngủ.)
- Anh Hoàn :** – Quái lạ, cửa thì mở mà cụ đã đi đâu rồi *(nhìn thấy có người nằm trên giường)*. Chắc tối qua làm việc khuya nên sáng nay cụ ngủ muộn. *(khẽ lay gọi)* Bố ơi. Vợ chồng con về thăm bố đây.
- Chị Hoàn :** – Để bố ngủ thêm một lát. Minh có gì vội lắm đâu ?
- Anh Hoàn :** – Đường với sá, đến là mệt.
- Chị Hoàn :** – Có lẽ đường về quê mình xấu nhất tỉnh ấy nhỉ. May mà không mưa đây.
- Anh Hoàn :** – Mấy năm rồi mà làng Đoài vẫn không khá lên được.
- Chị Hoàn :** – Thì em đã bảo là anh với chú Thắng phải kiên quyết, không cho ông về đây. Khốn nỗi, chả ai dám nói cả.
- Anh Hoàn :** – Ông cụ tính nghiêm lắm. Cụ đã quyết thì có gì mà gàn được.
- Chị Hoàn :** – Đúng là đường quang không đi đâm quàng bụi rậm. Về đây thiếu thốn đủ mọi thứ.
- Anh Hoàn :** – Chú Thắng nhà mình cũng là Tiến sĩ đang dạy Đại học Bách khoa. Nhà chú ấy rộng rãi, đầy đủ tiện nghi. Nghỉ hưu cụ cứ nằng nặc đòi về quê.

Chị Hoàn : – Ở trên ấy, chủ nhật mình có lên thăm cũng tiện. Ô tô chạy nửa tiếng là đến nơi. Đàng này, đường sá như xóc ốc. Mà lâu không về lại mang tiếng là con cái không quan tâm đến bố. À, thế anh đã nhờ chú Cung thuê "Ô sin" cho ông chưa ? Rẻ cũng phải năm trăm một tháng chứ không ít đâu. Đúng là mua dây buộc mình. Em tính tốt nhất là cứ rước ông lên nhà mình. Vừa đỡ công đi lại thăm nom. Ông có ốm đau, trái gió trở trời đã có bệnh viện gần đấy.

Anh Hoàn : – Anh cũng muốn thế lắm chứ. Nhưng bố bảo về quê cho tỉnh để bố có thời gian tập hợp, hiệu đính các công trình khoa học của mình để in sách.

Chị Hoàn : – Bố cứ lên gác ba nhà mình thì cũng tỉnh chán. Thằng Thành đang chuẩn bị làm luận văn cao học. Có ông kèm cho thì tốt biết mấy. Vả lại, có ông ở đấy, thi thoảng mấy anh lãnh đạo tỉnh phải qua lại thăm ông. Mà "vì cây thì dây quấn". Vai trò của anh sẽ được mọi người chú ý hơn. *(thấy anh Hoàn ngân nga)* Anh không nói, để chốc nữa em nói cho bố biết.

(Thằng Côi nằm trên giường tung chăn ngồi dậy. Nó ngáp một tiếng thật to.)

Anh Hoàn : – Bố đã dậy.

Côi : – Cháu... chào hai bác.

Anh Hoàn : – Ồ... thế... cháu là ai ?

Côi : – Cháu là Côi, con nhà mẹ Mẫn.

Chị Hoàn : – Cháu có biết ông đi đâu không ?

- Côi :** – Ông đi chăn bò rồi ạ.
- Chị Hoàn :** – Sao ? Ông đi chăn bò ?
- Anh Hoàn :** – Chết thật thôi, cánh phóng viên mà chụp được tấm ảnh này đưa lên báo thì gay to. Chả nhẽ cả tỉnh không lo nổi mà lại để cho giáo sư đi chăn bò. Gay, gay to.
(*lấy điện thoại di động ra gọi*)
- Chị Hoàn :** – Cháu nghe bác hỏi đây. Ông đi chăn bò cho nhà ai ?
- Côi :** – Bò của nhà cháu.
- Chị Hoàn :** – Chuyện lạ đời thật. Giáo sư thì đi chăn bò, còn cháu thì lên giường đắp chăn nằm ngủ.
- Côi :** – Thưa bác. Cháu chỉ làm theo lời ông dặn thôi ạ.
- Anh Hoàn :** – Thế cháu có biết ông chăn bò ở đâu không ?
- Côi :** – Biết sao được hả bác ? Đồng làng thì rộng, đề thì dài...
- Chị Hoàn :** – Cháu đi tìm ông về ngay cho các bác.
- Côi :** – Không. Cháu không đi đâu cả.
- Anh Cung** (*hốt hải đi vào, chẳng kịp chào đã quát mắng Côi*) :
– Láo. Thằng này láo quá. (*quay lại*) Anh chị về lại không thông báo cho bọn em một tiếng, thành thử... (*với Côi*) Tại sao bác ấy ra lệnh, cháu lại không chấp hành ?
- Côi :** – Ông dặn cháu nằm đây coi nhà. Không được bỏ ra ngoài.
- Anh Cung :** – Nhưng cháu có biết bác này là ai không ?
- Côi :** – Cháu biết làm sao được ? Khách của ông đông lắm. Vài hôm lại có khách từ Hà Nội về tìm ông. Cháu chả

nhớ hết được đâu. Thế bác này là Tiến sĩ hay Giáo sư hả chú ?

Anh Cung : – Đây là bác Giám đốc Sở Giáo dục và Đào tạo.

Côì : – Thế giám đốc to hay giáo sư to hơn hả chú ?

Anh Cung : – Con nhà này, cứng đầu cứng cổ. Lão toét quen thân. Đi tìm ông về đây. Nhanh lên (*béo tai Côì*)

Anh Hoàn : – Thôi, chú để chúng tôi chờ ông một lúc cũng được.

Côì : – Để cháu đi đun nước mưa cho các bác pha trà nhé. Ông bảo uống chè nước mưa ngon hơn nước máy. (*đi vào*)

Chị Hoàn : – Chú Cung ạ. Không thể để thế này được đâu.

Anh Cung : – Cái lớp học của ông, chúng em đã dẹp rồi. Bây giờ, không đứa nào dám mon men đến đây nữa.

Anh Hoàn : – Anh đã đề nghị chú Cung thông báo cho các gia đình không cho con cái đến học ông nữa.

Anh Cung : – Vâng. Chúng em "quán triệt" ngay. Nhà nào để con đến quấy rối ông cụ, Ủy ban cho gọi ra trụ sở "quán triệt" đến nơi đến chốn.

Anh Hoàn : – Ông cụ là giáo sư đầu ngành, là nhà khoa học nổi tiếng trong, ngoài nước. Ông là tài sản quý báu, là niềm vinh dự của địa phương. Các chú phải có trách nhiệm thay mặt nhân dân cả tỉnh chăm sóc ông.

Chị Hoàn : – Năng nôi thế này mà cụ lại bị huyết áp cao.

(*Có tiếng nói nhốn nháo, một số người diu ông Khải vào. Người ông ướt sũng, bê bết bùn đất.*)

- Ông Khải :** – Cảm ơn bà con nhá. *(Mọi người ra về.)*
- Anh Hoàn :** – Chết rồi. Thầy làm sao thế này ?
- Chị Hoàn :** – Thầy có sao không ạ ?
- Ông Khải :** – Anh chị về thăm thầy đấy hả ? Không sao. Cái mương ấy, thuở bé thầy vẫn cưỡi trâu bơi qua là chuyện thường tình ấy mà.
- Anh Cung :** – Bố ơi. Bây giờ chúng con cho nạo vét, mở rộng thành mương dẫn nước cho phía bắc huyện ta đấy bố ạ.
- Anh Hoàn :** – Khổ quá, con đã bảo thầy... Nếu xảy ra chuyện gì thì... con biết ăn nói với các cô, các chú và bà con họ mạc thế nào ?
- Ông Khải :** – Anh yên tâm, bố còn khoẻ, sáng nào cũng lên đê thể dục, xong rồi ra giếng đình tắm một hồi. Có khi về quê bố lại thấy khoẻ hơn hồi ở Hà Nội ấy chứ.
- Chị Hoàn :** – Thôi, thầy đi tắm rửa thay quần áo đi. Ướt hết cả dề cảm lạnh lắm đấy thầy ạ.
- Ông Khải :** – Ăn thua gì, bà con đang làm đồng thì bị mưa, mưa xong lại nắng... Dãi dầu thế lại khoẻ. Lâu nay mình bị... "cốm nắng" rồi. Bây giờ phải tập cho nó quen đi.
- Chị Hoàn :** – Bà con quen với công việc rồi. Thầy làm việc trong phòng nghiên cứu, không quen được với sự thay đổi của thời tiết. Và lại... thầy bị bệnh huyết áp cao...
- Ông Khải :** – Thế có nghĩa... tôi chỉ quen sống trong lồng kính thôi hả ? *(cười sáng khoái)*

- Côi** (từ trong bếp chạy ra) : – Ông. Ông bị ngã xuống nương à ?
- Ông Khải** : – Con bò nó lồng. Ông sợ nó phá ruộng rau, nên cố giữ nhưng ông không ở cái tuổi "Trai mười bảy bẻ gãy sừng trâu" nên bị nó lôi đi.
- Côi** : – Ông phải ra lệnh "Họ !" thì nó mới đứng lại chứ ông cứ "Sì tốp" nó sợ lại lồng khoẻ. Bò không biết tiếng Anh đâu.
- Ông Khải** : – Đúng rồi. Mấy chục năm không đi chăn bò, ông quên cả khẩu lệnh rồi đấy.
(*Anh Cung từ lâu đã chạy đi. Anh dẫn chị Mẫn vào. Chị Mẫn sợ hãi chạy đến.*)
- Bác Mẫn** : – Ối giờ ơi. Thế này có khổ thân tôi không. Con ơi là con... (*với giáo sư Khải*) Ông ơi. Xin ông tha tội cho con. Thôi thì "Con dại cái mang". (*với Côi*) Côi ! Ai cho mày được phép để ông đi chăn bò thay mày ? Mày có biết cả làng, cả huyện, cả tỉnh ta có mình ông là giáo sư không ? Mày... Mày chết với tao...
(*Định đánh Côi. Côi chạy vào nấp sau lưng ông Khải.*)
- Côi** : – Ông ơi ! Ông cứu cháu với.
- Ông Khải** : – Kìa, mẹ Mẫn. Cháu Côi có lỗi gì đâu mà mẹ nó lại đánh cháu ?
- Bác Mẫn** : – Dạ... Thưa ông, ông cứ để con. Côi ! Côi... Ra đây. Mau lên... Quỳ xuống... Xin lỗi ông... Mau lên !
- Côi** : – Nhưng xin lỗi gì hả mẹ ?

Ông Khải : – Cháu nó có gì sai với ông đâu mà phải xin lỗi ?

Bác Mẫn : – Ông đừng bênh cháu. Các anh chính quyền từ thôn đến xã đã "quán triệt" mọi người rằng : Ông là tài sản quý của quốc gia. Mọi người phải có trách nhiệm coi ông như là... tài sản quý của quốc gia... Thế mà nó lại để "tài sản quý của quốc gia" đi chần bò.

Ông Khải (cười) : – Gớm, làm gì mà to tát thế. Bây giờ nước ta thiếu gì giáo sư, tiến sĩ. Ông đã về hưu rồi. Ông cũng như mọi người đều là công dân của làng Đoài ta thôi.

Bác Mẫn : – Xã đã "quán triệt", không cho các cháu đến đây quấy ông. Thời gian của ông là vàng là bạc. Vậy mà... (với Côi) Ai cho mày bén mảng đến đây ?

Côi : – Ông bảo con rủ mấy đứa trong làng đến nhà để ông dạy cho.

Ông Khải : – Đúng đấy. Các cháu đang tuổi ăn, tuổi học nhưng vì hoàn cảnh gia đình khó khăn nên không được đến trường. Chả nhẽ để chúng mù chữ đến già hay sao ?

Bác Mẫn : – Khổ lắm các bác ạ. Bố cháu ở nhà thì ít, ở viện thì nhiều. Tháng nào cũng phải "chạy thận" ba bốn lần. Nhà cửa có thứ gì đã mang bán đi lo thuốc thang chạy chữa hết cả rồi. Làm gì có tiền cho cháu đi học. (*khóc tức tức*)

Anh Hoàn : – Thôi, bố đi tắm đi kéo nhiễm lạnh thì gay to.
(*đưa ông Khải vào*)

Côi : – Ông ơi, ấm nước mưa cháu đun dưới bếp đấy ông lấy mà tắm.

Ông Khải : – Cảm ơn cháu. (nói với anh Cung và anh Hoàn)
Thằng này học được đấy. Nhưng... tiếc thật. (đi vào)

Chị Hoàn : – Các chú thấy chưa. Hôm nay mà xảy ra chuyện gì thì biết ăn nói làm sao ?

Anh Cung : – Khó quá ấy chứ. Chả nhẽ đăng cáo phó giáo sư đi chặn bò bị chết đuối à ? (cáu kỉnh quay sang bác Mẫn)
Mà tôi đã "quán triệt" với các bác rồi. Tại sao các bác không chấp hành. Giáo sư lo dạy cấp thạc sĩ, tiến sĩ. Ngoài ra còn lo các công trình nghiên cứu khoa học có tầm cỡ... "vĩ mô" chứ không phải lo dạy a... b... c... cho con cái các bác. Lần sau mà để thế này, đừng có trách tôi không "quán triệt" trước. Thôi dẫn cháu về đi.

Bác Mẫn : – Em biết mình sai rồi. Xin các bác bỏ quá đi cho.
(với Côi) Về... Về nhà ngay.

Côi : – Mẹ cứ về trước đi. Con còn đợi ông.

Bác Mẫn : – Ô hay nhỉ, đợi ông làm gì ?

Côi : – Ông bảo đợi ông cho uống thuốc rồi mới về.

Chị Hoàn : – Ông có phải là bác sĩ đâu ?

Côi : – Ông là giáo sư nên cái gì ông cũng biết. Ông chữa bệnh giỏi lắm. (khoe với anh Cung, anh Hoàn...) Sáng nay, cháu ho, lại chảy nước mắt.

Anh Cung : – Ho ? Chảy nước mắt ? Có sốt không ?

Bác Mẫn : – Cháu sốt mấy hôm nay rồi nhưng... không có ai đi chặn thì để con bò chết đuối à ? Cơ nghiệp nhà em giờ chỉ còn mỗi con bò.

Anh Cung : – Gay, gay to... Đang dịch sốt xuất huyết. Mà nhỡ ra... bị SARS thì sao ? Cách li. Cách li ngay ! (với anh Hoàn) Báo cáo với đồng chí Giám đốc, phải đưa giáo sư đi bệnh viện kiểm tra sức khoẻ. Làng Đoài đang có dịch sốt xuất huyết. Nhỡ mà lây sang giáo sư thì... chết cả làng.

Côi : – Cháu sắp khỏi rồi. Ông cho cháu uống thuốc, lại lấy lá ở vườn nấu cho cháu xông rồi bảo cháu lên giường đắp chăn cho nó ra mồ hôi.

Anh Cung : – Thế là cháu lên giường ông đánh một giấc còn giáo sư thì... đi chăn bò cho cháu ? (Côi gật đầu) Hừ, ngược đời chưa ?

Chị Hoàn : – Lẽ ra nghỉ hưu, ông ở lại Hà Nội, trên đó ông còn bao nhiêu sinh viên, đồng nghiệp cần tham vấn ý kiến của ông. Mà nói thật, mỗi giờ ông lên lớp không phải ít tiền đâu nhá.

Anh Cung : – Thấy chưa. Thời gian của ông... quý lắm. Vậy mà... (quắc mắt với chị Mẫn). Tôi cấm các bác không được cho lũ trẻ sang đây làm mất thì giờ của ông. Rõ chưa ?

Bác Mẫn : – Vâng... Em đã "quán triệt" các cháu rồi. Nhưng... cái lũ này, "già đòn non nhẽ", nói nó có nghe đâu. Về. Tao sẽ cho mày biết lẽ độ. (kéo Côi đi thì ông Khải ra).

Ông Khải (từ trong nhà ra đã nghe được câu chuyện) : – Thì ra nguyên nhân của việc các cháu không đến lớp là do các anh "quán triệt" đấy hả ?

Anh Cung : – Báo cáo ông... à... Thưa giáo sư. Thời giờ của giáo sư quý lắm. Ai lại để một giáo sư nổi tiếng phải gõ đầu lũ trẻ vắt mũi chưa sạch cơ chứ. Phải để giáo sư có phút thư giãn chứ để lũ trẻ nó quấy phá, giáo sư làm việc làm sao được ?

Ông Khải : – Không phải lúc nào cũng viết lách được đâu. Có lũ trẻ càng thêm vui. Nhiều lúc nhìn chúng nó đùa nghịch, mình lại nhớ cái thuở ấu thơ. Tâm hồn thư thái, thanh thản lắm.

Anh Cung : – Báo cáo anh chị, chúng em cũng có ý định lên nhờ các anh tư vấn giúp... làm cái con đường với tu sửa lại ngôi trường. Chẳng gì thì... "một kẻ làm quan cả họ được nhờ". Ai lại để quê hương một vị giáo sư nổi tiếng mà... "cô lô nhếch" quá. Mang tiếng.

Anh Hoàn : – Thôi được, lát nữa tôi sẽ ra. (*nói nhỏ với anh Cung*)
Chú nhớ làm tốt những việc tôi dặn nhé. Còn việc địa phương đề nghị, tôi sẽ ưu tiên.

Anh Cung : – Dạ. Con xin phép giáo sư ạ. (*định đi*)

Ông Khải : – Anh Cung này, bây giờ tôi là dân làng Đoài rồi, không giáo sư giáo xiếc gì cả. Cứ xưng hô là ông – con cho tự nhiên.

Anh Cung : – Vâng ạ (*đi vào*)

Anh Hoàn : – Thầy ạ, con vừa lên họp trên Bộ về. Các anh ấy gửi lời thăm sức khoẻ của thầy. Máy anh ấy nói ở Hà Nội các trường đại học cũng còn thiếu những giáo sư giỏi. Các anh ấy cứ tiếc là có nhiều nhà khoa học nước

ngoài đến Việt Nam, họ hỏi thăm thầy. Giá như có thầy tham gia các cuộc hội thảo thì tốt biết bao.

Ông Khải : – "Có răng, răng nhai, không răng lợi nhá chẳng sai hột nào". Minh cũng phải nhường chỗ cho lớp trẻ chứ.

Anh Hoàn : – Nhưng nhiều khi cái "uy" và cái "danh" cũng quan trọng lắm thầy ạ. Không chỉ các anh trên Bộ Giáo dục và Đào tạo mà bên Ủy ban Khoa học Nhà nước cũng nhắc đến thầy luôn. Hồi thầy còn ở trên Hà Nội, hôm nào có ảnh thầy đăng trên báo, hay truyền hình đưa tin về thầy, cả cơ quan lại bàn tán xôn xao. Chúng con cũng được thơm lây. Các vị lãnh đạo Nhà nước cũng rất tôn trọng và kính nể thầy. Việc bổ nhiệm chú Thắng làm Giám đốc Học viện... giá như có thầy trên đó thì đã xong rồi.

Ông Khải : – Có nghĩa là "Con vua thì lại làm vua, con sãi ở chùa lại quét lá đũa" ?

Chị Hoàn : – Máy anh trên Bộ cũng là học trò cũ của thầy. Họ phải tôn trọng ý kiến thầy chứ. Đợt này, các anh ấy đang có ý định đưa nhà con lên làm Vụ trưởng, nhưng... cũng nhiều ý kiến chưa thuận. Giá như có thầy làm hậu thuẫn thì chắc mọi việc sẽ êm ả. Thầy như cái bóng cho chúng con được nhờ.

Ông Khải : – Đùng bao giờ thu mình dưới bóng người khác. Phải tự đứng vững bằng đôi chân của mình. Như thế thì mới có đủ năng lực để gánh vác trọng trách được.

Anh Hoàn : – Thầy đừng giận, con xin nói thật, thầy vẫn "cách mạng" quá. Thầy chỉ lo nghiên cứu với giảng dạy, chẳng tìm cách vun vén tương lai cho con cháu mình.

Ông Khải : – Có lẽ điều này anh nói đúng. Tôi tỏ ra lạc hậu, thậm chí là ngu dốt trong việc "mua quan, bán chức". Tôi là nhà giáo, "sinh ư nghệ, tử ư nghệ". Tôi đã tự gây dựng sự nghiệp bằng chính quyết tâm của bản thân mình. Tôi tin các anh cũng làm được điều đó. Khi mình tự xây dựng được sự nghiệp của mình thì tâm hồn thanh thản, không phải mang công mắc nợ ai cả.

Anh Hoàn : – Thầy bị "duy ý chí" mất rồi. Mọi sự vật phải biến đổi cho phù hợp với quy luật phát triển tự nhiên thầy ạ.

Chị Hoàn : – Ở kia, mình... Thầy ạ, cháu Thành năm nay cũng đang làm luận văn thạc sĩ. Con muốn mời thầy lên tỉnh ở với chúng con. Tiện thầy bảo ban cho cháu làm luận văn.

Ông Khải : – Tốt nhất anh chị đưa cháu Thành về đây với tôi. Ở đây thoáng mát, cháu không bị khách quan chi phối chắc sẽ chú tâm vào việc học hành.

Chị Hoàn : – Con cũng tính thế, khổ nỗi cháu ông sống đây đủ tiện nghi nó quen rồi. Về đây... con sợ nó không chịu nổi.

Anh Hoàn : – Lát nữa tiện có xe, con mời thầy đi luôn.

Chị Hoàn : – Vâng, ông cứ về ở với vợ chồng con là tiện nhất. Chả gì thì nhà con cũng là con trưởng của ông.

Ông Khải : – Vợ chồng em Thắng cũng không muốn cho tôi về. Nhưng... tôi nghĩ mãi rồi anh chị ạ. Cả tuổi trẻ, tôi đã đi khắp nơi. Trong nước có, ngoài nước có. Lang thang mãi, từ lúc tóc còn xanh... bây giờ... tuổi đã xế chiều rồi. Cũng có đóng góp một vài công trình khoa học cho đất nước. Vậy mà chính nơi mình chôn rau, cắt rốn, chính cái nơi mình cất tiếng khóc chào đời thì mình lại chả có đóng góp gì cả.

Chị Hoàn : – Thầy đóng góp cho đất nước, làm vẻ vang quê hương là quý lắm rồi ạ. Cả tỉnh ta đã ai nổi tiếng bằng thầy được đâu ?

Ông Khải : – Cái việc ấy tôi thấy nó có vẻ trừu tượng quá. Tổ tiên tôi, bố mẹ tôi sinh sống ở đây. Tôi cũng lớn lên trên mảnh đất này. Bôn ba khắp nơi, nghiên cứu bao chuyên đề, đề xuất bao dự án vậy mà mỗi cái chuyên đề làm thế nào để làng Đoài xoá được đói nghèo thì mình vẫn bó tay.

Chị Hoàn : – Khổ nỗi, làng Đoài xa các khu kinh tế lại là vùng đất thuần nông. Thu nhập bình quân đầu người thấp hơn các vùng khác.

Ông Khải : – Thế đấy. Đúng là "dao sắc không gọt được chuôi".

Chị Hoàn : – Cái chính là làng Đoài phải tự vươn lên. Không thể chờ đợi được.

Ông Khải : – Thì ai chả muốn thế, khổ nỗi "Cái khó, bó cái khôn". Các cụ đã dạy : – "Mạnh về gạo, bạo về tiền". Không có sự hỗ trợ về kinh tế thì... cũng bó tay thôi.

Anh Hoàn : – Đúng là nan giải thật thầy ạ, Thường vụ Tỉnh uỷ đã tính nát óc ra rồi mà vẫn chưa tìm cách tháo gỡ được.

Ông Khải : – Ca dao có câu : "Gái thương chồng đang đông buổi chợ – Trai thương vợ nắng quai chiều hôm". Tôi cũng như cái nắng cuối ngày loé sáng trước khi bị bóng đêm nhấn chìm. Muốn làm được cái gì đó cho quê hương.

Anh Hoàn : – Nhưng... thầy lo dạy mấy đứa trẻ thì... cũng không thể làm làng Đoài khá lên được.

Ông Khải : – Anh Hoàn này, báo cáo "phổ cập" hằng năm của tỉnh ta đạt mấy chục phần trăm trẻ em thoát nạn mù chữ ? Có lẽ cánh thẳng Côi, con Mít... với mấy chục đứa làng Đoài không có trong danh sách trẻ em thất học đâu nhỉ ? Hừ... Căn bệnh thành tích thâm căn cố đế ấy đã làm ảnh hưởng không nhỏ đến nền giáo dục nước nhà đấy. Điều cơ bản là tìm cách nào cho các cháu đến lớp thì các anh không nghĩ mà chỉ lo báo cáo đạt bao nhiêu phần trăm học sinh khá, giỏi ; lên lớp, tốt nghiệp bao nhiêu phần trăm ? Anh làm Giám đốc Sở Giáo dục mà lại cũng chạy theo thành tích như thế là không được đâu. Phải dũng cảm nhìn vào thực tế. Cái nào sai phải phê bình và kiên quyết sửa chữa. Có như thế mới khá lên được.

Anh Hoàn : – Thầy ạ. Bộ Giáo dục đã không cho tổ chức học thêm. Thầy làm thế, con biết nói với giáo viên khác thế nào ?

Ông Khải : – Ô hay, anh lại lẫn lộn giữa việc dạy thêm của các thầy cô với việc tôi tổ chức lớp học tình thương cho các cháu có hoàn cảnh khó khăn rồi. Gia đình chúng không có tiền đóng góp, có đưa còn không có tiền mua sách nữa kia. Con người là yếu tố quyết định. Chả nhẽ trong tương lai, làng Đoài này lại toàn người thất học cả hay sao. Chúng có kiến thức thì mới góp phần làm thay đổi cái làng, cái xã này được chứ.

Tôi hỏi anh nhá, tôi làm thế có gì sai ? Tại sao lại ra lệnh cho địa phương cấm các cháu không được đến đây học ? Tôi đã vận động một số giáo viên tham gia nhưng không ai dám làm. Lạ thật đấy, sợ làm việc tốt. Các anh định biến tôi thành kẻ lạc lõng giữa quê hương hay sao ?

Chị Hoàn : – Xin thầy cứ bình tĩnh đã.

Ông Khải : – Anh đã nhìn thấy lũ trẻ khóc khi được nhận tập vở mới, khi được đọc, được viết chưa ? Tôi đã kiến nghị với Ủy ban về việc xin mở lớp học tình thương cho các cháu có hoàn cảnh khó khăn.

Chị Hoàn : – Thầy ạ. Chúng con lo cho sức khoẻ của thầy nên...

Ông Khải : – "Bế quan toả cảng" hả ? Không được. Trước đây, có ai nghĩ rằng tôi sẽ là giáo sư không ? Tôi cũng là đứa trẻ chăn bò, bắt cá, bắt còng như lũ trẻ kia thôi. Tôi tin là trong đám trẻ ấy có nhiều cháu trở nên hữu ích khi ta trang bị cho chúng những kiến thức cần thiết.

Vả lại, tôi đang nghiên cứu để đề xuất kế hoạch phát triển kinh tế cho làng Đoài.

Anh Hoàn : – Nhưng nêu thầy cứ dồn hết tâm sức vào công việc ấy thì... đâu còn thời gian để tâm vào việc lớn nữa ?

Ông Khải : – Thế đây là việc bé hay sao ? Những việc tưởng như nhỏ bé nhưng nhiều khi lại là nền tảng cho công việc lớn. Tôi đã nhờ mấy anh bạn và mấy em học sinh của tôi về tận đây để nghiên cứu. Chúng tôi lập một kế hoạch phát triển kinh tế vùng đất thuần nông. Phải có luận chứng khoa học thì mới được.

Chị Hoàn : – Thầy làm luận chứng kinh tế cho vùng đất này à ?

Ông Khải : – Làng Đoài và vùng này không có khả năng phát triển các khu công nghiệp thì ta làm kinh tế nông nghiệp. Làm khu du lịch sinh thái, làm khu bảo tồn làng cổ Việt Nam... Mấy năm trước, tôi cứ mãi lúi húi nghiên cứu với giảng dạy trong các giảng đường, phòng thí nghiệm nên không nắm bắt được thực tế. Những ngày về sống tại đây, tôi mới thấm thía cái tình người, tình quê. Tôi cứ nghĩ rằng bao năm qua, tôi đã dồn hết tâm trí, sức lực vào cho những công trình nghiên cứu khoa học mong góp một chút tài năng cho dân, cho nước. Tôi tự trách mình mãi chạy theo danh vọng mà thiếu trách nhiệm với chính nơi chôn rau, cắt rốn của mình. Người khổng lồ A-sin phải thua dững sĩ Héc-quyn vì lộ ra điểm yếu ở ngay gót chân mình.

Anh Hoàn : – Vâng. Con xin thầy tha thứ. Chúng con chỉ lo cho sức khoẻ của thầy.

Ông Khải : – Tôi đã nghỉ hưu, nhưng như thế không có nghĩa là an phận thủ thường, không phải để ngồi gặm nhấm những năm tháng đã qua. Tôi phải làm một điều gì đó để gọi là trả công mảnh đất đã nuôi dưỡng tôi chứ.
(Ông Khải tiến lên phía trước. Ông tươi cười nhìn khán giả. Một khúc nhạc ngợi ca người giáo viên vang lên.)

– HẠ MÀN –

TRẦN TUẤN TIẾN

Vai diễn không thành

KỊCH NÓI

(Chuyển thể từ truyện ngắn *Trước thềm đài hoàn vũ*
của tác giả Vương Trà)

Nhân vật

– THÔNG	Giáo sư
– TƯỜNG	Thầy giáo
– HỒNG	Cô giáo
– KIẾU LOAN	Sinh viên
– LÂM	Con trai thầy giáo Tường

Cảnh 1

Chuyện xảy ra tại phòng làm việc của Giáo sư. Căn phòng tuềnh toàng hơi có vẻ thiếu ngăn nắp. Trên bàn, nổi bật là một bông hồng. Giáo sư Thông mệt mỏi gục xuống bàn.

Thầy Tường (ào vào như một cơn gió) : – Thấy ông mở cửa mình đoán là ông có nhà. Sao lại ngồi ủ rũ thế này ? Mẹt à ?

GS. Thông : – Kia, Tường. Cậu lên từ bao giờ thế ?

Thầy Tường : – Tôi vừa dưới quê lên.

GS. Thông : – Chắc ông là cánh én báo tin vui đấy chứ.

Thầy Tường : – Quá vui là đằng khác. Cả trường đề nghị tôi phải mời bằng được ông về đấy.

GS. Thông : – Ông cầu kì quá, ngày vui của ông, chỉ cần điện lên là tớ về ngay. Tường, chúc mừng ông. Mình mong ngày hôm nay đã mấy năm nay rồi.

Thầy Tường : – Sao cậu lại chúc mừng mình. Việc này, cậu cũng có công lớn đấy. Ông Thông này. Hôm nào về dự vui với cánh này, ông phải phát biểu ý kiến đấy nhé.

GS. Thông : – Quan trọng thế cơ à ?

Thầy Tường : – Chứ sao nữa. Dù sao bọn mình cũng luôn tự hào vì đã có thời gian ông là giáo viên của trường. Bây giờ, ông đã là một giáo sư, một nhà khoa học có tên tuổi. Vinh dự lắm chứ. Đây là toàn bộ chương trình buổi lễ và giấy mời của ông. (*đưa phong bì cho GS. Thông*)

GS. Thông : – Trịnh trọng quá trình ? (*xem giấy mời*) Ô, thế mà mình cứ tưởng.

Thầy Tường : – Tưởng cái gì ?

GS. Thông : – Mình cứ tưởng cậu lên mời mình về dự ngày vui của các cậu.

Thầy Tường : – Ồi giờ ơi, từ nãy đến giờ "ông nói gà, bà nói vịt". Nhà trường cử tôi lên đây mời ông về dự kỉ niệm 50 năm ngày thành lập trường.

GS. Thông : – Nhanh quá nhỉ, thấm thoát đã mấy chục năm rồi, vậy mà mình cứ tưởng như mới đây thôi.

Thầy Tường : – Khi ông và tôi về dạy cánh mình mới ngoài 20 tuổi. Bây giờ, sắp nghỉ hưu cả rồi, ông tưởng còn trẻ trung lắm đấy à ?

GS. Thông : – Vậy mà... mỗi cái việc ấy tôi nhờ ông, ông vẫn không làm được.

Thầy Tường : – Ông Tường ạ, ông thông cảm cho tôi. Nhiều khi tôi cảm thấy xấu hổ vì đã không hoàn thành công việc mà ông phó thác. Có lúc mình tự nghĩ sao mình hèn thế. Khi ôm bịch phá xông vào phá "cửa mở", mình không hề run sợ. Vậy mà nhiều lần đối mặt với cô ấy, mình lại thấy ngượng ngịu không nói lên được.

GS. Thông : – Và rồi thời gian cứ trôi đi, chẳng ai đến được cái đích cần phải đến.

Thầy Tường : – Thú thật với ông, mình cũng... rất muốn sự tác thành của ông trở thành hiện thực. Có lúc mình tự hỏi : Tại sao ông lại chạy trốn tình yêu của một người phụ nữ tuyệt vời như cô ấy ? Mình biết ông vẫn yêu Hồng. Đúng không ?

GS. Thông (*nắm chặt bóng hồng trong tay như sợ nó rơi mất*)

Thầy Tường : – Vậy thì tại sao ông lại dày đoạ mình và làm khổ người khác như thế ? Ông tàn ác quá. Ông đã giết chết tuổi thanh xuân của cô ấy. Ông nợ để cô ấy chờ đợi ông mấy chục năm đằng đẵng. Tại sao như vậy hả Thông ?

GS. Thông : – Đến lúc mình chết, cậu sẽ tìm được câu giải đáp thoả đáng. Này, hình như cậu không đi một mình ?

Thầy Tường : – Đúng. Mình đi với cô Hồng.

GS. Thông : – Thế cô ấy đâu ?

Thầy Tường : – Cô ấy ngồi ngoài cổng.

GS. Thông : – Để mình ra mời cô ấy... (*định đi*)

Thầy Tường : – Hồng không chịu vào đây đâu. Lại thật, mình biết trước đây các cậu yêu nhau đến thế và ngay cả bây giờ, các cậu vẫn yêu nhau. Vậy mà, các cậu lại cứ tự làm khổ nhau.

GS. Thông : – Thú thật, mình mong cô ấy căm thù mình. Nhưng..

Thầy Tường : – Cậu biết không. Hôm truyền hình phát phóng sự về lễ trao tặng Huân chương Lao động cho cậu, cả trường xôn xao như ngày hội. Hôm ấy, tất cả giáo viên đều tập trung tại văn phòng để theo dõi buổi lễ qua ti vi. Trong lúc mọi người đang bàn tán về cậu, mình thấy Hồng lặng lẽ bỏ ra ngoài. Mình đi theo và thấy Hồng đứng khóc dưới gốc cây bàng mà cậu và mình đã trồng trước khi cánh mình vào Nam chiến đấu. Mình biết, Hồng vẫn yêu cậu đấy Thông ạ.

GS. Thông : – Mình sợ tình yêu đó. Giá như Hồng căm thù mình thì lại tốt hơn.

Thầy Tường : – Mình biết cậu đã tìm mọi cách để Hồng quay lưng lại với cậu. Nhưng trái lại, cô ấy vẫn không tin cậu là người bội bạc. Có lần, Hồng hỏi mình tại sao cậu lại không lấy vợ ? Mình biết sao được hả Thông ?

Hôm nay mình muốn cậu nói thật cho mình biết :
Cậu vẫn còn yêu Hồng nhưng tại sao cậu lại ép mình
với Hồng ?

GS. Thông : – Cậu nói đúng, mình không thể quên được Hồng.
Nhưng mình thấy cậu cần Hồng hơn, và lại cháu Lâm
cũng rất cần sự chăm sóc của mẹ Hồng.

Thầy Tường : – Từ ngày mẹ cháu bị chết vì bom Mĩ, lúc đó mình
và cậu còn ở chiến trường, Hồng đã nuôi cháu, coi nó
như con đẻ của mình. Thú thật với cậu, hôm từ đơn vị
về trường, mình cứ tưởng trong lúc bọn mình đi chiến
đấu, Hồng đã xây dựng gia đình.

GS. Thông : – Mình lại mong như thế. Trước khi vào Nam chiến
đấu, mình đã nói thẳng với Hồng. Hồng không nghe
và hứa sẽ đợi mình. Khi tận mắt thấy Hồng bế đứa
trẻ, lúc đầu, mình cũng se lòng nhưng lại thấy yên
tâm hơn. Nào ngờ cháu Lâm lại chính là con của cậu.
Vì thế, mình xin đi nơi khác và cố tình lánh mặt
Hồng. Mình không muốn làm tổn thương đến cháu
Lâm vì thế mình đề nghị cậu hãy đến với Hồng.

Thầy Tường : – Nhưng Hồng vẫn yêu cậu tha thiết. Và lại mình
trân trọng tình cảm của các cậu và không thể xen vào
chuyện hai người.

GS. Thông : – Nhưng mình không thể mang lại hạnh phúc cho
Hồng. Tường ơi, còn gì đau xót hơn phải chạy trốn
tình yêu. Mình những tưởng mình cố tình bỏ rơi
Hồng, mình cố tỏ ra cao ngạo để Hồng căm thù mình,
để Hồng bỏ mình đến với bờ bên mới. Ai ngờ...

Thầy Tường : – Cậu... cậu dốt lắm. Cậu tìm ra được những công thức hoá học để tạo ra chất nọ, chất kia. Cậu đã góp phần tìm ra nhiều mỏ kim loại quý nhưng cậu không biết được cái quý nhất của con người đó là niềm tin và lòng chung thủy. Người phụ nữ Việt Nam có thể chờ chồng đến hoá đá. Thà để người phụ ta chứ ta không phụ người. Giá như cậu cứ lấy vợ đi thì có phải dễ dàng bao nhiêu không ?

GS. Thông : – Cậu bảo mình lấy vợ ? Như thế mình lại gieo nỗi khổ cho một người phụ nữ khác. Không. Không thể làm thế được. Mình không phải là kẻ ích kỉ, hẹp hòi. Trong sâu thẳm đáy lòng, mình rất sợ mất Hồng nhưng mình không thể thành tảng đá đè nặng lên vai Hồng.

Thầy Tường : – Thế cậu muốn Hồng đến với mình thì chả hoá ra cô ấy là kẻ phản bội hay sao ?

GS. Thông : – Chính vì sợ có cái quan niệm cổ hủ ấy mà Hồng cứ phải mòn mỏi chờ đợi. Thôi được. Mình sẽ lấy vợ. Hôm nào, mình sẽ về tận trường mời các cậu lên chứng kiến mình... lấy vợ (*GS. Thông vờ mở hơi ngồi phịch xuống ghế*).

Thầy Tường : – Kìa, Thông, cậu sao thế ? Đừng có xúc động quá mà ảnh hưởng đến sức khoẻ đấy Thông ạ. Thông, không nói đến chuyện ấy nữa. Cậu cố gắng về dự ngày vui với trường nhé.

GS. Thông : – Về chứ. Nhưng...

Thầy Tường : – Hay để mình đưa cậu đi bệnh viện ?

GS. Thông : – Đùng, mình vừa mới từ bệnh viện về đây. Mình sợ rằng đến một ngày nào đó, mình... vào viện và vĩnh viễn không trở về nữa. Ngày ấy chắc không xa đâu Tường ạ. Mình biết sức mình chứ.

Thầy Tường : – Bậy nào. Sao một người luôn lạc quan yêu đời như cậu lại tỏ ra bi quan thế ?

GS. Thông : – Mình muốn giữ cậu ở lại đây nhưng... có lẽ cậu về đi. Hồng đợi ngoài đó hơi lâu rồi đấy. Cho mình gửi lời thăm Hồng và giáo viên trường ta nhé. Mình sẽ về với các cậu.

Thầy Tường : – Nhớ giữ gìn sức khoẻ nhé. Minh... về đây.

GS. Thông : – Cứ yên tâm về đi. Mình chưa chết ngay đâu.
(gượng cười)

(Thầy giáo Tường bần khoản chia tay GS. Thông. Còn một mình, GS. Thông đi lại suy nghĩ lao lung. lát sau GS. Thông lấy điện thoại di động ra gọi. GS. về một mình. Gục xuống bàn. Có tiếng chuông gọi cửa)

GS. Thông : – Mời vào.

Kiểu Loan : – Thầy. Em đến, bác sĩ bảo thầy đã xin xuất viện.

GS. Thông : – Thầy sốt ruột quá. Công việc còn nhiều mà cứ nằm đấy...

Kiểu Loan : – Hình như... thầy vẫn còn mệt ? Thầy nên lo giữ gìn sức khoẻ.

GS. Thông : – Cảm ơn em. Bệnh của thầy... nó cũng như núi lửa ấy mà. Bỗng dưng nổi giận phun trào nham thạch rồi sau đó lại tắt ngấm, nằm yên. Đằng sau vẻ hiền lành là những cơn cuồng nộ chết người.

Kiểu Loan : – Di chứng của chiến tranh. Không có cách nào chữa được hả thầy ?

GS. Thông : – Cho đến nay, ngành Y cũng bó tay em ạ.

Kiểu Loan : – Thưa thầy, có việc gì mà thầy điện cho em đến ?

GS. Thông : – Có đấy. À... mà... thôi em ạ.

Kiểu Loan : – Thầy đừng ngại. Thầy cứ coi em như con cái trong nhà.

GS. Thông : – Em đã suy nghĩ về đề nghị của thầy chưa ?

Kiểu Loan : – Dạ... Em... Thưa thầy...

GS. Thông : – Đừng vội vàng Loan ạ. Em cứ nghĩ cho kĩ đi. Thầy không bắt buộc em.

Kiểu Loan : – Vâng. Em cũng đã nghĩ kĩ rồi thầy ạ.

GS. Thông : – Vậy ý em thế nào ?

Kiểu Loan : – Thưa thầy... em... em..

GS. Thông : – Cứ bình tĩnh em ạ.

Kiểu Loan : – Thầy ơi. Với em, thầy không chỉ là thầy giáo mà em vẫn mong được là con gái của thầy. Em luôn kính trọng thầy. Nhưng việc thầy nhờ em... em xin thầy thông cảm. Khó lắm thầy ạ. Em không thể hoàn thành được đâu.

GS. Thông : – Loan. Thầy có rất nhiều học sinh, nhưng thầy tin ở em. Thôi được... không sao... Thầy không nài ép em...

Kiểu Loan (một phút lặng im) : – Thưa thầy, em về...

GS. Thông : – Em về đi (*Loan ra đến cửa*). Khoan đã. Loan... Thầy mong em hiểu cho, thầy làm như thế không phải vì thầy mà vì... Thôi. Cảm ơn em.

Kiểu Loan : – Thưa thầy... thầy nói vì ai ?

GS. Thông : – Vì... vì thầy muốn giữ danh dự cho một người mà thầy vô cùng yêu mến. Thầy muốn người đó được hạnh phúc.

Kiểu Loan : – Nhưng chả nhẽ không còn cách nào khác hay sao ?

GS. Thông : – Thầy cũng chưa tìm ra giải pháp tốt nhất.

Kiểu Loan : – Thưa thầy, em cũng sợ bạn bè lại cho rằng em là một nữ sinh hư hỏng. Rồi còn bạn trai của em nữa chứ. Anh ấy đang nghiên cứu sinh ở nước ngoài.

GS. Thông : – Đây chỉ là một lớp kịch mà thầy nhờ em đóng hộ một vai.

Kiểu Loan : – Vai kịch giữa đời thường ? Thưa thầy... Em không thể hoàn thành vai diễn được.

GS. Thông : – Thôi được, thầy sẽ tìm cách khác.

Kiểu Loan : – Nhưng sao thầy không nói thẳng những ý nghĩ của mình cho người ấy thông cảm ?

GS. Thông : – Đã nhiều lần thầy định nói nhưng thầy không đủ dũng cảm em ạ. Và lại thầy sợ rằng người ta lại chấp

nhận sự hi sinh đó. Càng yêu người ta, thầy càng không thể bắt người ta phải hi sinh cho mình quá nhiều.

Kiều Loan : – Giá như em chưa nhận lời của anh ấy thì em dám bỏ mặc miệng thế gian để giúp thầy hoàn thành công việc. Thầy tha lỗi cho em.

GS. Thông : – Không, em không có lỗi gì cả. Thầy cảm ơn em.

(Kiều Loan định đi nhưng cô quay lại nhẹ nhàng đi đến bên mà GS. không hay biết. Loan nhìn GS. cô đứng cắn môi suy nghĩ, nước mắt cô tự nhiên tuôn dài trên gò má. GS. Thông ướ oải gieo mình xuống ghế, bông hoa hồng vẫn nắm chặt trong tay.)

GS. Thông : – Trớ trêu thật. Biết bao giờ... Giá như mình được nằm lại trên cánh rừng Trường Sơn đại ngàn hay giữa vùng sinh lầy Đồng Tháp thì lại tốt biết bao nhiêu. Nỗi đau ấy sẽ như bát nước nguội dần theo năm tháng. Đẳng này, cứ đằng đẳng đeo cái nỗi đau bên mình mà không dám cắt bỏ nó đi. Hồng ơi ! Tôi làm khổ em quá. Em đã hi sinh cả tuổi xuân vì tôi. Tôi... tôi là kẻ hèn nhất. *(GS. Thông bị sốc. Kiều Loan hốt hoảng.)*

Kiều Loan : – Thầy ơi ! Giáo sư Thông ! Thầy tỉnh lại đi... cấp cứu !
(Kiều Loan chới với kêu cứu. Đèn tắt.)

Cảnh 2

Nhà cô giáo Hồng đơn giản. Trên tường, một bức tranh cây thông với bài thơ :

*Kiếp sau xin chớ làm người,
Làm cây thông đứng giữa trời mà reo.
Giữa trời gió hát thông reo.
Khi vui muốn khóc buồn teo lại cười.*

(Cô giáo Hồng đang dọn dẹp nhà cửa.)

Thầy Tường : – Thế nào, cô chuẩn bị đón khách hay sao đấy ?

Cô Hồng : – Có khách nào đâu mà chuẩn bị hả anh ?

Thầy Tường : – Không biết anh Thông có về dự lễ được không ?

Cô Hồng : – Anh ấy đã hứa thì nhất định sẽ về.

Thầy Tường : – Nhưng tôi sợ anh Thông đang nằm viện.

Cô Hồng : – Lại nằm viện à ? Có nặng lắm không anh ?

Thầy Tường : – Khá nặng.

Cô Hồng : – Sao anh không nói cho em biết ? Thế ai ở viện với anh Thông ?

Thầy Tường : – Các giáo viên và học sinh phân công nhau chăm sóc.

Cô Hồng (thở dài) : – Ốm đau mà không có người nhà là khổ lắm đấy.

Thầy Tường : – Khổ thật ấy chứ. Họ hàng ở xa...

Cô Hồng : – Anh ấy không còn ai là anh em ruột thịt. Chiến tranh đã cướp đi tất cả.

- Thầy Tường :** – Hay... Hồng lên đó với anh Thông có được không ?
- Cô Hồng :** – Mình là cô giáo quê, ai người ta cần đến mình hả anh ?
- Thầy Tường :** – Nghĩ cũng tội, vong vóng có một mình mà chả hiểu sao lại cứ sống thui thủi thế cơ chứ ?
- Cô Hồng :** – Nói thật với anh, mấy lần nghe tin anh Thông nằm viện em cũng đã định lên nhưng... chắc anh ấy có "Ô-sin" rồi, và lại... (*thở dài, rơm rớm nước mắt*).
- Thầy Tường :** – Thôi được, tổ chức lễ kỉ niệm xong, anh và cô sẽ lên trên viện với Thông. Hồng ạ. Chắc trong Thông có điều gì uẩn khúc mà chưa thể nói ra được chứ anh cũng không tin Thông là kẻ phản bội. Anh đã cố dò hỏi nhưng Thông luôn tìm cách lảng tránh. Anh nghĩ nếu như phản bội thì tại sao đến giờ Thông vẫn chưa lấy vợ ?
- Cô Hồng :** – Thôi anh ạ, để tâm đến chuyện đó làm gì cơ chứ. Chẳng qua là giữa chúng em không có duyên phận với nhau.
- Kiểu Loan** (*tay ôm một bó hoa hồng trắng vào*) : – Xin lỗi, đây có phải nhà cô giáo Hồng không ạ ?
- Cô Hồng :** – Tôi là Hồng đây. Có cần hỏi gì ạ ?
- Kiểu Loan :** – Tôi từ chỗ giáo sư Thông về đây.
- Thầy Tường :** – Cô ơi, anh Thông sao rồi hả cô ?
- Kiểu Loan :** – Giáo sư lại nhập viện rồi ạ. Những vết thương chiến tranh luôn hành hạ giáo sư. Giáo sư nhờ tôi chuyển

đến cô giáo Hồng bó hoa và lá thư này (*định trao hoa và thư cho cô giáo Hồng*).

Cô Hồng : – Chuyển cho tôi ?

Kiểu Loan : – Vâng. Đây là bút tích của giáo sư.

Cô giáo Hồng (*đọc chữ viết trên bì thư*) : – Thân thương gửi người bạn gái.

Cô Hồng : – Trước hết, tôi xin cảm ơn cô đã mang quà về tận đây. Nhưng... tôi phiền cô... tôi xin nhận những bó hoa này, còn lá thư... xin cô giúp tôi trao lại tận tay tác giả.

Thầy Tường : – O kìa, Hồng. Sao em lại làm như thế ?

Cô Hồng : – Tôi đã quen với sự im lặng rồi. Suốt mấy năm các anh đi chiến trường, tôi không hề nhận được một dòng chữ nào. Vậy mà ... tôi vẫn đợi... vẫn tin là các anh sẽ trở về.

Thầy Tường : – Hồng ơi, em nên nhớ đó là thời kì chiến tranh khốc liệt.

Cô Hồng : – Khi anh trở lại trường dạy học, anh Thông kiên quyết xin đi nơi khác, anh ấy tình nguyện lên dạy trên vùng cao, rồi đi học nước ngoài, anh ấy trở thành một giáo sư danh tiếng. Vậy mà... tôi vẫn không nhận được một chữ nào.

Kiểu Loan : – Cô thông cảm, có lẽ giáo sư mãi tập trung vào các công trình nghiên cứu của mình.

Cô Hồng : – Nếu như người khác thì tôi đã tin là anh ấy mãi chạy theo danh vọng mà quên đi những người bạn

nghèo ở một ngôi trường quê mùa. Nhưng tôi biết tính anh Thông lắm chứ. Anh Thông không phải là hạng người như thế. Anh ấy là con người nhân hậu, sống có tình, có nghĩa.

Kiều Loan : – Nhưng nhiều khi con người bị hoàn cảnh khách quan chi phối.

Cô Hồng : – Tôi tin anh Thông không phải là hạng người đó.

Thầy Tường : – Vậy tại sao hơn chục năm đằng đẵng, Thông lại cứ tìm cách chạy trốn tình cảm chân thành của em ?

(Kiều Loan nhìn cô giáo Hồng. Văng vẳng bên tai có tiếng nói của GS. Thông vang lên.)

GS. Thông : – Loan ơi. Cô Hồng là một người phụ nữ kiên định. Em cố tìm mọi cách giúp thầy. Thầy tin ở em...

(Kiều Loan mím môi suy nghĩ và kiên quyết)

Kiều Loan : – Cô Hồng ạ. Hôm nay về đây, tôi mới được chứng kiến tận mắt được sự hi sinh và tấm lòng cao thượng của cô. Nhưng... mọi vật có thể biến đổi ngoài tầm suy tưởng của chúng ta. Rất tiếc là giáo sư đổ bệnh đột ngột. Nếu không cuối tháng này chúng tôi đã về đây mời mọi người lên Hà Nội dự lễ thành hôn của chúng tôi.

Thầy Tường : – Cô nói sao ? Thông lấy vợ thật à.

Kiều Loan : – Vâng. Đây là thiệp mời mà tôi chưa tiện đưa mời mọi người.

(Kiều Loan đưa hai tờ thiệp mời cho thầy giáo Tường và cô giáo Hồng.)

Thầy Tường : – Cái tay này, thế mà lại lấy vợ thật à ?

Cô Hồng : – Vậ ra ... cô chính là ... Kiều Loan.

Kiều Loan : – Vâng. Tôi là học sinh của giáo sư. Thầy, cô thông cảm, bây giờ... học sinh yêu giáo viên không phải là chuyện lạ. Và lại, giáo sư là một người tài. "Gái tham tài, trai tham sắc" là chuyện bình thường. Tôi thấy giáo sư cô đơn quá. Một mình anh ấy chơ vợ giữa cảnh phồn hoa. Tôi tình nguyện là bến đỗ, là điểm tựa tình cảm của giáo sư.

Thầy Tường : – Thôi đi. Các người yêu nhau thì... mặc các người. Nhưng ... (*cắm tức xé nát tờ thiệp mời*) Cô về nói với giáo sư của cô. Chúng tôi... không lên dự lễ cưới của hai người được đâu. Cô về đi.

Kiều Loan : – Xin lỗi. Nếu tôi đoán không nhầm, anh là thầy giáo Tường, Hiệu trưởng.

Thầy Tường : – Còn ai lạ gì cái thằng Tường "cụt" này nữa.

Kiều Loan : – Giáo sư nhờ tôi trao quà cho nhà trường (*đưa phong bì cho thầy giáo Tường*). Đây là tám ngàn phiếu 50 triệu, tiền giải thưởng công trình nghiên cứu khoa học giáo sư mới nhận được. Giáo sư xin lỗi vì sức khoẻ nên không về dự buổi lễ trọng đại của trường được.

Thầy Tường (*cầm phong bì*) : – "Cầm vàng còn sợ vàng rơi, Vàng kia ăn hết, ngài tôi vẫn còn". Thông ơi. Thông ơi ! ... Sao mà lại thay đổi nhanh thế hả Thông ? Mà có biết Hồng nó khắc khoải chờ mà bao năm tháng rồi

không ? Tao không ngờ... mà lại là thằng phản bội... mà là thằng tôi... thằng hèn...

Cô Hồng : – Anh Tường... em xin anh.

Thầy Tường (đưa trả phong bì) : – Cô giúp tôi cầm về đưa cho nó. Cô hãy bảo cho nó biết, chúng tôi cũng còn thiếu thốn thật đấy nhưng... chúng tôi không cần tiền mà cần những con người sống có tình có nghĩa. Cô bảo nó đừng bao giờ vác mặt về đây nữa. Tôi... thằng Tường "cụt" này coi như không có nó... Nó... nó chết rồi.
(đau đớn ôm mặt khóc)

Cô Hồng : – Kìa anh Tường. Anh hãy bình tĩnh đã nào. Dù sao đây cũng là "Phu nhân của giáo sư" vị khách mời đặc biệt của trường ta. Cô Loan ạ, cô thông cảm, chúng tôi vẫn gọi thầy Tường là "Trương Phi". Thầy nóng tính nhưng không có bụng dạ gì đâu. Cô vào trong này với tôi. (cố đưa Kiều Loan vào nhà trong)

Lâm (gọi từ ngoài) : – Mẹ Hồng ơi ! (ùa vào như cơn gió)
Chào bố.

Thầy Tường : – Con về sao không báo cho bố đi đón.

Lâm : – Con muốn dành cho mọi người sự bất ngờ.

Cô Hồng : – Lâm. Thật may, con về kịp dự lễ kỉ niệm của trường ta.

Lâm : – Vâng, nhận được tin của bố Tường, con tranh thủ thu xếp về ngay. Ở kìa... Kiều Loan ! Ngọn gió nào đưa em về đây ?

Thầy Tường : – Con cũng quen cô này ?

- Lâm :** – Bạn thân đấy bố ạ. Chúng con quen nhau từ khi cùng là nghiên cứu sinh ở nước ngoài. Loan. Anh chưa kịp đưa em về quê để...
- Cô Hồng :** – Lâm ơi. Con về Hà Nội có qua chỗ...
- Lâm :** – Con vào trường nghe tin chú Thông ốm, con vội vào viện ngay. Nhưng lúc đó chú đang mệt. Con không dám đánh thức.
- Thầy Tường :** – Để bố giới thiệu với con nhé.
- Kiều Loan :** – Không cần đâu ạ. Chúng cháu đã biết nhau rồi.
- Lâm :** – Nhưng chưa ai biết quê nhau, đúng chưa ? Cảnh mình chỉ giao ước khi nào về nước sẽ ra mắt mọi người.
- Thầy Tường :** – Sao ? Hai đứa ?... Không được. Không được. Đây là ... Phu nhân giáo sư Trần Hoàng Thông đấy con ạ.
- Lâm :** – Bố nói sao ? Kiều Loan là vợ chú Thông ? (*Thầy giáo Tường lặng lẽ đưa thiệp mời cho Lâm xem.*) Loan, sao lại thế này ? Sao lại thế này ?
- Kiều Loan :** – Anh Lâm... Em... em xin lỗi anh. Em thật không ngờ.
- Lâm :** – Hừ... Cô thay đổi nhanh thật đấy. Cô mới về nước trước tôi có mấy tháng... Cô vẫn viết thư hứa hẹn đợi chờ tôi... Đồ phản bội.
- Cô Hồng :** – Lâm. Bình tĩnh đã con.
- Lâm :** – Mẹ. Mẹ ơi... Sao mẹ có thể chờ đợi người mẹ yêu từ lúc tóc còn xanh đến nay tóc mẹ đã bạc màu ? Mấy chục năm rồi hả mẹ ? Còn ... đằng này... mới bằng đi có mấy tháng... Vậy mà...

Kiều Loan : – Anh Lâm... Thầy Tường... Cô Hồng... Xin mọi người hiểu cho, em không muốn thế này. Em...

Lâm : – Thôi đi. Cô không cần thanh minh nữa. Chú Thông là giáo sư danh tiếng, chú ấy có tiềm lực kinh tế, chú ấy sẽ là chỗ dựa để cô bước lên những bậc cao danh vọng. Còn tôi... một kẻ vẫn đang đứng giữa ngã ba đường. Vậy mà... tôi cứ hi vọng, cứ thấp thỏm chờ đợi...

Kiều Loan : – Tôi hoàn toàn không biết gì về quan hệ của anh và giáo sư... Anh cũng chưa nói gì về bố mẹ anh. Tôi hỏi, anh chỉ cười và hứa là bao giờ về nước mới nói cho tôi biết.

Cô Hồng : – Lâm. Bây giờ... tất cả đã an bài rồi con ạ. Con phải... có đủ can đảm để vượt qua. Mẹ tin con... Dũng cảm lên.

(Cô giáo Hồng ôm lấy Lâm, Cô cố động viên con nhưng chính cô lại đang cắn môi ngăn dòng nước mắt tuôn trào trên má.)

Thầy Tường : – Khốn nạn. Cái thằng ấy... Nó làm đảo lộn tất cả. Nó làm... tan nát tất cả. Để tôi... Tôi sẽ đi hỏi tội nó.

(Thầy giáo Hoàng định đi. Cô giáo Hồng vội ngăn lại. Lúc đó GS. Thông mệt mỏi trên một chiếc xe lăn được bác sĩ đẩy vào.)

Bác sĩ : – Thưa các anh. Giáo sư Thông kiên quyết đòi chúng tôi đưa ông về đây. Nhà trường và ban lãnh đạo bệnh

viện đã xin ý kiến lãnh đạo. Mọi người đều mong muốn thực hiện lời đề nghị của giáo sư.

Cô Hồng : – Cảm ơn các anh đã đưa anh ấy về với chúng tôi.

Bác sĩ : – Chúng tôi đợi ở ngoài, cần gì, gia đình cứ gọi.

Kiều Loan : – Giáo sư. Thưa thầy... (oà lên khóc tức tưởi)

Thầy Tường : – Kia, Thông... Thông ơi... Mà... đến nỗi này ư ?
(*khóc theo*)

Giáo sư Thông (*mặt mới đưa mắt nhìn mọi người*) : – Tường...
Hồng... Thăng Lâm đây phải không ? Kiều Loan.
Đừng khóc nữa em.

Thầy Tường : – Thông ơi. Mà có biết, thăng Lâm con tao, con cô Hồng, con của mà... nó... nó yêu con Kiều Loan không ? (*GS. Thông lắc đầu*) bây giờ... tan vỡ hết cả rồi.

GS. Thông : – Không tan được. Chính vì thế tao mới yêu cầu các bác sĩ đưa về đây.

Kiều Loan : – Thầy ơi. Em đã cố làm theo lời uỷ thác của thầy nhưng... khó quá thầy ạ. Vai diễn đã không thành.

GS. Thông : – Loan... Thầy xin lỗi em. Thầy đã đẩy em vào tình cảnh trở trêu này. Thầy đã soạn một vở diễn tồi.

Thầy Tường : – Vở diễn gì ? Ông lại định nhảy sang nghệ thuật nữa à ?

GS. Thông : – Tường ơi ! Chính mà đã nói với tao là Hồng không tin tao là con người phản bội. Vì muốn Hồng tin, tao phải lấy vợ... Tao đã năn nỉ nhờ Kiều Loan đóng hộ

vai ấy. Tao mong khi được tin tao lấy vợ, Hồng sẽ đến với mày.

Cô Hồng : – Anh Thông. Tại sao anh lại phải làm như thế ?

GS. Thông : – Hồng. Anh xin lỗi em. Có lẽ cả đời anh không thể tìm ai thay thế được em. Cho đến khi xa rời cuộc sống này, em vẫn ngự trị trong trái tim anh. Nhưng... anh không phải là kẻ ích kỉ. Anh không thể để vì anh mà em chịu khổ mãi. Hồng ơi. Em đã hi sinh nhiều quá rồi, chịu đựng nhiều quá rồi. Mà anh thì... không thể mang lại hạnh phúc cho em. Chất đi-ô-xin đã ngấm sâu vào cơ thể anh. Anh biết rằng sẽ có lúc anh không thể chống chọi nổi cái chất chết người ấy. Anh không dám nói cho em biết vì anh tin là nếu biết, em sẽ không bao giờ bỏ anh. Nếu vậy thì ... để em khổ đến bao giờ nữa ? Người hạnh phúc là người biết hi sinh cho người mình yêu chứ em.

Cô Hồng : – Tại sao anh biết hi sinh cho mọi người mà lại sợ người khác hi sinh vì mình ?

GS. Thông : – Tường, Hồng... ba chúng là bạn, là đồng nghiệp... Hồng đã nuôi cháu Lâm từ khi còn nhỏ. Hồng cần cho cậu và cháu Lâm hơn. Mình mong rằng...

Thầy Tường : – Câm mồm. Tao cấm mày không được nói lung tung nữa.

Cô Hồng : – Anh Thông, dù anh cố tình tìm cách lẩn tránh em nhưng chỉ nhìn ánh mắt của anh, em đã biết trong

anh đang ẩn náu một nỗi trắc ẩn nào đó. Không ngờ... khi biết được thì...

GS. Thông :- Lâm ơi ! Con lại đây. Cả Kiều Loan nữa. Các con là những thanh niên tốt. Bố mong rằng các con hạnh phúc và thành đạt. (*cầm tay Kiều Loan đặt vào tay Lâm*) Hãy yêu nhau trọn đời con nhé.

Lâm : - Bố ơi. Bố mệt rồi, đừng nói nữa.

Thầy Tường : - Tại sao lại thế ? Thông ơi. Tại sao con người lại phải đóng kịch với nhau ?

GS. Thông :- Đó là sai lầm của mình. Các bạn bỏ qua nhé.

Cô Hồng : - Nhưng người tốt không thể vào những vai dối trá. Sự thật bao giờ cũng là sự thật.

GS. Thông :- Cảm ơn các bạn. Cho dù có đi tới đâu. Mình không quên được ngôi trường này, không thể quên được các bạn. Mình thật sự hạnh phúc.

Thầy Tường : - Thông ơi. Mà mệt lắm rồi đấy. Đừng nói nữa. Hãy nghỉ đi.

GS. Thông : - Mình muốn được nghe tiếng nói của mọi người. Mình sẽ mang những tiếng ấy đi theo.

Hồng ơi ! Đừng giận Thông nhé. Thông đã làm Hồng khổ nhiều rồi. Xa Hồng, Thông khổ tâm lắm. Thông lao vào tìm nguồn vui trong nghiên cứu và giảng dạy. Nhưng... khi còn một mình với bốn bức tường, Thông lại cảm thấy trống vắng và ước gì có Hồng ở bên. Nhưng bây giờ thì...

Người ta nói, trước khi chết, con chim thường cất tiếng hót kêu thương. Các bạn hay nghe mình nói đây. (*cầm chặt tay thầy giáo Tường và cô giáo Hồng*) Vì tình bạn của chúng ta. Tường hãy thay mình chăm sóc Hồng. Chúng ta đã và mãi mãi sẽ là người một nhà. Hãy hứa với mình đi. Hứa đi.

Cô Hồng : – Anh Thông. Anh không thể... Anh không thể...

GS. Thông : – Đừng khóc nữa em. Hãy hát cho mình nghe bài hát của chúng ta. (*Hồng cất tiếng hát khe khẽ*)... "Cho dù có đi nơi đâu. Ta vẫn không quên được nhau..."

(*Giáo sư Thông nhẹ nhàng ra đi trong tiếng hát của Hồng. Ông đi vào cõi trường sinh thanh thản như người lính đi vào trận đánh. Tiếng hát nhạt nhoà trong tiếng khóc. Cô giáo Hồng đặt một bông hồng đỏ thắm lên ngực giáo sư Thông.*)

- HẾT -

TRẦN TUẤN TIẾN

Những người mẹ

KỊCH NÓI

(Chuyển thể từ một số truyện ngắn
về Nhà giáo Việt Nam)

Nhân vật

– Cô HIỀN	Giáo viên
– Anh TOÀN	Chồng cô Hiền
– Cô THUY	Phụ huynh học sinh
– Bà HẬU	Bà nội của học sinh bỏ học
– GIANG, HÙNG và một số học sinh	

(Cảnh nhà cô giáo Hiền. Một ngôi nhà khang trang đầy đủ tiện nghi. Phòng khách rất lịch sự, trang nhã thể hiện chủ nhà có tầm năng kinh tế và đầu óc thẩm mỹ.)

- Anh Toàn :** – Chết thật. Nhà với cửa. Sao lại bừa bộn thế này ? Khổ chưa. Ngày nào về cũng cứ như lao công thế này cơ chứ. Đứa nào viết bậy lên đây ? Đúng là có mua đồ "xịn" về mà không biết bảo quản thì cũng đến phí tiền.
- Cô Hiền :** – Anh để em dọn cho. Lúc đi, em vội quá nên chưa dọn kịp.

Anh Toàn : – Em nhìn đây, toàn những vết bút bi, vết rạch thế này thì còn gì là bàn ghế nữa. Dù sao đây cũng là phòng khách là bộ mặt của gia đình. Chỉ cần nhìn vào đây là người ta hiểu được tính nết của chủ nhân.

Cô Hiền : – Em biết rồi. Nhưng các cháu nó trót dại...

Anh Toàn : – Thế em lại cho các cháu vào học ở đây đây à ? Không được. "Nhất quý, nhì ma, thứ ba học trò". Cho nó vào đây thì mọi thứ sẽ đảo lộn tùng phèo. Chả mấy tí mà hỏng hết.

Cô Hiền : – Em sẽ nhắc các cháu chú ý bảo vệ đồ đạc trong nhà.

Anh Toàn : – Thôi. Từ mai không tụ tập bọn trẻ ở đây nữa.

Cô Hiền : – Thế các cháu học ở đâu ?

Anh Toàn : – Đó không phải là việc của anh. Mà anh nói thật, em nên giải tán cái lớp học "tình thương" của em đi. Nhiều khi muốn về nhà nghỉ một lúc cũng không yên thân.

Cô Hiền : – Các cháu đang học dở chương trình thì bỏ làm sao được ?

Anh Toàn : – Em thuê một chỗ nào đó cho các cháu học. Chứ đưa nó về đây, anh chịu không nổi rồi. Mà anh nói thật nhá, nhà mình cũng chưa đến nỗi túng thiếu lắm đâu mà phải lo dạy thêm để tăng thu nhập. Anh vẫn có thể lo cho em và các con. Em nên nghỉ ngơi, để ý vào kèm cặp bọn trẻ. Thế là cũng mệt lắm rồi.

Cô Hiền : – Đây là lớp học của các cháu có hoàn cảnh khó khăn làm gì có thu nhập kinh tế. Em muốn mang một

nguồn vui nho nhỏ cho lũ trẻ bị thiệt thòi. Mà đó cũng là nguồn vui của bọn em.

Anh Toàn : – Nguồn vui... Người ta đang phàn nàn về chuyện các thầy, các cô lo dạy ngoài giờ hơn là lo dạy trong chương trình. Bọn anh trước đây làm gì có điều kiện học thêm. Nửa ngày đi học, nửa ngày phải về lao động vãi mặt ra mà vẫn bữa no, bữa đói. Vậy mà họ vẫn trở thành giáo sư, tiến sĩ... Cái chính là chất lượng và phương pháp giáo dục. Còn cứ học gạo thế này thì trẻ em trở thành những con vẹt mất.

Cô Hiền : – Không phải giáo viên nào cũng nghĩ đến chuyện dạy thêm để làm kinh tế đâu anh ạ.

Anh Toàn : – Có lẽ chúng ta không nên tranh luận về đề tài này nữa. Anh đề nghị em không biến phòng khách của nhà thành lớp học bồi dưỡng.

Cô Hiền : – Thôi được, nếu anh không đồng ý, em sẽ đi thuê nhà khác. Em không thể bỏ dở lớp bồi dưỡng này được.

Anh Toàn : – Anh mong rằng em không biến anh thành "vú em" của cái nhà này. (*bực bội bỏ đi*)

Cô Hiền : – Anh Toàn.... anh Toàn... (*ngồi xuống ghế; có tiếng chuông gọi cửa*). Mời vào !

Cô Thủy : – Xin lỗi, đây có phải là nhà cô giáo Hiền không ạ ?

Cô Hiền : – Vâng. Tôi là Hiền đây ạ. Mời chị vào trong nhà.

Cô Thủy : – Cô Hiền ạ. Tôi là mẹ cháu Hùng. Nguyễn Mạnh Hùng ấy mà. Nhà tôi mới chuyển về thành phố công

tác nên tôi xin chuyển cho cháu về trường cô. Mong cô thông cảm. Anh ấy bận bịu cả ngày, tôi cũng đi công tác liên tục nên rất ít thời gian kèm cặp cháu. Mà cháu cô thì... cũng ít nghịch lắm đấy.

Cô Hiền : – Thưa chị. Cháu Hùng mới chuyển về trường nhưng... chúng tôi buộc phải xếp cháu vào diện học sinh cá biệt. Không biết những năm trước cháu học hành ra sao nhưng qua mấy lần kiểm tra thì... kiến thức cơ bản của cháu không vững.

Cô Thuý : – Cô nói sao chứ mấy năm liền cháu đều là học sinh tiên tiến. Có giấy khen hẳn hoi. Cơ quan bố cháu năm nào cũng có phần thưởng cho cháu. Chả nhẽ... chương trình học ở đây lại cao hơn hay sao ?

Cô Hiền : – Căn cứ vào các bài kiểm tra thì chúng em biết khả năng kiến thức thực tế của học sinh. Thế cháu Hùng có mang các bài kiểm tra về cho bố mẹ xem không ạ ?

Cô Thuý : – Cháu nó... Cũng có khi đưa nhưng tôi bận quá thành ra... chả mấy khi để ý đến.

Cô Hiền : – Thế tại sao trong sổ liên lạc của cháu có lời phê của chị. Đây ! Có phải là chữ của chị không ạ ?

Cô Thuý : – Không phải chữ tôi. Cái thằng này ranh ma đến thế là cùng.

Cô Hiền : – Chắc sợ bố mẹ biết chuyện ở trường nên cháu Hùng đã nhờ ai đó giả chữ kí của bố mẹ. Việc tuy không lớn nhưng đó là manh nha của tính lừa dối, không trung thực.

- Cô Thủy :** – Tôi về cho nó một trận chứ con cái thế này thì... xấu hổ lắm cô ạ. Năm nào cơ quan bố cháu cũng có phần thưởng xứng đáng cho con em cán bộ, công nhân viên có thành tích trong học tập tu dưỡng. Chả nhẽ bố đi phát thưởng mà con thì...
- Cô Hiền :** – Cháu Hùng... luôn tỏ ra kiêu ngạo, chơi kiểu đàn anh, đàn chị nên không được bạn bè yêu mến.
- Cô Thủy :** – Thế nên hôm nay chị mới phải trực tiếp đến đây gặp cô để mong sự thông cảm và giúp đỡ của cô. Thì thì, cháu có gì không phải, mong cô bỏ quá đi cho. Cô cứ xác nhận cho cháu để tôi báo cáo Công đoàn cơ quan. Đợt này cơ quan tôi cho các cháu đi thăm quan đảo Tuần Châu. Chả nhẽ... để cháu ở nhà ?
- Cô Hiền :** – Theo ý em thì... không nên cho cháu đi thăm quan. Có làm như vậy, cháu mới thấy lí do của sự thiệt thòi là do cháu chưa đạt tiêu chuẩn học sinh tiên tiến. Có như vậy cháu mới có hướng phấn đấu, không sống dựa vào bố mẹ.
- Cô Thủy :** – Cô nói thế thì... đúng quá rồi. Nhưng tôi sợ cháu không được đi thì nó tủi thân. Mà có điều gì trái ý là cháu Hùng hay dỗi lắm cô ạ. Nó bỏ học, bỏ ăn, nằm lì trong phòng hai ba ngày liền. Lắm khi tôi sợ nó lả.
- Cô Hiền :** – Nếu như thế thì anh chị càng phải quan tâm đến cháu nhiều hơn. Hôm nay tôi phải cho cháu Hùng về trước để tự làm kiểm điểm. Yêu cầu có chữ kí của bố mẹ.

- Cô Thủy :** – Sao thế hả cô ?
- Cô Hiền :** – Đây, chị xem. Nhà em dẫn cháu về đề nghị cho cháu học thêm. Chỉ ngồi được một lúc, cháu Hùng lấy đồ ra nghịch, vạch hết lên mặt bàn ghế. Ban nãy, nhà em bực quá nên bảo ngày mai không cho tổ chức dạy thêm ở đây nữa.
- Cô Thủy :** – Chết thật thôi. Cái thằng ấy là tò mò, táy máy hay phá lắm cô ạ, đồ chơi mua về hàng đống nhưng chỉ vài hôm lại bị cạy tung ra cả.
- Cô Hiền :** – Đã thế, khi hỏi, nhất định cháu Hùng không nhận lỗi. Vì vậy em phải cho cháu về để cháu kiểm điểm lại những việc làm của mình.
- Cô Thủy :** – Thế mà tôi hỏi, cháu bảo hôm nay cô giáo đi họp, không học thêm.
- Cô Hiền :** – Em cũng định đến gặp gia đình để bàn cách giúp đỡ cháu Hùng. Để thế này không được. Khi nó trở thành tiềm thức trong con người thì khó có thể thay đổi được.
- Cô Thủy :** – Chính vì thế, chị phải sang đây nhờ cô giúp chị. Cô cứ cho cháu Hùng học thêm ở đây. Cháu có trót dại, làm hỏng đồ đạc của cô, chị sẽ có trách nhiệm bồi hoàn cô chú.
- Cô Hiền :** – Em không nghĩ đến chuyện đó. Nhưng... lớp học thêm này... không hợp với cháu Hùng. Chị nên tìm lớp khác cho cháu.

- Cô Thuý :** – Chị nghe nói cô là giáo viên dạy giỏi, có kinh nghiệm lại trực tiếp là giáo viên chủ nhiệm của cháu. Chính vì thế, chị muốn gửi cháu cho cô. Thôi, cô cứ ưu tiên giúp chị. Tiền nong đóng góp thế nào chị lo đủ.
- Cô Hiền :** – Từ mai, lớp tạm nghỉ vì... không có địa điểm.
- Cô Thuý :** – Để chị nói với chú ấy cho. Chắc chị nói, chú ấy sẽ nể.
- Cô Hiền :** – Không cần đâu chị ạ. Em không muốn bắt ép nhà em.
- Cô Thuý :** – Thế lớp có đông không cô ?
- Cô Hiền :** – Dạ. Khoảng trên chục em ạ.
- Cô Thuý :** – Kể ra... hơn chục em thì... cũng mệt đấy. Bọn trẻ lại nghịch, mắt nào mà để ý hết được. Hay... cô lại đăng chị. Phòng rộng, có điều hoà... Nghĩa là đủ tiện nghi để cô dạy học.
- Cô Hiền :** – Cảm ơn chị. Thế nhà chị ở phố nào ạ ?
- Cô Thuý :** – Chị mới chuyển về đây. Anh ấy làm nhà ở phố Văn Cao.
- Cô Hiền :** – Phố Văn Cao ạ. Thế thì xa quá, các cháu không đi được.
- Cô Thuý :** – Cô Hiền ạ. Chị biết, các thầy cô phải dạy thêm để góp phần tăng thu nhập cho gia đình. Lương của ngành Giáo dục cũng... khiêm tốn lắm. Chị có ý kiến với cô thế này nhé. Chị thấy cô cũng... không được khoẻ, buổi sáng đã ra rá trên lớp rồi. Chiều nào cũng kèm chín mười đứa thì chịu sao nổi. Cô có thể giúp chị kèm riêng cháu Hùng. Chị vẫn đảm bảo trả tiền thu nhập cho cô như lớp học cũ.

- Cô Hiền :** – Nghĩ là em chỉ dạy một cháu Hùng học thêm ?
- Cô Thuý :** – Chị cũng đã thuê gia sư rồi, nhưng các cô, các chú sinh viên còn trẻ. Nói nó không nghe. Các cô ấy đều xin chịu. Chị tin, em là giáo viên chủ nhiệm, em nói là cháu nó phải nghe.
- Cô Hiền :** – Thế là em trở thành gia sư cho chị à ?
- Cô Thuý :** – Chị không dám nói thế nhưng... trăm sự chị nhờ cô. Trước lạ, sau quen. Cô cố gắng giúp chị. Có như thế, chị mới yên tâm được. Thôi, cứ thế nhé. Chị về đây. Nay, chị chả có gì mua quà cho cháu. Cô cầm giúp chị...
- Cô Hiền :** – Chị... em không dám nhận lời của chị đâu. Chị thông cảm.
- Cô Thuý :** – Cô Hiền. Cô đừng khách sáo. Cô giúp chị là quý lắm rồi. Còn... đây cũng chỉ là chút ít. Tấm lòng thành của anh chị ấy mà. Chị làm kinh tế nên mọi sự đều rạch ròi. Có làm thì phải có hưởng. Đó là sự công bằng cô ạ.
- Cô Hiền :** – Chị làm thế này em khó nghĩ quá. Lớp học này... không hợp với cháu Hùng.
- Anh Toàn :** – Không hợp cũng không sao. Chị Thuý. Em lại đăng nhà thì bảo chị đi lại đăng nhà cô giáo. Ai ngờ chị lại tìm được đến đây.
- Cô Thuý :** – Thế ra chú là chồng cô Hiền chủ nhiệm lớp cháu Hùng à ?

Anh Toàn : – Đúng là "Đánh nhau vỡ đầu mới nhận họ". Đây là Hiền, vợ em. Còn anh xin giới thiệu với em đây là chị Thuý, Trưởng phòng Kế hoạch. "Xếp" của anh đấy. Chồng chị Thuý là anh Đạt, Tổng Giám đốc công ti.

Cô Hiền : – Em có biết anh Đạt, còn chị thì...

Cô Thuý : – Chị mới chuyển về được hơn tháng nay nên cô chưa biết được. Lúc nào rảnh, chú Toàn đưa cô Hiền lại đăng chị chơi.

Anh Toàn : – Vâng. Nhất định thế ạ. Anh vừa điện cho em bàn về việc cháu Hùng. Chị yên tâm đi. Cháu Hùng là con anh chị thì cũng như... con nhà em. Anh chị bận trăm công ngàn việc. Làm sao quan tâm đến việc học hành của cháu được. Việc đó nhà em có thể giúp anh chị. Nhà em là giáo viên giỏi của trường đấy chị ạ.

Cô Hiền : – Anh Toàn...

Anh Toàn : – Em yên tâm đi. Chị Thuý đây cũng như thế chị em trong nhà cả. Dứt khoát mình phải giúp anh chị ấy.

Cô Thuý : – Thế thì chị yên tâm lắm rồi. Ngay cả cô Hiệu trưởng cũng bảo chị cứ gửi cháu Hùng cho cô Hiền là khỏi lo. À chú Toàn này, cháu nó có trót đại, làm hỏng đồ đạc của chú, chị sẽ...

Anh Toàn : – Không sao. Có đáng gì đâu chị. Mới lại trẻ con... phải nghịch mới thông minh được chị ạ.

Cô Thuý : – Thôi, chị về cô chú nhà. Mai chị bảo cháu lại đến nhờ cô (vào).

Anh Toàn : – Vâng... Chị về.

- Cô Hiền :** – Anh Toàn. Anh chuyển về ngành Giáo dục rồi à ?
- Anh Toàn :** – Em nói sao ?
- Cô Hiền :** – Thế sao anh quyết định cả phần việc của em ?
- Anh Toàn :** – À... là vì... anh là chồng em. "phu xướng, phụ tòng" mà lại.
- Cô Hiền :** – Em vừa bảo không nhận dạy kèm học sinh vì...
- Anh Toàn :** – Nhưng đây là "cậu ấm" nhà "xếp". Không muốn cũng phải làm.
- Cô Hiền :** – Anh không muốn cho bọn trẻ về đây học vì sợ nó phá đồ. Đây, chính thằng Hùng của cái bàn ra đấy.
- Anh Toàn :** – Nó của hay... nó có phá ra thì cũng phải cắn răng mà chịu. Em thích cho anh đi công ti khác hay lên tận Tuyên Quang, Bắc Kạn ? Thằng Hùng là diện "10C". Thế em không biết 10C là cái gì à ?
- Này nhé : "Con cháu các cụ cả. Cô chú cần chiếu cố". Đây là một trong những cách để được cấp trên quan tâm cất nhắc đấy em ạ.
- Cô Hiền :** – Thế ra anh định thăng tiến bằng con đường biển em thành "bảo mẫu" hay "gia sư" à ?
- Anh Toàn :** – Số anh "Ý thể lập nghiệp" mà lại. Em giải tán hết lớp của em đi. Chả cần dạy thêm bồi dưỡng làm gì cho mệt. Em kèm mỗi mình thằng Hùng thôi. Nó cần gì, cứ "Ồ kê !". Anh tin là vợ chồng chị Thuý không đến nổi vô tâm đâu.

- Cô Hiền :** – Anh Toàn. Em... không thể bỏ lớp bồi dưỡng này được đâu. Mà thằng Hùng... vào lớp này không hợp.
- Anh Toàn :** – Dù nó có là học sinh "cá biệt" thì mình vẫn phải nhận nó.
- Cô Hiền :** – Đây là lớp toàn học sinh có năng khiếu các môn nhưng hoàn cảnh kinh tế gia đình lại gặp nhiều khó khăn, các em không có điều kiện theo học tại các trường.
- Anh Toàn :** – Trời ơi ! Thì ra mấy tháng nay em đi dạy "từ thiện" cho chúng nó à ? Em có biết, mỗi một lớp học như thế này cô giáo thu hoạch được bao nhiêu tiền một tháng không ? Em có biết...
- Cô Hiền :** – Em không lấy đồng tiền làm đối trọng với lương tâm và tình cảm.
- Anh Toàn :** – Giải tán ! Giải tán cái lớp "từ thiện" của em đi. Nếu không em mang đi chỗ khác mà dạy. Chúng nó đến đây, bần cả nhà cửa, bàn ghế. Tôi không phải là thành viên "Hội Chữ thập đỏ".
- Cô Hiền :** – Vâng. Nếu anh không đồng ý cho các cháu đến đây học, em sẽ tìm chỗ khác.
- Anh Toàn :** – Có lẽ thời buổi này có em là một. Người ta đang khát chữ. Mình bán kiến thức cho con em họ. Bán chữ cũng là một loại hình kinh doanh độc đáo, lịch sự và hợp pháp. Mà trong các nghề kinh doanh thời nay chỉ có ngành Y và ngành Giáo dục được gọi là "thầy" còn toàn là thương gia, nhà doanh nghiệp... con buôn cả.

Cô Hiền : – Anh Toàn. Anh thay đổi nhiều quá.

Anh Toàn : – Mọi cái phải thay đổi cho phù hợp với quy luật tiến triển của cuộc sống. Mình không sống kịp với thời đại là trở thành lạc hậu, cổ hủ ngay. Thời cơ đến mà bỏ lỡ là một sai lầm không gì gỡ nổi. Theo anh, em cứ nhận kèm cho cháu Hùng. Vừa gây được uy tín với chị Thuỷ, vừa có điều kiện làm kinh tế.

Cô Hiền : – Ai cũng nghĩ như anh thì... các cháu có hoàn cảnh khó khăn không được đến trường lại trở thành những đứa trẻ mù chữ, rồi tương lai của nó thì sao ?

Anh Toàn : – Em không phải là chính trị gia, em không phải là nhà xã hội học. Xã hội còn tồn tại bao chuyện bất cập mà đành phải chấp nhận.

Cô Hiền : – Những việc đó còn tồn tại khi mọi người cứ khoanh tay ngồi nhìn và ai cũng nghĩ rằng mình là người ngoài cuộc. Nếu anh thấy việc nhận dạy riêng cho cháu Hùng có lợi thì anh cứ nhận mà kèm cặp cháu.

Anh Toàn : – Này, không thiếu gì giáo viên giỏi như cô và hơn cô đâu nhá. Đây là vì tình vì nghĩa. Cô đừng có gây khó dễ cho tôi. Kim chỉ phải có đầu. Nhà phải có nóc chứ.

Cô Hiền : – Bây giờ người ta làm nhà mái bằng rồi anh Toàn ạ.
(*bỏ vào*)

Cô Thuỷ : – Các anh kiêng hộ tôi vào đây. Nhẹ tay hộ tí.

Anh Toàn : – Cái gì thế hả chị ?

Cô Thuỷ : – Chị mua cho cô chú cái bàn khác. Cái bàn kia để tiếp khách trông... mất cảm tình quá.

Anh Toàn : – Sao chị lại làm thế ? Có thay bàn mới vào vài ngày lại hỏng ngay ấy mà. Chị Thuý ạ. Em phải cho nhà em giải tán cái lớp học ở đây. Toàn con nhà... thành phần... "cô lô nhếch" cả. Sợ không hợp với cháu Hùng.

Cô Thuý : – Thế ý cô Hiền thế nào ?

Anh Toàn : – Nhà em... phải nghe ra chứ ạ. "Thừa ao, béo cá". Càng ít học sinh càng có điều kiện kèm cặp cháu.

Cô Thuý : – Nếu được thế càng tốt. Dĩ nhiên ít học sinh thì... ảnh hưởng thu nhập của cô giáo.

Anh Toàn : – Không sao. Chị đừng nghĩ thế.

Cô Thuý : – Chị sẽ bảo anh Đạt có trách nhiệm với cô chú. Miễn sao cháu Hùng có chỗ tin cậy mà gửi.

Anh Toàn : – Ấy chết. Chuyện ấy chị không phải lo. Có đáng gì đâu hả chị. (*gọi vào trong*) Hiền ơi ! Chị Thuý lại cho người mang bàn mới đến đây này.

Cô Hiền : – Chị Thuý. Thế này ra chị đến cái bàn nhà em à ?

Cô Thuý : – Cháu Hùng nhà cô nhận thiếu sót, nó cứ bắt tôi mua cho cô giáo cái bàn khác. Tôi cho thế là tiến bộ rồi đấy.

Cô Hiền : – Chị Thuý ạ. Thực ra em không thể nhận kèm riêng cháu Hùng. Vì em còn đang dạy dỗ lớp bồi dưỡng "tình thương" chị ạ.

Cô Thuý : – Sao chú Toàn bảo em cho các cháu lớp học đó nghỉ ?

Anh Toàn : – Vâng. Em quyết định cho các cháu nghỉ chị ạ. Cháu Hùng không thể học lẫn với con mấy bà bán hàng rong hay con mấy ông đập xích lô ngoài phố được.

- Cô Hiền :** – Thực ra về học lực, cháu Hùng không bằng các cháu kia. Và lại... cháu Hùng cũng có ác cảm với các cháu con nhà nghèo. Đó là điều đáng lo chị ạ.
- Cô Thuý :** – Thời thế này nhé. Cô có thể tìm cô giáo khác nhờ họ dạy "lớp học tình thương" cho cô. Còn việc kèm riêng cháu Hùng, anh chị sẽ không để cô chú thiệt.
- Cô Hiền :** – Em không nghĩ về kinh tế mà cái lo của em là đừng để các cháu bị ngăn cách bởi sự giàu có và nghèo khổ. Đó là vết rạn nứt về tình bạn, tình con người với nhau.
- Anh Toàn :** – Em cứ quan trọng hoá vấn đề. Anh đã nhận lời với anh Đạt, chị Thuý rồi, cứ thế mà làm.
- Cô Thuý :** – Chú Toàn. Đừng ép buộc cô Hiền. Thực ra chị muốn nhờ cô vì là chỗ người nhà với nhau. Nếu cô bận thì chị đi tìm cô giáo khác.
- Anh Toàn :** – Chị Thuý. Chị cứ cho cháu Hùng đến đây. Em xin chịu trách nhiệm.
- Cô Thuý :** – Thế ra... chú Toàn lại kiêm cả "giáo viên" cơ à ?
- Bà Hậu :** – Cô Hiền ơi ! Cô Hiền. Chào các cô, các chú. Cô Hiền ơi, phấn khởi quá cô ơi. Con Giang nhà tôi... nó... *(khóc tức tưởi)* Kia, chào các cô các bác đi con.
- Giang :** – Em chào các cô, các bác.
- Bà Hậu :** – Giang. Con lại đây. Con hãy quỳ xuống mà tạ ơn cô Hiền.
- Cô Hiền :** – Giang, em đứng dậy đi.

- Bà Hậu :** – Cô Hiền ơi ! Không có cô thì bà cháu tôi chả biết xoay xử ra sao. Cô ạ... Chú Toàn ạ. Đúng là không có cô Hiền đây thì cháu tôi cũng trở thành kẻ mù chữ. Nhờ cô mở cái "lớp học tình thương". Cô đã không thu tiền công dạy, lại còn cho cả sách bút. Thế rồi cháu nó được cô dạy cho biết đọc, biết tính, lại được đi thi học sinh giỏi nữa. Cô Hiền ơi ! Cháu nó đạt giải Nhất đấy cô ạ.
- Cô Hiền :** – Thật không bác ? Sao cháu chưa biết tin gì cả ?
- Bà Hậu :** – Ông Phó Chủ tịch phường vừa mang quà lại nhà báo tin cho cháu. Cô ơi. Cháu được nhận học bổng và lại được học trường công. Thật ơn cô lớn quá. Bà cháu tôi làm sao mà trả nổi.
- Cô Hiền :** – Giang. Cô chúc mừng em. Em giỏi lắm.
- Giang :** – Thưa cô. Em em xin cảm ơn cô. Nếu như không có cô giúp đỡ thì... Cô ơi ! Đây là giấy khen của em. Nhưng... nhờ có cô mà em mới có. Em mang sang đây để tặng cô.
- Cô Thuý :** – Xin lỗi, bác cho cháu hỏi : Bác có phải là bác Hậu không ạ ?
- Bà Hậu :** – Thế cô là...
- Cô Thuý :** – Cháu là cái Còi xóm Đông đây mà.
- Bà Hậu :** – Trời ơi ! Cái Còi thật đấy ư ? Hơn hai chục năm rồi còn gì.
- Cô Thuý :** – Thế sao bác lại ra đây ? Anh Nhân được mấy cháu rồi hả bác ?

Bà Hậu : – Con Giang là con thằng Nhân đấy cháu ạ. Nó đang làm công nhân thì chẳng may bị tai nạn. Bán hết cửa nhà đi chạy chữa mà không được. Người thì mất, của cũng chả còn. Con vợ nó nghe người ta dỗ ngon dỗ ngọt bỏ cửa bỏ nhà đi lao động nước ngoài. Ai ngờ bị lừa bán sang bên kia biên giới. Thế là bật tin. Bác phải ra đây ở để nuôi con Giang. Thôi thì có sao dùng vậy, bà cháu quần túm lấy nhau, lần hồi cho qua ngày.

Anh Toàn : – Vậy ra chị Thuý cùng quê với bác Hậu à ?

Cô Thuý : – Cô chú chưa biết chứ trước kia, không có bác Hậu cứu mang thì chắc gì tôi đã sống đến ngày nay. (với bà Hậu) Bác ạ. Mấy lần con về quê tìm hỏi bác. Cả làng chỉ bảo bác đi ở với anh Nhân. Con cứ tưởng... nên cũng mừng cho bác, ai ngờ...

Bà Hậu : – Cái số bác nó long đong vất vả lắm chị Thuý ạ. Thôi thì dây bầu đeo lấy quả bầu. Vút cho ai được hả cháu ? À... Bác nghe nói cháu vào tận trong Nam công tác kia mà ?

Cô Thuý : – Cháu mới chuyển về đây bác ạ. Lát nữa bác phải đến nhà cháu chơi. Nghe cháu kể về bác, nhà cháu cứ giục phải tìm mọi cách để tìm được bác.

– Chị nói cho cô chú nghe. Hồi ấy quê chị còn đói khổ lắm. Vùng đồng chiêm trũng ấy mà. Nhiều hôm nhịn đói mò cua, bắt ốc. Có hôm, chị bị trúng cảm. Không có bác Hậu cứu thì chết ngoài đồng rồi. Thế là hôm nào có củ khoai, củ sắn hay bát cơm độn bác Hậu cũng giành cho chị. Mấy lần chị đã định bỏ học. May

nhờ có bác Hậu khuyên nhủ, động viên chứ không cũng bỏ học giữa chừng.

Cô Hiền : – Các cháu trong khu phố cũng quý bác Hậu lắm. Nhà nghèo nhưng lại hay thương người.

Bà Hậu : – Thì cô giáo cũng thế chứ đâu phải mình tôi. Cảnh con chú Đa, con bà Tươi, con cô Liên... không nhờ có cô dạy cho thì cũng mù chữ ráo cả.

Anh Toàn : – Thế ra lâu nay anh cứ tưởng em mở lớp dạy thêm ?

Bà Hậu : – Chính con Giang bị viêm phổi, may có cô Hiền đưa đi cấp cứu nên mới thoát chết. "miếng ngon nhớ lâu, điều đau nhớ đời". Cái ân đức của cô "sống để dạy, chết mang đi".

Cô Hiền : – Cháu cũng định sang bàn với bác về việc mở lớp bên nhà.

Bà Hậu : – Có mỗi gian con con ấy, cô có dạy được thì cứ sang mà mở lớp. Mỗi tội mưa là dột lắm. Cũng chưa có tiền mà lợp lại được.

Cô Thuỷ : – Bác... Bác cho phép con thay anh chị Nhân trông nom săn sóc bác. Bác biết, con cũng mồ côi bố mẹ từ bé. Nhiều đêm mưa phùn gió bác lạnh cứng cả người... bác đã ôm chặt con vào lòng sưởi ấm cho con.

Anh Toàn : – Hiền. Sao lại phải chuyển lớp đi đâu ? Nhà này có đủ tiện nghi để em dạy dỗ các cháu cơ mà.

Cô Thuỷ : – Cô Hiền ạ. Chị tha thiết xin cô cho cháu Hùng được học cùng các cháu ở đây. Chị muốn cháu hoà nhập vào môi trường này. Cô cố giúp chị.

Giang : – Thưa cô các bạn đang ở ngoài kia đợi cô đây ạ.

Cô Hiền : – Vào đây các cháu.

(Học sinh ùa vào chào hỏi ríu rít ; trong đó có cả Hùng)

Cô Thủy : – Hùng ! Con cũng đến đây à ? Lại chào bà đi con. Bà ngoại của con đấy.

Hùng : – Cháu... chào bà ngoại.

Bà Hậu : – Cháu ngoan lắm. Đây là em Giang.

Hùng : – Cháu biết rồi bà ạ. Giang học giỏi lắm mẹ ạ.

Cô Thủy : – Đây con cũng nên học tập Giang và các bạn khác.

Bà Hậu : – Cô Hiền ơi ! Hôm nay tôi vui quá. Chẳng biết nói thế nào cả. Chỉ xin cô... xin cô coi con Giang như con của mình. Lâu nay, cháu nó thèm có một người mẹ mà...

Cô Hiền : – Vâng. Bác ạ, cháu Giang là con của con.

Học sinh : – Thưa cô, cả em nữa ạ.

(Cô Hiền dang rộng vòng tay cố ôm các em học sinh vào lòng. Học sinh gọi cô bằng mẹ và cô giáo gọi các em là con. Một bài hát ca ngợi thầy cô vang lên. Bà Hậu nhìn các cháu vây lấy cô Hiền, bà cười nhưng nước mắt vẫn rưng rưng...)

– HẾT –

TRẦN TUẤN TIẾN

Hai trái tim vỡ

KỊCH NÓI

(Chuyển thể từ một số truyện ngắn
về Nhà giáo Việt Nam)

Nhân vật

- CHÀNG THỜI NAY   58 tuổi
- NÀNG THỜI NAY   51 tuổi
- CHÀNG THỜI XƯA   27 tuổi
- NÀNG THỜI XƯA   20 tuổi

(Chuyện xảy ra tại văn phòng của một trường trung học cơ sở miền núi heo hút. Nàng đang thu dọn văn phòng chuẩn bị ra về ở thời hiện nay.)

- Chàng :**   - Chào chị, chị vui lòng cho tôi xin chị cái dấu công lệnh.
- Nàng :**   - Trời ạ, người ta vừa cất dọn để đi về thì lại dấu với má. Để đến tuần sau nếu có ai về Sở tôi gửi đi cho.
- Chàng :**   - Chị thông cảm, tôi vừa theo đoàn thay sách của Sở Giáo dục xuống đây.
- Nàng :**   - Từ sáng đến giờ, mọi người trong đoàn thay sách của Sở đã đóng dấu đồng loạt. Chỉ còn lọt lại mình

anh. Sao anh không lấy dấu từ sớm. Hôm nay cuối tuần, tôi cất dọn gọn gàng hết rồi. Tôi chào anh để về nhà kéo tới.

Chàng : – Tôi bận việc quá quên mất. Tôi không lấy được dấu của chị thì đừng có nói là về được tới nhà. Tôi ở đây bao giờ lấy được dấu thì mới ra khỏi cửa.

Nàng : – Nay còn 5 phút nữa là xe nó chạy. Tôi không có nhiều thời giờ để nói chuyện với anh. Anh thông cảm ra khỏi phòng để tôi còn đi về.

Chàng : – Tôi đi gần trăm cây số đến đây và gần trăm cây số trở về thì chị phải đóng dấu cho tôi mới được coi là hoàn thành nhiệm vụ.

Nàng : – Anh biết là mấy giờ rồi không ? Hết giờ hành chính rồi. Chúng tôi ở đây làm giáo viên thật đấy nhưng kiêm nhiệm cả sổ sách, giấy tờ, dấu má. Chứ không chỉ có việc đóng dấu là đóng dấu như các anh ở trên tỉnh đâu.

Chàng : – Ở nơi hang cùng ngõ hẻm này mà cũng nhiều khế gớm nhỉ. Cái ngõ này ở trên thành phố, thị xã có khi chuẩn từ lâu rồi ấy chứ.

Nàng : – Đây đi ra mà đấy lại đi vào làm gì mà chẳng đợi.

Chàng : – Ừ bài... *Đợi*. "Anh đứng bên cầu đợi em, suốt một đời hết quen thành lạ".

Nàng : – Thế nào ? Anh đã đi chưa để cho tôi nhờ.

(Cả hai đều im lặng chờ nhau thực hiện theo yêu cầu của mình)

Chàng (*chủ động*): – Hay là chị đóng dấu vào công lệnh cho tôi. Tôi chờ chị ra bến xe. Nếu lỡ chuyến thì tôi lại tiếp tục đưa chị về nhà.

Nàng: – Chiều tối ở núi rừng thế này, tôi là phụ nữ không đi nhờ xe người lạ. Vả lại, anh không thuộc đường đi lạc thì sao...

Chàng: – Không, lạc thế nào được. Tôi đọc cho chị nghe một bài thơ về đường đi lối lại của vùng này:

Đèo Thao cao ngất, gồ ghề.

Củ nước không có, không về Trấn Yên.

Nàng: – Ồ... Anh còn là thi sĩ nữa cơ đấy. Anh cũng đã qua Đèo Thao rồi à?

Chàng: – À, không tôi chép được bài thơ này tại nơi cách đây gần 30 năm tôi đã từng công tác.

Nàng: – Nào anh đưa giấy công lệnh đây để tôi đóng dấu... Nhưng anh nhớ chở tôi về nhà nhanh chóng và an toàn nhé. (*Lục tìm con dấu đã cất kỹ ở trong tủ*)

Chàng: – Chị yên tâm, đã qua Đèo Thao rồi thì mọi hang cùng ngõ hẻm ở đây tôi thuộc lòng bàn tay.

Nàng: – Gần 30 năm à... Bài thơ *Đèo Thao* đã xuất hiện cách đây gần 30 năm à. Trời ơi, cách đây gần ấy năm tôi cũng có câu chuyện tình sinh viên thật là éo le.

Chàng: – Chuyện tình của chị...

Nàng: – À không! Không phải chuyện đau buồn đó của tôi. Tôi nói là người bạn gái của tôi kể lại.

- Chàng :** – Chuyện đau buồn chắc phải lãng mạn. Thế có chỉ non thể biến không ?
- Nàng :** – Đây là câu chuyện nghiêm túc đấy... có lẽ đến giờ này cô ấy còn đau khổ vì mối tình đơn phương ấy.
- Chàng :** – Tình đơn phương ? Nghe li kì quá... Chắc hẳn người bạn gái của chị xinh xắn nét na, ngoan ngoãn lắm.
- Nàng :** – Vâng, là người xuất sắc cả về hình thức lẫn tâm hồn của 20 nữ sinh viên, 20 bông hồng về thực tập tại vùng Đèo Tháo.
- Chàng :** – Chị nhắc tới Đèo Tháo, tôi lại nhớ có câu chuyện yêu vụng nhớ thắm của thầy giáo trẻ với một cô sinh viên sắp ra trường.
- Nàng :** – Thầy giáo trẻ với cô sinh viên sắp ra trường à ?
- Chàng :** – Vâng, đúng là như thế.
- Nàng :** – Câu chuyện tình mà anh sắp kể ăn theo câu chuyện tình của cô bạn gái tôi không đấy. Này, cái thầy giáo trẻ ấy thấp bé, nhẹ cân lắm nên mới thiếu tự tin như vậy.
- Chàng :** – Không. Đẹp trai nhất đoàn ấy chứ. Vì đoàn thực tập có những 20 nữ sinh viên và chỉ có một thầy giáo.
- Nàng :** – Câu chuyện bịa đặt. Tôi chẳng tin cái chi tiết yêu vụng nhớ thắm của anh. Một khi có 20 cô gái mà chỉ có một chàng trai.
- Chàng :** – Ở kia ! Rõ ràng 20 nữ sinh viên ấy là 20 tiên nữ. Còn người đẹp trai nhất lại cũng chỉ là bác tiểu phu để phục vụ cho các nàng tiên nữ ấy thôi.

- Nàng :** – Lúc là thầy giáo trẻ, lúc lại là bác tiểu phu. Câu chuyện đến đây quả là lúng túng.
- Chàng :** – Thầy giáo ơi, xách hộ em xô nước ở cái giếng nước sâu ấy nhé... Rồi thì, thầy ơi thầy đạp xe đạp vào rừng chỗ ít củi để đun nước cho chúng em tắm. Trời vùng cao rét lắm, thầy cố lên nhé. Nào, thầy có dám từ chối các tiên nữ ấy đâu. Hi...hì... Chẳng mấy chốc thầy thành người kiếm củi danh dự.
- Nàng :** – Chao ơi, câu chuyện ấy mới chỉ là manh nha, mới là điều kiện để nhóm lửa tình cho hai người thôi.
- Chàng :** – Đúng vậy, chị có nhớ chi tiết làm thầy không. Bốn phận làm thầy còn cao hơn cả tình yêu đôi lứa.
- Nàng :** – Như thế không thể lăm li đầu khổ bằng chuyện tình đơn phương của cô bạn gái tôi. Phải lòng say đắm một chàng trai khoẻ mạnh, hiền lành tại vùng đất Đèo Tháo.
- Chàng :** – Chàng trai ấy chê bạn gái cô ở điểm nào ?
- Nàng :** – Không ! Đó là người con gái xinh đẹp, nết na. Họ là đôi trai tài gái sắc, xứng đôi vừa lứa nhất từ trước tới giờ tại vùng đất Yên Bái này.
- Chàng :** – Chàng không chê cô gái ấy... Chàng còn chăm sóc nàng chu đáo hơn cả câu chuyện của anh bạn mà tôi vừa kể phải không ?
- Nàng :** – Đúng vậy... ! Nhưng chỉ dừng lại có vậy thôi. Đến một cái nắm tay nhau cũng không được. Ánh mắt thì nhìn trộm rồi lại lẩn trốn. Giận hờn rồi lại thấy nhớ

thương. Ngần ngợ đi tìm lại thấy người đó ở ngay
đằng sau lưng. Hình bóng xem ra xoắn xuyết nhưng
họ còn chờ lời thổ lộ.

Chàng : – Cửa thì có đóng nhưng then chưa cài. Khổ thân
chàng trai có trái tim nhút nhát, không dám tiến lên
để chớp lấy thời cơ.

Nàng : – *Có yêu thì nói rằng yêu
Chẳng yêu thì nói một điều cho xong
Làm chi dở đợc dở trong
Lờ đờ nước hén cho lòng tương tư.*

Chàng : – Giống y hệt hoàn cảnh anh bạn tôi ngày trước. Thế
còn bạn chị bây giờ ở đâu ?

Nàng : – Sau khi mòn mỏi đợi chờ không có kết quả cô ấy đã
bỏ đi tới nơi đèo heo hút gió.

Chàng : – Chắc là để lấy chồng phải không ?

Nàng : – Anh đừng nghĩ về nàng như thế. Cô ấy đắp một
hòn vọng phu bên bờ suối và cứ ở đó giữ rịt lấy bức
ảnh này. Cho đến một ngày cơn lũ xoá đi tất cả.

Chàng : – Trời ơi nàng đã chết rồi ư... Hiện nay mộ nàng
ở đâu ?

Nàng : – Ngoài bức ảnh này không còn để lại dấu vết gì hết
cả. Chỉ còn lại cái tên là bến Đợi Chờ bên bờ suối Báo
Đáp. Cơn lũ đã kéo đi cả tình yêu và thân thể của
nàng. Dân quanh vùng đổ đi tìm nhưng không thấy.

- Chàng :** – Trời ơi nàng đã chết thật rồi... Chết một cách oan uổng như vậy sao. Cầu mong sao hương hồn cô ấy được về nơi chín suối. Xót xa... xót xa quá !
- Nàng :** – Nghe nói cứ mặc cho cơn lũ giằng xé, nàng ôm ghì lấy bức ảnh này và gọi tên người yêu của mình.
- Chàng :** – Trời ơi đúng là bức ảnh ấy đây rồi, đây là những ai vậy ? Cô ấy đứng đây phải không ? Đúng đây là ảnh bạn tôi rồi...
- Nàng :** – Vâng cô ấy đứng cạnh anh ấy. Có đúng là anh bạn anh đấy không ? ... Thế hiện giờ anh ấy đã có gia đình chưa ?
- Chàng :** – Anh ta đang bị trừng phạt... Anh ta đã tự bóp chết tình yêu của mình... Đáng lẽ anh ta đã có hạnh phúc nhưng chỉ vì một chút sĩ diện làm thầy mà không dám nói với em một lời yêu thương của trái tim mình.
- Nàng** (*khóc*) : – Thôi tôi xin đừng nguyên rủa anh ấy nữa, như thế cũng đủ để xót thương cho anh ấy rồi. Tôi xin anh, xin anh hãy tha thứ cho anh bạn của anh. Thế giờ này anh ấy sống có hạnh phúc không ?
- Chàng :** – Không nói được lời yêu thương với người yêu, anh ấy cũng bỏ đi thật xa. Anh ta tự trừng phạt mình là trọn đời làm bác tiêu phu sống cô độc qua ngày ở trong đại ngàn ấy.
- Nàng :** – Làm sao tôi gặp được anh ấy để nói lời yêu thương của cô bạn tôi. Nếu anh gặp anh ấy thì anh cũng cứ nói hộ là cô bạn gái ấy đã yêu anh trọn đời.

- Chàng :** – Vâng, vâng... Cảm ơn cô nhiều lắm. Tôi cũng đang xúc động cho mối tình cảm trong bấy nhiêu năm. Ước gì tôi đem hoa đến bên Đợi Chờ bên dòng Báo Đáp để viếng thăm mối tình son sắt ấy. Và nói lời yêu đầu tiên của anh bạn tôi với hương hồn cô ấy.
- Nàng :** – Sao anh lại khóc như vậy ? Anh hãy kìm nén lòng mình lại. Nếu không tôi cũng đổ gục xuống đây này.
- Chàng :** – Cho đến giờ này tôi vẫn thấy hai người rất hợp đôi. Ông trời cay nghiệt cứ giằng xé đôi lứa ấy ra.
- Nàng :** – Đúng đấy, họ hợp nhau về tuổi tác.
- Chàng :** – Nàng chính xác là bao nhiêu tuổi ?
- Nàng :** – Đồng trang, đồng lứa với tôi. Thế còn anh bạn anh ?
- Chàng :** – Tôi và anh ấy là bạn đồng niên. Cùng tuổi với người yêu của cô bạn gái chị.
- Nàng :** – Hai người hơn kém nhau 7 tuổi.
- Chàng :** – Đúng vậy, chàng hơn nàng 7 tuổi.
- Nàng :** – Hai người còn hợp nhau cả về chiều cao nữa.
- Chàng :** – Người yêu của cô bạn gái chị chiều cao như thế nào ?
- Nàng :** – 1m68.
- Chàng :** – Ô... Cũng tương đương với chiều cao của tôi.
- Nàng :** – Vâng suýt soát đấy ạ. Người yêu của anh bạn anh chiều cao như thế nào ?
- Chàng :** – 1m 57.
- Nàng :** – Ô... Cũng tương đương với chiều cao của tôi.

- Chàng :** – Thậm chí cả hai cùng trong ngành Giáo dục, chàng là người thầy giáo trẻ, còn nàng là sinh viên sư phạm sắp ra trường.
- Nàng :** – Chúng ta có những nét tương đồng như họ.
(Họ càng tiến lại gần nhau, càng nhận ra những nét giống người yêu cũ.)
- Chàng** *(nén xúc động)* : – Trời ạ !... Thôi chị cộp dấu cho tôi, để chúng ta chuẩn bị lên đường.
- Nàng :** – Này, anh đưa đây không thì chúng ta trễ giờ mất... Bây giờ là 18h30.
- Chàng :** – Đúng rồi, cách đây hơn hai mươi năm, tại Báo Đáp vào lúc 18h30, hai người đã chờ nhau ra thị xã Yên Bái.
- Nàng :** – Nhưng lần này có khác lần trước, là anh chủ động đưa tôi về nhà.
- Chàng :** – Tôi nhớ, nhớ lắm, cô ấy đã đi nhờ xe của anh ấy.
- Nàng :** – Chuyến xe đạp đêm ấy quả là vất vả, nhưng đã tô đậm thêm nhiều kỉ niệm.
- Chàng :** – Chung quy là tại con đường dốc gỗ ghề và cái ổ trục giữa bị nút côn.

Đèo Thao cao ngất, gỗ ghề

Thương em phận gái, tôi về Trấn Yên.

(Đèn mờ chuyển sang cảnh hồi tưởng cách đây hơn 20 năm về trước. Chàng là giảng viên trường đại học sư phạm, nàng là nữ sinh sắp ra trường. Cảnh hai người đang loay hoay dừng lại, sửa cái trục giữa xe đạp cà tàng. Trời rừng núi chạng vạng tối.)

- Nàng : – Thầy ơi, nếu cứ dắt xe đi bộ thế này thì nghĩ đã...
vội gì.
- Chàng : – Nào thì nghĩ... Xe cộ hỏng hóc, không khéo nửa
đêm thầy mới đưa em về được đến nhà.
- Nàng : – Thầy ơi, thầy kể chuyện gì đó. Giọng thầy âm nghe
hấp dẫn lắm. Hay thầy kể chuyện phim *Cuốn theo
chiều gió* ấy.
- Chàng : – Đào ôi, em có biết cái đỉnh bảy phân lúc nãy sửa ở
trục giữa xong thì quãng nó ở chỗ nào rồi không ?
- Nàng : – Em biết nó ở chỗ nào rồi.
- Chàng : – Ở đâu, em đưa tôi để tôi sửa cái xe nào ?
- Nàng : – Nhưng thầy nhìn lên trời đi.
- Chàng : – Ờ thì nhìn... Đâu ? Đưa đây nhanh lên.
- Nàng : – Thầy có nhìn thấy vì sao sáng nhất kia không. Vì
tinh tú đó đang nhấp nháy như muốn sà vào vai thầy
đấy. Thầy có thấy tuyệt vời không ?
- Chàng : – Có, có tuyệt vời lắm... Không có gì bằng ngôi sao
của Đô Đê đâu. Nhưng cái đỉnh bảy phân ấy bây giờ
là quý như vàng đấy. Em đừng bỏ nó đi nhé. Không
có thì chúng ta coi như què chân, què tay.
- Nàng : – Thầy cứ nghĩ ngôi, bình tĩnh đã rồi mới có đỉnh và
nhiều cái khác nữa, vội gì. Thầy vất vả nhiều rồi, thầy
để em quạt cho thầy, lau mồ hôi cho thầy.
- Chàng : – Tôi thấy bạn là người con gái tuyệt vời nhất biết
chăm lo chu đáo cho các bạn cùng lớp... Nhưng tuổi
đời còn trẻ, nên phấn đấu nhiều cho sự nghiệp.

- Nàng :** – Thầy ơi, thầy đã có người yêu chưa ?
- Chàng :** – Có... à chưa.
- Nàng :** – Rõ nào ! Có hay chưa.
- Chàng :** – Chưa.
- Nàng :** – Tại sao vậy ?
- Chàng :** – Lương thầy giáo ba cọc ba đồng, nhà thì lại nghèo. Chẳng ai ngó đến... ế vợ rồi.
- Nàng :** – Thầy mà ế vợ... Thầy cứ nói thế... có mà thầy kén thì có. Thầy ơi, trong đoàn thực tập sao thầy không chọn lấy một em hở thầy.
- Chàng :** – Phải sửa cái nhà, nhất là thay cái xe cọc cạch này bằng một cái xe máy đã.
- Nàng :** – Thì xe đạp cọc cạch vẫn đi được đấy thôi. Có cần nhiều đâu. Xa xôi diệu vợ làm gì. Nước nổi thì bèo nổi. Người ta sống được thì mình cũng sống được.
- Chàng :** – Nước lã mà vã nên hồ. Thật là khó lắm.
- Nàng :** – Thuận vợ thuận chồng, tát Biển Đông cũng cạn.
- Chàng :** – Con cái phải được học hành tử tế, phụ nữ phải được chăm sóc sắc đẹp của mình. Thời buổi bao cấp thế này, cho sao được vậy, không có mong muốn đòi hỏi gì... khổ quá. Nhất là gia đình hai vợ chồng là giáo viên thì quá khổ.
- Nàng :** – Giáo viên càng có nhiều thời gian ở nhà để chăm sóc cho con cái. Vợ chồng cuộn thuốc lá, làm kẹo lạc đem đổ cho hàng nước. Rồi thì lấy nước gạo, nuôi lợn tích góp, chẳng mấy mà mua đủ thứ.

- Chàng :** – Nhà giáo phải yêu nghề, yêu trò em ạ. Sinh ư nghệ, tử ư nghệ mới thực sự hạnh phúc. Cứ phải làm thêm, làm nếm những việc như thế để tồn tại thì nó cùn mất nghề đấy. Sống mà như là sống giả, không tâm huyết.
- Nàng :** – Thầy còn trẻ mà nói như đại giáo sư ấy thôi. Em ứ muốn bàn thêm với thầy nữa.
- Chàng :** – Thầy cũng như em vậy, phải rèn luyện nghề thật tinh xảo thì mới nghĩ đến việc xa xôi như em nói được. Thầy rất mong muốn em thành công trên đường đời này.
- Nàng :** – Thành công thì phải có người dìu dắt. Em muốn nhờ thầy giúp nhé... Thầy nhớ là dìu dắt em với, nhớ chưa thầy.
- Chàng :** – Được, được... Nào đưa cái đinh bẫy phân đây để tớ còn sửa cái ổ trục giữa của cái xe đạp. Cứ dùng dằng mãi thế này thì sáng cũng chẳng bò được về đến nhà.
- Nàng :** – Đây cái đinh đây (*đợi thầy giáo đến gần thì đưa cái đinh và chạm vào tay thầy giáo*). Thầy nhớ đến thăm em thầy nhé. Thầy nhớ đến thăm em nhiều nhé...
(*Đèn chuyển cảnh hồi tưởng. Trở về cảnh ban đầu*)
- Chàng :** – Tại sao chúng ta lại có thể tưởng tượng câu chuyện tình yêu như người trong cuộc vậy. Cho dù thời gian qua chúng ta đã tích góp được nhiều của cải nhưng chúng ta vẫn thiếu một cái đinh như vậy để làm đẹp tâm hồn đang khô cạn của chúng ta. Cô ấy là một cô gái rất mạnh bạo đã đưa cho tôi chiếc đinh đó và trao lời đến tôi.
- Nàng :** – Chàng trai trẻ thời đó chính là anh bây giờ ?

Chàng : – Vâng, chính anh đấy... Có phải em năm xưa đấy chẳng ?

Nàng : – Sao anh lại biết những điều thầm kín của em như vậy.

Chàng : – Bằng linh cảm của con tim đã khô héo. Cuộc sống của anh đã khác xưa, nó không còn trọn vẹn với thời gian trắc ẩn đã qua.

Nàng : – Vâng, em cũng đã vậy.

Trăm năm đành lỗi hẹn hò

Cây đa, bến nước con đò khác đưa.

Chàng : – Nhưng anh vẫn nhớ về quá khứ. Nhớ để nhắc nhở mình sống tốt hơn cho hiện tại và tương lai. Không ngờ có một ngày anh gặp lại em trong hoàn cảnh như thế này.

Nàng : – Anh còn nhớ chiếc đing ấy chứ? Chiếc đing đó em vẫn còn giữ lại đây. Và em xin trao lại nó cho anh.

Chàng : – Em... Anh đi khắp hang cùng ngõ hẻm trong ba mươi năm qua, giờ mới gặp lại em, gặp lại kỉ vật này. Hãy tha lỗi cho anh chuyện ngày xưa. (*nhận lấy cái đing và nắm lấy tay nàng*)

Nàng : – Anh có lỗi gì đâu. Gặp lại anh, biết anh thành công trong sự nghiệp là em mừng rồi. Chuyện cũ ngày xưa là một kỉ niệm buồn, song nhờ nó mà em cũng coi được như ngày hôm nay, như anh đã thấy.

Chàng : – Em... !

– HẾT –

HÀ QUỐC TRỤ

Chữ cho mùa Xuân

CHÈO MỘT MÀN

(Chuyển thể từ truyện ngắn *Người đi xin chữ*
của tác giả Nguyễn Đức Thiện)

Nhân vật

- THẦY NGHĨA   Khoảng 70 tuổi – Nhà giáo về hưu
- BÀ NGHĨA   Ngoài 60 tuổi, nông dân, vợ thầy Nghĩa
- TRỌNG   Ngoài 40 tuổi, doanh nhân, học trò thầy Nghĩa
- QUẤT   Ngoài 40 tuổi, cán bộ tỉnh, học trò thầy Nghĩa
- Cô giáo và một số học sinh tiểu học

(Buổi chiều cuối năm, bên bến sông quê. Tại nhà thầy Nghĩa. Giữa nhà đặt bức tượng Mực đồng cưỡi trâu, tay cầm lá sen che đầu, tay kia nâng cuốn sách đang chăm chú đọc. Phía dưới bức tượng là chiếc bàn làm việc. Trên mặt bàn bên phải đặt ống bút, nghiền mực. Bên trái đặt chiếc giá bút bằng thủy tinh, cắm vào đó là chiếc bút chấm bài màu đỏ).

MỞ MÀN

(Tiếng hát từ bên sông vọng ra)

Đồng ca (Đò đưa):

Chèo mở lái ra

Phách nhất chèo mở lái ra

Phách nhì xin hát bài ca nghĩa tình

Khách qua sông sao nữ vô tình ?

Thầy Nghia *Ngâm sông*:

Dòng sông mãi miết

Chở nặng phù sa

Con đò năm tháng

Chở khách đi về

Ánh nắng hanh vàng gợi bao kỉ niệm

Mỗi chuyến đò, một gánh ưu tư,

Đường trường vị thủy :

Con nước chảy qua bao ghềnh thác

Vượt ngàn hiểm nguy

Tôi hỏi sông ơi có nhớ chăng

Bao lượt đò qua

Đường đi trăm nẻo gần xa

Thương người mưa nắng, lại qua, chống chèo.

Bà Nghia : - Kìa ông :

Suốt cuộc đời gắn bó với dòng sông

Nước lên, nước xuống, nước ròng

Ông thuộc tí mủ như lòng bàn tay

Lạ gì mà ngắm, mà say ?

Thầy Nghĩa (*vui vẻ*) :

– Bà ơi, cả đời người đứng trên bục giảng

Tôi không quên những thế hệ học sinh.

Người lái đò kia chèo chống mấy chục năm

Có nhớ hết khách qua sông không nhỉ ?

Bà Nghĩa : – Thôi thôi... chuyện dò giang suy nghĩ làm gì,

"Nghề thầy giáo" còn chi mà tiếc

Nghỉ hưu rồi, chỉ còn một việc

Lo làm sao an dưỡng tuổi già.

Ông ơi, Tết đến xuân về phải trang trí cửa nhà

Con cháu nó phê bình cho đấy !

Tôi ra chợ một lát ông nhé.

(Bà xách làn đi chợ, thầy Nghĩa nhìn theo.)

Thầy Nghĩa : – Trọn đời lặn lội vì chồng

Bao phen sương khổ, mấy lần gieo neo ?

Chiến tranh, bom đạn, hiểm nghèo

Theo chồng sơ tán, hầm kèo có nhau.

Trang giáo án, ngọn đèn dầu

Tay bà chăm sóc, nâng niu tháng ngày.

Xa lịch chính

Bây giờ nắng đã hoàng hôn

Cái tình càng lớn, cái duyên càng nồng
Thương nhau nào có quản công.

Trọng : – Dạ, con chào thầy ạ !

Thầy Nghĩa : – Chào chú, xin mời chú...

Trọng : – Thưa thầy, thầy không nhận ra con sao ?

Thầy Nghĩa : – Ờ ờ... chú là... là...

Trọng : – Con là Trọng, Trần Đức Trọng

Học sinh lớp 10B năm học 1981 – 1982.

Thầy Nghĩa : – A, "Trọng quản ca" phải không ?

Trọng : – Thưa thầy đúng ạ.

Thầy Nghĩa : – Nào nào, ngồi xuống đây ! Xem nào...

Chà, chà được đấy !

Đường hoàng... chững chạc... đẹp trai... ha... ha...

Vợ con thế nào ? Công việc ra sao ?

Trọng : – Dạ, con được một gái, một trai

Mẹ cháu ở nhà lo nội trợ.

Con mở công ti sản xuất hàng đồ gỗ

Làm ăn cũng phát triển vững vàng ạ.

Thầy Nghĩa : – Giỏi ! Ha... ha... giỏi !

Làm gì thì làm nhưng luôn phải nhớ : –

Tạo dựng "Cái uy", giữ gìn "Cái tín" nghe không !

Trọng : – Con xin ghi nhớ lời thầy ạ.

Thầy Nghĩa : – Anh cứ ngồi nghỉ, thầy đi pha ấm trà ngon.

Trọng : – Thấy để con.

Thầy Nghĩa : – Anh là khách, thầy là chủ cơ mà.

(Thầy Nghĩa vào nhà trong, Trọng nhìn kính trọng.)

Trọng : – Mãi lo cuộc bon chen cơm áo

Hơn mười năm mới tới thăm thầy.

Đào liểu

Vẫn dáng hao gầy

Cặp kính long lanh, vóc dáng hao gầy

Mái tóc bạc sương

Thương thầy "Gieo cây"

Thấm đẫm vui buồn

"Hạt mẩy, hạt rơi"

Ước thầy ở mãi bên tôi

Ngâm vịnh

Ước thầy ở mãi bên tôi

Cho mùa gặt hái cây đời xây bông.

(Có tiếng chuông điện thoại reo trong túi, Trọng nói chuyện qua điện thoại.)

(nói) A lô ! Minh hả ?

Tiếng vợ Trọng : – Đắt quá anh ạ ! Có hơn chục chữ

Họ đòi những bảy trăm ngàn

Trọng : – Ừ thì..." Phú quý sinh lễ nghĩa" !

Cả cuộc đời các cụ luyện rèn.

Tiếng vợ Trọng : – Cụ nào đâu, hấn còn rất trẻ

Chỉ sắp sỉ ba chục tuổi thôi

Miệng cứ leo léo "Múa mép khoe môi"

Sốt ruột, bực mình, em thôi, không viết nữa.

Trọng : – Thế cũng được, cứ để anh lo

Thế nào cũng tìm ra người viết.

Yên tâm nhé ! Bai bai !

Thầy Nghia (mang ấm trà ra) :

– Nào, trà sen đặc biệt đây. Mời anh

Trọng : – Con mời thầy xơi nước ạ !

Dạ... lâu này thầy có viết sách không ạ ?

Thầy Nghia : – Mắt kém, sức yếu mất rồi

Tôi chỉ dạy chữ Hán và thư pháp thôi.

Chắc là... anh muốn viết câu đối hả ?

Trọng : – Dạ, nhưng mà... thầy có rảnh không ạ ?

Thầy Nghia : – Xa nhau hơn chục năm

Thầy trò nay gặp mặt

Dù có công việc bận

Thầy cũng sẽ giúp anh

Nào, câu đối đâu đưa thầy coi thử.

Trọng (ngại ngùng) : – Thưa thầy... Thầy đừng cười ạ !

Thầy Nghia : – Anh không tự tin hả ?

Trọng : – Dạ...

Thầy Nghĩa : – Anh ạ, lúc ngồi viết câu đối

Phải để lòng mình trong sáng

Hát cách : – Bao nhiêu vất vả, lo toan

Bao nhiêu bực bội, giận hờn đều tan.

Niềm vui không gợn ưu phiền,

Lời hay, ý đẹp, bạc tiền khôn so.

(*Nói*) Khi ngồi viết anh có thấy thế không ?

Trọng : – Thưa thầy, câu đối của con đây ạ !

(*Trọng đưa tờ giấy cho thầy Nghĩa, giây phút im lặng, thầy Nghĩa nhìn Trọng, gật đầu.*)

Thầy Nghĩa : – Tốt, được đấy !

Một chút bản khoăn

Một chút răn mình

Nhưng chứa trong đó một hoài bão lớn !

(*vỗ vai Trọng*) Quá là "nhà Kinh tế học"... Ha... ha...

Trọng : – Thưa thầy, "Dù người ta học bất cứ ngành nào đi nữa thì học chữ là mất nhiều công sức nhất !". Một nhà triết gia phương Tây nói vậy ạ.

Thầy Nghĩa : – Vì sao, anh có biết không ?

Trọng : – Con hiểu thì... ngôn ngữ là trí tuệ con người

Chữ viết còn cao hơn một bậc.

Vì chữ viết là ngôn ngữ thâm lặng

Chảy thẳng từ não đến ngòi bút, qua tay,

Người Việt xưa nay vẫn đề cao

Với câu phương ngôn "Bút sa gà chết".

Thầy Nghĩa (*vui vẻ*) : – Đúng đúng... khá lắm !

Anh theo "Nghề văn" được đấy !

Trọng : – Thưa thầy, "Lục bát tông tâm" rồi ạ.

Thầy Nghĩa : – Ừ, biết được thế là tốt.

Anh ạ, năm nay thầy cũng có câu đối Tết

Nhưng chỉ để trong lòng, không thể viết ra.

Trọng : – Xin thầy cho con nghe qua, được không ạ ?

Thầy Nghĩa : – Ừ... anh nghe nhé :

Ngâm

"Gặp năm Gà, sớm hôm bói móc

Nhặt từng hạt thóc có đầy chữ nghĩa !

– Mang lột chuột, đêm tối vật vờ

Gom cả đời sao còn thiếu văn chương" !

(*nói với Trọng*) Chữ nghĩa, văn chương đấy,

Cả đời làm không hết việc

Nhưng cả đời vẫn còn nợ đây.

(*Thầy Nghĩa cầm nghiên mực, Trọng chạy lại đỡ*)

Trọng : – Dạ, thầy để con mài mực ạ !

Thầy Nghĩa (*hoi ngạc nhiên*) : – Anh biết mài mực á ?

Trọng : – Xin phép thầy cứ cho con thử.

Thầy Nghĩa : – Không dễ đâu

Ngày xưa tôi phải mất ba năm mài mực

Cha tôi mới cho cầm bút viết giấy điều.

Trọng : – Những ba năm cơ ả ?

Thầy Nghĩa : – Anh nhìn lên bàn thờ cha tôi
Có biết đang thờ chữ gì kia không ?

Trọng : – Thưa thầy, chữ *Trí* ả !

Thầy Nghĩa : – Đúng rồi, đó là chữ *Trí*!

Trọng : – Nhưng... sao lại thờ chữ *Trí* ả ?

Thầy Nghĩa (*chậm rãi*) : – Lúc bấy giờ...

Biết sắp qua đời, Cha tôi có dặn :

"Bàn thờ Cha không cần hình ảnh

Chỉ thờ chữ *Trí* mà thôi !"

Tôi cũng hỏi như anh, Cha trả lời :

"Đất nước đang trong thời loạn lạc

Chữ *Tâm* làm sao yên được ?

Chữ *Đức* làm sao trọn vẹn ?

Chữ *Thiện* không lẽ chạy trốn cái ác ?

Chữ *Nhẫn* chịu để kẻ cướp cướp cổ mình sao ?

Phúc - Lộc - Thọ không ổn tí nào,

Khi bom đạn quân thù ngày đêm trút xuống

Như vậy đúng nhất phải thờ chữ *Trí*!

Răn bảo người đời phải lấy cái *Trí*!

Lo cho đất nước sớm được thanh bình,

Khi thanh bình rồi, cái gì cũng có.

Trọng : – Trời ơi ! Các cụ ta là thế đó !

Nói sử

Nghe thầy dạy càng thêm sáng tỏ

Viết một chữ thôi cũng phải đắn đo

Đào liểu

Chiêm nghiệm hàng giờ

Suốt sáng, thâu đêm ngồi chiêm nghiệm hàng giờ

Phải trái, nông sâu

Rộng dài ý nghĩa

Linh vật của đời

Một chữ cũng thiêng

Lời thầy soi sáng trong con.

(có tiếng ô tô, hai thầy trò nhìn ra : Quát đến)

Quát : – Em chào thầy ạ !

Thầy Nghĩa : – Ô kia, anh Quát đến chơi !

(chỉ Trọng) Có nhận ra ai đây không ?

Trọng : – Ôi Quát, có nhận ra tớ không ?

Quát : – Mà là... hình như... hừ, quên rồi.

Trọng : – Trọng đây, Trần Đức Trọng đây !

Quát : – Trọng nào nhỉ ?

Trọng : – "Trọng quản ca" lớp 10B.

Thầy Nghĩa : – Anh Trọng luôn được điểm 4, điểm 5.

Ngược lại, anh thì chỉ...

Quất : – À... Nhớ rồi !

Nhớ thuở trước ở lớp mày phê bình tao

"Đi dối cha, về nhà dối chú !"

Ham chơi, lười học... mày còn nhớ chứ ?

Trọng (*vô tư*) : – Ngày ấy cậu nghịch như "quỷ sứ"

Quất (*ngạo mạn*) : – "Quỷ sứ" ! Ha... Ha...

"Quỷ sứ" trở thành cán bộ tỉnh lâu rồi

Còn mày... "Con chim sơn ca, có chí tiến thủ"

Bây giờ giữ chức vụ gì rồi ?

Trọng : – Tôi mở doanh nghiệp sản xuất đồ gỗ thời

Quất (*cười mỉa*) : – Hừ, tiếc nhỉ ! Có tài, có trí...

Hì... hì... âu cũng là số mệnh con người.

(*bà Nghĩ đi chợ về*)

Bà Nghĩ : – Kia, chào các bác đến chơi.

Trọng và Quất : – Con chào cô ạ !

Thầy Nghĩ : – Bà ạ, anh Trọng và anh Quất là hai học trò cũ tới thăm.

Bà Nghĩ : – Cảm ơn hai bác ! Mời hai bác xơi cơm với ông nhà tôi nhé.

Thầy Nghĩ : – Nhanh nhanh tay lên bà.

Để thầy trò tôi vui chung chén rượu.

Bà Nghĩ : – Vâng, tôi làm ngay đây ạ.

Trọng : – Cô cho con giúp một tay.

(*Bà Nghĩa vào, Trọng xuống bếp, Quất nhìn theo Trọng về khinh bỉ.*)

Quất : – Hừ, ai dở, ai hay già đời mới biết

Cái thuở học trò, tích sự quái gì ?

Thầy Nghĩa (*ngghiêm nghự*) : – Anh Quất !

Anh làm cán bộ tỉnh

Chứ anh làm gì thì tôi cũng phải nhắc anh điều này :

Người Trung Quốc có câu :

"Nhỏ không học, lớn lên ngu dốt !"

Người Việt Nam thì nói :

"Không thầy, đổ mày làm nên !"

Người Trung Quốc khẳng định :

"Nhất tự vi sư, bán tự vi sư !"

Người Việt Nam lại bảo :

"Muốn sang thì bắc cầu Kiều

Muốn con hay chữ phải yêu lấy thầy !"

Anh hiểu những lời khuyên dạy đó chứ ?

Quất (*lảng tránh*) : – Dạ... em hiểu... à, thưa thầy !

Nhân dịp Tết đến, xuân về

Em đến xin thầy cho em một chữ.

Thầy Nghĩa : – Thì ra... anh đến đây để xin cái chữ ?

Quất (*đưa phong bì*) : – Dạ, có chút ít... biếu thầy bồi dưỡng.

Thầy Nghĩa : – Anh đưa tôi bao nhiêu tiền đây ?

Quất : – Đúng một triệu đấy ạ.

Thầy Nghĩa (cười) : – Một triệu đồng biểu thầy

Để cho anh một chữ

Nói cho thật đúng nghĩa

Một chữ, giá một triệu phải không ?

Quất : – Xin thầy nhận tiền ạ.

Thầy Nghĩa (vẻ khó chịu) : – Anh cứ để lên bàn ấy.

Thế... anh cần chữ gì vậy ?

Quất : – Thầy cho em chữ *Tâm*.

Thầy Nghĩa (ngạc nhiên) : – Chữ *Tâm* ?

Quất (*húng khởi, khoe khoang – hát Hôi tiếu*)

Thầy ơi !

Em vừa cất xong cái nhà

Phòng khách rộng lớn, một toà lầu son

Cửa tiền (có) hồ phục đôi bên.

Dưới sân : non bộ – bát tiên – ngũ hành

Quanh sân thảm cỏ mượt xanh

Trăm cây – trăm thế, như tranh hoạ đồ

Người qua, kẻ lại trăm trở.

Thầy Nghĩa (khó chịu) : – Phong cảnh ấy hiếm thấy ở địa phương
thuần nông như tỉnh ta đây.

Quất (*càng cao húng*) :

Chưa hết đâu thầy nhé !

Thằng bạn thân người Campuchia
Đang làm quan đầu tỉnh bên ấy
Nó gửi sang mừng một cặp ngà voi
Em trưng ngay giữa nhà, cực kì oai vệ.
Thế nhưng em vẫn thấy... thiếu thiếu cái gì ?
Thế là em nhớ ngay tới thầy,
Thầy biết đấy, chữ nghĩa ngoài chợ thiếu gì
Ý của em : phải cầu kì, hoành tráng,
Chữ của thầy mới là xứng đáng.

Thầy Nghĩa (bực) : – Anh... Anh thích chữ của tôi ?

Quất : – Nhưng mà thầy ơi
Xin chữ thầy để lấy mẫu thôi
Từ mẫu ấy em sẽ đi thuê thợ
Đúc chữ đồng rồi dát vàng lên đó.
Trời ơi, thầy thử hình dung xem :
Sấp mưa ngâu
– Thật oai vệ biết bao.
Thật lộng lẫy biết bao.
Một cặp ngà voi vươn lên ngạo nghễ
Nâng chữ *Tâm* dát vàng
Thật uy nghi, thật hoành tráng đàng hoàng.

Thầy Nghĩa (chua chát) : – Trời đất ơi ! Chữ *Tâm*

Cái *Tâm* mà thể hiện sự uy nghi, sự hoành tráng ư ?

Anh học ở đâu ? Hỡi ông cán bộ tỉnh ?

Quất : – Đúng là như thế...

Thầy Nghia : – Anh cầm tiền về đi, về ngay đi !

Quất : – Tết nhất đến nơi rồi thầy ơi,

Ngày "Ông Táo châu Trời" là ngày em đón khách.

Thầy Nghia : – Tôi viết gửi anh sau, còn bây giờ...

Tôi choáng váng... ôi... đau đầu...

Anh về ngay đi !

(Thầy Nghia ngã quy. Trọng chạy vội ra đỡ thầy.)

Quất vội vàng cầm bút dúi vào tay thầy.)

Trọng : – Kia thầy... thầy ơi ! Thầy có sao không ?

Quất : – Bút đây thầy viết ngay đi !

Thầy Nghia *(với Trọng)* : – Anh cho thầy vào nhà trong nằm nghỉ?

(Trọng dìu thầy vào.)

Bà Nghia : – Khó, lâu nay ông ấy hay bị choáng

Mỗi khi có sự đột biến xảy ra.

(vào nhà trong)

Quất *(nhấn nhò)* : – Hừ, ông ấy không muốn viết

Hay là chê ít tiền ?

Nhớ thuở xa xưa, thời cụ Tiên Điền

"Ba tài" đổi lấy "Một tâm"

Bây giờ "Một tâm" giá thành một triệu

Vẫn còn chê ít hay sao ?

Bà Nghĩa (*trong nhà ra*) : – Ấy, bác đừng nói thế
Xưa nay bao nhiêu người xin chữ
Ông ấy có cầm tiền của ai đâu.

Quất : – Không lấy tiền á ? Nói lạ. Ha... Ha...
Cái gì cũng có giá
Không ai chịu cho không
Thời buổi "Phú quý sinh lễ nghĩa" !
Người ta bây giờ thích chơi chữ
Cô bàn với thầy mở cửa hàng bán chữ có hơn không ?

Bà Nghĩa : – Nhưng mà... Tết nhất đã đành
Tháng ba ngày tám, ai cần mà mua ?

Quất : – Ha... Ha... "Mưa lúc nào mát mặt lúc ấy" cô ơi !
Thí dụ : Em cần có một chữ *Tâm*
Trả thầy hẳn một triệu đồng
Thế mà vẫn không bằng lòng mới lạ.

Bà Nghĩa : – Bác nói thế nào ấy chứ.

Quất : – Khổ quá, tiền vẫn trong phong bao
Em nào dám đổi cơ cơ chứ.

Bà Nghĩa : – Thôi được, để tôi nói chuyện với ông ấy xem sao.

Quất : – Vâng vâng... Cô cầm tiền rồi nói giúp em
Em lên huyện giải quyết việc công
Lát nữa về qua nhận chữ.

(*Quất đưa tiền cho bà Nghĩa đi ra nhanh, bà Nghĩa mở phong bì.*)

Bà Nghĩa : – Ôi... đúng một triệu đồng
Có mơ chẳng thấy, có mong chẳng thành.

Nón thúng quai thao

Tứ xứ đua nhau

Người làm sang, người học đòi theo mốt

Biết chi rằng nghĩa thế nào

Chỉ cần có chữ (mà để) khoe khoang.

Để huênh hoang với đời.

Ta nhanh tay thì thu tiền ắt sẽ hơn người.

(*Trọng diu thầy Nghĩa ra*)

Thầy Nghĩa : – Anh cho thầy ra ngoài này thoáng đãng.

Bà Nghĩa : – Kia, ông đã khoẻ hẳn chưa ?

Thầy Nghĩa : – Đỡ nhiều rồi bà ạ.

Trọng : – Mời thầy ngồi ạ.

Thầy Nghĩa : – Anh Trọng, anh hãy mài mực cho thầy !

Trọng : – Thưa thầy...

Thầy Nghĩa : – Cứ mài mực đi rồi thầy sẽ dạy.

Trọng : – Con đợi ơn thầy, được thầy tin tưởng ạ.

Thầy Nghĩa (*cắm nghiên mực*) :

– Việc mài mực là cả một kì khu

Mực không được đặc, cũng không được loãng.

Vì đặc hay loãng đều viết không thành chữ,

Chữ Hán, thư pháp hay là Quốc ngữ.

Nét chữ hiện ra nóng nảy, vui buồn...

Vì "Nét chữ là nét người" anh ạ !

Trọng : – Con xin ghi nhớ lời thầy dạy.

(Trọng ngồi mài mực, bà Nghĩa rút rê đến bên chồng.)

Bà Nghĩa : – Ông ạ, cái nhà... nhà bác gì khi nãy

Ở trên tỉnh về xin một chữ *Tâm*

Nghĩa thầy trò ông hãy nhiệt tình

Viết cho người ta, mà... mà mình đâu có thiệt.

Thầy Nghĩa : – Cậu ta xin chữ *Tâm*

Nhưng không biết xử sự, như vậy thì còn gì là *Tâm* nữa.

Này, hình như... bà cầm tiền của cậu ta phải không ?

Bà Nghĩa : – Ừ thì... Người ta nhiệt tình với mình...

Ông ơi, cậu ấy còn mong muốn cho ông.

Mở cửa hàng bán chữ.

Thầy Nghĩa (sững sờ) : – Bán chữ ?

Bà Nghĩa : – Vâng, cậu ấy bảo bán chữ thì...

Thầy Nghĩa : – Bà im đi !

Trời ơi, bán chữ của mình

Là bán cả linh hồn mình đấy, bà có hiểu không ?

Bà Nghĩa (rút rê) : – Không bán thì... thì ông cho cậu ta.

Thầy Nghĩa : – Viết chữ cho kẻ không đáng viết... Tôi thật khổ tâm.

Du xuân

Rút ở ruột tằm

Chữ viết ra (là) rút ở ruột tằm
Bao nhiêu lam lũ mới thành lời khuyên
Phải đâu buôn bán, bạc tiền ?

Tha thiết

Bà ơi ! Cây xanh phải toả bóng xuống vườn
Dẫu cao mấy cũng bắt đầu từ gốc
Gốc chắt chiu bao nhiêu cực nhọc
Mới có mùa hoa trái chín thơm.

Bà Nghĩa : Vâng, tôi sẽ trả lại tiền cho họ
Xin lỗi ông, tôi hiểu ý ông rồi
Ông ơi, ví như nghề canh nông của tôi
Phải sớm khuya chăm lấy ruộng vườn,
Thạo cấy cày thuộc mùa hái gặt
Hái gặt rồi giữ mỡ màu cho đất
Đất có thơm chim chóc mới bay về.

Thầy Nghĩa (*sung sướng*) :

– Ha... ha... lời bà thật thấu đáo tình quê
"Nước mắt không khi nào chảy ngược"... ha... ha.
(*Quất vội vào.*)

Quất : – Thầy ơi, thầy viết giúp em rồi chứ ạ ?

Bà Nghĩa : – Bác cứ bình tâm, ngồi chơi chút đã. Tôi xin trả bác gói tiền.

Quất : – Dạ, em xin biếu...

Thầy Nghĩa : – Anh cất tiền đi thì tôi mới viết.

Quất : – Đây là tấm lòng của em ạ !

Thầy Nghĩa : – Tấm lòng của anh tôi rõ lắm rồi. Hãy cất tiền đi !

Trọng (*bé nghiên mực*) : – Thầy xem mực mài được chưa ạ ?

Thầy Nghĩa : – Ừ, khá lắm !

Mực mài thế này, chữ viết sẽ đẹp đây.

(*với mọi người*) Nào, hãy giúp tôi một tay.

(*Quất và Trọng trải tờ giấy rộng, bà Nghĩa cầm nghiên mực, thầy vung bút viết.*)

Đồng ca *Chức cảm hồi văn :*

– Đời như đón như mời ai vươn tới

Lấp lánh huy hoàng

Đường lên phía trước rộng dài

Hết lòng cho tương lai

Luyện Đức, tu Tâm

Dẫu có nhọc nhằn

Cho cuộc đời sáng trong.

Thầy Nghĩa (*hạ bút*) : – Xong rồi ! Chữ của anh đấy

Quất : – Ô, em xin chữ *Tâm*

Sao thầy lại cho chữ *Đức* ?

Thầy Nghĩa (*chậm rãi*) : – Tôi không thể làm khác được !

Quất : – Chữ *Đức* là... Có nghĩa là...

Đúng rồi, thầy muốn nhắc tới đức hạnh

Thầy bảo sống phải có đạo đức chứ gì ?

Thầy Nghĩa : Đó là một ý đúng

Ý thứ hai còn lớn hơn nhiều

Mọi người : – Ý thứ hai là gì ạ ?

Thầy Nghĩa (*giảng giải*) :

– Triết gia Hi Lạp cổ đại đã khẳng định :

"Đạo đức là thói quen của điều thiện !"

Như thế gọi là lương tri

Tức là phải sống ý thức được lương tâm của mình

Tóm lại : *Đức* phải sáng thì mới có cái *Tâm*.

Quát (*bực bội*) : – Nhưng mà... thầy có hiểu không ?

Hai cái ngà voi nâng đỡ chữ Tâm

Giữa phòng khách uy nghi, sang trọng.

Thứ tôi cần là phải có chữ Tâm !

Thầy Nghĩa (*đập bàn*) : Cái Tâm không phải đồ trang sức

Để anh hoành tráng, để anh khoe khoang

Anh hãy đi nơi khác mà xin.

Quát (*trùng mắt*) : – Thầy... thầy không cho tôi ?

Thầy Nghĩa : – Tôi là thầy dạy anh

Tôi là thầy dạy chữ

Không thể làm khác được

Quát (*dữ dằn*) : – Được !... Được !

Cả tỉnh này thiếu gì bạc kì tài

Ông không cho tôi, sẽ có người khác

Hãy nhớ lấy !

(*Quát hầm hầm ra về, thầy Nghĩa chua xót.*)

Thầy Nghĩa : – Trời... ơi !

Mấy triệu năm mông muội

Mới tìm thấy chữ cho người

Thế mà...

Có kẻ mang chữ ra đùa

Tưởng như đồ ăn sẵn...

Buông ra là quên sạch !

Lại có kẻ...

Mua chữ bằng tiền bạc

Coi chữ như linh vật

Đặt trên bàn thờ

Nhưng lại thờ ơ hương khói...

Con chữ của tiền nhân

Phải ngấm vào con tim

Phải thành xương, thành thịt

Phải thành máu, thành hồn.

Thế mới là con chữ !

Mọi người có biết không ?

(tất cả im lặng, lát sau thầy ngâm nga)

Ngâm thơ:

Hiếu học cận hồ trí

Tri sĩ cận hồ dũng

Lực hành cận hồ nhân !

Trọng

(ngâm dịch) :

– Đường lên tới đỉnh thiên tài
Dũng khí phải luyện, học bài phải chăm.

Thầy Nghĩa : – Nào, bây giờ đến lượt anh

Trọng (*e ngại*) : – Thưa thầy... thôi ạ !

Thầy Nghĩa (*ngạc nhiên*) : – Sao ? Cái gì thôi ?

Trọng : – Dạ... thôi, thầy đừng viết nữa ạ.

Thầy Nghĩa : – Sao thế ? Chẳng phải anh đến xin chữ hay sao ?

Này, câu đối của anh, do anh viết ra

Treo mừng xuân đón Tết cơ mà ?

Trọng : – Nhưng bây giờ con thấy...

Nhà con treo câu đối ấy không hợp ạ.

Thầy Nghĩa : – Không hợp... Không hợp mà sao anh...

Trọng : – Thưa thầy, hôm nay thật hạnh phúc cho con

Được thầy dạy thêm bài học nữa

Đến bây giờ thì con đã rõ :

– Chữ là Người ! Văn học là Nhân học !

Đó là một xác quyết mãnh liệt nhất

Vậy nên... Con xin thầy chữ *Đức* này ạ !

Bà Nghĩa : – Ấy ấy... Bác ơi

Chữ *Đức* này người ta chê không nhận

Đồ bỏ đi, sao bác lại xin về ?

Trọng (*phấn chấn*) : – Thưa cô !

Tết năm nay thầy cho chữ *Đức*

Để Xuân sau con có được chữ *Tâm*

Cách giới học

Thầy như nước mát trong ngần

Tươi cho lớp lớp mầm xuân vươn mình

Ồn thầy đã tận tình khuya sớm

Vì học sinh thầy hiến trọn đời

(Cô giáo cùng lớp học trò cầm cành đào vào.)

Cô và Trò : – Dạ, cô trò chúng cháu chào ông bà và bác ạ !

(Mọi người gặp nhau riu rít.)

Cô giáo : – Thưa ông, nhân dịp đón Xuân

Thay mặt nhà trường.

Cô và Trò : – Chúng cháu kính chúc ông, bà mạnh khỏe ạ

Thầy và bà Nghĩa : – Ông bà chúc toàn trường

Ngời sáng mãi tấm gương "Hai tốt"

Mọi người : – Hoan hô...

(Thầy Nghĩa ra hiệu cho bà Nghĩa vào mang lọ cắm hoa ra. Trọng giúp ông bà đặt lọ hoa giữa bàn. Cô giáo cùng học sinh múa hát.)

Đồng ca *Đường trường tiếng đàn :*

– Hoa đào đã nở sắc hồng

Vui sao Tết đến, muôn lòng hân hoan

Trống trường lay động xuân sang.

Cô giáo : Thưa ông ! Để mừng Xuân năm nay

Đội Thiếu niên chúng cháu.

Khai trương Câu lạc bộ :

"Học giỏi và chăm ngoan" !

Thay mặt Nhà trường
Xin ông cho mấy chữ ạ.

Thầy Nghĩa (*vui vẻ*) : – Ấy... tôi đã già rồi, sức cùng lực kiệt
Mà... các thầy các cô bây giờ chữ nghĩa thiếu gì ?

Học trò : – Ông ơi, ông cho chúng cháu xin chữ đi ông !

Cô giáo : – Thưa ông ! Đông Tây – Kim cổ

Có biết bao nhiêu chữ,

Có biết bao câu chuyện li kì

Bốn phương trời dù chúng cháu có đi

Nổi nhớ đầu tiên là ngôi trường, thầy cô bè bạn

Ông ơi, cháu không sao quên được

Tiết học đầu đời nghe ông kể chuyện

Về : cái Cò, cái Vạc, cái Nông.

Chuyện nắm xương cá Bống

Đưa cô Tấm trở lại với đời.

Rồi chuyện : niêu cơm nuôi đủ vạn người

Chung một tiếng đàn, đánh tan xâm lược.

Trọng (*với cô giáo*) : – Cô giáo trẻ ơi, em gái nói đúng

Thế hệ các anh khôn lớn

Cũng là nhờ ơn các vì sao sáng

Soi rọi từng trang giáo án thương yêu

(*với cả cô, trò*) Các em ơi !

Đừng vô tâm với bước đi ngày trước

Đừng để hạt vàng lẫn vào bụi cát

Làm phai công sức của thầy.

Cô giáo

(với thầy Nghĩ) : - Thưa ông !

Chúng cháu không dám phụ công thầy
Như chim phượng hoàng khi ăn trái khế
Chúng cháu sẽ bay vào lời ông kể
Trên đất quê hương lớp lớp kế thừa.

*(Mọi người hân hoan, thầy Nghĩ cười sáng khoáy rồi
đường hoàng vung bút viết.)*

Đồng ca

Phát triển : - Trên đất quê hương

Mùa xuân cứ mãi sinh sôi
Rực rỡ đất trời, muôn loài khoe sắc.
Từ trong giá rét mùa đông
Cây đã ủ mầm
Mưa xuân giăng màng
Trời xuân ấm áp
Bật lên những lộc non
Hoa thơm và cỏ mật
Hát mãi với mùa xuân !
Hát mãi ơn Người cho mùa xuân !

Ngời sáng lung linh những con chữ cho mùa xuân !

*(Thầy Nghĩ dừng tay viết, cô giáo cùng học trò nâng
đòng chữ Tiên học Lễ - Hậu học Văn và Trọng giáo
cao chữ Đức)*

- HẠ MÀN -

ĐINH HẢI TRƯỜNG

Nước mắt tuổi học trò

KỊCH NÓI

(Chuyển thể từ truyện ngắn *Nước mắt muộn màng*
của tác giả Nguyễn Thị Hợi)

Nhân vật

– CÔ PHƯỢNG	Đi ghé của Tài
– TÀI	Con trai Phượng
– THUÝ	Con gái Phượng
– LÂM	Học sinh Phổ thông trung học, bạn Tài
– BÁC TRƯỞNG	
– HOA	Giáo viên chủ nhiệm
– Cùng một số bạn học	
-

Cảnh 1

Tại nhà Tài, nội thất sang trọng

Tài và Lâm (*cùng vào*)

Tài : – Vào đây cậu, cứ tự nhiên như ở nhà thôi.

Lâm : – Ái chà ! Nhà cậu sang gồm nhỉ, bố làm giám đốc có khác.

- Tài : – Thế cậu uống nước gì ?
- Lâm : – Nước gì tớ uống cũng được, miễn là không ngọt.
- Tài : – Giống di tớ, nước me nhé ? Chắc muốn giữ eo chứ gì ?
- Lâm : – Mẹ cậu cũng thế à ?
- Tài : – Ừ, mẹ tớ cũng thế ! À mà không phải mẹ.
- Lâm : – Cậu nói gì tớ không hiểu ?
- Tài : – Mẹ tớ mất từ hồi tớ 10 tuổi, tớ ở với bố, mấy năm sau thì bố tớ lấy vợ.
- Lâm : – Thế còn em gái cậu ?
- Tài : – Khác cả cha, khác cả mẹ.
- Lâm : – À ra thế !
- Tài : – Mà thôi, nhắc đến chuyện ấy làm gì...
- Lâm : – Nhưng dẫu sao cũng là người bù đắp cho cậu khi không còn mẹ.
- Tài : – Cậu không hiểu đâu, có những thứ không gì bù đắp nổi.
- Lâm : – Mình thấy dạo này cậu học hành sa sút quá. Cứ tình hình này thì tốt nghiệp còn khó huống hồ là...
- Tài : – Cố gắng lấy cái bằng tốt nghiệp đỡ xấu hổ với anh em, bạn bè rồi cũng biến khỏi cái nhà này...
- Lâm : – Sao cậu lại nghĩ thế ! Mình muốn đến thăm nhà cậu từ lâu nhưng mấy lần mình đến hoặc muốn gặp cậu nói chuyện thì cậu lẩn tránh thành thử cũng ngại.
- Tài : – Có lẽ từ ngày học trung học, đây là lần đầu tiên mình có bạn học đến nhà... nhất là bạn gái.

- Lâm :** – Lí do !
- Tài :** – Vì mẹ, à dì tớ hôm nay không có nhà...
- Lâm :** – Thế còn bố.
- Tài :** – Bố tớ mãi mê công việc, làm nghề xây dựng nay đây, mai đó. Có khi về bố con cũng chẳng mấy khi gặp nhau, rồi bố tớ lại đi. Tớ sống ở nhà như cái gai trong mắt họ...
- Lâm :** – Và cũng vì thế mà cậu chán nản, đàn đúm, la cà nơi quán chát để Hội Phụ huynh bắt được có phải không ?
- Tài :** – Thì cậu bảo tớ còn chơi chỗ nào, chơi với ai được nữa.
- Lâm :** – Mình đến đây với tư cách là bạn và cũng là lớp trưởng của lớp, mình không muốn dạy khôn cậu nhưng thái độ của cậu phản ứng cô giáo vừa rồi như thế là không được. Vì quan tâm đến cậu, thấy cậu môn Văn kém, muốn phân tích cái sai, cái đúng của cậu để cho lớp tham khảo. Cô giáo muốn giúp cậu... sao cậu lại xúc phạm cô ? Kể từ hôm ấy, mỗi lần có tiết Văn của cô Hoa thì cậu lại bỏ tiết, thế là thế nào ?
- Tài :** – Cậu không hiểu được đâu, đầu óc tớ bây giờ còn gì mà phân tích được văn, thơ nữa, mà làm sao phân tích nổi.
- Lâm :** – Nhưng tại sao cậu lại viết văn miêu tả một bà dì, một bài văn ngắn ngắt từ hồi lớp 6. Chính vì thế mà cô đọc bài của cậu.
- Tài :** – Nhưng tại sao cô giáo cứ nhằm vào tớ ?

- Lâm :** – Mình học với cậu năm nay là năm thứ hai nhưng có bao giờ lực học của cậu lại yếu kém đến thế đâu ! Cậu đừng nghĩ cô giáo chủ nhiệm trừ úm cậu, chỉ mong cho cậu tốt. Tớ không nghĩ rằng một học sinh như cậu, phân tích bình luận một bài thơ lại miêu tả một bà dì... một bà dì độc ác.
- Tài :** – Cậu mong cho mình tốt, hay là vì thành tích của lớp.
- Lâm :** – Cả hai. Đối với cô giáo Hoa không chỉ riêng cậu mà nhiều bạn khác nữa, cô rất quan tâm đến lực học của từng học sinh. Vì năm nay là năm cuối cùng, kết quả sau 12 năm học tập. Rồi phải phấn đấu vào được đại học. Sau này còn phải lập nghiệp cho mình nữa chứ !
- Tài :** – Tớ có nghiệp đếch gì đâu mà lập... Đại học cũng chẳng đến lượt mình. Tiền học phí, tiền đóng góp, tiền tham quan mỗi lần xin tiền bà ấy là một lần tui nhục, hạch sách, soi mói đủ điều, thì còn ước mơ gì mà học cao hơn nữa...
- Lâm :** – Nhưng bố cậu làm giám đốc, sao lại thiếu tiền ?
- Tài :** – Thế đấy, giám đốc là giám đốc ở công ti, quyền hành là quyền hành với công nhân, với người lao động. Nhưng về nhà thì... Dì tớ mới là người có quyền tất cả.
- Lâm :** – Thế bố cậu không cho cậu riêng à ?
- Tài :** – Dì tớ kể từ khi lấy bố tớ, nguyên tắc tài chính "Một cửa" đã thực hiện từ lâu. Có một lần học lớp 11, chiếc xe đạp của mình cũ quá, mình xin tiền để mua chiếc

xe khác, bố đưa cho mình chiếc may dì mình trông thấy. Thế là cả đêm hôm ấy, hai ông bà to tiếng. Sáng hôm sau bố tớ lại đi làm và cũng từ đấy bao nhiêu lời ong tiếng ve giận dữ dồn tất lên đầu mình phải chịu. Và cũng sau lần ấy mỗi khi mình nói đến tiền, bố tớ hát hàm bảo : "Hỏi dì"...

Lâm : – Mình hiểu rồi.

Tài : – Chuyện của mình là thế đấy. Ở nhà thì vậy nhưng đến lớp mình cảm thấy thiếu những cái gì mà bạn nào cũng có. Đã thế cô lại luôn nhắc nhở, soi mình, cho mình là học sinh cá biệt.

Lâm : – Cậu cứ nghĩ thế.

Tài : – Thôi em tớ nó về đấy ! Dì tớ không muốn thấy người lạ đến nhà, nó về nó lại khoe dì thì rách việc.

Lâm : – Thôi mình về nhé (*vào*).

Thuý : (*đi học về*) : – A, anh Tài hôm nay lại có bạn gái đến chơi cơ à ? Sao không bảo chị ấy ở lại cho em xem mặt...

Tài : – Đây là Lâm – Lớp trưởng của anh đấy !

Thuý : – Ái chà ! Lớp trưởng quan tâm đến tận nhà... hay đấy nhỉ... cũng phải thế chứ. Thế mà anh bảo với em là anh không có bạn gái nào cả.

Tài : – Bạn ấy đến để trao đổi chuyện học hành thôi.

Thuý : – Tiếc quá, chưa kịp nhìn mặt, chắc xinh lắm nhỉ ?

Tài : – Này, đừng có mà nghĩ lung tung.

Thúy : – Sao anh lại bảo nghĩ lung tung. Bạn trai, bạn gái là bình thường. Ngay cả em kém anh hai tuổi, bạn trai còn hàng tá nữa là.

Tài : – Em khác, anh khác.

Thúy : – À em hiểu rồi... có ý chí lớn tập trung vào chuyện học hành chứ gì... Cũng chưa chắc đâu, ít quan hệ, ít bạn bè chắc gì học đã giỏi. À này, chuẩn bị đến sinh nhật em rồi đấy.

Tài : – Bao giờ nhĩ ?

Thúy : – Sao lại bao giờ ! Ba hôm nữa... Thế mà anh cũng không nhớ. Sinh nhật này em làm to, vì năm đầu lên trung học bạn bè em nhiều lắm. Mẹ nói nếu em học từ khá trở lên, mẹ sẽ thưởng. Em dự tính mời 20 đứa bạn trai, 20 đứa bạn gái. Tổ chức thật hoành tráng, có quay camera, chụp ảnh hẳn hoi, mà tổ chức ngay tại sân nhà cho nó rộng rãi, để cho chúng nó còn nhảy chứ... Mẹ đã cho em tiền đặt bánh và tổ chức sinh nhật. Mẹ còn hứa hè tới cho em đi du lịch, anh có đi không... à mà đi đâu nhĩ... đi Đà Lạt, mà Đà Lạt ở đâu anh nhĩ ?

Tài (*nhìn xa xăm*) : – Đà Lạt ở cạnh Sa Pa... mà Sa Pa đi ra Đà Lạt...

Thúy : – Này đừng nói kiểu ấy nhé. Đà Lạt ở miền Nam, còn Sa Pa là ở...

Tài (*sực nhớ*) : – À, ý anh nói là hai khu du lịch khí hậu tương đối giống nhau.

- Thuý :** – Hôm ấy anh phải giúp em trang hoàng thật đẹp. Rồi đến hôm nào sinh nhật anh, em lại giúp.
- Tài :** – Anh có sinh nhật bao giờ đâu.
- Thuý :** – Ừ nhỉ, bạn bè không có thì tổ chức sinh nhật làm quái gì.
- Tài :** – Bao giờ thì đi về hả em ?
- Thuý :** – Lại đi... mẹ em cũng là mẹ anh... sao anh cứ gọi bằng đi ? Nghe nó thế nào ấy, chắc lại xin tiền chứ gì... bao nhiêu thì em cho.
- Tài :** – Sao em có ?
- Thuý :** – Anh nhầm rồi, em là phó quĩ, khi nào anh cần, cứ bảo em. Em nói với mẹ là ô kê ngay.
- Tài :** – Hừ, tưởng gì. Thôi anh phải đi học đây. (*Tài vào, có tiếng điện thoại*)
- Thuý :** – Alo ! Bác đây ! Cháu hỏi ai... Hỏi Thuý à... Thế cháu tên gì nhỉ. Hải à... (*cười phá lên*). Bác Thuý đây, Hải hả ? Con ranh, thế mà không nhận ra. Tao mời rồi, 11A – 13 đứa, 11B – 15 đứa. Ngày này đến sớm hộ tao nhé... Ừ làm tại nhà, ở ngoài sân cho chúng nó nhảy. Đi nhà hàng, bọn nhà quê chúng nó nhất không dám đi đâu, ừ cứ thế nhé !
- Phượng** (*mẹ Thuý vào*) : – Ai đấy con !
- Thuý :** – Mẹ, mẹ đã về ! Mấy đứa bạn con nó hỏi hôm sinh nhật thế nào...
- Phượng :** – Học hành chẳng chăm lo, chỉ lo sinh nhật.

- Thuý :** – Kia mẹ ! Mẹ hứa với con là hè này cho con đi du lịch đấy nhé. Thế mẹ đi đâu về ?
- Phượng :** – Bác Thành – mẹ con Bích có điện cho mẹ là mẹ cô giáo dạy tiếng Anh của con bị ngã đau lắm. Mẹ và bác ấy tổ chức đến thăm.
- Thuý :** – Thế ạ !
- Phượng :** – Gặp cô giáo ở nhà, mẹ biểu bà cụ 4 cc mật gấu. Khổ, già mà đoảng thế ! Chỉ có xuống cái bậc hiên thôi mà cũng ngã... Cô giáo khen con lắm ! Học hành như thế bố mẹ cũng mát mặt.
- Thuý :** – Thì con gái mẹ mà.
- Phượng :** – Lại nịnh đấy... À sáng qua con có đưa giấy mời của Hội Phụ huynh nhà trường cho bác Trưởng không ?
- Thuý :** – Dạ có.
- Phượng :** – Bác ấy có đồng ý đi không ?
- Thuý :** – Dạ có ạ.
- Phượng :** – Thế là tốt rồi. Khi nào bố về, anh em ông ấy trao đổi với nhau cho nó tiện, chứ mẹ đi họp thì cũng chẳng sao nhưng có nói thật thì họ lại cho rằng di ghê con chồng.
- Thuý :** – Con được bác Hội trưởng Phụ huynh dặn là phải đưa tận tay cho mẹ, sợ đưa cho anh Tài anh ấy lại im đi. Con nghe bạn anh ấy nói, anh ấy học sa sút lắm, dám phản đối cả cô giáo dạy Văn, rồi Hội Phụ huynh bắt quả tang trốn học đi quán chát...

- Phượng :** – Có con đây nhé, tiền học hành, tiền ăn mặc mẹ vẫn chu cấp đầy đủ, sau này bố con có về thì con làm chứng cho mẹ, không có bố con lại bảo mẹ bon chen. Thôi cứ để bác Trưởng bác Ấy mắt thấy, tai nghe. Chứ học hành như thế thì mẹ mặt mũi nào dám đến nữa...
- Thuý :** – Mẹ ơi... (*ngập ngừng*).
- Phượng :** – Gì thế con !
- Thuý :** – Con... con...
- Phượng :** – Có chuyện gì mà cứ ấp úng thế ?
- Thuý :** – Con nói chuyện này cho mẹ, mẹ phải giữ kín.
- Phượng :** – Chuyện gì ?
- Thuý :** – Hình như anh Ấy bị mất xe đạp rồi.
- Phượng** (*hốt hoảng*) : – Há, sao lại mất ?
- Thuý :** – Thì con cũng đoán thế vì con thấy anh Ấy không đi xe đạp về. Hay là xe hỏng, phải sửa mà muốn hỏi mẹ xin tiền.
- Phượng :** – Hỏng thì nó bảo chứ, có lẽ mất thật rồi. Đợt này bố nó về thì hết chỗ nói. Học hành thì sa sút. Hội Phụ huynh nhà trường mời bố mẹ đến, giờ lại mất xe...
- Thuý :** – Thì con cũng đoán thế thôi !
- Bác Trưởng** (*đi từ ngoài vào, vẻ bức tức*) : – Học hành thế này thì hỏng bét.
- Phượng :** – Chào bác Trưởng, bác đi họp thay em về đây à !
- Thuý :** – Cháu chào bác ạ.
- Phượng :** – Thuý, vào nhà lấy nước cho bác.

Bác Trưởng : – Thật là xấu hổ vì con, vì cháu.

Phượng : – Thế cháu Tài bị làm sao hả bác ?

Bác Trưởng : – Đây, thím xem kết quả học kì I đây. Lại còn hạnh kiểm khá nữa chứ. Ba môn dưới trung bình... (*Thuý chạy ra*).

Thuý : – Bác đưa cháu xem, hai lần bị Hội Phụ huynh bắt được chơi quán chát.

Bác Trưởng : – Thấy mấy đứa bạn nó còn nói : "Cầm cả xe đạp để chơi bời, đàn đúm".

Phượng : – Bác nói sao, nó dám cầm cả xe đạp. Thảo nào cháu Thuý nói mấy hôm nay không thấy nó đi xe đạp về nhà.

Thuý : – Đấy, mẹ thấy chưa ?

Bác Trưởng : – Sao giờ này mẹ con thím mới cho tôi biết ?

Phượng : – Thì em mới nghe cháu Thuý nói vừa rồi. Mà nhà trường quản lí học sinh thế nào mà để cho chúng nó cầm cả xe, lấy tiền đi chơi bời cơ chứ.

Bác Trưởng : – Đến thím là mẹ mà giờ này mới biết, hướng hồ nhà trường hàng nghìn học sinh, ai mà quản lí được.

Phượng : – Đợt này bố nó về, để cho bố nó trị... Hư đốn quá !

Bác Trưởng : – Thím cũng cần phải quan tâm đến nó hơn nữa.

Phượng : – Bác bảo em còn quan tâm đến thế nào nữa. Ăn mặc, học hành đóng góp có thiếu đâu. Gần hai chục tuổi đầu rồi chứ còn bé bỏng gì. Mà có học là học cho bản thân nó, chứ học cho ai đâu ?

Bác Trưởng : – Đã đành là vậy... nhưng cháu Tài có cái thiệt riêng với bạn cùng trang lứa, mẹ mất sớm. Bố lại thường đi làm xa, cái thiếu là thiếu cái tình cảm của người mẹ. Thím là mẹ kế cũng phải quan tâm hơn để bù đắp những khoảng trống mà nó không có, nhất là cái tuổi học trò.

Phượng : – Học cần nhất là phải có tiền bác ạ, chứ tình cảm không ai bắt đóng góp cả.

Bác Trưởng : – Ấy là tôi muốn nói : gia đình, nhà trường, xã hội đều phải có trách nhiệm chung, chứ không thể đổ lỗi cho riêng ai được. Học hành lười biếng, đạo đức kém, tất cả đổ lỗi cho ngành Giáo dục hay sao. Ngay như con mình cầm xe lấy tiền chơi bời, cờ bạc cũng đổ lỗi tất cả cho sự quản lí của nhà trường.

Phượng : – Ý bác nói, cháu Tài học hành như vậy là lỗi tại em. Nó nói với bác thế sao ?

Bác Trưởng : – Nó không nói... nhưng tôi biết ! Thím đừng tưởng cứ cung cấp đủ tiền cho ăn học là được hay sao ? Tất nhiên phải có tiền, nhưng những thứ cần không kém với chúng là tình cảm của người mẹ, những người thân xung quanh nó. Có những việc mà tôi không thể làm thay thím được, mặc dù tôi là bác của nó. Cô giáo Hoa vừa là chủ nhiệm vừa là cô giáo dạy môn Văn, cô ấy còn biết được tâm tính thay đổi của nó. Cô rất quan tâm đến sự học hành sa sút. Cô quan tâm nhắc nhở nó, nó lại cho là trù úm và phản ứng thiếu văn hoá với thầy cô... Học kì này hạnh kiểm chỉ được loại

khá... Thử hỏi một con người có tài mấy chẳng nữa mà không có đạo đức thì còn làm được gì... Tuy không sinh ra nó nhưng thím là mẹ kế, tôi là bác ruột. Bố nó lại ít khi ở nhà, chúng ta phải tìm ra nguyên nhân để dạy dỗ chứ không thể để thế được.

Phượng : – Việc này có khi tại em. Lẽ ra từ đầu năm học em đã phải đến tận nhà cô giáo chủ nhiệm và cô giáo bộ môn gặp gỡ, biếu chút quà mong thầy cô quan tâm đến cháu thì không đến nỗi... Bác ạ, sáng nay em cũng vừa đến thăm mẹ cô giáo dạy Tiếng Anh cháu Thuý, cô giáo khen cháu học khá lắm.

Bác Trưởng : – Thím cho rằng thím không quan tâm, không biếu quà các thầy cô nên thằng Tài bị hư hỏng hay sao ? Thím nhầm, hồi trước kinh tế khó khăn, có gì mà biếu xén đâu mà sao trò vẫn ngoan, học vẫn giỏi, lớp ấy cũng tương, tá, thứ bộ trưởng cả rồi.

– Tất nhiên thời buổi này, chuyện ấy cũng có nhưng ít thôi... Thế chẳng lẽ bao nhiêu những cháu ngoan, học giỏi đều do bố mẹ thi bằng tiền, hoặc bố mẹ biếu quà cáp cả hay sao. Tôi thấy cháu Tài học sa sút thì cũng lo lắng vậy thôi chứ trách nhiệm cũng chẳng bằng chú thím được.

– Có điều, phải tìm rõ nguyên nhân sự việc, đừng suy diễn một việc mà làm ảnh hưởng tới tương lai của nó.

Phượng (*giận dữ*) : – Em làm gì mà bác bảo là ảnh hưởng tới tương lai của nó. Mặt thì lúc nào cũng lì lì ra. Hỏi thì

trả lời nhất gừng, nay tiền, mai tiền đủ thứ. Bố nó có làm ra nhưng làm lắm lại tiêu nhiều... Không có người quản lí thì chắc gì đã còn... Kia nó về kia, cháu bác đấy, bác giáo dục hộ em... Chứ em có nói thì lại mang tiếng là di ghẻ, con chồng.

Tài (*lững thững vào*): – Cháu chào bác ạ ! Con chào dì...

Phượng: – Đấy bác thấy chưa... nuôi từ năm 10 tuổi đến giờ mà mở miệng là di... di. Đúng là không có giáo dục... Con nhà không có người dạy.

Bác Trưởng: – Kia thím hãy bình tĩnh đã. Bác vừa xuống trường họp phụ huynh thay cho mẹ cháu, có cô Hoa chủ nhiệm và Hội trưởng Hội Phụ huynh nhà trường cho bác biết...

Tài: – Cháu biết rồi bác ạ.

Phượng: – Đấy bác thấy chưa ? Nó coi như không ấy, đúng là "Chó gầy hổ mất người nuôi". Học hành như thế à... tốn tiền, dơ mặt, nghỉ.

Tài: – Con cũng đang thích nghỉ học đây...

Phượng: – Đấy bác nghe mồm nó nói đấy nhé, không có lại bảo em đặt điều.

Bác Trưởng (*ân cần*): – Cháu ngồi xuống đây bác hỏi. Hồi còn học trung học cơ sở cháu ngoan ngoãn và học giỏi lắm cơ mà. Sao lên trung học phổ thông cháu càng học lại càng kém, cháu phải cho bác rõ nguyên nhân đi chứ ?

Phượng : – Thôi, bác hỏi nó làm gì, học hành tử tế chẳng muốn, lại muốn làm trâu ngựa, nghỉ học đi làm theo bố nó để bố con nó dạy nhau.

Bác Trưởng (bực tức) : – Lão, thế thím coi em tôi như trâu ngựa à !

Phượng : – Dạ, xin lỗi bác, ý em nói là đi làm với bố cháu.

Bác Trưởng : – Thì thím cứ để tôi hỏi nguyên nhân cho rõ đã.

Phượng : – Làm gì bác phải hỏi nữa. Kết quả học tập thì bác vừa đưa về nhà kia. Chiếc xe đạp thì đem đi cầm bán, giờ cũng không thấy, phá nghiệp đến nơi rõ quá rồi còn gì.

– Con Thuý đâu ?

Thuý (nói từ trong) : – Dạ.

Phượng : – Đem ngay tờ kết quả học tập ra đây.

Thuý (vừa đi vừa đọc diều) : – Toán : 5,5 ; a Văn 2,1 ; a... Sử 5,6... a Địa...

Bác Trưởng (quát to) : – Thôi, đấy không phải là phương pháp giáo dục mà chỉ đổ thêm dầu vào lửa thôi...

Phượng : – Đấy ! Đúng là máu chảy đến đâu, ruồi bâu đến đấy. Cháu Thuý có nói gì sai đâu mà bác đã vội bênh. Thuý, mẹ con mình vào trong để bác cháu... (*định vào*).

Ông Trưởng : – Thím Phượng, hai mẹ con thím ngồi lại đã...

Lâm (hốt hải gọi từ ngoài) : – Bạn Tài có nhà không ?

Tài (chạy ra) : – Kia Lâm, có chuyện gì ?

Lâm : – Cháu chào bác, chào cô ạ.

– Tài ơi, cô Hoa... cô Hoa...

- Tài :** – Cô Hoa làm sao ?
- Lâm :** – Cô Hoa bị tai nạn đi bệnh viện rồi. Tớ cùng các bạn đi đây, cậu đi đi tớ chờ.
- Phượng :** – Cô giáo chủ nhiệm các cháu bị tai nạn à, có sao không ?
- Lâm :** – Chúng cháu cũng chưa biết nữa.
- Ông Trưởng :** – Vừa sáng nay nói chuyện, giờ sao đã...
Thôi cháu đi cùng các bạn đi
- Tài** (*suy nghĩ*) : – Mình không đi đâu.
- Bác Trưởng :** – Sao lại không ? Cô giáo chủ nhiệm bị tai nạn, sao cháu lại không đi ? Một người quan tâm đến cháu như thế...
- Tài :** – Quan tâm... thôi các bạn cứ đi đi.
- Lâm :** – Thế bọn mình đi trước nhé.
- Phượng** (*sực nhớ*) : – Thế thì may rồi.
- Bác Trưởng :** – Cô giáo bị tai nạn, sao thím lại bảo may ?
- Phượng :** – May là may có dịp đến thăm. Thật ra em cũng thiếu sót ít quan tâm, chắc chắn học kì này, lực học của cháu Tài sẽ khá hơn bác ạ.
- Bác Trưởng** (*bực tức*) : – Tôi không tin... nguyên nhân dẫn đến hậu quả của con thím không phải là việc ấy. Tôi không còn gì để nói với mẹ con thím nữa (*vào nhanh*).
- Tài** (*gọi với theo*) : – Kia bác Trưởng...

Cảnh 2

Phòng ngoài, phòng cấp cứu bệnh viện

(*Một số học sinh đi lại về sốt ruột.*)

Lâm (*chạy vào cùng một bạn*) : – Sao lâu thế nhỉ ?

Bạn gái : – Liệu có nặng lắm không ?

Lâm : – Lúc các bạn đưa cô vào đây, cô có nói được không ?

Bạn gái : – Cô không nói được gì, nhưng máu ra nhiều lắm.

Thế cậu đã báo tin cho Tài biết cô bị tai nạn để cậu ấy báo tin cho các bạn trai chưa ?

Lâm : – Bạn cùng lớp chắc cũng biết cả rồi... còn riêng Tài thì mình đến tận nhà báo tin nhưng bạn ấy còn chần chừ.

Bạn gái : – Thế thì chắc gì bạn ấy đến.

Lâm : – Có lẽ Tài giận cô.

Bạn gái : – Giận là giận thế nào. Cậu có nói là cô Hoa bị tai nạn là do lỗi tại bạn ấy không ? Ừ mà có nói với con người ấy thì cũng chẳng để làm gì. Sau việc này mình sẽ đề nghị với Đoàn trường phải kiểm điểm, phải kỉ luật chứ không để một Đoàn viên vô ý thức như thế được.

Lâm : – Cậu chưa hiểu hết được hoàn cảnh của Tài... đừng đồn cậu ấy vào chân tường nữa...

Tài (*lững thững vào*) : – Cô giáo sao rồi các bạn ?

Bạn gái : – Mình tưởng cậu không đến ?

Tài (*lưỡng lự*) : – Tớ....

- Lâm :** – Cô vẫn đang ở trong phòng cấp cứu.
- Tài :** – Vẫn trong phòng cấp cứu à, có nặng lắm không ?
- Bạn gái :** – Không biết...
- Lâm :** – Mình cũng vừa đến...
- Bạn gái** (*quay ngoắt lại*) : – Tại cậu mà cô bị tai nạn đấy, cậu hiểu không ?
- Tài :** – Sao... sao lại tại tớ.
- Cô Hoa** (*đầu quần băng trắng lò dò bước ra*) : – Các em đến thăm cô đấy à. (*Tài và mọi người xô đến.*)
- Lâm :** – Cô, cô có bị sao không ạ !
- Cô Hoa :** – May mà bị nhẹ thôi, bác sĩ bảo tiêm mấy mũi nữa có thể về nhà được.
- Lâm cùng bạn gái :** – Ôi ! Thế thì may quá.
- Cô Hoa :** – Em Tài đến thăm cô đấy à.
- Tài** (*bối rối*) : – Dạ vâng ạ !
- Cô Hoa :** – Cô cùng các bạn lấy được xe cho em rồi. Mai lại tiếp tục đi học nhé...
- Tài :** – Dạ... cô... (*có tiếng bác sĩ gọi từ phòng cấp cứu*).
– Mời bệnh nhân Nguyễn Thị Hoa vào.
- Cô Hoa :** – Thôi các em ở ngoài này, cô vào tiêm đã.
- Tài :** – Sao cô lại biết mình cầm xe nhỉ ?
- Lâm :** – Cậu coi thường lòng tốt của cô giáo và các bạn. Khi mọi người quan tâm đến cậu thì cậu lại cho là thầy cô trù úm... Bạn bè muốn gần gũi thì cậu tìm cách xa

lánh. Sau buổi mình đến nhà cậu mình mới hiểu được hoàn cảnh của riêng cậu, mình đã thừa chuyện với cô Hoa. Ngay cả việc bạn Tuấn mải chơi cờ, phải cầm xe, không có xe đi học, không dám về vì sợ bố mẹ. Thương bạn nhà xa trường hàng chục cây số, không có xe đi học. Cậu đã lấy xe mình thế vào để lấy xe bạn ra cho bạn đi học. Hành động của cậu thì tốt nhưng việc làm thì thật là đáng phê phán. Tuấn đã phải làm kiểm điểm để xin lỗi mong cô tha thứ.

Tài : – Nhưng mà tại sao các cậu lại cho cô biết chuyện ấy, mình đã vào loại...

Bạn gái : – Loại gì, đấy là do cậu nghĩ thế thôi.

Tài : – Thế các cậu muốn mình phải đuổi học sao... các cậu không hiểu đâu.

Lâm : – Tài, cậu bình tĩnh đã, chúng mình hiểu cô giáo cũng rất thương cậu... Mình còn giữ ít tiền quỹ của lớp. Cô cũng sợ cậu bị giữ xe thì không còn đầu óc nào mà học tập. Về nhà lại phải khổ tâm với sự day nghiêng của bà di... Thế là cô và bọn mình đi chuộc xe cho cậu. Trên đường về chẳng may cô bị tai nạn.

Tài à, chỉ còn một học kì nữa là chúng ta hết tuổi học trò, chúng ta phải cố gắng lên. Dù hoàn cảnh của cậu có khác nhưng còn có chúng mình. Có thầy cô, cậu phải cố gắng vượt qua.

Tài (xúc động) : – Cảm ơn các bạn !

Cô Hoa (ra)

Tài (*đến gần*) : – Cô hãy nghỉ một lát, em sẽ đưa cô về...
(*lương lự*) cô... cô giận em lắm phải không ?

Cô Hoa (*lắc đầu, âu yếm*) : – Ngồi xuống đây em.

Có người thầy cô nào nghĩ thế đâu em. Thực ra thì cô cũng có lỗi là gần đây cô mới hiểu được hoàn cảnh riêng của gia đình và bản thân em do các bạn cho cô biết. Học sinh thì đông, công việc lại nhiều, là người thầy đứng trên bục giảng chỉ biết hoàn thành công việc của mình là trao đổi kiến thức đã có sẵn đến với học sinh thì thầy cô nào cũng làm được nhưng tìm hiểu được tính cách và hoàn cảnh của từng học sinh cũng như theo dõi kiến thức học tập, phát triển tâm lí của một con người thì như người mẹ đối với con. Cô biết, do hoàn cảnh riêng của em mà em mặc cảm... em cực đoan phải không ?

Tài (*mắt nhìn xa xăm*) : – Cô ạ, ngày còn học phổ thông cơ sở, em còn nhỏ, em không thế đâu. Nhưng từ khi em học lớp 11... Ngày sinh nhật em, em muốn tổ chức mời mấy bạn cho vui, mặc dù từ bé em chưa lần nào tổ chức. Cũng vì các bạn mời đi dự nhiều, thấy cũng vui. Đơn giản thôi, mấy quả bưởi, vài gói kẹo, quà tặng nhau chỉ là cây bút hoặc quyển vở nhưng vui lắm, nhìn bố mẹ chúng nó cười rạng rỡ mà em khao khát. Em cũng tưởng giản đơn, đã mời bạn bè mà quên xin ý kiến đi. Khi em cho đi em biết, đi nổi giận đùng đùng cho là em đua đòi, là con trai không cần thiết làm chuyện ấy. Không phải bà ấy tiếc tiền đâu mà không muốn người lạ đến nhà, đặc biệt là bạn của em.

Cô Hoa : – Sao em không nói với bố ?

Tài : – Bố em thi thoảng mới về. Nhưng những ngày bố em về là những lời mật ngọt.. rồi bố em lại đi. Những ngày tiếp theo thì bao giận dữ và lời cạnh khoẻ em lại hứng chịu. Sau này em mới hiểu di ghẻ con chồng là thế... em ít nói, chán chường. Có lần lên thắp hương với tấm hình của mẹ thì di lại quát "đốt hương ám khói bán nhà". Cô biết không, lúc ấy em muốn khóc mà không sao khóc được. Rồi di bắt em gọi bằng "mẹ", nhưng bảy tám năm nay nhiều lần em định gọi nhưng không sao gọi được, là vì thế. Bài văn phân tích câu thơ nhưng em miêu tả một con người là muốn bộc bạch nỗi uất ức của riêng em. Những lời cô phê, góp ý thì em lại...

Cô Hoa : – Em lại cho là cô xúc phạm em, trù ghét em để mỗi lần nhìn thấy cô em lẩn tránh. Em nghĩ sai rồi, có thầy cô nào lại không quý trò ngoan, học giỏi. Nhưng vì một lí do nào đó mà thù oán một học sinh thì quả là tầm thường. Cô có thể lượng thứ bao dung để cứu vớt những gì có thể. Nhưng học sinh cũng phải biết để có ý chí vươn lên. Cái tâm của thầy cô là thế...

– Em bước chân đi học là từ ở nhà, qua một chặng đường mới đến trường. Để có một học sinh, một con người tốt, kiến thức tốt, phải qua ba chặng đường ấy. Nhưng đánh giá chất lượng một học sinh thì tất cả những yếu kém là do ngành Giáo dục.

Tài : – Cô... (*xúc động*), em sai thật rồi, vì em mà cô... em có lỗi... lỗi của riêng em mà cô phải chịu.

– Em không những học được những kiến thức của cô mà còn học được những tính cách của cô, tình cảm của cô, những gì mà em chưa có. Cô tha thứ cho em (*xúc động*).

Cô Hoa : – Đứng dậy đi em, cô tha thứ cho em. Cô tha thứ cho em như những người mẹ với con nhất là những đứa con thiếu tình người mẹ.

Tài (*gục đầu vào vai cô khóc nức nở*) : – Mẹ...

Phượng (*vào*) : – Chào cô giáo.

Tài : – Đây là dì em.

Phượng : – Biết tin cô bị tai nạn, tôi đến thăm.

Cô Hoa : – Cảm ơn chị. Tôi cũng chỉ bị nhẹ thôi, mà sao chị phải xuống mãi đây thăm tôi.

Phượng : – Có xuống đây thăm cô thì tôi mới biết được chứ ! Tôi đứng ngoài nghe hết cả rồi...

Cô Hoa : – Thì ra cô đã đến đây từ sớm.

Phượng : – Vâng ! Bây giờ thì tôi mới hiểu lần đầu tiên tôi thấy con tôi khóc ở tuổi học trò. Tài, dì mới là người có lỗi... cô giáo... Tôi không xấu hổ nói câu này...

Cô Hoa : – Có gì chị cứ nói.

Phượng : – Tôi cũng còn phải học ở cô nhiều lắm...

Lâm (*cùng các bạn ở ngoài ulla vào*) : – Chúng em chúc mừng cô tai qua, nạn khỏi (*tất cả vui vẻ*).

– HẾT –

BÙI TRỌNG ƯỚC

Cảnh phong lan màu tím

CHÈO NGẮN

(Chuyển thể từ truyện ngắn cùng tên
của tác giả Thu Hà)

Nhân vật

– CÔ GIÁO THANH	23 tuổi, chủ nhiệm lớp 12
– THẦY GIÁO TÂM	27 tuổi, giáo viên Văn tăng cường của Sở Giáo dục
– XUÂN, THƠM, THẢO, THẮNG	4 học sinh lớp 12A
– ÔNG CẦN	60 tuổi tổ trưởng trồng cây của thôn sở tại (tính bộc trực, nhưng hay nói lắp)

Chuyện xảy ra tại văn phòng nhà trường vào một ngày đầu hạ.

Cảnh trí

1 panô chính giữa sân khấu vẽ 2 cánh tay nâng cảnh hoa phong lan màu tím. Trên nền trang sách mở. Hai bên sân khấu có 2 bục ngồi.

MỞ MÀN

Nhạc vui rộn ràng. Xuân sắm vai dẫn chuyện, mặc quần áo tứ thân quàng khăn lụa đi ra.

Xuân : – Chào bà con cô bác,
cùng các thầy, cô giáo
và các bạn học sinh.
Quê hương ta rực rỡ ánh bình minh,
Năm bốn mùa đồng xanh gió hát,
Trong niềm vui dào dạt,
Em xin có lời mừng.

Đế : – Mừng sao ?

Xuân *Sử chúc*
Mừng non sông từng ngày đổi mới,
Sánh vai cùng bốn biển năm châu,
Vững bước đi lên xây nước mạnh dân giàu,
Ta hát vang bài ca hạnh phúc.
Ấy là sao tôi lại mừng !

Đế : – Mừng sao ?

Sử chúc (tiếp) : – Ngành Giáo dục đang chung lòng chung sức,
Quyết gắng công trong sự nghiệp trồng người.
Ươm mầm xanh cho non nước đẹp tươi,
Đổi mới vươn lên xây tầm cao mới.

Nói vẫn: – Mở hướng đi ra, mở đường đi tới,
Quyết tâm nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo,
Để không ngừng nâng cao chất lượng học sinh.
Bằng nội lực chính sức của mình,
Chống bệnh thành tích, chống lối dạy đọc, chép
và tiêu cực trong thi cử.
Nhân kỉ niệm Ngày Nhà giáo Việt Nam
Chúng em xin kể lại chuyện chèo.
Cảnh phong lan màu tím (vào)

Lớp 1

4 học sinh sắm vai Tú Bà, Mã Giám Sinh, anh Hề và Thuý Kiều
(Nhạc rộn rã, Tú Bà kèn kiệu đi ra)

Tú Bà: – Chị em ơi ! Ra đây có phải xưng danh không nhỉ ?

Đế: – Không xưng danh ai biết là ai !

Tú Bà: – (*Vĩa xuống hát Quá giang.*)

Vĩa: – Ô rằng vậy,
Tôi Tú Bà chủ chứa lâu xanh,
Quen cái nghề vin lá bẻ cành,
Buôn phần bán hoa bạc sành có tiếng.

Hát Quá giang:

– Muốn cho bạc lăm tiền nhiều,
Buôn hoa, bán phần phải chiều khách chơi,
Mát tay một vốn bốn lời.

Nói lệch :

– Mát tay một vốn bốn lời,
Tú Bà há dễ ở đời mấy ai.

Hát Quá giang (tiếp) :

– Mát tay một vốn bốn lời,
Tú Bà há dễ ở đời mấy ai,
Nhớ như ngày rộng tháng dài.

Nói vắn :

– Ả Thuý Kiều hoa nhường nguyệt thẹn,
Tơ duyên chưa biết ngỏ cùng ai,
Hào hoa phong nhã nét mai,
Thiên hương nào dễ có ai sánh cùng.
Tiên sa thật đến lạ lùng,
Vàng mười đáng giá độ vài trăm quan,
Mối manh khách đã tin sang,
Chắc là đã sắp đón nàng về dinh.
À kia rồi, trước thầy sau tớ xôn xao,
Lầu trang ta tạm lánh vào xem sao. (vào)
(*Anh hề công Mã Giám Sinh đi một vòng, hạ xuống*)

Hề : – Đến rồi cậu ơi !

Mã Giám Sinh : – Cái mả cha mày ! Mày vát cậu thế à !

Ôi cha mẹ ơi ! Sai mẹ nó khớp xương mông rồi.

Hề : – Hì... Hì... mông cậu toàn thịt thế này...

Đau đâu mà cậu kêu.

Mã Giám Sinh : – Mày quăng mạnh tí nữa thì chả kéo !

Hề : – Gớm ! Hôm nay cậu nốc cái gì...

Mã Giám Sinh : – Láo nào ! Mày bảo tao nốc hả !

Hề : – Ấy chết, con lại quen nói với mẹ đi nó ở nhà.
Hi... hi... cậu chén món gì mà nặng cân quá thế.

Mã Giám Sinh : – Món gì đâu ! Lão cả Lễ nó đái bữa tái dê.

Hề : – Hi... hi... cậu cứ hay dê chả trách !

Mã Giám Sinh : – Ngon thì có ngon nhưng giắt răng,
Chưa gạy được đây này.

Mày tìm cái que gạy ra cho tao với,

Kéo nói chuyện khó lắm hề ơi !

Hề : – Nào cậu ngồi xuống đây há mồm ra xem nào !

Mã Giám Sinh : – Mẹ cha mày ! Mồm tao chứ mồm gì hả ?

Hề : – Hi... hi... mồm hay mồm thì cũng thế...
Đều là cái lỗ để và cơm.

Nào cậu há to ra xem.

Á à... ở cái khe răng khểnh kia kìa,

Ới cha mẹ ơi ! Rõ bằng đuôi con chuột nhất.

(cắm que đào)

Dô ta này... á ối... dô ta này

A ra rồi...

Mã Giám Sinh (đạp ngã hề) :

– Mẹ cha mày ! Xuýt toi mẹ nó cái răng.

Hê :   – Cậu ơi ! Nghe đâu nàng Kiều sắc nước hương trời
                  đấy cậu ạ

Mã Giám Sinh : – Chứ sao !

                  – (*Cả hai hát Hê Bát môn*)

                  Ấy đã đã nghe tài sắc ai bì,

                  Phải nhìn cho rõ ta thời mới nghe.

                  Bỏ ra thật đáng đồng tiền,

                  Chơi cho thoả chí phen này lên tiên.

Hê :   – Chủ quán đâu ! Chủ quán.

                  (*Tú Bà bên trong vọng ra.*)

                  – Đứa nào nhảm nhéo ở ngoài ấy hả ?

Hê :   – Xách mé quá nhỉ !

                  Cậu Mã Giám Sinh đã sang nghe chưa.

Tú Bà :   – Ôi thế à ! Ra ngay đây.

Hê :   – Ở ờ cậu nhìn kia.

Sắp gỏi :   Nhác trông nhìn nhợt màu da,

                  Ăn gì to béo đầy đà làm sao.

Mã Giám Sinh : – Hồn nào ! Bà chủ đấy. Ra ngoài đợi nghe chưa !

Hê :   – Dạ ! Con ra ngay đây ạ. (*vào*)

Tú Bà :   – Em có nhờ chào quan anh !

Mã Giám Sinh : – Chào bà chủ lầu xanh !

Tú Bà :   – Quan anh ơi ! Cứ gọi là tuyệt tác giai nhân.

Hát nón thúng quai thao :

– Thật là kiêu diễm xiết bao,
Khuôn trăng đầy đặn nét ngài nở nang.
Hoa cười ngọc dặt đoan trang,
Hoa ghen thua thắm liễu hờn kém tươi,
Hàng nay thật đáng vàng mười.

Mã Giám Sinh : – Quý hoá thế kia à !

Sa mạc : – Hoa còn phong nhụy ngát hương,
Hay ong qua bướm lại ra tuồng gió trắng.

Tú Bà : – Ấy quan anh ơi !
Thúy Kiều là con nhà khuê các,
Phải bán mình chuộc tội cho cha.
Thoạt nhìn cứ ngỡ Hằng Nga,
Nhìn lâu đích thực tiên sa xuống trần.

Mã Giám Sinh : – Thế giá cả ?

– Rằng mua ngọc đến Lam Kiều,
Sính nghi xin dạy bao nhiêu cho tương.

Tú Bà : – Hàng nay đáng giá ngàn vàng,
Dớp nhà nhờ lượng người thương dám nài...

Mã Giám Sinh : – Một trăm năm mươi quan !

Tú Bà (*bĩu môi*) : – Một trăm năm mươi quan !

Mã Giám Sinh : – Hai trăm quan ! (*Tú Bà không nói*)

Ba trăm mười lăm quan !

Tú Bà : - Gia nhân đâu !

Ở trong : - Dạ.

Tú Bà : - Đưa nàng Kiều ra cho bà nghe !

Thuý Kiều : - Dạ ! Bà đòi con ạ !

Tú Bà : - Ủ, ra chào khách quý.

Thuý Kiều : - Dạ ! (khẽ gật đầu chào Mã Giám Sinh).

(*nói một mình*) : - Nghĩ mình thêm xót nỗi nhà,
Chân đi một bước lẹ sa đôi hàng,
Giận cho cái kiếp hồng nhan,
Một đời bạc phận thân tàn mà chi.
Đau lòng tử biệt sinh ly,
Thân còn chẳng tiếc tiếc gì đến duyên.

Hát Sấp chêng : - Lênh đênh giọt nước cánh bèo,
Nổi chìm trôi dạt biết về nơi đâu,
Thôi đành nuốt tủi ngậm sầu.

Tú Bà : - Quan anh thấy thế nào ?

(*Mã Giám Sinh sững sờ mãi ngắm Kiều không nói*)

Tú Bà : - Ngất ngậy rồi hả ?

Mã Giám Sinh : - Ấy chết. Bốn trăm quan chẵn (lấy túi tiền)

Tú Bà : - Dẫn tí nữa xem nào !

Mã Giám Sinh : - Thôi thì bốn trăm một !

Tú Bà : - Gớm, người vậy mà cò kè quá đấy !

Mã Giám Sinh : - Dứt giá là bốn trăm ba !

Tú Bà : - Này, nể quan anh lắm nhé !

Bay đâu tiễn khách. (*vào*)

Mã Giám Sinh : – Hề đâu ! Ra rước mợ về nào.

Hề : – Dạ !

(Giám Sinh đi trước dắt tay Kiều, Hề đi sau quạt lấy quạt để cùng vào)

Thầy Tâm : – Nào ! Các em ra thầy dặn đã. *(tốp diễn đi ra)*

Các em vừa diễn một trích đoạn trong tập *Truyện Kiều* của đại thi hào Nguyễn Du

Tác phẩm không chỉ có ngôn ngữ thơ vô song,

Mà còn có cả tính tiểu thuyết, tính điện ảnh, tính sân khấu,

Lát nữa thầy sẽ phân tích, giờ các em vào lớp biểu diễn lại từ đầu, các em rõ chưa ?

Tất cả ! Rõ ạ ! *(Thầy và trò cùng vào, cô giáo Thanh như đã đến từ nãy, chạy ra gọi học sinh song cô đứng lại nhìn theo nói một mình.)*

Cô giáo Thanh :

– Hừ ! Thì ra thầy ấy giảng lại phân tích *Truyện Kiều*.

Bài này tôi đã giảng,

cũng nhiều lần đạt hiệu quả cao.

Hay thầy vỗ ngực tự hào,

Ta giảng lại cho nhà người thấy,

Thầy đang phô diễn tài năng,

nhằm mục tiêu chính trị,

Vì có tin Sở điều về thay vị trí,
Cô Hiệu trưởng trường tôi.
Lúc toàn nhà cấp bốn,
Thì nào thấy tấm hơi,
 Gian khổ qua rồi thì lại có
 người về thay thế.
Thương cô giáo Thu Huệ,
Hơn chục năm trời lận đận lo toan,
Người Hiệu trưởng trung hậu đảm đang,
Xóm làng quanh vùng ai ai cũng mến.

Hát Đào liểu: – Trung thực thật thà,
Cô giáo đem biết bao tình thương,
Trung thực thật thà.
Phải trái phân minh,
Nghĩa tình trọn vẹn,
Giúp đỡ mọi người.
Vững bước đi lên.
Việc xây dựng trường có lúc nào quên.
Chí vững gan bền,
Bao năm qua quyết tâm cùng nhau,
Chí vững gan bền,
Vận động phụ huynh,
Góp công, góp của,
Đắp móng, xây nền,

Vượt khó đi lên,
Nay thành trường tiên tiến ngành khen.

Nói : – Hừ ! Nghĩ mà chán thật,
Có khi mình và cô giáo Huệ cùng chung số phận :
Công anh đắp đập be bờ,
Để cho người khác vác lờ đến đơm.
(*cười chua chát đi vào*)

Lớp 2

Xuân – Thơm – Thảo – Cô giáo Thanh
Thầy Tâm – ông Cần

Xuân, Thơm, Thảo múa hát Lối lơ :

– Như chim riu rít,
Dưới mái trường đầm ấm thân thương.
Vui bạn bè yêu mến thầy cô,
Gắng công học tập em sẽ là người trò giỏi con ngoan.
Mai đây khôn lớn,
Em trưởng thành tung cánh bay xa,
Vẫn hướng về nơi ấy thân thương,
Nhớ công thầy cô giáo,
Hôm sớm ân cần giảng những điều hay.

Xuân : – Này các cậu ơi ! Các cậu thấy cách giảng văn
Của thầy Tâm hôm nọ thế nào ?

Thơm : – Nghe đây, vắn tắt nhé : – Sinh động, dễ hiểu.

Thảo : – Không những dễ hiểu còn sâu sắc và chan chứa...

Thơm, Xuân : – Chan chứa yêu thương chứ gì... Đúng huyết
rồi nhé !

Nói nhíp I : – Thầy giáo trẻ tuổi,

Lại rất đẹp trai,
Mỗi khi giảng bài,
Ai ai cũng mến,
Bàn em thầy đến,
Nhưng nhìn vu vơ,
Thầy đâu có ngờ,
Em hằng mong ước.

Thảo : – Này đừng đơm đặt thế nhé !

Cô giáo Thanh chấm thầy rồi đấy.

Thơm : – Không. Tớ thấy cô Thanh

Hay xét nét thầy hình như là... là...

Có chuyện gì các cậu ạ.

Xuân : – Chuyện gì ? Buổi dã ngoại thật là bổ ích.

Thảo : – Thầy mở rộng bài giảng chứ không gò bó,

Phân tích cả truyện ngắn nổi tiếng của Pau-tốp-xki,

Nên chúng ta chẳng khó khăn gì,

Tiếp thu bài thật là thoải mái.

Thơm : – Cùng một bài nhưng hai cách giảng,

Các cậu so sánh giữa thầy Tâm và cô giáo Thanh thế
nào ?

- Xuân :** – Mình thích cả hai !
- Thảo :** – Thầy Tâm giảng kết hợp cả cách diễn xướng sinh động mở rộng bài không trong giáo án đề ra.
Thầy lại vui, dễ mến, hiền hoà.
Còn cô Thanh mình thấy,
Cứ nghiêm nghiêm thế nào ấy.
- Xuân, Thơm :** – A rõ ná ! Nói xấu cô giáo nhé !
- Hát Sắp gối :** – Thấy mới thì nói cũ ra,
Đúng là nắng sớm mưa chiều khó coi.
- Nói :** – Chúng tao sẽ mách cô giáo.
- Thảo :** – Thách đấy ! Mách hả... (*đuổi đấm 2 bạn, cả 3 cười khúc khích*)
- Cô Thanh :** – À đây rồi ! Các em vừa đi đâu về thế ?
Tôi vừa bị thầy Hiệu phó nhắc,
Tại sao lại cho các em nghỉ học,
chạy lên lớp thì thấy vắng tanh,
nhìn thời khoá biểu ghi đã rõ ràng,
chiều nay hai tiết của thầy Tâm,
Thế thầy giáo cho lớp ta nghỉ hả ?
- Cả ba :** – Dạ thưa cô... Thưa cô...
- Cô Thanh :** – Sao lại ấp úng thế
Em Xuân !
- Xuân :** – Dạ.
- Cô Thanh :** – Tôi muốn em trả lời câu hỏi của tôi.

Xuân : – Thưa cô ! Đây là do... là do...

(*Thầy Tâm ra từ nãy.*)

Thầy Tâm : – Do tôi cô giáo ạ.

Cả 3 học sinh : – Chúng em chào thầy, cô ạ (*vào nhanh*).

Thầy Tâm : – Thế này cô Thanh ạ.

Thật ngẫu nhiên khi vào lớp,

có một học sinh hỏi về truyện ngắn

"Lăng quả thông" nổi tiếng của Pau-tốp-xky,

Nên tôi đưa các em đi ra rặng thông dạy dã ngoại.

Kể ra thì...

Cô giáo Thanh : – Phải có lịch sắp xếp,

chứ có đâu tùy hứng như thế được.

Thầy làm thế không những sai về nguyên tắc,

mà còn làm hư học sinh.

Thầy Tâm : – Nguyên tắc là do chúng ta đặt ra,

Cô không nên quy kết vội,

và tôi đã xin phép cô Hiệu trưởng.

Cô Thanh : – Xin phép !

Nhưng thầy còn coi tôi là cô giáo chủ nhiệm của lớp
nữa không ?

Hát Sắp dựng : – Tôi nói thầy nghe, tôi kể thầy nghe,

Chất lượng học sinh do tôi phụ trách,

Nếu mà giảm đi,

Biết thế nào,
Trách nhiệm này sẽ thuộc về ai.

Thầy Tâm : – Hát tiếp : Việc hôm nay xin Thanh chớ vội,
Để cuối cùng đổ lỗi cho nhau.
Lỗi cho nhau tôi đâu có sợ,
Việc tôi làm đã có cấp trên.

Cô Thanh : – Vâng, tôi hiểu !
Thầy đã có lá chắn.
Vì có tin thầy được Sở đưa về
Thay vị trí cô Hiệu trưởng trường này.
Chưa chi đã vội ra tay,
Lấy thế cấp trên hù dọa cấp dưới.

Thầy Tâm : – Kìa ! Cô giáo Thanh.

Cô Thanh : – Bộ môn Văn do tôi đảm trách,
Bài tôi giảng rồi thầy giảng lại làm gì,
Hay về đây rồi thầy đẩy tôi đi,
Thầy khoe chuyên môn tỏ tài cao thấp.

Thầy Tâm : – Cô giáo Thanh ! Cô hiểu sai về tôi rồi đấy.

Cô Thanh : – Thầy đâu có biết !
Mấy năm về trường này tôi trần trở ngày đêm,
Để khẳng định vị trí trên bục giảng của mình.
Giờ thầy về đổi mới linh tinh,
Chẳng biết vô tình hay hữu ý,
Dẫm chân lên đồng nghiệp.

Hát Thánh trị vì: – Cây đang xanh lá vườn cành,
Đang tay thầy lại bẻ nhánh trở hoa,
Ở đời mền hầy thật thà,
Không nên ích kỉ để mình lợi riêng,
Làm trai như thế thật hèn.

Thầy Tâm: – Cô giáo Thanh !

Đây là tôi... tôi thực hiện...

Cô Thanh: – Thực hiện tham vọng chính trị chứ gì.

Tôi coi thường những người sống cơ hội như vậy.

Thầy cho từ trước tới nay, giáo trình chúng tôi đang dạy là sai à... là cũ à !

Sai, cũ mà mỗi lần thi cử,

Học sinh lớp tôi luôn dẫn đầu toàn trường.

Nếu thầy cần tôi nhường

vị trí này cho thầy đấy.

Tôi xin đi trường khác.

Ông Cận: – Ô kìa ! Chào... chào thầy giáo, cô giáo

Cô Thanh: – Có chuyện gì thế bác ?

Ông Cận: – Bá... bá... cáo... cáo với cô giáo, tôi... tôi xin vào gặp trực tiếp cô Hiệu trưởng.

Cô Thanh: – Về chuyện gì ạ ?

Ông Cận: – Bá... bá... cáo với cô. Vư...ờn cây của chúng tôi...

Thầy Tâm, Cô Thanh: – Vườn cây bị sao cơ bác ?

Ông Cận: – Chả... chả biết thầy cô giáo nào,
Đưa học sinh vào rặng thông của các cụ.

Hát Sắp chờ: – Chúng thi nhau bút lá,

Rồi chúng bẻ cành,

Việc làm này xin hỏi tại ai ?

Cô Thanh : – Có chuyện ấy xảy ra hả bác ?

Ông Cần : – Cô cứ ra mà xem !

Thầy Tâm : – Thôi chết, cháu lại cứ tưởng hàng cây ấy là của trường ạ.

Cô Thanh : – Dù là của trường, thầy cũng không thể để các em làm bừa như vậy được.

Ông Cần : – Ô... ô... thế... thế thầy không phải là giáo viên trường ta à ?

Cô Thanh : – Dạ. Cháu quên giới thiệu với bác.

Đây là thầy giáo Tâm ở Sở giáo dục mới chuyển về.

Ông Cần : – Ôi... ôi... thế... thế à. Chào thầy nhé !

Thầy Tâm : – Vâng. Cháu chào bác

Còn việc một số em thiếu ý thức bảo vệ cây xanh,

Cháu là giáo viên phụ trách giờ học đó,

Cháu xin chịu trách nhiệm ạ.

Ông Cần : – Trách... trách nhiệm đâu thì tôi không biết,

Chiều... chiều nay mời thầy ra kiểm tra thiệt hại

Rồi kí vào biên bản của chúng tôi.

Thầy Tâm : – Vâng cháu xin chấp hành ạ.

Ông Cần : – Thôi. Chào thầy cô giáo nhé.

Thầy Tâm, Cô Thanh : – Vâng bác về ạ.

Cô Thanh : – Thầy thấy chưa ? Đây là hậu quả của việc làm tùy hứng vô nguyên tắc, ảnh hưởng đến uy tín của nhà trường.

Tôi sẽ báo cáo việc này lên Ban Giám hiệu.

Chào thầy (*vào*)

Thầy Tâm : – Cô giáo Thanh !... (*Thầy Tâm thần thờ nhìn cô giáo Thanh đi vào nhanh.*)

Việc đưa học sinh đi học dã ngoại,

Tôi đã xin ý kiến của cô Hiệu trưởng,

Nhưng công tác tổ chức quá là thiếu chu đáo,

Thật đáng tiếc. Nhưng chỉ trách

Thanh không cho tôi được dịp giải bày.

từ Sở Giáo dục tôi biết,

bạn bè đồng nghiệp đã kể về Thanh,

Sống giản dị, nghiêm túc vốn quen,

là cô giáo say sưa nghề nghiệp.

Nhưng Thanh chưa mạnh dạn tự đổi mới mình,

Nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo,

Để không ngừng nâng chất lượng học sinh.

Đừng bằng lòng với kết quả xưa chúng ta hiện có.

Nói để Thanh hiểu bây giờ thật khó,

Chỉ biết rằng tôi rất quý trọng Thanh.

Ngâm sông : – Tôi đang bối rối

Gỡ mối tìm đường,

Lòng những vấn vương,
Tình chưa muốn ngỏ,
Người giáo viên nhân dân ta đang đứng đó,
Trong sự nghiệp trồng người cao quý lắm Thanh ơi...

Chuyến hát Sa lịch chính :

– Chúng mình chẳng lúc nào ngơi,
Vun trồng kiến thức cho đời sức xuân,
Nước non ta đẹp vô ngần,
Nguyện làm cô Tấm tảo tần sớm hôm,
Làm thầy hỏi có gì hơn.

Nói: – Xuất phát từ mục tiêu chung,
Tôi tin rằng rồi Thanh sẽ hiểu. (vào)

Lớp 3

Tốp học sinh : Xuân, Thảo, Thơm, Thắng cùng thầy Tâm, cô Thanh, ông Cần.

(Thắng mang chiếc trống ếch nhỏ gõ 1 vòng sân khấu)

Thắng (vừa gõ trống vừa đọc) :

– Chiềng làng chiềng chạ ! Thượng hạ tây đông !
Hãy để phòng không, về xem văn nghệ...

(*Cả 3 : Xuân, Thơm, Thảo khoác khăn hoa cùng ra múa hát theo nhịp trống của Thắng.*)

Sắp qua cầu: – Hôm nay trường em vui múa hát,
Hát mừng Ngày Nhà giáo Việt Nam.
A ! Chúng em cùng gắng sức thi đua học hành,
Thành trò giỏi con ngoan.
Đây tổ ấm thân thương,
Bầy chim non riu rít,
Thầy cô cho kiến thức ?
Mai tung cánh vào đời.

Cô Thanh: – Các em tập văn nghệ đấy à !
Ai dạy vậy ?

Cả 4: – Thầy Tâm đấy cô giáo ạ.

Cô Thanh: – Thế à ! Thầy Tâm giỏi thật đấy.

Xuân: – Vâng. Thầy Tâm tuyệt vời, trên cả tuyệt vời cô giáo ạ.

Thảo: – Thầy ra đề kiểm tra khác hẳn những đề bài trước.

Cô Thanh: – Khác như thế nào ?

Thơm: – Dạ thưa cô !

Thầy ra như : "Một nhà văn nói : "Con đường mòn trên núi cao, là biểu tượng của dân miền núi, nó không chỉ chứa đựng mọi thành quả lao động của họ, mà còn là chiếc cầu nối tình yêu nam nữ trong làng bản".

Em suy nghĩ gì về câu nói đó.

Hãy vận dụng những hiểu biết về văn học của mình để chứng minh.

Cô Thanh : – Các em có làm được không ?

Cả 4 : – Dạ thưa cô ! Chúng em chào chờ ạ.

(4 em đứng chào chờ)

Cô Thanh : – Ô hay sao lại thế !

Xuân : – Buồn cười quá cô ơi !

Thầy cho tha hồ mở sách mà cả lớp vẫn ngồi im.

Thơm : – Mãi sau thầy gợi ý chúng em mới hiểu,

Thầy bảo các em làm bài bằng suy nghĩ của chính mình, không nên gò bó hoặc bắt chước những bài văn mẫu một cách thụ động,

Thế là cả lớp làm một mạch xong ngay.

Cô Thanh : – Nghĩa là các em đều thích cách học này.

Cả 4 em : – Thưa cô vâng ạ ! *(Cô Thanh không nói gì ngồi trầm ngâm suy nghĩ)*

Xuân : – Các cậu ơi !

Nghe đâu thầy Tâm lại chuyển đi trường khác

Thơm : – Ừ ! Thầy chỉ về thử nghiệm đề tài *(đổi mới phương pháp dạy học)*

Cô Thanh : – Các em nghe ai nói vậy ?

Thơm : – Cô Hiệu trưởng cô giáo ạ ! *(Cô Thanh đi ra cạnh sân khấu suy nghĩ mung lung.)*

Thảo : – Thầy Tâm không chỉ giảng bài hay, mà còn gần gũi thân thương,

Giờ xa thầy mình nhớ ơi là nhớ *(khóc)*

Thắng, Xuân, Thơm :

– Ôi con bé đến là mau nước mắt
Cô giáo ơi bạn ấy khóc thật rồi.

Thầy Tâm (Cầm cành hoa phong lan màu tím đi ra) :

Chào cô giáo ! Chào các em

4 em : – Thầy mang hoa đi đâu đấy ạ !

Thầy Tâm : – Thầy tặng cô giáo cùng các em lớp ta.

Cả 4 em : – Ôi ! Hoa phong lan đẹp quá. (*đỡ cành hoa xúm lại xem*)

Thầy Tâm : – Cô Thanh ạ ! Mai tôi chuyển sang trường khác,
Thời gian qua có điều gì không phải mong cô bỏ quá.

Cô Thanh : – Không. Chính tôi phải xin lỗi thầy.

Thầy Tâm : – Sao lại vậy ?

Cô Thanh : – Vì tôi đã hiểu sai về thầy.

Thầy Tâm (cười) : – Không sao Thanh ạ.

Có va chạm chúng ta càng gần bó nhau hơn.

Cô Thanh : – Qua các em tôi càng hiểu về thầy,

Học tập được nhiều điều mới mẻ.

Thầy Tâm : – Cô giáo Thanh khiêm tốn quá có phải không các em ?

Xuân, Thơm : – Dạ. Đúng ạ !

Thảo, Thắng : – Dạ. Không phải thế ạ !

Thầy Tâm : – Ô hay ! Chỉ có 4 em mà nửa đúng, nửa sai là thế nào.

Cô Thanh : – Thầy Tâm ạ ! Thực tế vừa qua,

Thầy như đã mở cổng trường đón làn gió mới,

giải phóng cho học sinh thoát ra,
khỏi cách học thụ động,
lệ thuộc vào khuôn mẫu.
Tự do sáng tạo, mở mang nhận thức,
tiếp cận đến bức tranh sống động ngoài xã hội,
qua các tác phẩm nổi tiếng chưa có trong
chương trình giảng dạy,
nên các em rất thoải mái tự tin
và hiệu quả cuối cùng là rất tốt.

Ông Cần : – Ô ! Lại... lại gặp thầy cô giáo đây rồi

4 học sinh : – Chúng cháu chào ông ạ.

Ông Cần : – Ừ ! Ông chào các cháu.

Bá... bá cáo với thầy Tâm

Các cụ chúng tôi đã hội ý. Tất cả đã nhất trí

Huỷ... huỷ biên bản thầy kí vừa rồi

Mà... mà để thầy rút kinh nghiệm thôi

Thầy Tâm : – Ôi ! Cảm ơn các cụ

Cô Thanh : – Bác ơi ! Mai thầy Tâm lại chuyển sang giảng dạy ở trường khác bác ạ.

Ông Cần : – Thế... thế thầy đi mạnh giỏi nhá.

Thầy Tâm : – Vâng thưa bác.

Tạm biệt mọi người : Hôm nay,

Cháu xin kỉ niệm lại cảnh phong lan màu tím,

Tượng trưng cho lời hứa :

Quyết tâm "Đổi mới phương pháp dạy học"

Nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo,

Nâng cao chất lượng học sinh,

Ngành Giáo dục góp công sức của mình,

Tất cả cho mục tiêu :

Cùng nói: Dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ,
văn minh.

Cùng múa hát Luyện tam tầng tở 1:

Chung hát lời ca,

Dưới mái trường, rộn ràng niềm vui,

Ta đón làn gió mới,

Đi tới tương lai ới i sang hì i ới i i...

- HẠ MÀN -

LÂM HUỆ VỸ

MỤC LỤC

• Thư của Ban chỉ đạo chuyển thể các truyện ngắn về Nhà giáo Việt Nam		3
• Lời giới thiệu		5
• Tô màu	Hồ Ngọc Ánh	9
• Tiếng gọi học trò	Xuân Cung	25
• Người gác cổng trường	Xuân Cung	49
• Phía sau bài văn	Vân Kim	65
• Vinh quang và cay đắng	My Lan	79
• Vùng cao đầu chỉ là khói núi	Phạm Thanh Liễu	105
• Người thầy đầu tiên	Phạm Thanh Liễu	113
• Chữ Đạo	Trần Đình Ngón	125
• Đứng trước mùa Xuân	Phạm Đăng Ninh	147
• Ngôi sao xuống thấp	Minh Phương	173
• Chắp cánh diều bay	Đình Thảo	199
• Trọn niềm tin	Đình Thảo	219
• Nắng chiều	Trần Tuấn Tiến	247
• Vai diễn không thành	Trần Tuấn Tiến	273
• Những người mẹ	Trần Tuấn Tiến	295
• Hai trái tim vỡ	Hà Quốc Trụ	313
• Chữ cho mùa Xuân	Đình Hải Trường	327
• Nước mắt tuổi học trò	Bùi Trọng Ước	353
• Cảnh phong lan màu tím	Lâm Huệ Vỹ	375

Chịu trách nhiệm xuất bản :

Chủ tịch HĐQT kiêm Tổng Giám đốc NGÔ TRẦN Ạİ
Phó Tổng Giám đốc kiêm Tổng biên tập NGUYỄN QUÝ THAO

Chịu trách nhiệm nội dung:

Giám đốc Công ty Cổ phần Sách Dân tộc
CẦN HỮU HẢI

Biên tập nội dung :

TRẦN THỊ PHÚ BÌNH

Thiết kế sách :

ĐỖ PHÚ

Trình bày bìa :

ĐẶNG HỒNG VÂN

Sửa bản in :

PHÒNG SỬA BÀI (NXB GIÁO DỤC TẠI HÀ NỘI)

Chế bản :

ĐỖ PHÚ

TUYỂN TẬP KỊCH BẢN VỀ NHÀ GIÁO VIỆT NAM – TẬP MỘT

Mã số: 8G885M7

In 2000 bản, khổ 14,5 x 20,5 cm, tại Nhà in Khoa học và Công nghệ

Số xuất bản : 371 – 2007/CXB/1 – 835/GD

In xong và nộp lưu chiểu tháng 5 năm 2007.

TÌM ĐỌC BỘ TRUYỆN CHỌN LỌC VIẾT VỀ NHÀ GIÁO VIỆT NAM

Khung cửa chữ
Bình minh trong ánh mắt
Bản tình ca mùa thu
Hoa mẫu đơn
Mùa cát nổi
Giáo giới trường tôi liệt truyện
Chuyến xe cuối cùng đã đi
Mùa của ngày hôm qua
Văng vặc một tấm lòng
Một mình chơi trốn tìm
Cô sẽ giữ cho em mùa xuân
Thiên thần không có cánh
Bác tạp vụ và ông Giám đốc Sở
Ngẩng đầu lên đi em
Một truyền thuyết
Mạnh hơn 113
Nẻo khuất
Ngày trở về

Bạn đọc có thể mua sách tại:

Công ty Cổ phần Sách dân tộc- Nhà xuất bản Giáo dục:
25 Hàn Thuyên, Hà Nội.

Điện thoại : 04. 8264972 - 8246923. Fax : 04. 8246923

- Các công ty Sách- Thiết bị trường học ở các địa phương

- Các cửa hàng sách của Nhà xuất bản Giáo dục

+ Tại TP. Hà Nội : 187 B Giảng Võ ; 232 Tây Sơn ; 23 Tràng

+ Tại TP. Đà Nẵng : 15 Nguyễn Chí Thanh ; 62 Nguyễn Chí

+ Tại TP. Hồ Chí Minh : 104 Mai Thị Lựu, Quận 1;

451 B - 453 Hai Bà Trưng, Quận 3 ; 240 Trần Bình Trọng, Qu

+ Tại TP Cần Thơ : 5/5 Đường 30-4.

Kit sách bán về nhà giáo vn tập 1

8934980772067

31,000

8934980778067

Giá: 31.000 đ